CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

१३०

नो जायतस्वप्नेभूत्वा बुद्धिनत्तस्त्वानन्दरूपिणि ॥यस्मिन्जाग्रत्वस्वप्नसुषुप्तं नापयते ।नानात्सविविक्ता
त्मानन्दकलाशिवायये ॥स्वप्नसुषुप्तयायाजाग्रता निर्विकारके ।सुषुप्तजाग्रत्स्वप्ने जाग्रौजाग्रत्सिद्ध
दा सर्वत्रयसमान्यसर्वत्रसूचनं ।स्वयमेवात्मनात्मानं यश्चाभियन्मम्यते ॥यस्यनान्यदृशावक्ष
सर्वसाक्षिसर्वदा विज्ञानयनमात्मानं विज्ञानसंप्रतीयते ॥कामंकामयते कामं कामः कामनकामये १३०
७ ।कामः कामश्च वै कामकामी ब्रह्मसनातनः ॥अद्वैतयदमायत्वं चिन्तनत्वविवर्जितं ।सत्यानन्तमस्येव
त्मेवमनं नायजायते ॥पृथक्पृथक्समस्तं च संततिर्यविलीनता ।सुकः सुखीयदानन्दवक्षाण्यात्मा
दह्लत्सरः ॥बुद्धिर्विलीयते बुद्धौ मनोमनसिनिष्ठते ।प्राणः प्रलीयते यत्र सर्वक्रियते सदा ॥चिदात्मगुण
मयीसांवास्त्रनश्चिकाचवदृष्टिता ।व्यक्तमस्तुमयास्तासाउर्यत्र तत्वात्मनः शाश्वति ॥बुद्धिप्रकाशिकायनन्निष्कामा

यत्त्नयिनी ।बुद्धिप्रकाशिकायस्तुस्त्वयंबुद्धामर्हद्ये ॥बुद्धिप्रलीयते बुद्धौ बुद्धबुद्धि प्रजायते ।बुद्धासबाधिन्
विश्वबुद्धबोधिनविद्यते ॥कामवृत्तं गता बुद्धिर्यस्यज्ञाह्मनदजनान् ।अद्वैतः यन्मानन्द बुद्धिलीनानन्दबुद्धाति
द्वन्द्वमः सर्वबाधनाबाधाद्भूता विवाचकः ।आत्मानमात्मनाबुद्धा वाग्मान्ताद्भुमनिन्दितः ॥विपर्ययः सर्वतत्त्वता
नानिः कन्यः सुप्रतिष्ठितः ।अद्वैतात्मायनात्मेतिः स्वयं बुद्धः प्रबोधयन् ॥नविप्रदीयकालोकसूर्यनिर्भासु
मूर्छितः अनवच्छेद्याश्चितासाद्रनिर्गतत्यनिलजगे ७ ॥सूर्यशीतिः समाकृष्यसीतांद्रनागम्यमर्थर्थ ७ ।स्व
नामैसमाकृष्यसामोत्वर्थस्य मर्त्ययं ७ ॥वर्वनमत्वनर्वाक्षेस्त्या ज्ञावानांयानिनवक्षयः ।अन्तरस्तनिनसा
त्रयाजगदाकर्षणकर्त्री ।स्तनत्यक्षमकीनाती प्रवक्तसवरायेनं ।वन्द्यकायकर्त्रीसाजुरनवीमूर्ति
रथ्याया ॥प्रवक्तासवस्तूनानां येयेवामाविलोकनं ।शक्तिस्पन्दनमात्रेण तथापियविविग्रदं ७ ॥निस्तना
जीवसंहृष्ट्वाशकृतेवनपर्यणः ।अकामाः सर्वकामज्ञा सनीनिःकामिनी ।स्वत्यास्तनवलालीनासेच

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

१७१ वनक्रिता । तन्ताक्षसूत्राजायकृतीनार्थे तन्त्रकल्पदं ॥ शाक्तशाक्तिमवाप्नोति सैनवसूत्रविद्धितं । आत्मान
मन्त्रसंस्पर्शं तत्पश्चात्सर्वगः ॥ अकृतककल्पनाधर्ममतं तत्त्वैवनात्मना ७ । आवर्त्तसर्वं द्रक्त्राक्तानि॥
आंतः पवमानात्मनः ॥ आमध्यामन्त्रते विश्वं अवृक्षा वृक्षते सदा । प्ररुवः सर्वकालानां धर्म्मानामस्य तदः स
दा ॥ सत्यान्तर्गतिवस्कार्ते सकलः प्रसवः प्रभुः । निवीतक्रोन्दियर्क्षे तस्पंदनानन्दवर्जितः ॥ चिल्लसासो
द्विनिर्म्मुक्तायैतन्त्रं दमकल्पितं । विज्ञासवनिवार्तरुकल्पनानदितं द्वय ॥ आनीन्द्रियनिवासासौ तत्त्वैतन्त्र
सत्वन्नयतः ॥ सनयज्ञानवस्त्वक्सृग्गंध्रमतिसर्वदो ॥ आनन्दस्यपवावस्था पवमानन्दमूच्यते । स्वानन्दम
मूर्त्तयन्तः आकृत्स्नयतिनिर्द्वयः ॥ सर्वविकल्पादिनिर्म्मुक्तः यदानन्दप्रवर्ततं । यवानन्दादिकः प्राणः प्रलवः
सर्वचेतन ॥ तत्रैवाध्यायतेत्र्यः प्राणायामक्तः तिस्थितः । प्राणेध्यानेयतं प्राणं प्राणिनां प्राणमाहृतं ॥ ध्यानं १७२

क्रान्त्वान्त्मनान्तर्क्रप्राणेनयवमान्मनः । समप्राणसमं प्राणं प्राणप्राप्यतिर्नप्रभुं ॥ सचुनाडियदं प्राक्तसमा
विस्कृष्टवक्तं । स्वानन्दं नन्दितं प्राणं प्राणं विश्वं यवावर्तं ॥ अयानं विश्वमाक्रम्यप्राणस्यैवाकनावेक्षणाउदि
तस्यैवप्राणस्य वेगन्त्रयप्रपद्यते । अमूसंस्थान्तर्लयस्वस्यनिष्यतन्किंगनीविषः । सर्वसीमयदारक्तोसाक्ति
वात्रसितावजः ॥ तमायावकधर्म्मस्त्री मत्यक्रोतिसनातनं । क्रोतिर्निर्विशितधाम्नामनावृत्तिनदंक्षतौ ॥
तस्मिन्प्रलीयते प्राणः स्कृक्रोतिः यवमानमनः । तत्परं विलविश्रामं चित्सर्वा सूक्ष्मकामिकं ॥ विलायचाधवि
लस्थं चिन्मयं विलवर्जितं । सर्वनिरुद्धविनिकानां चिलं यस्मिन्सुनिश्चलं ॥ अलिंगनमनासासप्रकृतेवयवनमा
र्थतः ॥ कामधसंगलं विलचैतन्यायूनिक्षवितं ॥ सूक्ष्मतिक्तं यतं दत्तं ब्रह्मक्तेवयवनार्थतः । यदासर्वमय
विलं स्वनद्रुं ब्रह्मनाग्निक्रितं ॥ अनास्थानन्दविश्रामं लब्धात्द्वयानजायते । विलत्रवदिजायके पर्वजकृति

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री

१३ निस्पृहः॥ नत्तः सकलस्यजायमानस्य सर्वनानात्वमागतः॥ विकारवर्जितोयन्ते सर्वसाधनसर्वदा॥ संस
नसात्मनावृत्तोयदात्मानं नयच्छति। संसारयादयस्मास्य यावत्पीत नुनस्पति॥ विकारवर्जितोयन्ते स
र्वसाधनस [redacted] सर्वस्य नसर्वदा। तावत्कर्म्मफलाकांक्षक्रकस्यजायते। व
तुस्यमानकास्सकाहृकं जायते फलदा॥ यावत्प्रधानकादस्य तावन्नूनं किंक्विन्तः॥ विलंदिप्रधानकाधर्म १३
वैकल्यात्मो यदाकृतं॥ संसारस्य वतस्मास्य नजातिजायतेपुनः। तावत्संसारधर्मीय यावच्चित्तमनक
था॥ स्वप्रतिष्ठत्किन्नविलं कर्दवयवमेवदं। अनेकविलविज्ञानगिलनेवाययथर्ते॥ अतः स्वस्वमयी
उकाविलमित्यरिधीयते। नसाजं जायते विलं के नवित कस्यचित कथंचित॥ ब्रह्माधर्मप्रवृत्तं यवत
तत्वमागतः॥ यथाजातं नजाभाय यात्मौ नात्मनि कल्पितः॥ वन्धयत्यात्मनात्मानं कोन्नकावाकामिर्य
स

था। अभ्यासयोगसंयुक्तो नित्ययुक्तः सदात्मवित। दंशिकादंशसंयुक्तस्वात्मसङ्गसमीदितः॥ प्रकाक
शीलसाधूग्यस्तु तानामस्तु यप्रदः॥ सर्वक्रियातिसंयम्य मनोहृदि नियम्य च॥ मनोवृत्तिं नदं कावान् पश्य
न्नात्मनस्तथा। अथ सर्वाणि भूतानि तस्मिन्नेव निवेशयेत॥ तस्मात्प्रवर्तते सर्वं तस्मिन्नेव निवर्तते। अतः
स्वस्वमयी वृत्तिर्नैव कल्प्यते नित्यशया॥ आत्मा सर्वस्य लोकस्य साक्षी प्रत्ययवर्जितः॥ तावदीकास्थिता सावधस
र्वावस्था स्वरूपविनः॥ यावदात्मनि नात्मानं नविन्दति नपश्यति। तदा सर्वमयात्मा तत्कर्तुं नात्मनिस्थि
तः॥ आत्मानमात्मनायत्नं आत्मधर्मुक्तो यथा रविः॥ धर्मरूमीदायनिःसंगो निर्वाण नात्मनात्मना॥ विज्ञा
नात्मायत्र प्रज्ञ निवेश्य यतमात्मनि। यस्मिन्निवर्तते याते स्फुरन्ती दृष्टवानि सर्वशः॥ सर्वदन्द्वविनाद
र्थभ्रयगात्मनिरात्मकः॥ आदित्यवत्कविम्बात्मा प्रकाशो वात्मात्मनेरतः॥ अथ स्वयं स्वमूर्तः स विकल्प

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१७४

स्वनिवर्त्तनं ।अद्वैतं परमानन्दं निरक्षं यं स्वप्रसिद्धिदं ॥ नतत्यग्म्यामियस्मादं नतत्यग्म्यामियन्मम ।अदमे
वादिकश्चाद्यः सर्वज्ञः सर्वकर्त्तृप्रभुः ॥ जगत्तनमगर्भादिर्यिर्दयथिपामदं ।अदं सर्वगतः प्राणः प्राण
दानः प्रभुः परः ॥ परस्य परतो नास्ति मे परं परमात्मनः ।प्रकाशं नवकृतं नानित्यं त्वं मादम वद ॥ परः
संपूर्णं त्रयादत्रैतोकारं वर्णात्मकं परं वस्तु निर्सवाच्य परमानन्द दिकः ॥ निस्तर्वं गमिदं रखानं
विज्ञानं स्वनवर्जितं ।ध्यानध्येयविनिर्मुक्तं ज्ञाकामपि विवर्जितं ॥ एतत्सर्व्वं समाख्यातं नदस्यं वाक्तुकं
प्रिय ।कुण्डलगीमर्त्त नाम नारक्षायप्रदायकं ॥ देविकत्तु वदानां यदानन्यमिदं सुन्दरि ॥ ॥ कूं निज
यद्रुधयामले ... कुण्डलिनीदीक्षः पञ्चदशमः पटलः ॥ ॥७॥ ॥श्रीदेव्युवाच ॥ रुग
वन्नीसुवक्त्रार्के गगांकांकितवरतरवदे ।वीनवीवग्ध्वनं दर्वर्शे वद रूप नायकं ॥ यामगर्भस्वगानवि १७४

द्यादिकमनामयं प्रपरत्वाविद्यामहाकालीकालनग्गीमहावला ॥ महामानी महाघोरा सर्वभक्षं गिरादवीमन
यद्रोग्धवनीदवीनथात्मा कुण्डलग्वनी ॥ यामललस्मिन्महामूर्ध्वे तत्त्वराजजयद्रथ ।महाविद्याग्नीनीधानावि
द्यासानसम्बन्धयी ॥ अप्यापिसंगयामस्मि साधकानादिनायके प्रकाशना कथं देवीकालसंकर्षणीपरा ॥ क
थं वावाग्रवदं दवविद्या वक्त्रविमोक्षितं प्रकत्सर्वं महागान यदिकुशासि मे वद ॥ ॥श्रीभैरव उवाच ॥
साधुसाधु महाप्राज्ञे ज्ञानगर्भ ममप्रिये ।ब्रह्माविष्णुरुद्राणां सा मत्स्यग्निमातृका ॥ नमया कस्यचि
त्ख्यातं कलं व क्वाग्मनिन्दितं प्रकाशनी महाविद्या बीजकर्म्मकवीपरा ॥ अप्रकाश्य महाराणा वाग्भवं
गीसूर्यं चवा ।ज्ञानवक्तिलकाणि सफा सफानिकोटयः ॥ ममविद्या महाप्यानानिः स्फुरत्सैववानना
।नो सर्द्धः स्वयमेनमूर्त्ति ।अस्याविद्यास्वरुपनि ॥ कोप्रज्ञानतत्त्वास्या वाग्भवम्यास देवदात

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१३१

रुद्रात्मजं देवं कारणानीं जगापतं ॥ यन्निद्र्वैलस्ते तवर्गं विदविग्रहदः शिवं । तस्माद्धायत
मायासाशक्तिराश्रमनोन्मनी ॥ तस्मात्प्रधानं प्रोक्ता वाच्यकोदःकारणं महत् । यानि तु श्रोत्रथान
त्रयं पद्मार्णं कुण्डलीकृतं ॥ मायानारायणं देवं पञ्चधावाक्रुवस्मृते । विद्धत्र्यपश्य भानिपरम
क्तदयाकृतं ॥ यासासासासयत्त्वं वक्तुवाक्विवलिनी । सानिल्लासदजास्तत्क्ताकृताद्भ भद्रट १३१
लिका ॥ वाकृतं वाक्चापतीं तो क्रियाज्ञानप्रकाशिनी ॥ विश्वेश्वरी क्रिसाद्धाकावाक्यवर्णानितः स्मृ
ता ॥ तस्मीश्मानमदृश्यक्त्रं श्रुनुस्ते नवसामिनि । प्रकृथं भावकां तत्रविलवेश्मनिस्ते नवि ॥ वा
सवाकूकमध्यस्त्रां प्रणवं श्रीं क्लीं दकः ॥ हजयलायवगानिवक्षाविडाश्वनी कला ॥ ततः सु
मूत्रवद्धवीं मदाहं नववित्रदा । सान्तान्त मादितः कृत्वा मध्ये गन्तु समुद्भवं । ज्वाला इव

कार

त्रिसंवृत्तमूर्त्तिश्चउदानियोजितं ब्रह्म वर्णान्तसंहितं देवीप्रकाककवास्कृता ॥ जयसाधी पवाशक्तिनाद
मार्गनियोजिता । वाच्यं दियदात्सत्ससंनवीनयन्ग्नेयथा ॥ तदास्मरं न्मदा विश्वा विलोविश्वक्रमध्यगा ।
सकदिंशतिलका ॥ लिजश्वावेवकृत्स्निभान ॥ त्रमशाताक्ष मदाध्यानेकेश्वोकनथवा । लक्ष्मीशीध्यानसंयुक्ता
दृश्यं वनविदूषितः ॥ ध्यायध्यानामदासीक्षि कृशू रुयानका । कृशांगीय तसंनृदादिग्वासा वि
कृताननी ॥ कपालाक्षी घसनश्यंवक्त्रवर्णांगिपानुदा । प्रकंप्रखातसंवृत्ता शिष्टुकक्षविलंबिनी ॥ का
पालदक्षं नकधूर्त्नी सवाकृता । सर्पेरुतनसंयुक्ता व्यालयज्ञोपवीतिनी ॥ जगदादशंतुजातोद्यंय
क्षवक्त्राशिलोचनां । सर्वयूथनादेवी भुक्तिमुक्तिफलप्रदा ॥ एवं विधन्तु सकलं देवीं ध्यायत्स्वत्रय
कं । निष्कलं प्रवं मवाक्षं किंचिद्वर्णतः स्मृतं ॥ नादन्त्रयान्तु सा देवी पिंगलाक्षा कगामिनी । निष्कु

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

॥ ध्यानः ! [illegible]

श्री मंगानसहंशोसान्तोमूर्द्ध्निप्रतिष्ठितां ॥ तत्कादीवर्गिवाकारी वाधत्रयानिचामया । सूक्ष्ममूर्त्तं तत्त्वरूं
१३८ त्ररीशिवकंजसम्भवां ॥ नादयन्तु समानत्वं दिव्यैकवीसूक्तं । प्रतिवाग्भवसंत्रं तं सकलाकालरूक १३८
५४ नी ॥ यदान्तस्थेकस्तुनेः स्यात्तदावामस्थवाग्भवेत् । यानि ः ऋस्वमात्रीसांगक्तौ गोत्तुं त्वत्रयिणी ॥ वक्त्र
विगांकस्यप्रोक्ता त्रिकोणा नन्दत्रयिणी । वाग्भवं स्मात्प्रथमं तु तत्रस्थावाक्प्रसावणी ॥ देवदेवीसमाख्या
ताकं स्थामध्ययपाकर्व । कुन्तुल्यापीठनर्मे वदितीयं वाग्भवं स्मृतं ॥ आदिवर्णस्ययावाक्किंकितान
स्कन्दुसाधक । अविकाल्पसः देविवाग्भवं र हृत्तीयकं ॥ नास्तिमत्संकृत्य देवि यत्क्षोणं कद्वनायकं ॥ वि
कोणा कुंवणो देविकन्ती वाकप्रसवं मतं ॥ यत्र वाश्चिचतुर्थं तु वाग्भवं तं प्रकाशितं । आधारनक्र
कुलाणं किंतथाहृन्मन्दिरं पिव ॥ गर्भस्थानं यत्र प्राकावाग्भवस्थानिकं मतं । वेष्वत्रयेण स्त्रयं

या
लिविकार्क्षयितनेनय । यन्त्रगासंनस्पृष्टं गवाग्भवं यं समं स्मृतं ॥ मन्त्रस्य त्रयं विज्ञेयं यत्र वामनिकेत
नं तं मयामन्तु गदनं मद्गूं वाग्भवमूलमं ॥ यदा विकाणत्रयं विन्दुनादविसर्जितं । विसर्गादियनि
क्षीणा त्ववत्रयं स्वत्रयतथ ॥ तनेरुकृत्सफसं देवि वाग्भवं स्वबात्मकं । अस्माद्विगञ्जलाजालमालिनं
त्रिगतिस्तिमं ॥ त्रिधामसंप्रदं मयं वाग्भवं वाक्रमीप्रियं प्रवमहूविषंश्राक्तं वाग्भवं यत्र भेग्यवि । प्र
तद्दगगता देवीयत्रमासे नवीकला । विद्याविद्धेश्वरी देवी वाग्भवं गीप्रकीर्त्तिता ॥ प्रतस्मादाग्भवाजातं
वागंश्वर्याखिकं यतं । तद्देसंस्मृतं यद्यानेनतत्र सदास्तवेत ॥ तदा साधक मुत्यस्यवाणी अस्खलि
तासुवेत । सर्वशास्त्रार्थविज्ञत्वं जायते स्मरणेन तु ॥ ह्रीं द्वर्णं यागमासाध्य कन्नक्रमाच्यत्याश्चितं । अ
न्यथानेवकर्हिश्वियावदर्के न संरवि ॥ विदितं साधकोद्रुस्मवीरावावनत्यय । कशातिसर्वकर्माणि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २०१ याम्बनानं नस्यैनदि । यत्नाठवंवसृदवेगियत्नसकसुयागविठ ॥ पंदरिःषक्रिवंकीनसकारिःय २०१
नमेम्वरि । भविकावाम्कनसाल्गक्षानृठक्रुमकृवि ॥ मर्दयलत्सकेमलंक्ष्याक्वाक्तलाकु
लं । कूलनयानन्तुयगमूद्दम्र्क्रनथोकृनं ॥ रुक्ायिखाकलोदिवांखांकृन्नयणत्नुवकम्ट्दी
लावाम्हत्ंलागंप्रविलदाम्नविग्रदं ॥ त्रवंकुर्वन्चवाथादमानयत्रिदग्गानयि । जूजयंक्रुमनस्थे
वविग्गाकःसायकालमः ॥ जुलिमादिमुलेम्वर्यमूक्षानिवपूनंवृजे ॥ आत्वायनाम्कनंदूर्लःअ्री
षविक्षामूद्रम्ददुः ॥ रवि वनीयकुमानुठाम्रलसंस्का दनदवि । खन्नयंत्सकलांस्नोसृक्ष्मया
गोनिलाकृवंठ ॥ सदेवासुनगषर्वा यक्षनकमदावगा । वम्यार्धयायनेनक्षासिंदूनाउिसनवुलं ॥ नक्षा
ग्राकथयंद्देवीननतारीसूकाकथा । दवंगायज्ञगर्कुवादयावाथपूनन्दनः ॥ मानयंनतसंदंदंउिसर्व

याजयअदि । कथानासांस्मयंद्धंयीनकृकूम्लांक्रुमादनं ॥ विक्षुयदविनांदवीउक्षाटंगावसंनिक्षं । यीननां
स्कंदनप्राक्षांस्कारुनंगुकयिक्कुवठ ॥ गाक्रिवांवनुविवासंयोद्विकं गिनवक्षकां । नानाकर्म्मकवीदवंसुक्रि
नृक्रिहलप्रदा ॥ मूद्रामस्याःप्रवक्ष्यामिसर्वक्ष्नदयकवी । जयादौस्नुस्मरंउथानाजयाम्कुयूनःस्मनृठ
॥ उचासननगनामक्रीस्पष्टकायागिनावना । स्पक्षसंक्रुक्षवदनकोठनाक्षःसुरीयणः ॥ जुकुस्र्त्रसमाकृक्षु
कर्योयादृक्षुकल्यिकौ । दवदवास्रुथाकुर्यालक्षिलीप्रविदानयंठ ॥ जिक्षानृक्रम्क्रृष्टम्नादभक्षायं
विग्गायंठ । दादानाववदंठ्यानंमूद्रंयाविकृताननां ॥ विवनांस्दजयक्रुसायदिसम्यकुप्रयाजिना । अ्र
कर्याखाटविद्वमयानलाखाटयोक्षिकं ॥ विद्वमसर्वसिद्धिःस्याद्विया वार्यणस्रैनवि । नवास्योःद्वदयंददि
नियानाक्तिग्निखानदि ॥ नवर्मनत्रादवगिअस्कुनाम्याक्रिस्नवक । एकस्यात्रवदवम्यासर्वकार्यासुस्तय

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

...केनसकरिष्य॥

श्री त्॥सम्यक्ज्ञात्वा तु तन्मन्त्रं सर्वार्थसाधकं ।सैन्यबाधामदानन्द्या देहान्ते मोक्षदायकः॥ इदं इदं च
यन्त्रं यत्राप्यनायासाधकीलमः॥ कुदकाधा मदाश्रयां तंतुजालादिसंवनां ॥ तत्काकुलानथा दीर्घा लक्ष्मा गि
१२८ वपूतं व्रजेत् ॥ वकलवसमाख्यातं वासवग्या विनिर्णयं ॥ किमन्यत्कथयिष्यामि वदतो लंतुनं दिनि॥ ७ ॥
इति श्री नंदकेश्वरसिद्धिसायीतं भिनदेदेजयद्रथयामले मदानन्दे श्रीयषदेवतायां वंश्या विधियोगजा॥ १२८
पटलः॥ ॥७॥ ॥देवनाकर्णगिविजावासवप्रसन्नमदः ।त्वयासंगयमाविष्टा प्रानुकामास्त्रवं
स्थानी॥ शिवावचप्रतिपद्यते लं जयद्रथादिते मिले॥ ॥श्रीशंभुवाच॥ त्वमस्मिजगदंशानमाक्षाद्ये य
तिंत्वदिह ॥ अयुना श्रोतुमिच्छामि नदर्ययवमाकृतं । यत्र कास्यचिदाख्यातं त्वयात्रिपुरसुंदरि ॥ श्री
कं प्रेण सदःश्रीकरमालिनी । द्विभकारांग्रनादवे विद्याध्यानकरे किली॥ इदानीं यो व द्योनायोसद
नाध्यकता ।

गि २

श्रीकरमालिका नामाख्यादिस्तू वंशानतुष्या भ्रष्कतनादिया ॥यस्यास्मरणादेवसर्वयायक्वयारुवंगाया
लनाज्ञानसंख्यायियागिनीमूरवसंस्थिता ॥ पूर्वोक्तासिद्धयासर्वामयासफलवक्तिय ।नामाख्यादिस्तू वंशानस्य
सादात्म्यं भग्वन ॥ एवं कृत्वादेवदेवा श्रावाचसुवनागन॥ ॥श्रीसैनवउवाव ॥ गन्धमुखकथयिष्यामि नदस्य
मिदमद्भुतं ॥यासदश्राकनादविद्यानाद्यायननाम्निका ॥ तस्याविधानमक्षुलं कुलकौलप्रगायितं ।जगद्वि
नाशनी त्यक्तु गायितानामयाप्रिय ॥ अस्याः स्मरणादेवकालाग्निरुद्रसमाकुलं ।कलौ सकीर्णयदा विज
गस्यानकाम्निका ॥ स्वस्यस्तु सर्वजगतां क्रिडमाकश्चिदस्तु न ॥ देवदेवाः प्रसादेन सर्वतकोस्तु ना रुंगा ॥
गतायितत्वनस्त्री मयुरांग्रदमधायिवासंसाध्यत्वनादविषयंचरत्ताविलयिनां ॥ कंकालघ्रष्टुं वसूर्णाक
लानां चक्रवर्तिनी ।प्रस्तुतं भाष्यकानत्र सर्ववाङ्मयमात्वकां॥ वर्णात्मिकसमायुक्तां विरुवं ने वयजयज॥स

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ओं ये ॥ श्वेतथाहुया पूर्वाद्यं तमुद्भवं तु ॥ ०

श्री पुनः पापनया रक्षो नन्नाविद्यां समुद्भवेत् ॥ आदौ कुलेश्वरं देवी मध्यमे या समुद्भवेत् ॥ सदाशिवमतो देव्यैः सोम
शंकनिरीक्षितं ॥ षट्कोण यदिमिदं प्रथमं परिकीर्तितं ॥ अनेन यद्राजेन साधयन्मन्त्रसंस्थितं ॥ विश्वेश्व
१२६ यामकुदेवीं विन्यस्य सर्वकर्मकृत् ॥ नकदक्षिणदिग्वर्णे यद्यानेन प्रसिद्ध्यति ॥ पुनश्च ओंकारेश्वरं देवं द्विधा
सनवनार्चितं ॥ कालं दानवं यायकं दर्शि दिसनद्भूषितं ॥ वृक्षनकयमं कक्षिदितीयं पदमुच्यते ॥ अनेन
मानयं सर्वं विश्वमन्त्रनावनं ॥ कालाग्निगणसंकाशं गकुसंदानकाविलं ॥ विन्यसेन्मनुदेवेशीरव १३६
आत्मकृष्ण्विमद् ॥ विद्युद्वल्यानिनां मूर्ति साध्यस्थेनाविविन्यसेत् ॥ अनन्तं वह्निसंयुतं विन्दुवनस्तुवि
ने ॥ तत्पैव हसे रवाग्रं स्यात् स्रेवदेत्तसंस्थितं ॥ सकलं तुलवह्निमुद्रं विद्युतं वनस्तुषितं ॥ द्वितीयं ओ पे
श्वरं देवं अनन्तं पुनरुद्भवेत् ॥ वायाग्रे संस्थितं कालाकालान्तलक्षणासनं ॥ वह्निकयां किर्तितं ओंषद्ध

वायु ०

सूक्ष्ममूर्तं पुनः ॥ अनन्तं कालसंपूर्ण वह्निगेदविभूषितं ॥ नानायणं स्वत्रयनवनूर्ण संस्थितं ॥ यानिय
वेयवमाद्यं वह्निवर्गमंतत्वैकतः ॥ द्वादशाक्षरमंतर्द्वितीयं यदनुत्तमं ॥ ज्ञानतत्वागतं यच्च सकलं सत्व
यनासिषं ॥ तस्याभ्यासयोगनाद विपन्मासाद्धि कमेष्यति ॥ सर्वकर्मकरं श्वासं यदनाथ निकीर्तितं ॥ यथा
दिमकत्रयपत्रदेवदेवीविनिलयं ज्ञावदाद्यमन्त्रं तन्तुयाविद्या पूर्वा पुनस्तुतः ॥ सदाशिवं पुनर्देवं सोमशंक
निरीक्षितं ॥ वनूलान्तं कालतत्व वनूणार्कं वर्णाकृतं ॥ निषिधं केवलं देवं कालाग्निं केवलं तथा ॥ अमृतं का
लसंपूर्णं यायं षट्सूसमन्वितं ॥ केवलं सानमूर्ध्नि प्रति तत्क्रियसूमितं ॥ तेनां किर्तं यवमाद्यं वह्निकं कनु
देनवि ॥ यवमाद्यं सांकुशं स्यात् गलान्तं प्रन्तिसंस्थितं ॥ तत्तीस्वनमूर्द्धानं दन्तं सकलसंस्थितं ॥ वायाद्यं
केवलं तु यावायुमन्त्रिकयां कीर्तं ॥ अष्टादशाक्षरमिदं यदमन्त्र चतुर्थकं ॥ प्रवक्ष्ये यावकाकारं वह्नि ज्वालाग

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ओं ध्येयं चतुर्थाकृत्या पूर्ववद्यं समुद्धरेत् ॥

नाहतं । मत्तायकवर्णादविविक्तितं सर्वसिद्धिदं ॥ तृतीयाद्यं तृतीयाकं यं वमाद्यं तदं कितं । द्विजिह्व मं कूर्मा
श्री क्षार्कं वनुर्णस्कं प्रकल्पयेत् ॥ ओंकं तु मं कूर्णसंयुक्तं यानिवृर्वं सर्वचर्मं । वह्निर्यंग्मा कितंगक्रं वनूर्णार्कं वर्णा
१८० कितं ॥ तमं वांकूर्णसंयुक्तं निधमंतेन तं गतिकं । केवलं वामनंदयं वनूर्णं केवलं पुनः ॥ मस्ताद्यं सकमान्तं १८०
रं वायूं सकमसंस्थितं । त्र्यादशाकृतनिदयं दयं वमनूलमं ॥ द० मलायसिद्धार्थसदस्त्रा० सिद्धिदं स्मृ
तं । मदानासास वेदं विद्ध्रुजितं सर्वदाप्रियं ॥ कालं केवलमूर्छ्यसदन्तं दिक्षनसंयुतं । वनूर्णार्कं सकालं व
तं वद्वित्वन स्मृतिं ॥ निधमं केवलं दयं वनूलं सांकूर्णकतः ॥ तृतीयत्वनसंयुक्तं सम्यक्र्यनिधकं ॥ या
निवृर्वं तथा वह्निं यं यमर्धं प्रकल्पयेत् । द्विभवदनिर्दं कृत्वा तृतीयं सांकूर्णयुतः ॥ निधमं स्वात्मसंगृहं व
ह्निकृयसमन्वितं । यायंवायुस्थितं कार्यं कलावसमन्वितं ॥ दणवंवाकनघाकं मध्यं यदमनूलमं स्मृत्या

सुस्मनणाद्धविंदवीसान्निध्यनामियात् । सर्वकर्मकनीजायसाधकस्य महात्मनः ॥ कालाद्यं पूनमूर्छ्यसग
तगणं कदनकृतं । वनूर्णं केवलं स्मृत्याः यं यनाद्यं त्रिलर्यकं ॥ यानिवृर्वं सांकूर्णस्थालदंकं गाक्रमूर्धनं ०
। गणगणसं निधर्यं वह्निस्त्वर्यं लगिनादनं ॥ वह्निर्यंवनसंनूरं वायाद्यं वह्निसंस्थितं । वनूर्णार्कं केवलं स्या
त्यं वमाद्यं चकं वलं ॥ वायाद्यं केवलं स्मृत्या स्त्रिलर्यार्कं समीरणं । दयं चमाद्यं यांनिविकृं क्रोधनाजाद्धिषा
ननः ॥ मादनीवह्निमादयाकूर्णतं वह्निसंस्थितं । विद्धवह्निकृयायतं लीमध्यं कृनियापितं ॥ सकमंय
दमनहिविंशमाकनमाकुलं । सर्वसिद्धिप्रदं कृत्यं कालाग्निकूदवाकृतं ॥ कत्र्यायनमासांस्रुनका
वित्त्वत्रायितां । जपतिसामता दवियदस्तास्य प्रसादकः ॥ पुनः कालसमूर्छ्यदं सं समूर्ध्व दानूर्णं
। यानिवृर्वं कवलं स्या० कृतनारवं कं वलं ॥ अस्य पूर्वं पुनर्दयं नादं केवलमूर्धयेत् । स्त्रियमूर्धं पुन

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

युं४

श्री दर्यंवाक्त्रयीसमन्वितं ॥ पुनर्नयस्यप्रदर्स्यात् मर्म्मस्थानमस्थितं पुनः । पंक्तिजनगिराक्रान्तं पुनर्नायुसर्वं
१८१ कर्म ॥ अग्नलान्तं यानिवृत्रवस्तु त्रिलक्ष्यं जिवादर्भ । ब्रह्मण्ड नाकि नं द्रुयादन्तर्कं केवलमूत्र तं । मर्म्मस्वरं १८१
दर्सनं तं वाक्त्रयीसमन्वितं । पुनर्नयस्यप्रदर्स्यात् मर्म्मस्थानमस्थितं पुनः ॥ अंकुशान्तंगिराक्रान्त प्र
नवांसर्वंचमं । वायसवह्निगतं वसामं केवलमूत्रं तं ॥ वह्निस्थं तथा वाक्त्रयं वायाग्रं वंचमस्थितं । वह्नीणं
रवर्ण्यनान्तं नित्यं त्रिलक्ष्वनांकितं ॥ कालाग्निरुद्रसदितं सामर्थ्यं विसमूत्रं तं । वायाद्यं केवलं द्वयानित्य
त्रिलक्ष्वनांकितं ॥ सीमं [illegible] क्रमसंतद्व महत्तमं यदमक्षरं । एकविंशति वर्णस्यात् ब्रह्माण्ड
सत्प्रसरं ॥ कालाग्निरुद्रकोटीनां लीलया कयकानकं । कानलं ग्रन्थवक्रास्यमो लौमत्रं विनाशितं ॥
सर्वकर्म्मकरं क्लयं नत्क्षं तत्र समीरितं । वह्निरूं नवसंतत्रं क्रमुलक्षं पुनः कृत्तु ॥ पुनर्वह्निर्गतं

शोभित ८

कर्म्यं मादनी विन्दुलांछितं । दंसंयं वमसं तत्रं तत्समिद्धं पुनः कृत्तु ॥ यदमं वह्निधा कार्य्यं या
निर्वृत्यं पुनर्द्दितं । पुनन्नदिस्त्रपरगानियदमं तद्विधाकृत्तु ॥ वह्नीणं त्रिलक्ष्वनाक्रान्तं यथा निर्वृत्तस
सत्कमं । यंवमाद्यं केवलिनं वह्निसाक्रमसमूत्रं तं ॥ वह्नीणं यानिसंस्थितं कालं केवलमूत्र तं । भू
रवदारणया चूक्रं दं संदविकताद्वयं तं ॥ कालाद्यं मादनीयुक्तं पुनः कालं स्यकं वलं । पुनरस्यादि
मंदयं सामाद्यं केवलं पुनः ॥ मादनीसंयुतं वाग्भवं वायुयानिविस्फुषितं । दिजिद्वं पंक्तिशाक्रान्तं वह्नीणस्थ
यनिस्थितं ॥ शक्रमं क्रमसंयुक्तं कालं तं नैवक्त्रंषितं । शक्रं त्रिविन्दुभूतं निषधं तं नस्तुषितं ॥ सक्ता विंशाकरं क्लयं
नवमं पदमूलमं । वक्षक्रुना विना मूर्द्धं यदा पिन्द्व न सूधीः ॥ सकृदुच्चरिते मन्त्री नदामंलायमायूयात् । त्रिभा
यत्यरमं पदस्यास्य प्रसाक्तः ॥ मदानावं वह्निमूर्द्धयानिविन्दुविस्फुषितं । दन्सं वह्निपूर्वरूपया विन्दुकालाग्नि
शानिं

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१८२ रूपिनं ॥ पूनर्व्वादि वह्निवूरं स्थिसं याजिनं ये क्रूद्र । अमृतं कवलं दयं वनूनं वह्निरूपिनं ॥ कालाग्रखनवाक्रा
कं ग । लं तु वायूसंस्थिनं । सूरवदानूलयायूक्तं वनूनं यानिसंयूनं ॥ वायाग्रं कवलं ... सूर्यानिधिधं त्रिखवां
किनं । दशांकनं स्यादिदशं नयदमनं तत्तूवार्चिनि ॥ सर्वसंयप्रदं सारं महासाम्या वशादूनं । हृदयायूजमध्ये स्थं
दलिवाजनिधायनः ॥ यदाजयंत्सदस्रेकं नदासौसाम्य मापूयात् । धनदस्यनयद्वविनत्सौसाम्यमिदावदेत् ॥
वनूनं वत्रिःखण्डूत्सम्रूवदानलयायूतं । विन्दुमस्तक संस्थिनं सद्धार्यं पूनर्नूरूनेत् ॥ वह्निं त्रिखनमध्योनं यंव
माग्रं ससयकर्मं । मध्याग्रं यंवमां तस्थं द्विजिद्धं वनूनस्थिनं ॥ अंकुजानग्निवाक्राकं द्विजिद्धं वनूनस्थिनं । स्वकं
शानग्निवाक्राकं शक्रमं क्रूणद्रूपिनं ॥ कालं यंयमसं नूरं स्थं नवाकं ततानेत् । तृतीयाग्रस्थितं कार्य्यमनं
नं वह्निसंस्थिनं ॥ द्वादशांकनमेत ब्रयदमकादशंस्थितं । सर्वाप्यायकरं प्राकं शाक्तिपूष्टिवानं गुरुं ॥ १८२

द्वादशांकलायत्रं वान्द्रं यत्यनिकीर्त्तितं । कत्रदेवीयदं नैवगव्रकीमम नं प्रदेत् ॥ क्रूत्यभक्रूदयं द विपूनूष
प्रावयेल्लकः । पूर्ननयानमा । शनजगेदाप्या यं कणात् ॥ पूनरूपानकमूध्यत्यं यंवमाग्रं वसकर्मं । वायमंक्रूण
संयूक्तं कालं कवलमूध्नेत् ॥ अस्याग्रं पूनर्नवं दि कालमं क्रूणसंयूनं । निर्धयं यंवमाग्रस्थं वह्निं कवलमूध्नेत्
॥ वनूनं वांक्रूणं दयदं नं कवलमूध्नेत् । त्रिविन्दुसंयूतं दयं यानि प्रद्वं सूवार्चितं । प्रकोदशार्णमूदितं द्वाद
शं यदमूलमं । प्राणप्रदादि दन्तवक्त्रं घसनमं यथः ॥ नानामभ्रया । शनत्रिधामयददं यदं । सर्वसिद्धिप्र
दं सारं पूजनामनकानकं ॥ यदमनं यदाजपं नदा सर्वन्नौरुवेत् । मर्म्ममग्निस्थितं क्रूत्वा मादनी विन्दुनास्थितं
॥ पूनर्व्वत्नमा न नमर्म्मनज प्रदायथं । दन्तं कवलमूध्नेत्य मर्म्मयंवमसंस्थितं ॥ दन्तसं क्रूणसंयूक्तं यू
नर्म्मयिके वलं । कालं क्रूणलकायं नं संन्नूरं कानयल्लकः ॥ कवलं वह्निबीजं यत्र मंवमक्रूणसंयूतं । वनूना

६ क्लीं २

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१८३

केवलं स्यान्निषेधं प्रिस्तवनं कित ॥ कालैः प्रणवसंयुक्तं पुनर्नकेवलं युत । शक्तिं केवलमुच्चार्य पुनर्नकालं सं कित ॥ त्रिस्तवाकाशमुर्धनि वन्नूलवन्धादिधा । ते निवालकृत मन्त्रविन्या प्रयवमादिश ॥ वायायुक्तं केवलं कृत्वा
वन्नूलाक वक्षवत । निषेधमकरणं कृत्वा निषेधं यवमादिश ॥ वह्निस्थिते प्रकटीकृत कालाग्रं पुनर्बद्ध यत्र । अ
नकं केवलं स्यान्मुद्र प्रिस्तवनद्र मित ॥ पुनः कालादि मदगं सास्कानं केवलं युनः ॥ वायुकेवलमुच्चार्य बद्धमा
वलमूढ यत्र ॥ वह्निगलनद्रसंयुतं वह्निधर्म्मा कित कृत । कालमकरणसंयुक्तं वायु प्रिस्तवनलं स्थित ॥ यानि प्र
वर्कं केवलं स्यात्वाक्रमं करणरुद्धित । शक्रं त्रिस्तवमुच्चार्य नमश्राय युनरद्र यत्र ॥ महाय केवलं कृत्या मन्त्रं का
लसं स्थित । सकमस्तवनमन्त्रं स्त्रिस्थिं यवमाय त्रिस्तृयकं ॥ विन्दुयुक्तं सुधाणा निकती याद्यवर्णा कुर्ण । ॐ द्र केव
लमुच्चरेत्स वायु केवलमुच्च यत्र ॥ तृतीयाद्ये हृया दयं सविसर्गेन्दु रवि । नादवह्निस्थितं कृत्वा संकल्पननि १८३

यादनं ॥ विक्रमस्कवासं स्थितं कुण्डलं वह्निसंयुतं । कुण्डलं वह्निसंयुक्तं यदितं यान्त्र मन्त्रं प्रदस्यय विकल्प
यत्र । कुर्यादगयदमिदं सर्वसिद्धिफलप्रदं । एकवर्णागतावर्लं यत्र वदद्दाहृतं ॥ सर्वयस्ततिदामन्त्र स्मरणात्य
नमस्कवि । नास्यन्त्र्यंजनाक्षरगादयस्मात्रयायादि ॥ स्मरणात्क्रमसंयुक्तं स्मरणाद्यदमूलम । कुर्वन्नलायम
नमस्कवि ॥ अथ किं वक्तानाक्रनयदस्यास्यमदलया । तन्त्रास्थितं नक्रतकं यदवा साधिकः सदा ॥ यु
क्तं त्रिविधं यवनस्कवि ॥ अथ किं वक्रनाकनयदस्यास्यमदलया । ननास्थिर्यनकृत यदवात्साधिकः सदा ॥ पू
नः सदाशिवं दंवं त्रिधाद विसमूढ यत्र । पुनर्म्महामादलक्षी त्रियासंमक्र प्रदायवयत्र ॥ महानाद वह्नित्रयं था
निविन्दुविस्तृमित । त्रिधादयं मदगा निद्धिजिह्वा पुनर्बद्ध यत्र ॥ महायवनसंयुतं विन्दुनादक्रियमित । वन्द्रं स्थ
क्रियुत दयं मह्याश्रं केवलं युनः ॥ वह्निकेवलमुच्चार्य कालमकरणसंयुतं । नमवसकमानूरं यवमाश्रयं वकं
वलं ॥ वह्निकेवलमुच्चार्य विमावक्रं यणां कुर्ण । वह्निमकरणसंयुक्तं यानिमूर्द्धयकेवलं ॥ ॐ द्र यणां कुर्ण दयं

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री १५४ नियम त्रिस्वरां किल । वतुर्णा वाक्कुगयून्तं यस्याघ वायुसंक्लिं ॥ स कूनगिवाक्रान्तं वायूर्कं यवलमूवर्तं । यानि
मूर्दकं वलं स्यादग्नित्रिस्वरनसास्तनं ॥ मदाम्मनं वाचूर्णस्कं विद्द कूणगिनादनं । त्रिधानियाजयर्दवियदस्याके
मदथ्यति ॥ पूनः कालं समूहत्य नादनादसमन्वितं । वनूर्णत्रिस्वराक्रान्तं तृतीयाग्रस्वरान्मगं ॥ वह्निगद
समायनसैवर्व कयल ननः । ग्लान्तं यानिपूर्वकं स्कं स्वं कूणाक्रान्तमस्तकं ॥ स्वमिं त्रिस्वरम्भूर्तनि अग्यनेनविन्दु । १५४
विनं । नादनादनसयूक्तं द्विधादयस्वनार्क्षितं ॥ वह्निमं कूणनूर्धनं वरूणत्रिस्वरां किल । अग्याननैवसदिनका
लमंकूणसंयूतं ॥ विन्दुमस्तकसं स्निन्दं पवमार्गवबह्निगं । गांकुगंदयदवगिदसं त्रिस्वरस्तुमिनं ॥ पूनस्त्रि
मसमुहृत्य सविसर्गं नदंग्यति । स्वमूर्न वनूर्णान्तं द्वितीयस्वरमौलिनं ॥ नादनादनसंदितं पदनं कन्मदा वलं ।
वतुः पक्षाक्षरं क्षय यदमन्वकुर्दंगं ॥ सर्वापन्नूदलन गांकयक्षिकनंगुरुं । मदासमयदामप्सर्वगं

करनागनं ॥ मूर्द्विगीन्मूजलनग्रहं सकस्या० नसिद्धिदं । मांकदया० मत्रेण ब्रह्मप्रस्थापिरनवि ॥ यथाकथायद
मिदसाधकः संस्मरे यदि । तथाकथादवदविसिद्धिनिद्धियुदस्मन । दत्तात्रक्षागुमरविल भाक्लनेयनिनं । सकृद
ज्ञानमात्रेण किल्विषं नदिनश्यति ॥ मासमात्रं यदा देवं स्तुत्यर्था नर्जयन्सदा । तदाज्ञानं स्वयन्ने देवदयादलंकिव
॥ वग्गास्कृत्यनिष्ठान्वियाभिन्मास्दुर्जु वस्वगाः । मदामलाय ॥ कासिद्धिर्दिवसैकवजायते ॥ यदस्यास्य प्रभावनदवि
नास्मात्र संशयः । नसासिद्धिनिदास्तीकियाके नैवनासिद्ध्यति ॥ अथः सदाशिवं दयजुद्धवदस्वनायिनं । मदामाग्या
यूनर्दविकवलं वचूर्णाक्लिम ॥ यानिपूर्वं यवनस्कं तृतीयाग्रं कवलं । अनयामर्म्मगदयअग्यत्रिस्वरस्वाविनं
॥ ग्लान्तं यानिपूर्वकं स्कं यवमस्कं यूनः कून्तु । अग्यत्रिस्वरम्भूर्तनि तृतीयं चयूनर्दधीत ॥ अग्यमर्म्मस्थितं दयं स्वं
कूणाक्रान्तमस्तकं । त्रिवनाक्रान्तं पूर्वानां मिन्दुयूननः धाद्वतं ॥ यानिपूर्वं साकूणंस्या दस्यान्तं यूनवूर्ध पंतका

२ बुद्धि

श्री
१८५

लम्पूनवत्याच्च्युतनादनादसमन्वितं ॥ यानिपूर्वं पूनर्दत्यं ऊरूक्तार्थं वकीयलं । ऊर्ध्वार्थं पूनन्नपत्त्य केवलं वह्नि
मूर्द्धनं ॥ घार्कं यान्यादिसन्नद्धं त्रिस्वनाक्षाकमौलिनं । ऊर्ध्वकनैवनवयितं वायाद्यं वह्निसंस्थितं ॥ सबिन्दुमक्र
माशाकं त्रिभेदविप्रदाप्ययं । मर्म्मर्मक्रूणसंयुक्तं कालकेवलमूर्द्धनं ॥ वह्निनाग्नेदसंयुक्तं वनूनाकयतात्तु
नं । वह्नि त्रिस्वनमूर्द्धानं द्विजिह्वं गान्तकस्थितं ॥ ऊर्ध्वकयनस्थितं वायूकेवलमूर्द्धनं । यसाध्यमग्निसन्नद्धं काला
ग्नयानिरूपितं ॥ पूनरूर्द्धं वस्तूर्स्गकं वेलं संप्रदापयं । गुणेन्दु वनूनवेवयवमाद्यं उत्तूर्य्यकं ॥ सफत्रि
गार्ल्लमूर्द्धिगं पदमनन्मदानथं । सर्वलक्ष्मी प्रसमनमकल्पं वदगं यदं ॥ त्रियामस्पदं यदं यदामन्त्रमिमंस्म
नं । नदासर्वक्षमाजायं स्तामकस्यमदं ध्वनि ॥ ऊलिमायवकं वात्ययूवाभवपिनित्यगः । मासात्तिकानिशा
गानिस्मनणार्दवसावकां ॥ सयाग्रयक्तित्तरूगमपूवन्मपूसदनः । वन्माकर्षणीविद्वंमानत्वाश्चादनादि

केवलंकारमुद्घ यत्सनेवापमूरूममू ध्रुविन्दुरूपीतोयनिवर्चक्लात्तनि पूनःफाल्गविलिमिमदंनादस
मन्वितं ४

कान् ॥ स्मयनात्तिध्यकंसम्यक्तं पदारवासमदामकं । ऊनः सदाशिवंदर्यं पूनवयसदाङ्क्रितं ॥ विन्दुनादनभ्या
वह्निकालाग्निवस्तूयितुनं । ऊनकं वह्निसादितं कालाग्निस्थं सविन्दुकः ॥ यवमाद्य सवनूनविन्दुसंलिनमस्
का ऊर्द्धन यवमानद्धं वह्निकेवलमूर्द्धनं ॥ यसाग्रं नूद्रसादितं पूनर्वह्नि वकेवलं । समीवर्णकेवलं स्यात् नि
वर्थयंयमादिगं ॥ वह्निसंस्थितमवेनकार्यमन्त्रप्रपवनं । पूनः कालनादयूतं समीचतामत्या ब्रवन्तं ॥ यान्त्रं
किनमदगानियवमाद्यं सवह्निगं । त्रिसूर्य्यरवविर्तं मूर्द्धागं ऊर्ध्वप्रणवकृषितं ॥ यानिमूर्द्धं केवलिनं द्विजिह्वं वनि
यमकं । त्रिस्वनाजाकमूर्द्धानं निवधंपूनर्मूर्द्धनं ॥ नदंकितंस्याद्वनूनमलनंकेवलंपूनः । यवमाद्यं स्यात्
गस्य कालकेवलमूर्द्धनं ॥ वायूयानियूतं तुयामदाकालंसमूर्द्धनं । नादनादसमायूक्तं कालमकूलसमू
नं ॥ यवमाद्य नमध्यस्थं कालाद्यसयमान्वितं । केवलं वह्निमूर्द्धलसयमाकामयाविन्ति ॥ वनूणवनदनंतं

१८५

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री यिण्डीकृतापूनः कृत्न। बाकू। त्रिबिन्दुसदिफे ह्लीयाः यूनर्द्दयं०॥ अग्रमर्म्मस्थितं आनियूकं सम्यूबयं०॥ स्र्
स्याप्सयूनवृक्तसंयूनवग्वसमर्म्मकं॥ त्रिग्नतं क वलं दयदयंबन्ध्रस्थितं पूनः। यान्यकिर्तं धदायवं ह्ली
१५८ यागं ह्ली यकं॥ वायाघमकृगा ज्ञाकं निषधं कवलं पून०। वायादिगत मूछस्यप्रथार्ण वा कृणादतं॥ स्वसा १५७
घयूनवृक्तस यंन मकृणवर्जितं। पूनर्निषधं दयांसग्रस्याय त्रिखचाकितं॥ निषधं त्रिखनाज्ञाकं नादा
वर्द्धिवकवलो। नादयंवसयूकं धार्नयान्यादिसंयुतं॥ आकानस्थितं सुता वर्द्धि कवलमूकवं०। त्रिख
वलसमाधनंदयंतं नैवगाास्थितं॥ वनूर्णनंसस्थितं नदन्कं नस्थितं कुन्न। अंकेकानसमाधत मध्यित नैव
दीयितं॥ वनूर्ण त्रिखयाधनंदयंतं नैवज्ञास्थितं। द्विजिह्वं कवलं दयं कवलंयसमीवर्ण॥ यवमस्कंयं
यमाद्यं त्रियादयं द्विजिह्वकं। सविसर्गं मदासूगे त्रिषाप्रणवमूकं वं०॥ नादनकं नादयूतं यदं भाव्या

सूर्यं
मूकूतं। त्रिसप्तयेकवायंतं सप्तयानालसं दतं॥ यत्रवावावयद्वियदमनग्यधाकथा। तत्रयन्तु तिसीर्य
के यातालस्थानिस्थेनवि॥ यदादादकवक्रस्कां सायकामन्त्र मूकवं०। यावलाद स्वदवागियामन्त्रवाक्यसमादि
त घादीयवर्द्धलिसंकृत्वस्वावदायाक्षि यावितः॥ उलमासाधकस्यार्गं कृषास्य वर्णनार्द्धिनाथ॥ सद्कसाधक
त्रस्थंनयक्रियूनमूलमं। आकल्यं तत्रजीवत साधकव्धेवसूक्तनि॥ सूसाधितामन्त्रं वाजासर्वकर्मकनःस्तनः॥
किंतु संसाधितादविकन्नास्तियत्रसाधयं०॥ सर्वसंयत्नुदसानं यदमंत्रदादृतं। पूनश्चमादनीदयाकालंखक
दनकृतं॥ नादनादसमायूकं कालं नादविस्थितं। समीवर्णयायूतं वद्गीमर्णकनिवाधितं॥ सप्तादर्ण
यदमिदं षतकनमूदाहृतं। मायाग्रन्थौ वयान्तटा साधकाजयतंयदं॥ तदासर्वाणि कर्म्माणि सद्दृढ्गाध्यसा
धयं०। शकृजालाधयं कानि मादजालंग्यमान्यपि॥ विषयान्तं तथास्नोरुं कलणादिषुसाधयं०। पूनर्म्मदा माद
ः२

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नीस्याद्विजिह्वं वांकुशादनं ॥ सैवबाणस्थितं दयं निवर्षं केवलं पुनः । वन्हर्णांकं केवलं स्याश्रानिपूर्व्वसयुन्यदं
श्री ॥ सदाशिवं वनादं पं स्रीमणंकू निशायिनं । पूल्यनाथं यत्रदलं त्रिस्वरं तत्र दायथ ॥ सफाकं नमिदं श्रींकं पद
१५७ मश्लादणं मया । ह्रसंयुगेन सम्यकू वा मयूखं नयाजयेत् ॥ तस्यज्ञानप्रदं दविशथाश्रावा वसंणयः । सर्व्वक १५७
र्म्मकृयाद्धविषयदायपविकीर्त्तितं ॥ नादवह्निसमायुतं यानिविन्दुविस्तृषितं ॥ द्विजिह्वं संवयाजस्थं यानिलांछितं
मरुकं ॥ केवलं वायुमूर्त्तस्य सम्पदायवह्निस्थितं । कालार्थं यानि सस्थितं वादयानिविस्तृषितं ॥ विन्दुमस्तक
संस्थितं स्रीमणं कूनिशायिनं । सफार्ल्लं यदमनद्विक्रूय मकानविशुमं ॥ त्रियमलायमेन नसाधकोत्तमः
सदा यदाकुण्डलिनीवक्त्रमत्र मनवादयेत् ॥ तदा संसाधयत्सर्व्वं जेलाख्य यत्प्रानछितं । पुनर्म्मदामाद
नीयद्विजिह्वं मादनाढ्यं ॥ वन्हर्णकं वलं दयं तृतीयाग्रंवकं वलं । यानिपूर्वं स्वकायस्थं वह्निनूदं साक्षि
स

कं ॥ वन्हर्णं वन्हर्णांकं वयिन्दुसिन्दूतौ समुद्धरेत् । वह्नित्रिविन्दुरवयितं पूनर्दर्वं सदाशिवं ॥ स्रीमणंकूं ततार्थयं न
वाकनामिदयदं । त्रनदिंशकिंमं श्राकं जीवब्रह्मस्थसिद्धिदं ॥ तत्रवकंयदादविपदमनक्रयाज्ञिनि । तदाम
वत्समायाति सर्व्वज्ञसाधकारुदत् ॥ नादयानिं तथाविन्दुं वह्निमकत्र वायुनेत् । मवाद्यमकुणाज्ञाकं यं वमा
र्ग्यं वकी वलं ॥ यानिपूर्वंगा कुणंस्यात् निषर्षं पवनाद्रिग । सवादिमं पुनर्कृत्या त्रृस्याघपुनर्नूद्धरेत् ॥ यानिपू
र्व्वं सनादंववह्निं त्रिस्वरस्तृषितं । तद्वदस्वप्रकुवीतकालं केवलमुद्धरेत् ॥ नादनादनसंयुक्तं वन्हर्णं त्रिस्व
रांकितं । द्विजिह्वं सयकनायुतं कालं कालाघसंस्थितं ॥ अकुणनासिकाक्रांकं निषर्षं केवलं पुनः । पुनस्त
मववायादियूकं दविसमुद्धरेत् ॥ वायाश्रमकुणाज्ञाकं वायूत्रिस्वरस्तृषितं । निक्षेपं तनसंस्थितं सदाशि
वमत्याद्धरेत् ॥ ज्ञाषणक्कनिनूद्धं तत्यदमनन्मदावलं उकविंशतिमश्राकं वल्लें द्वाविंशतिपूर्वकी ॥

श्री १८४

स३

याघरुक्कलनामानं सर्वयावायदं गुरुं । नन्नास्त्रियानकं दवियदननन्नणाथयं ॥ स्रवनादवदं वगिंसुवित्रांन
गर्दयनं । रुस्सराक्तूनूनं पायं लिंगायादादिकं मदं ॥ यनमानन्ददं कूयं समाधिनमवेन्नवि । यूनर्द्धयं मदामा
याकालंकं वलमूर्खनं ॥ मदानादं नादयूनं ष्टीयाग्रं यकवलं । अग्नं मर्म्मस्त्रिनं कार्यं प्रलवं समीचलं ॥ गल्ल
गं यानिसदृिनं वयूलस्कं नदकिमं । वह्निं त्रिस्वनम्वनियूननकाकमूर्खनं ॥ नादनादयूनंत्रूया वक्षाग्रं यव
मान्विनं । वह्निंनूडस्त्रिनंरूयाप्नूम्न काग्रं वकवलं ॥ यम्नकाग्रं सप्रलं दिजिद्धं यूननूर्खयंण । निषधं त्रिस्वनाक्रा
कं यूननन्नकमूर्खनं ॥ नादं नादयूनंरूयागल्लन्द्रं यूननूर्खनं । वह्निंनूडस्त्रिनंदयं मूसलं कवलयूनः ॥
सांकूगं कालमकुलं यंवमाग्रं समानिवं । निवधं मं कूगं क्रान्कं नददग्निं समूर्खयं ॥ वायूं कवलमूर्खं लदनं य
कवलमूर्खनं । क्रूलुलान्कं यूनर्दूयः गक्रं क वलमूर्खं ॥ वायमकूगं संयन्नं वह्नित्रिस्वनकूमिकं । नद्वद
२ १४

सं पक्कवीन वलं कवलमूर्खनं ॥ अग्नं मर्म्मस्त्रिनंरूयायानिनूर्द्धं वगं कूगं । यंवमाग्रं वायूगनं मं कूगंन
शिनादनं ॥ कवलं वायूमूर्खं लग्नं त्रिस्वनसासूनं । कालाग्रं कवलंरूयग्ना याग्रं वह्निसंयूनं ॥ वायाग्रं या
निसंयूक्तं कालाग्रं कवलं यूनः । यूनग्ना यादिमं ध्यं वह्निस्कं यानिरूपिनं ॥ वयूलं त्रिस्वायनं नस्कं न
त्यां नगं यूनः । गल्लगं वह्निसंन्नरं अं कूगं क्रान्कं मस्कक ॥ अमृतं कं वलंरू यानिषधं त्रिस्वाकिनं । यूनग्नं
ल्लन्दं वह्निस्कं वन्द्रं कवलिनं यूनः ॥ निषधं त्रिस्वनाक्रान्कं शमवयूलं संस्त्रिनं । त्रिविद्धं कामदा वह्निकाला
यं मक्षसंयूनं ॥ वह्निकालादिमन्नूर्ख । यित्रिसी नाग्नमूर्खनं । वयूलं कवलं दमं वन्दु वयूलं संस्त्रिनं ॥ अ
मं नस्वनमूर्खनियानिमूर्खं कवलं । द्विजिद्धं कवलं दयं निषधं कवलं यूनः ॥ नमवत्रिस्वनाक्रान्कं यूनर्दयं
द्विजिद्धकं । सांकूगंगजनाथस्याकालस्कं यवमादिगं ॥ यानिमूर्खं यानिवित्रं नादं वह्निसमक्षकं । वन्दुर्द
१२ २२

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१८९ गस्वचायमं विन्दुनादनमस्कृतं ॥ दसं विसर्गसहितं दवीजं धं कृत: पुन: । मर्मस्थानि समायुक्तं तकारादयंप्रस्त
करं ॥ अथाग्रं केवलं स्तूय: समीनणमथोच्यते । वह्निं यवादिनं स्तूय: पंचमस्कं विसर्गयुक्तं ॥ वक्तुः स
कविवर्णं स्याद्वाविंशतिकमं पदं । महामन्त्रं ग्रमकुलं दवदवा: प्रकीर्तितं ॥ महासूयप्रदं मनसर्वाय
वनाशनं । केत्वास्वारवादमथनं दूपवदो सर्प्य शोधनं ॥ यदवाजमकुलं नागास्तनरूपं कवं । जपं तु वव १८९
वक्रास्कं त्रिपूर्वाक्रमसलेनव ॥ महासिद्धिप्रदं स्कं यं गणावर्णात्मकारम्य । य: कश्चित्तिव यस्क है कवदं विप्र
कीर्तितं ॥ ना: साध्यति दवशिनियतं यदनाकृगं । तावदं पुनन्ननूह तावायां नायंवकेवलं ॥ महानादं ना
दयुक्तं कालाग्नि वाद्य मान्वितं । कृपान्तु केवलं दयं वनूर्णयानिरस्तुमितं ॥ वनूर्णस्कं महदं स्याद्धक्ति त्रि
स्वरभोलिनं । वनूर्णकं नरवविकं कृगुलाके सर्ययमं ॥ वायं केवलमनूह त्याद्विजिकं केवलं पुन: । अन्हींगं

केवलं दयं यद्वाग्रं सकमस्कितं ॥ वामं यानिपूतं कृत्वा द्विजिकं भादनाहृतं । वनूर्णं विन्दुसहितं निषयं
त्रिस्वरांकितं ॥ वह्निकालस्कितं स्तूयाणज्ञं भादनसंपूर्णं । पंचमस्कं यानिपूर्वं नरकं वाकुं सन्नद्धवतं । द्वि
भावदमिदं कार्यं नादं दविद्धिश्मा ज्ञवतं ॥ महायानिविस्तयकुमथाग्रं वह्निसंस्कितं पुरकृणनागनाजाकं
दयंतं नेववांकितं ॥ विन्दुनादस्थितं मूर्द्धसाकृगं ज्ञाकमूद्धवतं । नादं त्रिस्वरमस्यूनं द्विधाकार्यं पदा
लमं ॥ सकथास्वर्यं स्कं यंतक्राग्रं वह्निगं पूर्वं । कालाग्निविन्दुमूर्द्धनि त्रयमन्ये ज्ञवह्निगं ॥ विन्दुप्रणवसं
युक्तं पुनरन्यत्रयं वदेत् । वक्तुर्ज केवलं चैतत् ज्ञानधीपदमूलमं ॥ पंचमं वाकृणाक्रान्तं नादं त्रिस्व
रस्थितं । यदमतद्विधाकार्यं वनूर्णं त्रिस्वरांकितं ॥ तृतीयाद्यं पिण्डस्तूनं यानिलांछितविग्रहं । देवी
कांश कृत: पश्चात्तादवह्निसमन्वितं ॥ पंचशार्णं यदमिदं त्रयादिंशतिमस्कृतं । स्तूनं नयदनाज्ञ न

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

१८०

दीक्षासर्वप्रकारेण ॥ तत्त्वदीक्षा कलादीक्षा सौवनीयदसंज्ञका । वर्णदीक्षा मन्त्रदीक्षा शक्तिदीक्षा तथापर
वा ॥ बिन्दुदीक्षा नाददीक्षा प्राणदीक्षा तथापरा । जीवदीक्षा वायुदीक्षा स्पर्शदीक्षा तथैव च ॥ वेधदीक्षा च घु
[illegible] ॥ सर्वानिर्वाणदा बाला तथा निर्वा
कानावर्णदीक्षा वायवात्मना । षट्दीक्षा यददीक्षा [illegible] ॥ व्यापिनी नाम वान्या स्याद्दीक्षा आसमनाक्षिप्ता । उन्मना
लिकीर्त्तिच । अर्धबिन्दुनिशाधन्या नादवानायपदात्मना ॥ [illegible] तथैव च । निसर्गदीक्षा यन्नमाअं
रचा तथा दीक्षा गुरुवक्त्राद्विशेषतः ॥ सूक्ष्माख्या स्पर्शविभूवा प्रमाणा [illegible] । त्रिवर्गसिद्धिका दीक्षा रुद्रमध्यगः ॥
वदीक्षा कुमालमा । अक्षलीकदीक्षा [illegible] ज्ञानविज्ञानकं परा । [illegible] ॥ सांख्ये न जयके
नाथ सर्वायदनाञ्जनप्रक्रिया [illegible] पापज्ञाकप्रदं [illegible] यदमन्त्रमध्ये ॥ देवास्य स्पृष्टं संतरं यानिवि
यन्तु तस्य सिद्धिकारस्किता । [illegible] सम्पूर्णं [illegible] मध्यगं

[illegible] । यित्तुमन्तस्समानथार्कसंख्यामलकसिद्धिदं ॥ कालाग्निचूडवायूचवनूर्णशक्रमेव च । कालंवानक
मूर्द्धस्य वह्निनादं [illegible] ॥ अर्धबिन्दुं तथा बिन्दुं तथा [illegible] कलायवा । यित्तिरुद्रमिदं बिन्दुं सर्वमन्त्राग्रनाय
कं । कणादावर्णकवर्णयदिसम्यक् सम्भवेत् । [illegible] वह्नियुक्तं मादनी बिन्दुलाञ्छितं ॥ सदाशिवयून
दय कुण्डलं वह्निसंस्थितं । यानिबिन्दुसमायुक्तं कालं केवलमूर्द्धगं ॥ नादं नादसमायुक्तं [illegible] यावद्
वलं । [illegible] स्थितं सूर्याय यानि [illegible] वशांकुशं ॥ [illegible] मूर्द्धनि यानि [illegible] वशांकुशं । केवलं
[illegible] सांकुशं वह्निमूर्द्धगं [illegible] वह्निसंस्थं [illegible] नादगं । द्विजिह्वं केवलं दय कालस्थ
दिमसंस्थितं ॥ केवलवायुमूर्द्धस्य यदमन्त्र द्विधाकृतं । सांकुशं [illegible] मूर्द्धस्य वनूर्णं केवलं [illegible] ॥ समीर
णं यूनदलायदमन्त्र द्विधाकृतं । [illegible] वायाग्र वह्निसंस्थितं ॥ सांकुशं कानयं [illegible]

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

ण वामवल्लभः॥ पुनर्वायुसमूहं तु यदमन्त्रद्विधाकृतं ॥ वरुणं केवलं देयं वक्रं त्रिस्वनस्थितं स्मृतं ना
यस्तु यर्ससं स्यष्टाग्रं वह्निश्च स्मृतः॥ त्रिस्वर्यार्लिंकृतं त्वव्यानियन्तु समीरणं। कालेन्दुजं समायतं ज्ञानं
१११ कादि स्थितं कृतं ॥ यंवर्ग्ययं वमस्तं वद्विधा नादविसर्जितं। पुनर्वादं नादयुक्तं द्विमादयं स्वनार्द्धितं ॥ यानिय १११
र्वसनादं वद्विधा वह्निसमूहं नं। साकारं वरुणं देयं यानिपूर्वं सयवर्म ॥ गजं यानियुक्तं स्यकालाग्यमादं
नादकृतं। अमृतार्धेकं केवलं वायु केवलमूहनं॥ वरुणं त्रिस्वयायं तं तस्थं तस्यात्मूहनं। बिन्दुयुक्तं प्रक
लं ब्रह्माग्रं वांकुगादतं॥ ययमार्धे केवलं तं वायुकेवलमूहनं। वायार्धं प्रणवाज्ञानं समान्नं बिन्दुसंयु
तं॥ अंकुशानादतं स्वर्गादार्लेकं वलमूहयं। वह्निवायादिसं न्दवायुकेवलमूहनं॥ द्विजिह्वं मादनीयुक्तं
वरुणं बिन्दुलाञ्छितं। स्त्रीं केवलं देयं वायाग्रं वपुनर्भवं॥ पुनर्वायुं केवलं वह्निर्नीयं केवलं पुनः॥ पुन

निश्चयं दातव्यं यत्रं वायाद्विंवं पुनः॥ त्रिकोणस्थितं स्थं सामं वरुणं संस्थितं। मूर्ध्वदारुणयां युक्तं तस्यं
कं नादमूहनं॥ यानियुक्तं सांकुशं स्याद्वह्नि यानिविसर्पितं। केवलं वरुणं देयं सामार्धं केवलं पुनः॥ व
रुं यान्यादिगं देयं मूर्ध्वदारुणयान्वितं। वह्नि यान्यांकितं देयं सामार्धं केवलं पुनः॥ वरुं यान्यादिगं दे
यं मूर्ध्ववर्णयान्वितं। वह्निं यान्यांकितं देयं सामर्गकृनियाश्रितं॥ द्विजिह्वं मादनीयुक्तं वरुणं प्रणवान्वितं।
यं वमार्धं स्वान्तगतं सृष्टं क्रान्तमस्तकं॥ केवलं वह्नि मूर्ध्वस्थं वाद्यं केवलमूहनं। नादं नादयुतं युक्तं क्ष
ला बिन्दुस्थितं मतं ध्वनि॥ यदमन्त्रसमारव्यातं सर्वसौख्यसमृद्धयं प्रकाशनकलौ निवर्णसागमाकसुलप्रदं॥ य
यातथा प्रजपत्र्यं वरार्णं गतिमयं दे। का रुक्ष सर्वजन्तूनां समनवा सकदस्थतं॥ त्रैलोक्ये नास्ति तत्कर्म
यदनेन न सिध्यति। अज्ञात्वा विलं नसुरुन यदस्मात् समदान्मनः॥ ज्ञानमाविर्भवेत्तस्य स्वकत्तोनान्तसंशयः॥

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
दिव्यर्पवकसंगुप्तिजयादवकवीत्यर्य ॥ मद्रामलायसंसिद्धिःग्मगानस्त्सजायते ।स्तुतवेनालखा
र्वादिकत्यायस्मावनागन ॥ सकलंश्रीकलनवप्रकृर्यालमदनाकुशी ।मयवानागनीनांवस्मवणा देवना
१६२ गनं ॥ वाजांयडवजांधामादवाह्मनभ्रियसदा। यवक्षाभ्यान्विकादोमास्मवणादेवनागय० ॥ सनास्कंसंज १६२
यादवजायकसाधकस्यन्तु ।वम्याकर्मणविद्वमनावला श्राटनादिको ॥ लीलयाकृत्कमन्त्रीयदस्यासमस्त्वा
र्द्धना० ।द्वयाक्राःसर्वदीकाग्रास्लसूननेवकानय० ॥ विक्लामलिसमप्रर्थ्यंयदमन्मयानताः ।कोलिंदद
वदवंगिसमंयसानविघ्नके ॥ पूनर्द्वयामहामायापूनःकालंवकवलं ।नादनादसमाप्तकंकनयकांन
यकर्को ॥ त्रिस्वनालंकानंनार्थ्यहमगुंपनमंग्वानि ।नावलवह्निगंकार्य्यं यानिविन्द्वविसृभिर्न ॥ कुण्डली
नंवह्नित्रदंहन्संकालस्थिनपूनः ।पूनःकालंसंकृत्स्नाद्विक्लित्रिस्वनस्थिने ॥ यदद्वयमिदंप्रांकृमम

काद्यावंद्रनासदं ।भ्रनियवार्ल्लमूदिस्तं पंववितंगयलालमं ॥ मद्धिंगनंवदयगित्रेत्नाकृकयकानको ।
स्मवणालदव्रोजानोजगद्धन स्वावदं ॥ प्रयानयांकिनियनंब्रह्मविष्णूपूनागमं ।पूनर्द्विजिकृमन्छलमाद
नोविन्दूलंक्लिन ॥ वक्ष्मानरंतनः कलायानिपूर्वस्वणा कृणं ।गकोंकंवलमूछ्यसंकृणंवाह्ममूछ्वंत० ॥
पंवनाग्यंवह्नित्ररं त्रिस्वनालंकनंकृत ।यानिव्दवपूनर्द्धयंअंकृणाक्राकमस्कं ॥ गक्रांकवलमूछ्यसाम
कवलमूछ्वत० ।याकृयाद्यादिगदयअमृतनागनह्य ॥ अर्ध्वत्रिस्वनमूर्द्धनिपूनर्वायूंसमूछ्वंत० ।गांकृणंय गोः
नमगानिपूननित्रुंवक्रवलं ॥ यानिवित्रमहाकालंस्वयर्यनेकवलंपूनः ।गक्तयानिपूनर्द्धयंद्विजिक्ष केवलं गो
कालंकालादिसंत्ररनिधयंत्रिस्वरांकिनं ।कालसप्रणवरूयानादकवलनूछ्यं० ॥ अर्ध्वत्रिस्वरत्रर्द्धनकाला
अंकवलंपूनः ।कालमादिक्लिनंस्तयः प्रणवाक्राकमस्कं ॥ पवनाग्ययसणवांवायूंदविसनूछ्वंत० ।गक्त

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

१२३ वायस्कं यानिस्तयितं । पुनः कालं ददर्द्धविनादं नादसमन्वितं ॥ कुण्डलाकृताग क्रं यानिस्तमितक्षरवर्न ।
प्रणवेनसमायुक्तं वायुं दविसमृद्ध वेत ॥ गलगयानिसंयुक्तं वनूनांकं नस्थितं ॥ त्रिविन्दु खवितं वक्रिनव
र्य्यवं वक्रिमूद्ध वेत ॥ नादमग्निकयायं तसामाग्रं त्रिस्वनां कितं । कवलं यानि मूर्द्धानिरुं नवं केवलं पुनः ॥ ११२
तद्दं ज्ञानं मूद्धस्य त्रिस्वनां केजय पुनः ॥ मूसलानं पुनर्द्ध्यं पुनन्व्वकिनं ददेत ॥ त्रिविन्दु जिवसारि
न्नवाङ्कयं वमसंस्थितं । यापार्थं वक्रिस न्नरं वक्रिमं कृणसयुतं ॥ द्विजिर्ह्वं यानि मूर्द्धानं वनूनस्थितं नदा दि
मी । वक्रि त्रिविन्दु खवितं यानियूर्द्धं यकीवलं ॥ वक्रि केवलमूद्धस्य यानि यामायसंस्थितं । कालयं वम
संनरं खवर्यंनां त्रिस्वनां दतं ॥ नाद केवलमूर्द्धस्य चतुंस्वनास्थितं पुनः । खवर्यं दयगं कं यष्ठस्थितं पु ×
नः ॥ सामाग्रं त्रिस्वनाक्राकं कालाअं यासमन्वितं । केवलं वक्रिमूर्द्धस्य थानं कं वनूनं ततः ॥ तस्थं तदादि

मंदयं त्रिविन्दुं कं कमांकुकं । कुण्डलं त्रिस्वनाक्राकं यायायंसांगसंस्थितं ॥ अंकुज्ञानादतं मूर्द्धवि
क्रित्रिस्वनस्थितं । तनांकितं दयंसूर्यो वायं त्रिस्वनरागास्थितं ॥ अमृताग्रं वायुसंस्थं सयकमस्थवसंस्थितं ।
वक्रिमंकृगसंयुक्तं द्विजिर्ह्वं यानिवायतं ॥ वनूनं यकदनं यविन्दुीस्तनौसमृद्धवेत । त्रिस्वनायूर्णं वक्रि ना
दं केवलमूर्द्धवेत ॥ यूनमान्नगतं कृष्यात्कालाअं केवलं ततः । यष्ठस्थं वक्रिमूर्द्धस्य त्रिस्वनांकीकलाथवं ॥ वक्रि
मंकृगमूर्द्धानं कालं केवलं पुनः ॥ यानिविंद्र ततुस्वर्द्धं वनूनांकं यतहिस्थितं ॥ त्रिविन्दुयुक्तं वक्रीनं चतुंकंय
लमवय । वक्रि वनूनसंनरं प्रणवांकितमस्थजं ॥ यंवमाग्रं स्वकायस्थं कालं सयकद्धवितं । पुनः कालं
केवलं यनादं नादकतं पुनः ॥ पुनर्न्नादकतं कालं सयकमांकं समीवनं । मूलवदायूनयोयुक्तं वायूनं यगलो
स्वर्वं ॥ सयकमाज्ञांकमूर्द्धानि वनूनांकं चतस्थितं ॥ त्रिस्वनालंकृतं वाकुं वनूनंकतनरागास्थितं ॥ वनूनं यकद

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

१२४ कंवर्षकगयेकाकंक्ला । यानिमूर्द्धकेवलिनंकृ शानुमरुत्नादिगं ॥ मर्ग्वत्रिस्वनसंयुक्तं वानूर्णकनयाजि
नं । वनूलयकदर्कचयितुरीसूक्तोसमुद्भवं ॥ वह्निं यथस्थितं त्वया यथास्य त्रिस्वनान्वितं । दयंकनाकि
नंकार्य्यदत्तंयंवमसंस्थितं ॥ त्र्यंवमस्थितं त्वया यंवमस्थं नथोन्दकं । खर्व्वरं त्रिस्वनाज्ञाकं चन्द्रप्रणवद्ध १२४
यिन्दुयापृष्ठं केवलमूर्द्धस्वमूनलसाकृणकथा । द्विजिह्वं यानिसंस्थितं वनूलाकचकलस्थितं ॥ वह्निं त्रिस्वनमं
स्थानं तृतीयाद्यं वर्णाकृणं । कृतार्कं यंवमाद्रं दमर्नस्थं वाग्भमूर्द्धं यं ॥ सदा यानिसमायुक्तं तृतीयाद्यं त्रि
विन्दुकं । निर्षधं यंवमाथस्थं मूखदानूणयायूनं ॥ पूनः कृतार्ध दवं शिरयं त्रिस्वनान्वितं । मुखदानूनया
युक्तं यानिमूर्द्धं समुद्भवं ॥ ह्रुंनकृणसंयुक्तं निषधं यंवमादिगं । यानिमूर्द्धं सफमस्थं त्वया यथाद्यानं
तूनः ॥ त्रिस्वनसमायुक्तं उद्भवं कनिषधितं । यवनस्थं यानिमूर्द्धगंक केवलमूर्द्धयं ॥ यंकृणनाद

क्लि ४

नं वाकु द्विजिह्वं यानिस्थितं । वनूणाकं नस्थितं यदवाद्यं त्रिस्वनादनं ॥ द्विजिह्वं मादनाज्ञार्कं वनूणकेव
लंपूनः ॥ तृतीयाद्यं नदाद्यं यानिमूर्द्धस्वकायगं ॥ यानिवह्निपूटं कार्य्यं वनूणार्ककदादिगं । वह्नित्रिस्वन
संस्थितं प्रसूर्यसंनं नरुद्धितं ॥ वनूणार्कं कदादिस्थं गजं केवलमूर्द्धयं ॥ पुनः कालसंत्रयं त्रिस्वनालंद्ध
नं कृतं ॥ वनूलनं नसादितं वनूणं वकदादिगं । वनूणार्कं केवलिनं यानिमूर्द्धं त्रिसूर्य्यकं ॥ यंवनादिन्द्रनक
केतृतीयाद्यं त्रिसूर्य्यकं ——— । यंवमाद्यं यथास्थं वह्निमेकत्रयाद्यं यं ॥ यानिमूर्द्ध सफमस्थं यवनाद्यं त्रि
सूर्य्ययुक्तं । सदा नादवतुर्दसाः नत्राद्यद्वयसंयुतं ॥ विसर्गसंयुतं कार्य्यं दयमन्यन्मदं स्थवि । सामवन्न
लसंन्नरं मुखदानणयायूनं ॥ नाद नादयूनं कार्य्यं यदमश्चमालकं । सफार्विंशतिमन्त्रेयं सर्व्वसौभाग्य
दायकं ॥ त्रकालसफलाधिकं वर्णनिर्गमूलकं । सर्व्वसौख्यप्रदं कुर्नं सर्व्व अद्भिष्ट दसुनं ॥ सर्व्वसंकन

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

१२१

दामघं सर्वरक्षोविनाशनं । नन्दन्तु लिदेवागीयदनैननासिध्यति ॥ सर्वकर्मकरं कर्मं यंस्मरणाद
विमर्जुनः । सकृत्पाठेन नन्दम्भरुवं श्रीकप्रदं तृणां ॥ प्रयानकाले यस्येदं मूनवमाशं कालीस्तवं
कं नयतु कुक्षसाया श्रीं साधकानत्रसेगयः ॥ साकां क्रूरवद्वदृत्यु स्मरणादत्यंजरवि । यस्मिन्देगं
जयदं नं यदनाजानमूलमीं ॥ नंदेनं सकलं दविस्त्व वयेजं गम्येः सद । नयते ग्निकसायाकं सदद्रा
जययागतः ॥ महामलाकोदविस्मरणादेवजायते । सर्वदेवीमयमिदं सर्वद्रमयं यदी ॥ सर्वनकाक
नमिदं ऊँ लोकत्रसनाकुलं । शक्तिकथोद्दिकं क्रूरं तदानूणांशान्यवर्द्धनं ॥ यस्मिन्नयस्मिजय श्रीक्रीं
भवरदासुरार्द्धितं । कामिकामिद्धिदं कल्पं वकनाकथितं नर्कि ॥ यथानयप्रजकेतुसर्वाधिनिवार
नं । सर्वसं यद्युदं कल्पं यं सदायठितं सिद्धिदं ॥ लब्ध्वा स्मिन्यदवाजाके नतः प्रकृतिसाधकं । विकाय

१२१

तंत्रक्रिकूल यथासुरेवनायकं । यावत्सर्वस्मृतं तुं भूक्रियाकर्मविद्यानितं । तावत्सर्वमननेव
सामयन्मनाणनतु ॥ सूयक्षार्थं महाघानं द्विभार्दयं महाकुतं । कालकवलमूढं सर्वंवमार्थंवेसांक्रमं ॥ वन्
नस्तकदकं चाद्विभास्तदं समूद्धयंत । यित्तुवद्धवदवाशिकतावर्द्धिसमूद्धनंत ॥ त्रिस्वराल कार्यकार्यं बध्वाद्यंकं
वलं यूनः । सूर्यग्निकवलमूढ सत्यैवातकमूद्धयंत ॥ त्रिविनूद्दिनंवत्रूनं तृतीयार्थंस्वदंतगं । यानिस्तासिन
मूर्धनिवतुं यतूनसंस्थितं ॥ मूखदायणयायुक्तं नादनादरूनंयूनः । तत्र्यादशांकननिदं अक्षाविंशतिमं यदं ॥
महासमयदामघ्नं महायामकनाशनं । अवक्षतमनूर्द्धं त्वानिवायानन्तु साधकः ॥ स्मरणनसमूद्धार्थपदमं
तदंद्रितं । यंवनहृयवित्रन्तु यंवमूजासमूद्वितः ॥ मलायसिद्धिमायादिमनंग्वर्यप्रसादनः । दूनरूानक
मूद्धसर्वंवमार्थससयकमं ॥ तृतीयार्थं कवालिनं यात्रार्धं श्रीगंसंस्थितं । जिह्वालं कवलं दर्यं आघ्र्यंयद्धक्ति

३०१

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री १७४

सक्लिन॥ निषथवद्दिषोक्ष्यपुनिम त्रिसर्वोर्द्धने। मकारं कवलं दर्यहनीयाप्यसंयद्रकं॥ यानिप्रर्व्वसकाय
स्कं मन्यकृणविरुदिनं। केवलंवक्रिमूक्ष्यसूसादोवायमक्षर७॥ वक्रिश्चकयसंयुक्तं कृपवक्रांसवक्रिकं। मा
दनीविन्नमूर्व्वनिंदन्वकाकंसमूर्तबं७॥ जदद्यायुसमूर्घ्यसर्व्वमर्थ्य यनर्द्ददं७। मक्षाद्यं कवलंतयामुन्तंव
यिवक्रिकं॥ यवमर्क्षं परमार्ध्यं यदमेकत्तमूर्त्र। अवान्तर्त्रिंशतिमक्ष्लं यसर्व्वस्रानरुचावद॥ नार्वं स्पकवंस
क्कृ नयस्थान कथार्थमष्ट॥ पून नपदनायेनसमकवासवसवना७॥ सर्व्वाधानविकारं वैसर्व्ववक्रप्रवदनं॥ पून
लावमदाद्याक्षिजायकंसाधकस्यकु॥ ननकिंविजणत्समस्तियद ननना सिद्ध्यति। मस्मादनंजयन्मत्रीकृतानि
स्त्रयमान्मनष्ट॥ पूनस्त्रिशनावकंसा७सप्रमर्यस्रनार्व्विनि। कालाग्रंवक्रिसंत्रर्दमक्षविन्न पटीकृतं॥ त्रिधास
मूर्ख नन्द विद्विजिन्न नद्द्वद्र्वं७। नादं नादरुकार्यं विन्नस्तिन्नं मदादवं॥ त्रिंशत्संख्याकमंगदिदंशाल्रंयद १७४

मूलमं। त्र्नत्सदवर्वं दविसागमाक्रप्रसिद्धिदं॥ कंदस्यकेनथाविद्धो जयंसर्व्वप्रसिद्धिदं। विध्यायीं०त्यसर्व्वस्य
सावस्तु नमूर्दाकृतं॥ कनाक्षिर्थ्यं नदवभिसाधयंत्यदवाक्रूशं। पून ककुष्ठलमूर्द्ध्य सवक्रिसंपूटिन त्रिधा॥
धानिविद्व किंमत्र्दुर्थिंजमकन्मदावलं। क्विजिन्नंसेनवासोनवक्रिसंपूटितंकृतं॥ मादनीविद्धसंयुक्तं यिकुम
तन्मदावलं। द्विजिन्नं वायमानूर्तं विभूसित्वं निराजयं७॥ चतुर्दशक्लिप्नूतंकार्यंयत्राल्के यदन्तलमं। प्रलवाक्तं
प्रीनिदंस्यात्सर्व्वमयनिवारणं॥ अकात्रिंशतिमंत्रं यंसर्व्वालक्ष्मीनिसूदनं। स्रागमाक्रप्रदक्लं यंकन्दस्यक्रोदवं
यथा॥ जयंसाधकमूर्धानस्तरक्ष्योसाम्बसिद्धिदं। यदाप्राकं तुत्रमूरवात्यदमेकदन्तलमं॥ कर्दवनक्ता नस्थ
साधकस्यनदाकृता। नान्नाम्न्स्तुजयमिदं यदर्दविनवादिनं॥ शान्तियुद्धिकनसम्यक् मूमन्त्रवचियिरुवावि।
मदामतायसीसिद्धि स्मनणादेवजायते॥ वंदयाकिदिनं। निर्षु ध्यानिन्यः प्रणतास्त्रिय। भ्रियायं७हत्लिकामि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री

११७ दीपदनाजानम्मूलम ॥पूनस्तानकमूघ्रस्तनिषर्षपूनवंबदि ।प्रलर्वनसमार्यनंकृपान्दवविदायर्य० ॥कृना
कंकेवलस्तु यानादनादसमन्विनं ।पूनर्नादपूर्नं कालपंतुमाग्रसंसकम ॥कालाग्रमशमजान्त बर्द्धिकेवलम्
स्ववत ।आम्ाकिनं ववनूलवनूलक्तनदाकिम ॥त्रिस्वनाकंनपाबाक्नपमकेवलम्स्ववत० ।नादनादपूर्नकार्यप
ख्रायंवाक्मिक्ष्वनं० ॥केवलंकालयूनूर्ववायमंकालसंपूनं ।कालंनिषमसंन्नटं मूरवदानूलसान्विनं ॥वनूलंकं ११७
वलदंपसामवाकस्थिनंकृनू ।त्रिस्वनालंकृनकार्यपवमार्यसयानिकं ॥प्रकत्यदंमहायौड्रंरुपस्थायिरुपप्र
दं ।प्रकाषिंशक्तिवर्क्ष्ययपदनात्सर्वसिद्धिदा ॥द्वाग्रेशमामहाराजायनर्कजः प्रकाशकः ।विन्दुकरंजयदंद
दग्याकानप्रकाशकं ॥सागमाकप्रदंसानजेलाक्षमाकदायकं ।लक्ष्मिन्दंदविबाहूंप्रशकाः शकवामम ॥
स्मृनंसिद्धिप्रदंछाकंयथास्वैरवनायकं ।पठिनंसाघयंदविसाबकस्मारिलामर्णं ॥पूनर्न्नम्मानिकमूघ्रस्यवाक्ति

नादविन्दुमिनं ।विन्दुमूर्क्तिप्रार्दविदंयाजाधंद्विमापूनः ॥सनादयानिमूर्धस्था,धार्कनंनेबजा ॥क्तिनं ।निषेषंय
यमाग्रस्कंदआर्यकवलंयूनः ॥सनादवनूलकंमंवन्द्रत्रिस्वनः ॥क्तिनं ।निषधंनं नसदिनं पूनूमकेवलं नः ॥
नादनादसमायूक्तंवन्द्रपंवःदिगंपूनः ॥नरहान्तरंयिस्तुनं साधार्क्तं मंकृशरुदिनं ॥द्विजिह्वं थानिसदिवंना
कोविन्दुस्थितोकृनू ।वाक्त्रिस्मूर्यसंयूक्तं द्विजिह्वं मादनान्वितं ॥वनूलवलकीयाघ्रकेवलौवर्णनायकौ ॥याम्या
ग्रयिस्तुनायूक्तं वाक्तियानिविस्तुमिनं ॥ॐत्राक्तयिस्तुनंदयंदवास्यंसत्रिविन्दुकं ।नादनादसमायनं विन्दुना
स्तिनमलकं ॥महामन्त्रंस्थितंपूनंद्विभादयं सनाक्तिनं ।अक्षाविंशाक्वनिदत्रयस्त्रिंशाविमयंदं ॥कृष्णःसम्
हृपंद्वविक्रूरकंनप्रवाग्नप्रभ [illegible] जगत्स्मिनग्रातियदनेननसायषं० ।पूनानि
सर्वयायानिलिंशायाद्यादिकानितु ॥याजमार्कयदं दवियदभनन्मयादिनं ।कृष्णः समस्वनंदविक्रूरुकीन

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
१२८

प्रयोगतः॥ गरुडनामयुक्तं कृत्वा मानयचयपदेर्युतं । गणो ब्रावाम्ला नवकं पदिगा श्रीसूक्तं मदत॥ अथान्यत्मान
वादविषये कालानलाख्यमानकं नवाक्षरं दयकीतं सार्थं वित्रस्कलावनं ॥ तदामानकं दंवीग त्वाम ल्र्मिदाव
न्ना सर्वकामप्रदमिदं यदनवमयादिकं ॥ काकसायादूनर्द्दयंगा कींकं बलमूढ यंग यरमस्कं महाकालं रव
र्य्यं कालानलपिर्ने ॥ काकसायापूनर्द्दयागा क्रयानिसमन्विर्तं । वनूर्णबकुनार्थवयिन्दुीलुको समद्धवेत॥
त्रिविन्दुसूलयिक्तं वाङ्ग काकसोयादूनर्द्दवेत । पूनविन्दुप्रदानयवनूनं त्रिरवाकितं ॥ प्रणवं नसमायकंत्व
कारंदस प्रदायपत । वृतीयाय कवलितं निषणं त्रिरवाकितं ॥ वाङ्गत्रिरवनसंयन्नाविर्नीयनसमन्विकं । वा
पार्श्व वह्निसहितं वायाय कवलं पूनः ॥ वायुत्रिरवनम्म्नातं यवनाग्रसयानिकं । वाङ्कवकवलंदमं दय
मर्म्मस्थितं पूनः॥ पूनर्म्मयं यवनान्तरं प्रसाय पूनर्नूढ वेत महानायं न्ननूटं प्रसायपूनवंदि॥ काक

१२८

पूनः॥ ओ। यंदवदं ब्रासमन्वा र्व्वसुवार्च्चितं । यं वार्ल्लपदमतमिश्रमूर्तिं गतिम त्रिय॥ यतमं यवमनक्षि विम्ना
प्यायकनंस्मृतं । पूनना दीपितं नवकं यकं कालयदेना॥ जयगवं प्रक्कवह्निसाधक स्वदिवौकसः। र्विवयानि
यतं वास्यपूजयाक्तिसूचाक्रमं॥ सर्वसिद्धिप्रदं कूर्यं महाभूमिर कर्मणं । यंवाक्कनसमा छायिपदनानेनसाधयेत॥
पूनर्नयदना ऊनसर्व कर्म्माणि साधयेत। महानादं त्रिभादयं विन्दु क्विन्नं महंग्धवि॥ प्रथमं वाग्निनादस्थं द्वि
तीयं वह्निमादनं । तृतीयं वह्निमध्यस्थं कार्यं सूत्रवचार्वितं ॥ प्रमुर्वं वनूनान्नरं मूरवदायणयायूकं । नादना
दकनं कार्यं यंवार्णं यदमूढनं ॥ वलाविर्गं त्रकदीर्सं समासात्सववर्ल्लिनं । मोक्ष अदयदमिदं समासाल्वव
ल्लिनं ॥ प्रमूनायदना ऊनसाधयेत्सवचावनं । महामेलायकननं सक्कलं निदयदं॥ ववयद्गुनियाभादि
क्षादर्शवक्त्रविमूत्रं । कवाति दवदवागि त्रिगन्यस्मनलं नन्त॥ सर्वकर्मकरं कूर्यं स्मनणादवस्वामिनि स्वर्द

नं ३

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कर्म्मकर्त्तृ ॥ यस्मरणादेवसा मिनि॥ सर्वतत्र मूसामान्यं यदमतद्वदाहृतं । केवलकालमूर्छत्येनादं नादकंस्य
नः॥ कालाधिष्ठानवाजान्तंगत्वात्तं वायूनाहृतं । वनूर्णकेवलं दयंवन्तुं साक्षात्मूख्यं यत॥ नियमं त्रिसत्याक्रान्तं
यान्तायंयानिल्लाविर्तं ॥ हिजि ह्मं सावसर्गं स्यात्मूनयं वाहित दंदंत॥ वत्वानिलतिम ॥ यं दत्तार्ल्फं पदद्दलमं । स्म
रणात्कागयदमिदं यदस्तूववनाविर्न ॥ यत॥ कालात्मदवेत पायं सधकमूर्णवेः । तत॥ प्रकृतिर्कं पास्यान्तुं क्रीसा
सम्पन्नौतूवी॥ यथानावायत्नादेविनवास्यात्सायकंश्वयं । अवलानियतं लक्ष्मीधनधान्यसमृद्धिदा॥ पूनस्तान
कमूर्छलनियमंपूनतूर्छयत । प्रवर्त्तनसमाक्रान्त कालं कालवियम्ब्रितं ॥ काकसाबानतांदयाभ्यां कं त्रिसत्व
त्वात्तित । पूनः कालं केवलितं नादं नादसमन्वितं ॥ काकसाबः पूनर्दयापूनविन्दुं त्रिसत्वयित । नादं केवलमू
र्छत्यवद्विकेवलमूर्छयत ॥ अन्यं त्रिसत्वयं शिक्षं वायाभ्यं वमस्तितं । वनूर्णदवयं वा नूर्छ वनूर्णान्तं यकव

१८०

सावापूनर्दयां गक्तं त्रिसत्वत्वात्तितं । महामायामद्गानीनादवन्हिसमायुक्तं ॥ तत्विचूर्क प्रकल्पयं ददीक्षांयं
सावापूनर्दयां गक्तं त्रिसत्वत्वाशितं । महामायामद्गानीनादवन्हिसमायुक्तं ॥ हृति चूर्क प्रकल्पयेद वीक्षां यं
पूनर्दयंत्र । वक्तुर्विंशनिमं ॥ यं त्रितत्त्वद्वर्के यदाहृतं ॥ यदानाशिकालान्तरं यतन्त्रसवलं वक्षः । जयत्यदमिदं
ददिमूलीन ज्ञानतेतदा ॥ स्यदानगतंदवि यदा यदमिदं जयत । तदाप्यविप्रजानाति कालं यद्वर्त्तमानकं ॥
यदाविन्दुकलान्तरं यदमतद्वदादयत । तदासर्वं प्रजानाति कालत्रयमतंद्रितः॥ सय्यग्यस्थतिके सर्वसम
नत्वाभ्यदस्तीकं क । प्रसनासर्वया वर्ले महाविकांसाधयकृणात्॥ कांक्ष्या कलिगावर्गम्पसत्वावगमूलमं ।
रत्नाधारप्रकृतूर्णतीलयंयदिसाधकः॥ तं नास्ति यनद वर्णियदनानं नसाधयेत । पूनस्तोनतूर्छत्यमक्ता
सवन्हिमूर्छयत॥ पूनूर्णयानि मूर्छतं महाक्षायं पूनस्तथा । यंयान्तं यदमतद्वियसक्तिं अनिमयदं ॥ यदम
तन्मदासाम्राज्येलाको ग्वर्यदायकं । इत्यत्र जगतांदविसाधयंत्मनसीप्सितं ॥ सर्वाजिमपूनर्दयंग्नतं

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मुणवसंयुतं ।वह्निनक्षयसंयुक्तं महाक्राधंपूनर्द्ददे ॥यक्तुवकनमेकाह्विमह्विणयदमूलमं ।सर्वसि
द्धिप्रदंसायंकलादावंणकानवं ॥सर्वमन्त्रिविरुदंवयदानाणुप्रजायतं ।यवमंसत्वनृपयलमुकाणवं
मध्यति ॥यवायवादिकाः सिद्धाः कणादंणप्रसादयं ।मदाग्रंदूननृष्टलवह्निकेवलनुचनं ॥दूनुवं
केवलंदयंगलंप्रलवसंयुतं ।वाङ्क्रंयानियूदकार्य नादंसृद्धिसमन्वितं ॥वक्तनंयदमिदंसकविं
णकिमंस्मृतं ।सर्वयापदनंश्लोकंमदासमयपदायपूक् ॥जनकाग्रपूर्णः पापंयनयोः समूयार्जितं ।त
दस्यस्मनणादवस्मसाधाक्रिंनवि ॥सहक्तजिक्रांग्रवलिनं नाणयसर्वकिल्बिषं ।प्रयक्तनिमदामो
कासिद्धयश्वानिमोदिकाः ॥लविकाक्रदनाक्तंसर्वसंसाधयंमूलं ।पूनर्विद्यादिमंवर्णमजीणवद्
णस्थितं ।प्रलवांकिनमूर्द्धनिवायाग्रंकवलंपूनः ।त्रिस्वनाक्रानमूर्द्धनिवांकंदविसमन्वितं ॥

१२९

लं ।कालंकवलमूलंलनिषयंत्रिस्वनादकं ॥कनीयाद्यंकविलिनंअग्वमर्म्मसनादकं ।त्रिस्वनांलंक्रनंण
कुंयानिपूर्वसमूद्भवं ॥सनादंवाजमूलंलणक्रंत्रिस्वनस्त्रोवकं ।क्रोकसांवापूनर्द्धं वाकसांवापूनर्द्धं
यामद्याद्यंनादसंयुतं ॥कूर्वं त्रिस्वनमूर्द्धनिकं नांकयानिषयकं ।वक्तुकवलमूलंलअग्निवनूणसंस्थितं
॥दिजिह्वंवनूणान्तरं अग्वंयम्यासमूद्भवं ।अंकुशाक्रानमूर्द्धनिदवास्यसंप्रदाययं ॥यानिपूर्वसंमूह
सअमनाग्रंसवह्निकं ।अग्वंत्रिविन्दुसहितं कुण्डलानंसवह्निकं ॥दन्तंकोणंसमान्तरं मूनवदाननयायूतं
अग्वमंकुणसंयुक्तं समीवणक्रनासनं ॥वायाद्यं त्रिस्वनाक्रानं कालमंकुणसंयुतं ।यवमाद्यसकमस्कं
निषयंकवलंपूनः ॥वायादिन्तरं मस्त्रयानिषयंत्रिस्वनांकितं ।निषयंकवलंस्तु यस्कंवायादिस्थितं पूनः ॥
मूनवदानूणयायुक्तं निषयंकवलंपूनः ।वायादिन्तरं ग्रन्थीणवायाद्यणांकुणंयूनः ॥यवमाद्यंसकमस्कंनि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

यमेकं वलयूनः समीचीनं शिवमर्कोदयकं नैवलखिके ॥ यदेवं सा नमूरु सर्यंवमार्गं सदाशिवं । मदामा
यन्धवीसूमः यदेवयासाप्रदायेयः ॥ मदावावकथावह्निं यानिविन्दुकिह्नुसिके । श्रियासम्भूपयेद्धवियक्षा
भद्रमथादयेत् ॥ वन्दूणस्कं सनादयनादनादकं पूनः । सफल्यङ्कं यदामिदं नवद विप्रकाशितं ॥ वल्ला
नित्नीकसंयुक्तं सर्वसंपत्प्रदायकं । सर्वदुःखप्रसमनं सर्वर्द्धिसुकसदनं ॥ सर्वलक्ष्मीप्रसमनं हृयदा
निध्यमनकं । यदासर्वं क्वकिचक्रं यदमनदनं द्विकः ॥ नदासर्वाणि कर्माणि यदनात्साधयिध्यति । कर्मा
णियूवाश्राकाम्यसिन्नं जयजंत्र ॥ तावत्सर्वाणि सदासादयत्यदनाद्भुनी । किंवावक्तन्वं लन्दकीर्त्तिके
नसूमथमं । प्रदेवदेवसमारव्यातविद्याध्यावकवाप्रियं । सदक्षमकवानां यवतुः यद्विभूर्तमया ॥ यदान्यका
विकानीदवह्नारिंगनिसूत्रर्णे । श्रमाध्यानदवा विद्या सर्वकर्मकरी स्मृता ॥ यवक्तिनन्द्र नाजानि विद्यापीठ ल्कि

नक्रूर

१८१

मानिन्दु । तावल्लनन्नुवाउं मूनेहणीविघ्नकेकवि ॥ वीर्यमन्त्राः प्रसादेन वाक्तिः यददेविनिर्णय । नसमर्था
स्मिदंवशिवक्रं वश्ययूक्तंचयि ॥ सदाशिवेर्मद्देशानिवक्रकाघ्रायूनासूके: श्रमासायनमाशक्तिनमासाय
वमाकला । श्रमामाउग्रेश्वरीदेवी श्रमावक्रावचेश्वरी । श्रमाकुलमूरवी नस्तु श्रमामन्त्रावनिस्मृता ॥ श्रमाकुण्डल
वक्रेगी श्रमासर्वयूयाकमा । श्रमानाडिकुलान्तरा श्रमादेवावबावली ॥ श्रमासानारिवक्रेगी सागिनीसागला
लसा श्रमाकन्दकुलान्तरा श्रमा श्रमावबावला ॥ श्रमासानारिवक्रेणी सागिनीसागनालसा । श्रमाकन्दकलानू
टायनमायावविघ्नगा ॥ श्रमाकन्दकुलान्तरा श्रमास्यन्दादनवमाविश्वेनन्दप्रकाशिका । श्रमाकालिकुलेशा
नीयटायनप्रस्दुनी ॥ श्रमात्रिविक्रमकुलघटाक्षयेक्रिटेरुति श्रमामकुमनंगासाविन्दूयझवनेरमा ॥
मदायानकलान्तरा श्रमागर्द्भुलिरवास्मृता । शक्तियश्चादनगमायागलीयनमेश्वरी ॥ कन्नाक्रियं नक्रन्दूने

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१८२

तस्मात्सिर्य न्नसाधयत ॥ तन्नास्त्र्य नदतत देवदेवीकर्व किनी ॥ अस्मात्स्वायदत्ताद वब्रकान्तु क्रूजके॥
सङ्काके यत वयत त्वर्ष्ठ बलत वम्रक्रम्र्मक्रः ॥ भ्रस्कार्त यत्प्रत यावे देवामन्त्र विविक्तित ॥ दीषित ॥ स्व
र्वतेत्रमूसस्वन्ना उसंगय ॥ सर्वस्वविवजाता प्रश्रीमानग्नजायत ॥ सफादस्व त यन्तु विद्यांक्रो
षयवाक्रमा ॥ ताव७ ज्ञान स्वदत स्कं साषकस्मायजायत ॥ अयग्वि मनदर्व जिजन्मना जायतस्तु ॥ ना
न्यायामकोदीस्त्विर्द्धवी मन्त्र मवाप्यत ॥ व्रतलवाक्रमि विवाजपत्रि सर्वस्य यद्धन्मतम मदार्थ ॥ विग्र
त्रत्वनायवमार्ककाली सदस्रव र्णक्रदयग्वर्वीया ॥ किंवायर्त वस्मि नवास्तुनी प्रं क्रमागतसैयषित वदत्व
॥ वदत्यमत्मूल नसावमर्थं वदामिततमतमीदित ॥७॥ ॥ॐ॥ इति श्रीजयद्रथयामले न्नीयस क्रवे
वतनोवक्रं सद आकनामन्त्रायावविध ॥ ॥७॥ ॥ अवक्र त्वादयदवीस्व नवस्यमन्नवात्तत ॥ अ

१८२

स्ववत्यनमश्रीतासंज्ञामान्त तत्वनिमा स्तुय ॥ संगयमायन्नाउवावजगतीयमि ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ त्वकामि
यतमंगातगास्तुन्ततमिदमदत ॥ वद्वयन्नीअत्र यर्यतदस्यं यवमाङ्गुत ॥ त्वं प्रभुः सर्वजगतां त्वं धाता
यवागतिम ॥ स्ववावाति कवकार समस्तावनवंदितः ॥ त्वं तत्पश्च मदादस्सुवन्नार्थः सप्तम्न गषा त्वंद
तयर्द्व त प्रश्न विस्रन्तुः प्रविश्रंसन ॥ त्वं वाधयष्मस्वत्तुम्नस्त्वं श्रवस्र जिताजेस ॥ त्वं त्रियमान्त संप्रदृग
क्रिवीर्यकिलाश्वनः ॥ हुत ज्ञानेमदास्त्रमोलवी ववनस्त्रमणः ॥ मदाकन्दवर्नीयानप्रमलस्त्र मदालसः
॥ वित्र प्रस्थ नसादानी मघदस्त्र मदात्वनः ॥ अनन्वादिमयदस्त्राकादेयानान्यामदत्व व ॥ स्त्रिनावाम्यथ
स्त्रिनावाव्रकर्वावायथर्थवा ॥ प्रकाशित्र सन्तयातथामाक्रि विसंगय ॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ साधु साधु सि
देवगिसिन्धुनाजदितेमिनि ॥ व्रकवीनानिर्देगा वयययवीयामदावला ॥ तथापिनामको स्त्रिन्ना त्रके व

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री ७३

ग्भूरैनवीसिधूर्ष्ट्रसिद्धवन्ति। कार्यस्दानामस्ते दवसुनानाक्तिकीवन ॥ विघ्र्यमालयित्वायाति
नास्त्रांश्ग्श्लूसांध्रन। कूंकाविनीमहामावीसू लावुकानथायवा ॥ग्भन्भानरस्मदिग्वांगीउंनामिक्र
दयायवा॥ विकि कालाक्लोस्ताव्याग्भगानासर्वयायवा॥ महाग्भग्गानवलनाकालाग्निदयिनायवा। नथ
कथकर्वीवदनह्वादहायूथानथ्या॥ सर्वद्वःखविनाशावनथाविकृतनानगनी। महासीमासीमणायाका
लामालिनिंवव ॥ सर्वसांगरु वावान्याय्यकलानपायवा॥ त्रिपुमदिनवावीयमहाउग्रवननाशनी॥
माकलक्ष्मीनथावान्याविविकृदशनाक्तिका। सर्वमामानिकावान्या कवालीवायवासृका ॥स्वयस्फनि
विनाशान्यायवमान्नकर्मणी। नथपवाकलायासजीवाध्यायनिकापवा॥ महाविद्याऽर्थदवीनदाश्रीका
विलीनथा। महावाविलिनामावनकूनीवकूवीनथा। वस्तीलीकालिकावैवमहासंयार्मणीनथा। जमवन्गी ७३

श्री

नथावान्यानर्थक्षियभ्रसायवा। नावाग्गवनीवान्यानथायन्नुभमाथिनी॥ महामायात्रिलोकस्यजननीविग
नामया। महामात्रीश्वरीवान्यास्वैनवीयनथायवा॥ वस्तुवर्ङ्गयन्त्रवविदानन्दानथायवा। स्वामन्दरुविम वान्या ७
हनक्र्कानिर्णायवा॥ विश्ववाविलकावान्यामहामायानथायवा। ज्ञानशक्तिस्थावान्यानथालङ्यानथाय
वे॥ जीववङ्गश्वीवान्यायानकानकवीनथा। महाविकृसानन्दानावस्तुयाऽगश्वीयवा॥ महापूर्वमसीजान्या
महागदूउमाहका। नानायणवलवान्यावस्तुकासायनीयवा॥ नथारुद्रपदावान्याविश्वग्रासिनिकानथा।
स्वर्भुवःस्वःस्ववाकावासर्वत्रजननीनथा॥ जगाम्बिकायवादविकृतान्यायवमग्श्वी। महास्वैवनाश्यनी
नथावृषजनप्रिया॥ जीवनिर्दलकवान्याप्राणग्रासानथायवा। नवादनीनैववविन्त्वानथान्यावस्तुकालिका॥
कालवात्रीजंरूनीयवाविलीड्राविणीनथा। विद्रावणीनथावान्यावसिद्धप्रियकायवा॥ नवाकुलासीमणीयादाव

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१८४ १८४

निर्द्दलनायन । जीवसंवर्द्धनी वाग्भवानन्दजननीयन ॥ साधकानवबद्धानां जीवसाक्षात्वणीकया । महामा
वीब्रह्ममावीकालनात्रिर्थ्य कर्षणी ॥ कालमरवल्लिकावाग्भाजेरुनीमादनीकया । रुद्राक्षाल्वदवंशीर्याग
णीतुमहावला ॥ रवरद्रुथानथ वाग्भाऊर्ध्वीवनथायन । रुद्रादिविसमानमाकानूजनाजंग्वनीकया ॥ कर्व
कतुरविकादयिकथा हृदकल्लूषिका । सेनवंशनिरुह्याचीविश्वानाजंग्वरीकया ॥ कथादहरुद्र टीयवाक्
सम्यनिकायन । सर्वलूलमामहामायावागणीविश्वकर्षणी ॥ विम्बनूपाक्रणु मूर्ख्वीसामवाजंग्वनीकया । वामू
मूलत्रावनथा वाग्भाविकामलिकलानकी ॥ कूलवाजंग्वरीवैवजीवयकंग्वनीकया । विश्वलक्ष्मीविग्वलक्षिक
थाविद्युकृति ॥ वक्तुंगीयनमाविद्यातिवज्रजननीयन । यद्रक्राधावधवर्णीमात्रिरूपैनवनायकी ॥ कथ
यनमथामस्तूकाव्ताकनवाविणी । महान्त्र्वाजवकं गोयानेनीजालगीवन ॥ कालवक्राकदनीस्त

पत्र २

थकालविभावनी । नूडस्यदयिता वाग्भावत्नामूल्जावकुल्लिका ॥ कालीवयनमावैवमूधानावायनास्म
कथायनमद्यावान्याभूत्यादिव्याद्रनीकिय ॥ महासैन्यावलानायकानी वाग्भावलीर्हिता । महाकालीवदनणी
कथाद्रुःखविनाशनी ॥ वन्तालीयकरालीयकालिकाकालिकीयानीकथा । सर्वकूनद्याविरवानाब्रह्मान्यादि
भूनन्दिनी । महानन्दप्रदाङ्क्ष्याययग्निमायनमञ्जरी । एवंदेवीस्वयंक्रिन्नासहस्राननमालिनी ॥ देवकानामसं
दनयाह्मग्रहासदेवसा । नावल्भिवरसदानिदवदेथारुवकिहि ॥ स्वयदस्कनसर्वासंप्रजनंसमूहाह
नं । नलल्लान्मकनीङ्ख्यायथवीर्यैयिप्रिय ॥ एवंदेवसहस्रालिरुवंल्लस्मासदेवहि । स्त्रविनलयान्ग
नवउलूद्वादश्लादिभिः ॥ वाऊणाईवज्ञुर्द्दिशद्वात्रिंशस्थानकच्छिदि । वतुःषष्ठ्याकनानिभूत्वास्यावनणस्
नः ॥ वह्रानिभ्रलूमारवानायदाप्रकाधिकांश्येय । नाग्न्याववलयांग्गनकेवीरदमनककं ॥ प्रवमकामदंगानी

द्वि ३

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१८३ पूर्वस्तु देवैः श्रुरुदयाः एकवीराविधानेन पूजासम्याजयदेत् ॥ एकैकं वर्णं वाथ जप्यं सर्वं सदा बुधैः ।
स्वदमन्त्रं न वेचारितस्तदा सूचयेद्वार्ह्निके ॥ एतन्मन्त्रेण विलसत्त्वबन्धनः सदा । निवाणानस्य स्वरूपगर्चि
किनं सिद्धिर्मकिदि ॥ यदग्राहिणियं त्राकपूजादौ साधकात्मना । शृणु नाकिं ड वक्ष्यामि वदस्व कनूमध्यमं
॥ ॥ इति जयद्रथयामले ह्लीयकं पीठकनावर्ङ्कं यददेवतावाह्निर्नामपटलः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ १८३
श्रीदेव्युवाच ॥ शृणु नाथ श्रोतुमिच्छामि ध्यानमस्या महेश्वर । कथं ध्येया महामात्री स्कुलस्य कंकालमादिता ॥ ए
कानकं विसं ध्यानसदस्राकनमालिना । एकदा स्वादिशगवन् सर्वदस्वं महार्थदं ॥ यनपिक्षा कमण्डल
सर्वसिद्धिदनास्वर्वतः सर्वासिद्धकथासिद्धास्वयं वदि साधकः ॥ कथास्वास्वर्वगानयनः निः स्वगदा
स्वर्वगा ॥ ७ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ शृणु सम्यक् प्रवक्ष्यामि यदस्वं सुवसलम । विदविस्य दमध्यस्थ यस्तु

सर्वम
पमन्तम्म ॥ उल्लासलक्षणं स्वर्क्षेत्रस्वं वंघमनामयं । स्वानन्दरसविलंगात्कं सर्वमन्त्रक्रियाकुलं ॥ सर्वम
त्राकर्षणात्कं प्रवाणानन्दमयोगं । विस्तृति प्रतिसंगात्किस्त्रोल्लासलयसंस्थितं ॥ विकिलिश्य स्ववादस्थ
वानर्स्व कमत्थायतं । जन्मास्वं कवमद विवकं कोलप्रसूदनः ॥ नवार्ण क्रमणादीर्यं नक्षत्राकं यिलितं
यदार्षिं दालदणमं कुयसर्वदीर्घायिदं दिनं ॥ प्रत्यक्षं गानधास्तूर्यावर्णमन्त्रप्रसूदनः । यकं विस्वं वसं
त्रिपुरांगं कुल्लासस्मवर्वं ॥ सदस्रप्रास्तु वद्वर्णं तेजोश्रक्ति विहीदिनं । सर्वमन्त्रालयधाममहाकालि
कालक्रमं ॥ ध्यानध्यानतनं जानं कार्यं तेजोगति स्थितं । तदास्कुलनन्दोदेवी सदस्राकनमालिना ॥ दगस
क यदान्तरावीनाथानकरिकिणी । सदस्त्र वक्त्रनयना सदस्रभुजसास्त्रना ॥ सदस्रादनसंस्थिता सदस्रय
वर्णा वृत्ता । सदस्रायूथसंघग्रासमहामातृभावनी ॥ सदस्रकालवनिता सदस्र यमरक्षणी । काककंकि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१८६ लक्ष्मीगणपतिमनसादिसा ॥ नमायात्रिम्यविरुवत्रासाङ्कुशस्यानका । हीमर्गं कायक्रं कानठकावाबा
ववाविनीं ॥ गर्जन्मुलयमघो यघट्ट नायठनिस्वनां । वमलात्यकृमा॰गा ग्रगस्कवङ्गार्कनावकान् ॥ यीयी
यमानासकालाबलिसिर्दनवकणीं । उल्कासदग्रविक्रयथक्मोणीनठावदा ॥ दगनश्रालिनिश्चय
धूनकल्याक्रयावका । अक्काण्डु कृदनाकानक्रय नेत्राग्गुरुनवां ॥ कल्पक्रयदूनाश्माग्रवाक्रसांककव
कणीं । लिथानदनणीलानउरुत्रक्कांगुमणुयां ॥ लोकग्यनाशिथायमनवर्तिनाकुत्रगुद्दालां । नार्कय
कामदासागकयालकूनश्मारववां ॥ गनवूडगिवस्ही नमूक्रठवलिनाजिना । ब्रह्मकंदलकंकालधावि
णीं स्वकर्नकिलीं ॥ कानलम्बनमूल्लोयकुफे कावल्लिशस्रुवां । क्विग्यनिर्घोत नादामनक्रवर्तिविग्र
लीं ॥ वज्रागनिसमस्कानक्वोतानवसूर्सेनवां । विगालयादसंघानरुग्नब्रक्काणुमणुयां ॥ ब्रक्काणुस् १८६
क्रसमालावलिङ्गनानूस्कठावदा । सदाशिवमदाश्चानकंकालकटिभस्वलां ॥ वज्रास्त्रीसमस्यागनरव
नावलिशसूनां । लकवृक्रसमाकीर्णदयावस्थांसुवकसां ॥ वज्रांकूनिशाकुग्रस्वनस्पर्णगिनानूद
। मदाशामिकूलायीउद्यानयक्रां यवानिनीं ॥ सर्वसंदानसम्रक्षदीक्तिताड्नवानना । कचनिश्चयव
क्रणौदायुणालिकदिगंवरां ॥ वज्रघंठादिमूलोग्रवद्वांगकनशाश्रिना । टंकचायगानमुंगिणक्कि
त्रामनवधानिनीं ॥ मदाउमनूकादामध्वननिउसिनाविलां । गावक्रूनकायालाकुमूनुस्रुविकयाणि
णीं ॥ यानवीणाशिङ्ठियालक्रूणनलरुउग्रमां । मदार्दूकुलाद्यामसमकृदायूधयाल्लणीं ॥ समग्र
विग्धसंदानकालनावविलानिनां । कालाग्निनूद्रकायोश्चयादनलाविनां ॥ सर्वायूस्वजलौघनासिकाना
लनदाकूदा । सीमर्षेववटाकानरुग्नसर्वाश्चसंकतिं ॥ नृसिंहस्रेनवायीउकानकर्णवनंसका ।
६ ३

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

१८१

मार्त्तण्डतुलकमूर्त्तिज्ञोयविनाजिजगिणथानूद्दां ॥ मद्दामनं गसकूर्मः क्वानि नाक्किनविग्रहा । गुह्यकांत्रस्ताच्च
निर्म्मान्त्री धावद्‌दासयानका ॥ अ:गाब्रनजसंघट्टघट्टनी क्रुद्धनं जसा । उद्दन्कमाहामालाप्रनयुरि
नदिभूखा ॥ सिंदसूकनःगानाससर्य्यब्राह्मननस्तनी । यिकोःगामायसत्तिं हृत्ख्यस्तकारवक्राका
॥ विन्ना तूकमहागच्छ्रमार्जनाननस्तुस्रूना । वक्राक्रःतुक्रुवक्रालाखिलनक्षेपा ॥ उद्दम्रेमतूलकास्तु
नियेद्धक्किकणा:कला । विश्वत्र्या विश्वमया विश्वलक्ष्मी विदिक्रयं ॥ यथास्त्रिमनसत्र्या यथास्त्रिम
नवादना । विक्रयं त्यनमा काली सर्व्वकामफलप्रदा ॥ एकवीरां महादग्रां यथा वर्णं स्वत्रविणी । यथा
वायवस्तुदंनयथावादवनाकुल ॥ यकांवाथजनेकावाविक्किनार्थफलप्रदां एवंध्यानवनभाकंस्कूल
स्वक्रविस्तागनः ॥ सर्व्वकाममयाप्नोति ध्यानादस्मात्त्वयातुमः । वनत्सर्व्वसमाख्यातं किमन्यत्प्रष्टुमिच्छ १८१

कसि ॥ ॥ इति श्रीजयद्रथयामले कालीयमर्द्धध्यानविधिपटलः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ एवमाकर्ण्य देवेशी पून
ग्रावायगकनं । प्राहायतस्रवक्रशासोसंशयाविहृदयनसा ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ नानाविधाश्रुतादीक्षास्त्वया
श्राक्तासूतग्वःच । कर्त्तव्यताकथनसा विस्तागनमहेश्वर ॥ दिरुक्षानमयाक्लानं दीक्षानिर्णयमूलमे ।
कथंकनप्रकारेण कस्यकार्य्याथ्यकनवा ॥ काद्याकिः कस्समाम्नायेः कोविधिस्तद्ब्रवीहि मे । सुनदस्वं म
दःज्ञानसर्व्वतत्त्वप्रत्ययिकं ॥ साधासाधनकं ब्रूहि त्वचिन्त्यमूनाथना । एवमाकर्ण्य सहसा तेन वीरव
नागनः ॥ पुनः प्राह वनादेवीं भैरवं कमललोचना ॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ साधु साधु महाभागे वक्ष्या
दयत्वयाधूना । नदस्यमनत्वाख्ययं कथयिप्रब्रवीमि ते ॥ दीक्षासम्पूर्णमतुलं सर्व्वतत्त्वप्रत्ययिकं ।
सिद्धयोगेन गुरूणां सर्व्वगात्रार्थदायिना ॥ संसारस्य यदीनानां भिर्वकगनवनसां । रुक्रियानप्रवि

गा१

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

१८४ स्थानं गुर्वीनां गुरुत्सविनी ॥ कर्त्तव्या नियतं दीक्षा गुरुणा तत्त्ववेदिना । वृद्धानां व्याधिमानां च बालवालि
सङ्गिनां ॥ स्त्रीणां यत्नगुप्तगादीनां स्नावकानां च कात्रिय । परलोकगतानां च तथागजदकेष्वपि ॥ बा
लकस्य वालसिंहादिदत्तेष्वपि सदैव हि । स्पृश्यादिकं दीक्षा कार्या प्रियमिच्छके ॥ इत्येतत्समूल्यं तु
मूल्यं गुरुस्तुष्ट्यर्थ्यामिति ॥ यद्यज्जीवमयं वस्तु जगत्यस्मिन्स्थावरं ॥ तत्तत्सं दीक्षयेद्विद्वन् गुरुणा विष्णु १८४
वक्त्रेण ॥ निर्विकल्पेन मनसा गुरुणा शैवेनात्मना ॥ स्वतन्त्रार्थे जगत्सृष्टं यागज्ञानक्रियाक्रमैः ॥ शिवादि
कैर्हृदं विना नादीक्षाक्रमैः सदा ॥ प्रथवक्त्राभिसेके पादीक्षा निर्णयमद्भुतं । येन केनाप्युपायेन दीक्षितः स्यात्तथैव
दृष्टं नगात्मजे ॥ तत्त्वदीक्षायमं पूनायथावद्यदिच्छति । आयोगिवमनं तत्त्वयविपूर्णमनामयं ॥ अ
खण्डमण्डलाकारं स्वसंवेद्यमनन्तकं । तस्य शक्तिर्मदंलानियवारख्यासमवायिनी ॥ तत्त्वमर्योद्भर्मिणीश्च

यास्वरूपार्थवसैनापि । यथा रसाद्रवत्वं सदृक्तिन्त्वाप्रसार्यते ॥ एवं वीर्यात्मिकेनस्पृशंगार्य वद्भव व
स्थितं । ज्ञानक्रियात्रयं यस्मात्सदाशिवे ॥ एवमन्तनन्दयं यथाध्यायिनायकं । ततःपूर्णं
स्वयनत्वास्वं तत्त्वमत्यद्भुतायमं ॥ सर्वमयः कृत्वाजगत्तद्वयावदं । तत्राविद्याशिखानस्यालत्वं
नित्यमानिर्दतं ॥ एवं तत्त्ववत्तत्त्वं यत्सूक्ष्मं यानमज्ञावं । पूर्ववद्भूमयाप्राकुंक्लिसओनस्त्वविष्टवं ॥ विद
त्रदानिवन्धायसंस्ताथोक्तमनायव । मायातत्त्वमतोधस्तादेकतत्त्वायकं मदत् ॥ भादकंवाणुसंख्यानेस
र्वानिकनकावनं । ततः कलाविधेतत्तं तदयोद्भलकं स्मृतं ॥ क्रियाज्ञानात्मकं वस्तु व्यंजयकं वयोमतं
। ततः कालत्रितयं तत्त्वकं तत्त्वमनिन्दितं । प्रश्नातीतावर्त्तमानस्त्रिधाकलनतत्त्वतः । सूक्ष्मादभ्यन्तमवि
श्यस्तुमादिश्रविवादितः ॥ तत्त्वानियमकं नामतत्त्वं नियतिसंज्ञकं । नियामयतिवात्मानं स्वार्जितंवव

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१८६

त्वादिव॥ विद्यात्मकं मनस्तत्त्वं कर्मप्रवृत्तिविवेचनं। यत्कर्म संमार्जितानां च कार्यकारणविवेचकं॥ तामन्म
कमध्यावस्थालत्त्वं नजनमस्यं। गुरु गुरुः सूत्रागमवर्जयत्यवयमलं। अवं ह्येतद्विदं यत्तावस्त
वाक्वालगं। तत्त्वं यमिदं कृत्य मायायं नागपश्चिमं॥ पूर्वं तत्त्वान्मनिसत्तीनं मायायेसर्गमूच्यते। अतः
प्रधानिर्कनामस्तविद्यातिस्तमध्यमं॥ अनयामर्म्मवल्लीसात्मुसोसांज्ञैकतत्त्वतः। नविज्ञानातियान्म
नयलत्त्वासिजनगुरुं॥ अतः प्रधानं विकृतं गुणसाम्यस्वरूपिणं। गदन तत्समूहितं मूलमव्यक्त
संज्ञकं॥ सत्त्वं रजस्तमश्चेति गुणास्त्रयुदाहृताः॥ एवं प्रकाशरूपं स्यात् सत्त्वाख्यं वकवंसदृ॥ अन्य प्र
वृत्तिरूपं स्यात् चलत्वाश्रितकं सदा। उपरक्तं सकमेवं हि द्विविधं मालाकलायकं॥ अतः परं नियमकं गु
णत्रयं स्यात् वलत्वाश्रितकं सदा॥ ज्ञानाधर्कं त्वत्सावरकतीयं यतिकीर्तितं॥ स्वीत्यजनकात्मत्ततत्त्वासिस्तवान्म
त्वसत्त्वमसात्त्वणं। ज्ञानाधर्कं स्वसावरकतीयं यतिकीर्तितं॥ सूत्रीत्यजनकात्मतत्त्वमध्यात्मस्तिवान्म
का३

का२ नै२

का॥ अस्यात्मवत्त्वथात्मायामिथूनाध्यात्ममवद्दि। ज्ञानात्वनादिरुदनगौणीवृद्धिवित्तिः स्मृताः॥ त्रिगु
णात्मा प्रज्ञायाम्नाभिगुणरूदकः॥ तत्त्वादकानमूलत्वं त्रिगुणं तत्त्वरुदयूक। वैकारिकं रूजसं च
रूपादियवर्णस्तत्त्वं॥ तैजसामनसात्यक्तिः सवसंकल्पकात्मकः। वैकारिकादकानां दकालि प्रकृतिजन्द्रिय
॥ दशसमानिर्दवांगज्ज्वलवक्त्रामितथूना। श्रवणत्वकृपानेत्र रसनानासिकातथा॥ बुद्धीन्द्रियाणि वैका
निस्थवायावचनानिच। यज्जयतिकर्ण कर्मांयूनूबास्या करवंगिणीं॥ वाक्पाणिपादपायूपस्थम
काः स्मृताः॥ बीजयं हि क्रियाणां कर्म्मयूनूपाधिष्ठितासदा॥ स्वयायानवनास्तेकसंज्ञाकर्मेन्द्रियात्मिका। क
नादनयादंकानालज्माञान्यूअनानिव॥ शब्दस्पर्शश्चरूपश्च रसोगन्धश्चपञ्चके स्मृताः॥ निर्विकल्पकार्य
तालन्मात्राणि ननः स्मृताः॥ तस्य क्रमेण संजातास्तत्त्वास्ते सविशेषकाः। शब्दकगुणमाकाशं शब्द

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

गा

श्री स्यर्णोसमीवर्णं ॥ गोमस्यर्णोन्तथान्नवं जंतुणोवह्निविषये । नैकितुस्निग्धरसैर्नैवम्बद्धुर्लिंग्यांस्सा कृ
वः ॥ मैवत्तानक्षथागर्भे यवसिः प्राप्य वीजंतत्वेः । एवं मर्द्दितुं शनीनत्वे क्रिनवत्तुर्जगदद्भुतं ॥ सर्जानेस्कु
१६० लस्त्वम्भारर्थं यवरुद अरुदतः ॥ शिवामायप्रधानाख्यसर्गेस्तनीयगोक्षन ॥ नातः यनतवं किंचिद्वियन्मे
तुवनादयं । एवं तत्वविशाणस्य यथाय त्वविकीर्त्तितः ॥ वह्निकुण्डगतं सर्वं मूयास्क्षाय्यानुलोमतः ॥ सम्य १६०
क्शिष्यं वै तन्ययाशं कृशगमागर्भेः ॥ विलोमतत्वसंयोगाद्धाशनीगर्भगतन्न । जन्माधिकानलयतस्तो
गनिष्कृत्यनूत्पदाः ॥ कर्लब्धायदवाउं नयनयनयनप्रवीवर्तं । तावच्चावह्निवन्तत्क्रमेणतु नूनासदा ॥
योजनीयं वसकलनिष्कलवाशिशुं ध्रियं । एवं प्रथमपक्षं तुयाक्रीविस्तरशो मया ॥ तत्वदीक्षाविधि
र्द्धविसंक्षेपादिदकीर्त्तितः ॥ ॥ तत्वदीक्षाविधिः प्रथमः ॥ ॥ अथूनावर्लीयिष्यामि कलादीक्षास

मासतः ॥ निष्कलिंग्ध्यप्रतिष्ठाविद्याशान्तिरूपयता ॥ शान्त्यतीतार्थंवसस्यादेवं सम्यक्प्रकीर्त्तितं क्रा
रुमितः प्रधानोक्तं तत्वज्ञानमिदं प्रिये ॥ निष्कलिस्रावकीयानि निष्कलासृष्टियागतः । ततोमायीत
मध्वानं प्रतिष्ठाव्याप्यसंस्थिता ॥ ततस्तुर्येश्वरं यावद्विद्याव्याप्तिर्द्धनानते । सदाशिवतथाशक्तिशान्ता
व्याप्यव्यवस्थिता ॥ शान्तातीताशिवतत्वं नयत्ववसमीचिता । जन्मादिवं यथाकृत्य कलाव्याप्त्याव्यशाव
नाः ॥ एककलवंदितुनूनां यथाशास्त्रं प्रयोदितं । योजनं पूर्ववत्कार्यं शिवाविलोमतः यतः ॥ संक्षेप
तः कलादीक्षानवं शिसप्रकाशिता ॥ ॥ कलादीक्षाविधिर्द्वितीयः ॥ ॥ अथोतुवनदीक्षामाशोध्यया
र्वकितत्वतः ॥ आदिमध्ये तुनाद्यक्षाभ्यनं निविवत्तनोमया ॥ तथापितत्ववक्ष्यामि संक्षेपादिदशामिति ।
नत्वं प्रान्तं दियहोक्तं मयानवस्तमध्यमे ॥ तत्त्वाकर्तगताज्ञैस्तु भुवनाः स्युः समुन्नतिः । क्रमेणतेयदि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ह्रयाउलयालनफ॰स्थिता ॥ भुवनेशानसदितास्कन्दकैः समधिष्ठिता॰ वक्त्रागरुनैर्मुक्ता नानानागासास
मन्विताः॥ नानाविद्यासनादिता नानावहामिवाद्विता॰ नानामप्रिगकापना नानाग्रन्थिवर्ष्णिता॥ नेषां
विसागमयुनाग्र्न्यीवेन्द्रमन्दिर ।ब्रह्माण्डमण्डयस्याक्भुवनानिविलाषयंत ॥ भ्रुवावनन्दभुवनं कोश्मान्तु
दाटकज्वरं ।अनन्तभुवनस्याद्य कालानिभुवनं मदत ॥ गार्व्व ब्राह्मं वैष्णवं वौद्धं भुवनमतुलं ल्वक्ष १८१
ल्कुदनमध्यतुसूर्तीक्षनेप्रकीर्त्तिता ॥ तनभुवनवृज्ञाना भुवनानिगन्धत्रिय ।गक्रादिकास्तास्तु सदा
दशास्थयिदशक्रमात ॥ सक्लिनावक्रमल्लैवनामनस्तु षुनार्गण्णकयाली । शाकजावत्मा वक्रद दाप्रम
र्दक॰ ॥ विस्तृतिवक्ष्य॰ शास्ता विनाकी त्रिदशाधिय॰ ॥ आधम्योवाग्निनु कगथक्रनतुकार्पिंगलस्तथा ॥ द्व
टकश्चदनन्वैवकृलादनमतस्तथा ।वक्तुर्रस्मकयाको न वान्धानन्युदविस्तथा ॥ धनाविवाक्षःक

र्विसंयाकायनियाक्षिक॰ ॥ भुर्मम्यवायैवनैर्ऋतीमानगस्तथा ॥ दर्लायक्तवदृह्मिश्चनथावान्यारुयाकक॰
भुर्दलिंगाविद्वयाक्ता भ्रूमरम्यैवायवास्थितः॥ नथालादित्र दक्षोदयनूक्षावल∴ तिस्मनः॥ नथावानि
वलम्ब्रानाः यागरुक्तो मदावनुः ॥ ग्वनस्थजयरुद्रस्थदीर्घवाहुर्जलान्तकः ॥ मघनोदस्तनापस्य गीश्चालम्बू
नवस्तथा ॥ वायुवेगरुथासूक्ष्मसीक्ष्णयैवकयान्तकः ॥ यंवान्तकः पंचस्त॰ कपदीवायवः स्मृतः॥
मघवादानिधीशश्च मेघवाप्यन्यवक्त ।सभ्रसम्वजठाक्षवीलक्ष्मीरुद्रतरुलथा ॥ कामीप्रसादनामाव
नथावान्प्रदासक॥ विद्याधिपश्च सर्वज्ञानतुकवेदपानग॥ सुवर्णश्चैवगर्वश्च धेशान्मरनयालक॰ ।
वलिप्रियाव मश्चान्यानथाद्वव वायवः॥ भूनन्त॰ क्रोधनश्चैवनथान्यामानुलाशन॰ ॥ प्रसनंश्चायव॰
भकाह्वं वदगस्तथायव॰॥ रुलीब्रावजदक्षश्चगभुवैववविभुस्तथा ॥ मनाथ्यक्षाक्तकीवन्थान्यस्त्रिद

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

स्वर

श्री १९२ ...ज्वरः॥ संवादश्च विवादश्च तस्यालिङ्गश्च सितोत्पल प्रकमत्त्वमिकजनं भुवनानां वनानन॥ तत्र भुवाधि १९२
पत्याश्च कनूलतकुव दिना। ऊनः यवत्ते वि स्पृक त्वामूलयश्चिमं॥ यैवासूकाद्दिविक्षे या भुवनास्यपि
धमा। धर्थ याग स्वत्र्य॥ निविसाल्गश्च लूपतः॥ सनवणः प्रसासश्च ते मिवण्य त्रिषु धारः। दिक्पामरी
सावस्तु निश्च यञ्चोनाकू लम्बरः॥ तत्र भुक्तोयपत्राक्रं ऋजितुक्तापूर्कं श्चलू यथैलश्च दतिश्च त्रीजस्य
कण्ठाग्निकसूथा। आद्राकिकोमदाकालामन्थ्यकेदानरे नवः। गवार्थे वक्तून केउ नारवल वामदेतथा॥ त
थाकनवलस्थान्य सूदृदासामदेतुकः। हीमन्यवसूथा ब्राकूतत भुक्तोदिभुक्तः कौ॥ वस्त्रायदत्तूद्रक्षादि
र्भदावलिविमूकाकौ। हथाकनवत्रे तूङकलूश्चेगोकल्लः स्कान्दस्वल्लक प्रवव॥ गन्धर्वयक्षविवि
स्थानं यविद्याद्यकमूलमं। स्कग्लानुतूवाभुश्च माकीट मभुलम्बनः॥ कालजवः शंकुकर्णः स्कन्

लः स्कूलम्बतस्कथा। स्काव्यक्षकामिदं ब्राकं त्रदं कावाविव्यो त्रिथं॥ तन्मात्राकं सूकर्णलाष्टथलगतन्निकी
र्तितं। कवालश्च स्तनं देश्च स्तरुद्रश्चैव तनूयवान्॥ विस्तृतिवत्तानस्वयश्च कथावान्याः ब्रजश्चवः॥ स्वन्या
यिकामदानामदं वद्यान्यमूकं स्वतं॥ वृद्धितत्वान्तिमं गोश्रीभुवनानतुल्यवदिना। भुवसाततनादकिश्च
तूयामासूकं पृथक्॥ कृतदक्षेत्रवंधवब्राक्षं येमुवभीवव। कोमावसोमं श्रीकण्ठ प्रथम नष्टकीर्तितं॥
यूततहायाविमायान्ते मतुयभुवनाधिपाः। तांश्चलूक्षमदाहाणयथावस्त्रवदामितं॥ पूर्वानामसंपूर्ण
विश्वतत्वं सूक्ष्मभीवव। शिवालमभिस्तुर्लिङ्गश्च वकतत्रक्तत्वैवव॥ श्रीकण्ठ त्रकनेश्च कथासारस्याशिख
भुकः। कलाविद्यापूर्व वाजसाउय भुवनाश्चन्तू॥ वामाश्रेष्ठ तथा बोऽकालश्चैव तथायवः। कलवि
कानलश्चैवलविकरणस्तथा॥ वलप्रथमनश्चान्यसर्वभूत दमस्तथा। मनोन्मनस्तथा वाश्च नववर्दवि

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

प्रकीर्त्तिता ॥ नियमोयनथकालीयलक्ष्मीसार्धं नक्षत्रगनु । गुरुः पूर्व॰ अपूर्व॰ऽथ साकर्ष माङ्गवीकृत॰ ॥ स
र्वस्वयनमेष ॥ निसंज्ञाभागुचूलासदा । मार्गार्क नक्षत्रैवा मध्यमे वविवाथक ॥ विम्बलाघवोक्तनकम्बन
यावाश्नाजगन्निप्रिण । नकाविद्यादिके दैवियश्लार्थं ने निगामय ॥ अक्षवकालिकानाम्नी उत्कृष्णावायवा
स्मृता । कथं विकास्थानूमुनीनान्दिनीमर्दितिकथा ॥ कालिनी वकृथावान्या ॥ स्मृताः यनि कीर्त्तिताः । न
वविद्यम्बनाः पदपप्रोक्तास्कृयितत्वे ॥ विङ्कनबेरावनाधर्मज्ञानदयापिय । स्थानक्रियान्यथा
निपूर्वान्ययिमर्दम्बवि ॥ नूडो कारम्बम्बयम्ब दशपेवैवकीर्त्तिताः । सदाशिवमकक्रलं दशाद्वादश
सिर्द्धाः ॥ दशयाशिवस्य दारुडक्षधीगुरूरिः सदा । पूजरुद्रम्ब दशमासूच्चालनउदाहृतः ॥ शक्तिनल
म्बनम्बाजनिवार्थगदनोमत । शान्यानीत्रायनम्बैवसृक्षनवांत्रसदाशिवः ॥ कृत्यिकादीयिकावैववाविका

गुरु १

माविकाच्वकाः । वालावैवस्तु श्राशिनादशस्त्रप्रकीर्त्तिताः ॥ सूक्ष्मस्थयदशार्द्धं त्रङ्गम्बवधूनः पञ्चः । थाम
म्मकस्थानकायायीथतुवनम्बनः ॥ मुनात्थानाग्रिकम्ब वङ्ग वङ्ग सवमादिकाः । त्रवन्तुवनसंदाद्रमास्थानं
वववर्ण्णिनि । ज्रकक्रमेणसंज्ञाथागुचूणाकलवंदिता ॥ ॥ कुमनदीकाविधिस्कृतीय३ ॥ ॥ स्मृतः यवंय
दान्यत्र ज्ञानश्चानिववाननं । वक्तानिशक्तियप्रोक्ताः यदाविद्याकृवाप्रिय ॥ स्कृतस्तुक्षाडमत्त्वेवभत्यकत्तदि
वान्मकः । स्मृशानिप्रवंशाप्रथाक्ष कंयनिक्कलं वयं । प्रकाशानियदान्यवं ज्ञानथानिस्मृमध्यमे । यार्थिवस्थैवक
त्वसस्कृलसन्क्षाथवस्कृया ॥ दशाथानियवास्मृःप्रक्षनाके द्वयं दयं । यूंसियाउगत्रवस्मृर्मायाकउद्वयमर्न
॥ प्रिराणयदगत्याकउत्रिधामग्नीनियाजयं । शैवप्रजियदक्रयशिवाकं यावद्वदि ॥ प्रवक्रमेणसूत्त्व
काशानियदावर्त्ति । प्रकल्पदीकयजन्तुउन्नस्कुत्रार्थयानगः ॥ प्रकनवायदनैवपूर्वाप्रोक्तानस्ते नवि । कृत

गा २

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

१६३

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री १२४

दक्षानयेद्दीक्षायथावाचावतन्तुशीः॥ एवं भागजन्मसूर्वानिसामान्यतउयथाविधिः॥ कर्त्तव्यानियादृ पूर्वमत्ता
नुसारतः॥ ॥इति दीक्षाविधिश्चतुर्थः॥ ॥अथ वर्णमयीदीक्षा तत्वदेविवदाम्यहं। अकारादिक्षकारान्तं
वर्णज्ञानमिदं मतं॥ तवर्गप्रस्तुदेतत्रक्रमवस्तुलदर्शिताः॥ अवर्गश्च कवर्गश्च चवर्गश्च टवर्गकः॥ तय
वर्णान्तथा क्ष्योयगन्वर्गस्तथा पुनः। कवर्ग एक वर्गस्याद्वर्णभेदं न दर्शितं॥ क्रमेनत्र यदि क्षं यान वकल
शुमध्यमं। शिवकर्त्तव्यसादाख्यं त्रैश्वर्यं चततः स्मृतं॥ विशानासादिक्षानौच कालग्रन्नियतिस्तथा। योनयं शो
कर्न्दचतिक्रमजाशाख्विस्तावता॥ जननादिवसर्वयजुर्लमवर्गस्तु दतः एवं दीक्षा सर्वदा विवर्णस्याया
तमस्यवि॥ ॥इति जयतु श्च वर्णदीक्षा पंचमः॥ ॥अतु दीक्षा ज्ञानायाताच्छृणु यद्वदनन्दिनि। आसदृप्रा
क्तादेवीवत्स्वविज्ञानितिष्ठितः यदेः॥ प्रकादतौ वर्णितासासमस्तानन्तु मध्यमं। एवं कत्र्यदीक्षानायसार्वेकं १२४

यदंकुवा। प्राचार्यकालयक्तेउसो भूम्ना पंक्रमणतु॥ तत्र शिष्यं समानीय यागाक्षणविशेजनेघास्वाम्य
मत्रवक्राक्षः स्वांश्रार्वणस्तुमध्यमं॥ ता वर्तप्रनयाक्तिर्प्यावल्लनेमनंयद। ततस्तथाजयत्के व सकलं
वायस्तूदनि। प्रकाक्तूनिप्रदानं नसर्वाध्वव्याप्तिरावतः॥ एका ज्ञानं नस्तूरुणदीक्षयज्ञस्तावनान्यपि॥
मान्तुदीक्षा नवप्राक्ता सनदस्यामयाप्रियं॥ ॥मतु दीक्षाविधिः षष्ठः॥ ॥मद्वितीयमिदं दीक्षापूर्व
यद्धस्तविस्तुवा। कीलितानवदर्वागिरूदसंक्षयतः स्थिता॥ अथ पूना शक्तिदीक्षायाक्रमं या मा प्रकीर्तितं।
गत्वायागहृदं नम्यं मदिरानन्दनन्दिनः॥ सूक्ष्मापिनतस्तनाकुलायूच्य त्र्यदामस्तुलितः। तत्रस्थितोऽनु
सम्यक्कशिष्योन्मानयशक्तिकं॥ आदय द क्रमानेवशाक्तियज्ञान्नसंयुतं। नवक्तिः ज्ञानशक्तिश्च सूक्ष्मा
न्यवलिनिर्गुरु॥ मूर्ध्ना न्यायाज्ञेन कृत्वा शुद्धाशुद्धप्रस्तु दतः॥ अमुत्र गुरुणा कार्यशुद्धकाशस्तस्वपक्ष

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
१६३

॥न्तलाभनात्समानस्य यावल्लन्तु शिखावधि। ततस्तु याजयेच्छिष्यं सकलं निष्कलं तथा ।एवं सम्पादयेच्छिष्यं
शिवरूपं विशेषतः॥ ॥शाक्तिदीक्षाविधिः सप्तमः॥ ॥अतः परं बिन्दुदीक्षाक्रममायातमन्त्रक्रिय ।बिन्दुः
सदाशिवाद्यः शिवशक्तिसमाश्रयः॥ चतुष्कलः पंचकलात् वक्त्राद्देवादिगणः॥ निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च
विद्याशान्तिस्तथापरा ॥शान्त्यतीता पंचमाख्याक्रमेण परिकीर्तिता। पंचधा पंचदेवास्तु ब्रह्मा विष्णुर्महेश्व
रः॥ सदाशिवश्चाशुगणेशाय वनिशाभम । ध्येयध्येयजवायूथ्यामान्तात्तन सुन्दरि ॥एवं पंचक्रम
त्रैव बिन्दुदेवप्रवर्त्तितं। ललाटकुञ्चनान्नादं यावद्देवसमक्षमं॥ कर्णं यक्तं कुमाकारं कवलितं तत्त्वसा
रूपं। पश्यकारवदयेशिसंकल्पितं विकल्पकुक्षुः॥ निमीलिताक्षियुगलं कालिका श्रेणसुन्दरि। निध्यात्मा
नं निजात्मकं तद्वन्दूचक्रं यागतः॥ सर्वाजनाः दीक्षितं स्याज्ञागमात्मकस्य राजनं। सर्वमन्त्राधिकारं च जाय

१६३

तनात्र नासंशयः॥ ॥बिन्दुदीक्षाविधिरष्टमः॥ ॥अथान्यासं प्रवक्ष्यामि दीक्षां नादाख्यवादिया। छाद
शान्ते महावन्तु कलाकलितविग्रहं॥ कुम्भकेन ततः संदीप्य वाउज्ञावयवं गुरुः। तस्मात् तत्त्वमें गगनया
वन्नादप्रवर्तितं। तत्रं यो नूष वक्त्रे शिखामानं निधापयेत्। पूनवाद्यलियागनयावर्द्धदशमय
दा॥ सैयाचलिश्चयेतत्वं कवलं जायते ध्रुवं। नादाक्रवेन नादेन यदा शिश्वा नियोजयेत्॥ ततः शान्
न्वथमायस्साधकानात्र संशयः॥ ॥नाददीक्षाविधिः॥ ॥अतः परं प्रवक्ष्ये शक्तिपातदीक्षाक्रम गतां।
ज्वलन्तं सम्यक् प्रवक्ष्यामि यथा दादन्तपूर्वकः॥ प्राणजीवमयं जीवं प्राणायामं सदैव तं। शक्ति सदा
नन्दूर्यं चन्द्रसूर्याग्निमर्कस्फुरं॥ तस्यां मध्ये महावक्त्रि त्रिधार्यमयदक्षिणं। शक्तिनादबिन्दुजावास संदानां कृपा
यागतः॥ आकाशादिभ्यो तस्मै यावत् हृन्मन्दिरं स्वकं। त्रिधामममध्यगं प्रकाशयेत्तः उर्ध्वकल्पार्थकः॥ पंचधामानि

मा२

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
१२६

श्री ख्या

सकृच्चप्राणसंयुक्तमवतारय । ततो देवमध्यमार्गेण प्रवेशयेत् । सकम्पत्वं ॥ निःसृतामिथ्यासंयोजनं पूर्ववत् सक
लनिष्कल । योजनीयं ततः शिष्यं मुक्तः संसारबन्धनात् ॥ एवं संबन्धनं सदा गुरूणां दीक्षितायदा । प्रबंधा
समयादीक्षा संवत्सरात् वादिता ॥ ॥प्राणदीक्षाविधिर्द्दशमः ॥ ॥क्रमायाता जीवदीक्षा तत्त्वं देव वि
नष्टकत्वा नरनाङ्किलिदं यिन्तुं जीवमित्युदिता तत्र ॥ तत्र सम्पूजनं कृत्वा बन्धितं यस्मात् तत्त्वकं । विकारं मूः
शीर्षकाद्यावत्त्यक्तुं दान्तं ॥ शिष्यात्मानं महाज्ञानं योग्यायां ग्रंथ तत्र ये । युक्तः समवसी त्यस्त्राग
नाभ्यां तु दीक्षा ॥ ततः प्रकृतौ शिष्यः पवित्रः शिवायमः । एवं तत्त्व महाज्ञानं जीवनं मन्त्रदृढेन ॥
अग्नौ यमसमयाजीवः कलावलितविग्रहः । तस्य दीक्षा समाख्याता तत्र वदाविषयार्थनः ॥ ॥जीवदीक्षावि
धिरेकादशमः ॥ ॥यावदीक्षां प्रवक्ष्यामि क्रमायातान्नागान्मजं । कानयन्तनुः सम्यक् पथालिप्तस्य
कार्यं प्रकाशनम ॥

४ श्री

कृ

नतत्तनु ॥ प्राणवायुसंयुक्तं तथा प्रत्यस्तमध्यमे । आत्मना संमूर्त्ति कृत्वा वायुदक्षिणयोगतः ॥ वायुरूपं तु भया
नेन दैवतं तस्य वाङ्मयं गत्वा तत्त्वं यापयेत् तत्र शिष्यं गुरुप्रियः ॥ यावज्जीवाक्रमागतांस्तु दविनाशत्र
संशयः ॥ ॥इति जयद्रथयामले वालदीक्षा द्वादशमः ॥ ॥अथ स्वर्णविनी दीक्षा कथ्यते वीरवन्दिता च
शकार्याङ्गुत्रयेण कृत्वा सम्यक् गुवीन्द्र ॥ त्यस्मादेवी सदया स्वर्णदीक्षां गुरु सक्रमः । अनलामविलामन
यानायनिप्रयोगतः ॥ कृतान्तः कनकादेविवर्षा मूर्द्धाकरं किलोगतः प्रसूपादसिद्धं कृत्वा यन्त्रां स्वर्णथ
त्वियः ॥ ततं संदीक्षयेद्देवि गुणदालिङ्गनयानतः । नयतो ज्ञानकिसाध्यः स्यदविनाशत्र संशयः ॥ कृत्वा वावक्र
मंदविषयस्यैवं स्वावयवद्भव । दीक्षितस्तु मया सम्यगिति देव सामिनि ॥ ततः नय कुक्षसाध्यं वाङ्मात्रदेवतेन
दिवा दीक्षा स्वर्णदीक्षायत्नवदं विश्वेकाङ्गिता ॥ ॥इति श्रीजयद्रथयामले प्रावतरावक्र स्वर्णदीक्षाविधि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री १६१

वान्दीक्षाविधिमुच्यते॥ ०॥ वंषमदीक्षाप्रवक्ष्यामिक्रमायानामदग्ध्वयि। कालिमर्दकं पूजाप्राक्तं वन्धया १६१
गामदग्ध्वनि॥ तदयदभवाद्भवदीक्षाकालस्तुन्नूलमेः॥ मक्षुवमस्तुप्रथमः॥ गाकाजविधिनीनकः॥ यव
वषसूनीयःस्वाक्रोजेगग्यवक्तुर्पकः॥ नादात्मकःयवमंसात्वादास्वःमसूःकर्यक। प्रमायूवाविसुल
नस्वनूयंप्रतियाजिन। तदत्रववियार्यक्तुविज्ञाथानविधीयते॥ वधादिकाग्वपश्चात्कादीक्षा न वसूम
मम॥ ॥वंषदीक्षा॥ ॥षटान्तकामनादीक्षांमल्लयवकनन्दिनि। संपूजयवनमगानीं वक्ष्मानक्र
मनतु॥ तत्राग्निकर्मक्तत्तुषटसम्यक् भजितयं०। सार्धदरत्रयंदण्डमात्रदरप्रमाणकं॥ वक्तुदरं
स्वर्णसंलस्य लक्षिदरुकं प्रवंषटप्रतिष्ठाप्यस्वहदटं दवकूरि॥ नफसूत्रप्रयूक्तासासदत्र
कनमालिना। दलादालाविदावणपात्रयान्नरुयाव्यसं०॥ सम्पदत्तुकलागीवनिक्षाल्लिङ्गनविन्यसे०।

त्रवविन्यस्यसंपूज्य यथाक्रियंप्रवगयं०॥ पूसंप्राक्तिनमवादीमदत्तसमर्प्यये०। तावन्यस्युनिवार्यतिं
समीकाराकनःपूनः॥ पूवनार्थप्राकरस्य नात यन्मकुन्नवनं। गक्तिमूजाकलात्रदानीवनिर्याक यागतः॥
वददाम्नलतःगिर्थयंवाद्युनप्रयागतःअप्याप्यावायययस्यात्तवामवववालमः॥ कलावदानियम्मीनां
जायननत्रसंगयः॥ पूवनार्थपूनर्दविमात्यस्यूकणादिकं॥ कृत्वापूनःप्रकार्यवंनस्यविक्रदणकृतं। यागं
कृणप्रयालगनक्तर्संपूदगर्दक्षन्न॥ अयाजविधाकदवपूनःसंवाययंकुलं। तुलामाननयास्मानांजनंजमं
स्वंलदा॥ यलानांदेवदेवगिपूनरूस्मादयादनं० प्रत्राक्षपूर्ववद्धविनक्षेतन्यंवसंपूटं॥ त्रिधामभाम्नि
सूरुगसंयाक्षाप्रनयक्तनं॥ यावक्षाकेकूर्लंदविकालियागनयाजयं०॥ नदाद्यादिसमातंव्याक्तिनिकथक्तं
रवि। कारनगंवलिवत्पूत्रासरूक्षयंतुन्नूलमः॥ वाक्यःगिर्षदीक्षितंस्यादस्ससानवन्यत। अक्षकागतुल्यं

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २८

रुद्रतेजस्य सं दीक्षितस्तदा ।शैवचर्यरतः सोऽपि देहबन्धविमोचनः ।पश्चात्कुलामर्थ्यतन्त्र्यात्मान्यवस्थाप्य
तु ।सप्तविंशतियुक्तेन जपमालां समर्पयेत् ।ततः समस्तसाधकाः शिष्यस्तु दीक्षावशात्तदा ।प्रदक्षिणं वदेत्
मूलमन्त्रं रुद्रनामकम् ।यस्मिन्याविद्धचित्तः संसारबन्धसीवनः ।इति दीक्षा षट्कर्मवान् कर्तव्या आत्मशु
द्धये ।ततः समाप्य सर्वं यत्नतः गुरुं प्रणम्य ।एवं वदेत् मन्त्रं गुरुवाक्यानुसारतः ॥ ॥घटदीक्षावि
धिः ॥ ॥अथ वस्त्राग्निकादीक्षा सर्वपापविनाशनी ।तद्वक्ष्यामि यथा शिव यथावद्धर्मसंयुतं ।वीरवन्द्यं
समाहृत्य तत्र सर्वं जयन्ति ते ।मन्त्रं मन्त्रवेदी तदा विधिवत्पूजयेत् ।शिष्यं तत्र प्रवेश्य देवस्य वस्त्राव
गुण्ठितं ।पश्चात्पुनः प्रतिष्ठाप्य सम्यग् नेत्रं कृताञ्जलिं ।कालाग्निरुद्रपर्यन्तं पदं च ब्रह्मबिलमध्ये ।ततस्तु
स्थापयेत् शीलं तदुक्तं तिरोधनम् ।तदा सम्यग् गुरुवर्गः कालपञ्चकाल्यवलीकृतं ।तां संस्थाप्य यामेन संस्थापयेत्

२८

कीर्तयेद्विधिवत् ।आगमानां तु सद्वाक्यं तत्र सिद्धिर्भवेत्ततः ।सिद्धं मन्त्रं प्रयत्नेन ब्रह्मत्वार्थं तु तन्मनः ॥ त
दा सं दीक्षयेच्छिष्यं मन्त्रयोगेन संयुतं ।घटदीक्षा यथाख्याता तन्त्रवाक्यं जयन्त्यथ ॥ ॥वस्त्रदीक्षाविधिः ॥
अथ तत्र सम्यग् वक्ष्यामि क्रमात्तावत् तदाननं ।घटदीक्षासमासेन तत्र यथावत्तदा तत्र ॥ पूर्ववत् सम्यक् तदेव शी
घ्रं सद्वाक्येन नालिकां ।ततः कुम्भं समानीय तत्राग्रे चमदेवि ।प्रक्षाल्य तदा तस्मिन्नेवस्थाने तत्तु विन्यसेत्
।आलोकयन्नेव वस्त्रं चावाह्य नाभिनीकृतं ॥ संकोचयेद्वस्त्रं शिष्यस्यान्तःस्थानं समादेशं ।दशधा पञ्चधा च
तत्स्थाने स्वस्थाने ततः ॥ कुम्भं तत्राग्रे सूर्यं शिष्यान्तर्नियोजयेत् ।संयोगान्तिके सकलं शिष्यान्तानं
तु तदैव ॥ सुतत्त्वं घटं तस्य दत्त्वा स्वयं सदितं तदा ।पूर्ववच्छीर्षपर्यन्तं दत्त्वा स्वयं सदितं ततः ।घटिका
मात्रसच्छिन्नं तदा स्नानं प्रजायते ।पूर्णमेव घटं जायते चैव वाग्मन्त्रतः शक्तिं ।तेन वक्ष्ये विधिं तदा

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

१६६

नं चालुयालमं ॥ तदा घटादिभिर्दीक्षासिंचनासाधकस्यसा । अनया शिवसायाक्षं साधकं त्रुसयालसो ॥ अतः ॥७॥
यवनंनैरुद्रकीलनयायसवायथा । सयायसाधसरु गणाधिकसाधवाप्रियं ॥ अस्यापियथाकार्यासख्यानि
वर्णिकाकुशा । दीक्षाणन्समासेनयथावत्तनुमक्रम । संयुक्तासुरुत्पदवी॰ समानीयतन्नादिकं । सदावि
रुपसंग्नरे॰ मृक्रमालक्रियक्रमे॰ ॥ ततः॰ कालानलाधाराद्रिकोजगदम्बिका । नीत्वं स्तलम्मदायां नकाय
पायकसक्रिसा ॥ विविकयन्मन्त्रमीशं सदशारवांकयानकां । शिष्यं संस्कार्यवाक्यत्रुथुत्रयकल्पविग्रह ॥
सदशाद्यानपर्यन्कं महाविद्याप्रयोगतः ॥ निर्दग्धसावयकार्यं सार्द्ध शिष्यस्यस्तदनि ॥ तवैकेस्यवसेतु
दैसखजानीयं ततः॰ प्रियं । तस्यसन्त्रयसं यलिपनियोथयतिप्रियं ॥ याशजालमनं तवनिद्धत्यवसोक
ला । तक्केणादेवत्रजगत्तुकरांगशरीरकं ॥ यायकत्वमतोजायते यत्र नियमरवणितं । सख्यानिर्वाणादी

१६६

काक्त्थैवसंप्रकाशिता ॥७॥ निर्वाणदीक्षाविधिः ॥७॥ अतः॰ क्रमागतावस्थादीक्षायवनमदुर्लभा । मध्यमार्थप्रद्यु
क्षेवंदेववदवीं कृष्णादनीं ॥ ततः॰ शिष्यस्य कर्त्तव्यं यदसंपूटीसंकृतं । विद्धक्षालिंगनंकार्यं ज्ञात्वाकर्त्तृखन्त्रय
या ॥ तेनैवविधिमार्गेण साकारामावगक्कन्न । ततः॰ यद्ध्रुक्रमासु शिष्यं वैतन्मसंयुतः ॥ गत्त्वन्तं तत्कुलांतत्र
लीनं विलावयंऽ यदा समयसंज्ञानं तदा निर्वाणसाधुदं ॥ समयाचानिर्मुक्तः॰ यदयातिसूनामयं ॥ इतियंनि
र्वाणिकादीक्षातवाद्यप्रकटीकृता ॥ ॥ निर्वाणदीक्षाविधिः ॥ ॥ अथान्यं संप्रवक्ष्यामि यथावदनुपूर्वशः॰ ।
दीक्षाकृतमिदं देवि समासांतत्तुविस्तृता ॥ तदस्यकमत्युग्रं यथारख्याति दादावन । अद्वैवतुविधादीक्षाक्र
मेणचवदामिते ॥ अर्द्धवत्राक्षं वाकेत ७ द्वादशेनमदश्वनि । प्रमेयपदसर्वस्याक्रमश्लोयनिसंस्थिता ॥
उपानादक्रमश्लेवक्षांताजन्मकुलादिता । अन्तविकाकं निर्क्रिं अविन्द्वर्धन्त्वकालंगता ॥ तत्र द्वादशमंस्तक्षं

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

चिलदृष्ट्वा समाचरेत् । महावाक्यिप्रयोगेन क्रमेणैव ब्रवीमि ते ॥ स्पृष्ट्वा चन्द्रनिभा भीचनादा व्यापिनि वक्ष्यारव
मनाउन्मनावेवलु नूवक्रमआपिय ॥ भूतस्पर्शनाव्यापि पूर्वप्रणाके ने विविसर्गजं । ऐवधामावर्धियावदी
२०० कादादशर्करूपतः । यत्र यत्र महालक्ष्मी निमिषे वै न्यस्यतः । पूर्णः सत्त्वसीजाकसुरं कतु महेश्वरि ॥
दीक्षा सञ्जायते दिव्या सौगभा करुलप्रदा । तेन कालपवि क्लृ यथा लभेत् सर्वथा मस्तु ॥ एवं क्रमेण संप्राप्ति २००
दीक्षाणां विधिरुत्तमः । विज्ञानं धर्मं महाराज्ञा विश्रमानविधीयते ॥ ॐ यं कक्रुवर्त्तं ज्ञानानामग्रे तद्दाद्ध
तं ॥ ॥दीक्षाद्वारविधिः॥ ॥अतः परं प्रवक्ष्यामि क्रमायातानतूदति । क्रालोकदीक्षा स्वरूपेयस्या
कृत्वा न विघ्नकं ॥ यस्मादवं स्वच्छदत्ता वाचा ज्ञानक्रमेणदि । स्थितिसंहारसृष्टिनयन्त्रादिव्या सन्तूद्ध नेत
॥ महाकालि कृतान्तरा कुन्तदृष्ट्या पराऽस्तु नः । यं यं मालाकयद्धविर्त्तं नयति माण्वनं ॥ स्तवनानयिद

ग्रामि ५८

वणिक्रमेणानेन दीक्षयेत् । आप्तकर्त्तृ यदीक्षात्मा कृत्स्नमङ्गलवर्जिता ॥ ॥अलोकदीक्षाविधिः॥ ७ ॥
ज्ञानविज्ञासयुक्ता दीक्षामुन्नूस्तुनय्यम । अयवयदच्छमार्गे ययद्यानमसिवावत्तं ॥ तत्रालावयिता यासौ क्र
मेण प्रविवावतः । तमादिकृत्वा सदा प्राप्तयते प्रास्वत्पथ ॥ यावद्दिव्यसानेनपूर्वितं नितिविलुंजगत् ।
तूमेल्यरणतनैवयिस्मृत्या जगदा कृतं ॥ सर्वानूस्कृतिसहवै शिवं परमरूपिणं । स्वरूपतं ददसर्वज्ञ
दिग्गुणास्पदं ॥ तमधिक्याच्छतयेण मतव्यस्वरूपं क्लितं । तस्वरूपविज्ञानालस्थौ तस्मयतां व्रजेत् ॥ तत्र
प्राणिग्यवै तन्यं वा पथ द्वाक्वतृप्तिः सिः । प्रवद्धं यत्नु नास्तूया नयाति स्वनस्तुतदति ॥ ज्ञानदीक्षा स्मृता ज्ञवं
विज्ञानास्वाम्यन्नूत्वम । यदा वनाकैयूगलं ज्ञानं नाशनं वावधयेत् ॥ विकाशनप्रयोगेन महाक्षेत्र वली तुया ।
नद्द्वसनाविरेण क्लिष्यस्वरूपवद्दिदीक्षितं ॥ विज्ञानदीक्षा सैवयं समावाकूपयवार्णिना । अल्पासमानवास्या

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री दीक्षासुनववार्द्धिते ॥ न्वाप्रमन्तु त्तदूक्षाद्यवदर्वीकर्च किलौ । नवाग्निकार्य्यमत्रास्ति न धानं पावनानव ॥ कीय
२०१ त्वं सर्व त्वयस्क्री दीक्षयस्तावत्वाल्थयि । यनियक्षानलानांयसविका नाभकल्पयं ॥ ॥ कुक्षिजयद्रथयामले २०१
कर्नीयषड्क्षा ज्ञानविज्ञानदीक्षा विधि ॥ ७ ॥ प्रपाकः सप्रवक्ष्यामि क्रमयागः सुमध्यमे । तन्त्रज्ञानाश्रियानाया
दीक्षायनमहोत्सवा ॥ अग्रुनासुयमयिज्ञानात्तथाडिवदनेव्यपि । दृविध्यौ वदीक्षाक्षकवर्नीरुद्व ॥ प्रवक्ष्यामिनद
स्थनयनासवान्नयाक्वचि ॥ तं मृकयनमभानी त्रैलोक्यगमडामले ॥ यथाविस्रवसंसारेयग्निकर्मसमाव
र्त्तं । तत्रादकमयाक्षार्दाङ्क्षावायनिकल्पकं ॥ अविदास्यथसम्यक्तनक्ष्मविधिमावतं । मदायननमाक्र
न्यविद्यालयंयदयागन ॥ यत्रसंन्नाथिर्कविर्यंयप्रलीनंववावनं । भिवयनमद्दवयसत्त्वक्रियनिमलिर्कं ॥ न
द्व्नासविकासनमदाजालाद्दिय्यनव । सर्वाशास्नाकननेवक्तत्रैनवप्रमादनं ॥ कोधाक्रलग्नदीलवप्रक्षौवि
पत्रजेयमिदंयातिआणाद्येसर्वमिवाहि । यतोदेविपुनर्म्यंयः अकाशानन्दलक्षणः ॥ विद्यामयंतानेसूक्ष्मकानेणेष्मापिकानगी २
६३

निवर्णयं ॥ योगांकुशप्रयोगेनयत्र नत्रक्षितंयधुं ॥ न कूदिविनियोगेननवलनेयकाभिस्तनः । तत्रसंत्रक्ततं
कार्य्यन्तरदविसापूनः सन् ॥ यस्मिन्मयंतदुन्नमेयंयदन्नमेयंक्रियादिस्ता । याक्रियायावप्रवासौवक्तव्यायविवत्ति
नः ॥ नाक्तिन्यणवाकर्मकर्मणे जीवसंक्लिना । योऽत्रनसमालोकंदसाप्रनविज्ञापनं ॥ यवदीरक्षिनालं
यमूढाश्रवनिसवना ॥ प्रक्रियाजनयेकृत्यगुरुर्ग्रदणमादवा ॥ जननादिक्रियाकर्म कृत्वातत्तस्यसंप्र
नायम्याद्युगच्छकालाग्निवक्त्रनीमाध्यन्तेगनेः ॥ याजयन्नातिमार्गेणयावधान्नानलादवा । न्यासक्रम
लस्रूसगेविश्राम्यायकनंगुरुः ॥ पूर्णक्रतिप्रयोगेन इंदंद्वक्षिंतुर्नाक्रामं । सथाश्रयनमधाम्निवित्वयंमन्त्र
कजीविनं ॥ गुरुभिवस्वन्नयंतदूवसयंनवाकुरु । वदस्सभकदाश्यानंनकुस्निन्यावसंज्वरं ॥ दीक्षाविधि
नमक्रलयावर्त्मरुवर्तिप्रियं ॥ नर्वेनद्धविदानर्थं स्रस्रकानांकदायन । भिनकुदमिदंमूक्षानानायत्रप्रदि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २०२ वाचितं ॥ त्वयाऽद्य कृतं कार्यं नास्त्ययं यस्य कस्यचित् । एतद्विमानमकुतं स्वर्गमार्गकरुलमद ॥ वत्तानिं
गानदीकास्यं वत्कर्षिनिषिक्तं नदत् । धानधानकवावक्रीसयद स्यमूदादूजं ॥ श्रीकृष्ण उवाच नमम नदलं
यथा वत् सकीर्तिं सकलसिद्ध स्वयम्भूवन्द्य । अन्यस्य सर्वज्ञ नमनः अनन्त सानन्द सर्वदा सिद्धिदमनन्त
गुणाश्रितानं ॥ ॥ श्रीकृष्ण नव श्रीदत्तलिखिताधी । अथ तत्पश्चान्मन दृष्टी अष्ट धानधानकवी वज्रांव २०२
उद्भवाविंशति गनिदीक्षाविधि यत्नतः ॥ : ॥ ७ ॥ ॥ श्रीदेव उवाच ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि दिव्यार्चनमन्दल
मं । गत्वाथ तत्र वनं सीमं यर्द्धनाम मथायिवा ॥ उदक्षे वा तत्र वक्ष्ये यत्र वाचमत मनः । कत्र गिव्यसनायुक्ती
स्वनि गुप्तिं एकस्य यं ॥ तदा कीर्तल संस्कृत्वा सदा गुह्य पलायितं । पश्चत्वा चूर्णं वाथ वन्दना गुरुवज्रि
नं ॥ स्वयं पाद्यादवज्रैरा विकाशा यथिं शासिता । मेदिनानन्दर्य कृत्वा स्वयं पानादमन्दिनः ॥ उन्नीय सत्कृत

वज्रनव नाउीसू स्नातं । नवयम समायुक्त वानाक्ष कस्य वर्द्धिते ॥ प्रथेम वास्ययं पञ्चसंवाते सकर्णिकं नर्के
नवजसाकार्यं नवदस्कमन्तलमं ॥ यथारिसि मनमानं वसर्वसासा समन्वितं प्रमाणरुकाण वज्रस्य वमर्द्ध
प्रकाशितं ॥ तत्र संस्कृत्य सारं पृथिवास्य यस्य वर्द्धवत् । यज्ञं मध्यनय मस्त्रसिद्धत्रार्णी कण्णादनी ॥ श्रावृत्वा
कविधिनायकजाल निर्विगत । यनायमणया ज नवदं प्रतिदसम्बे ॥ दिक्षु यम सूयून नृस्य त्यक्तकते
नरै नवीं । वत्ताविंशत्यदान्य वयनायनदिस्ते दत्तः ॥ सुवर्णं निर्दर्वगिं प्रकर्मदं विनिर्दिष्टं । पर्वन्यस्य
जमाद्वि विधूर्वादीनानकीर्णन ॥ मदार्थयाप्रनायाय वानान्तकस्य मूर्तिं । कनार्पं दायय दक्ष्यायार्थं मावम
नीयकं ॥ चूर्व्याणि विविधान्य वमदार्थं प्रदापयत् । मदादीयादिदयानिउयदानान्यनेकशः ॥ मदायतं
कार्यतं वस्त्रजाविकयलं तथा । जानन्ता मत्स्यना संयस्व वर्तुं तायिदापयत् । नाना कावानि मांसानि दयानुक
यावत्पञ्चवनानो हरेकाशीतिपदद्वयी । पुनः समस्त मनोस्याद्याश्मसीबानयोगतः । एवंविन्यासं शुभं गोतयं यदि भवेत्सरः

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२०३

यथाविधिः॥ मत्स्यं मांसं तथा सीधुं मुद्रा सर्वं विविधं ददेत्। गन्धकूलाभादिका देया गुरवे स्वर्णवस्त्राण्यपि॥ तथामू-
कृतमादृशी देवदेवप्रियं ददेत्। अनुमानं च यत्नेन त्यागवित्तशाठ्यविवर्जितः॥ पूर्वं तु नूपूज्ञ नवान्नं गीतं सिन्धु-
सं तन्त्रि। गन्धमाल्यं वायूदिसूत्रं गवाक्षसेकं तु नायकं॥ कालिंदीवज्रयागं गानावाद्यादी द्वापयेत्। अन्नसन्दीप-
गन्धपुष्पं माला चादिनि यान्यजन्म। एवं सम्पूज्य सुसूक्ष्मं देवदेवीं कृष्णादेवी। ततः प्रदक्षिणं यक्षिण्यं वस्त्रं तत्र
कृताञ्जलि॥ आकर्णादिविधिं कृत्वादत्तु वस्त्राणि यातयेत्। सम्पूज्य यवमस्तानि कृतुस्थानं नयेत् क्रमात्॥ क्र-
मात् पूर्वोक्तविधिना दीक्षामस्य प्रकल्पयेत्। अभिषेकं ततः कार्यं मन्त्रवीर्यं जयदं शिवं॥ एवं संदीक्षणं कार्यं
शिष्यस्य तन्त्रमध्यमं। ततः प्रत्यक्षसिद्धिसाधनं तन्त्रदानं स्वयं॥ अमूना विधिना गानसामूदायं तवानयेत्।
अवश्यं भक्त कवीनां सदम्भ्रसं सदायज्ञं। ... यदर्के कविक्षानं तयजं द्वापयेत् समन्त्री। नरिवर्ज्यानम

२०३

यत्र यथानूविप्रकल्पयेत्॥ व्रतजं दस्युमाख्यातं दयायागसूत्रासन। किमन्यत् कुवक्राभिवदयन्मदलक्षण॥ ॥
ॐ नमो जयजयवामसंकेतीजय... नमो वादन वावावदल॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥ इदानीं श्रोतुमिच्छामि दि-
व्यासाधनमुत्तमं। कथं सा श्रीमहादेव तन्त्रमध्ये दिसमासतः॥ ॥श्रीभैरव उवाच॥ शृणु वक्ष्ये कथयाम्यद्य
साधनं वनवाल्लिनि। यथासासिध्यत देवी साधकस्य महात्मनः॥ गत्वा गिरिवरं ध्यानं साधकी साधनेयुतः।
तत्र सं साधयेद्देवीं जयदयुत मूलमं॥ सप्तशक्रयान्मन्त्री महात्मा जयत्यादिकं। द्वासाक्षादस्निमध्या सात्त्व
यमवाञ्छिता तदा॥ इत्युक्ते साधकेन्द्र स्वयं यच्छ संप्रयच्छति। यः पश्चनवत्रलेवत्रनयित्वा तु साधकं॥ प्रया-
तिस्वतदास्थानं तेन साध्यमथाथिवा। उत्तमासिद्धिरेव सा सा तव देवि प्रवर्तिता॥ अथान्यं वसन्ताले साधकं
आदरं व्रतः। इत्यादजपान्मन्त्री विलुव्धानप्रबुद्धतः॥ तत्र नागो तदा दासं कालयं साधकं तादि। महाक ॥

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२०४

द्रुकसन्निभग्रावाभिवामां समभिधिनीं । गतं पादं॰ कादंद विद्या वक्षं यन्निअजिनीं । निर्गच्छं तिततः कन्यामद
घूर्णितलोचना ॥ मत्तकुञ्जरगामिन्य॰ पीनोन्नतपयोधरा॰ । नामस्थानमादायनामसास्रावरागना॰ ॥
विज्ञाय यक्षिवततदाद्रादिशादिनबालमाग्यदोणयानमकुलं दृष्ट्वायमकुलोन्मनी । अथवेक्षु तालततस्मां सन्नेवं
संस्तावयेद्बुधः । तस्मीरुपां कादंलत्र पूर्वरूपाणदाकृतीं ॥ ततस्सु यक्षिस्वरुपं ग राजसाकन्यकालमा॰ ।
राजस्थानमादायद्बुर्दविस्रुणमक्षिनीं॰ ॥ तस्मी॰ कलादेवदं विकासं नस्तावयेद्बुधः॰ । पूनः॰ गर्भे श्री इन्द्र
या॰ दृस्तूलकस्तुसाधक॰ ॥ मूर्द्धाध्यानेन संनहादकुलागालवासिनः॰ । ततः॰ प्रकाले सर्व स्त्रप्रखुस्तुवनी
विनं ॥ दोफानावमहाघोनं कन्यामूर्त्तिनियाक्षितः ॥ निर्गतकुलमा॰ सर्वा॰ कामवाणवशीकृता॰ ॥ मलक्षी
जनगामिन्य॰ तत्रया॰ स्थितयौवना । तासांत्रयस्त्र नगानि नोस्मिंवर्णयितुं क्षमः॰ ॥ सात्विका स्तु॰ समास्या
२०४

का॰ सात्विकं ध्यानमूलमं । साधकायत्र यक्षिनि ब्रणम्ययमुक्तमर्म्मकृ॰ ॥ अथ नोरिक्षुसदतदायनिवारणं सं
पूनः॰ प्रविशन्ति श्रीमूलर्दयीव॰ सर्वमन्त्राणि मर्दयन् ॥ ततसंरक्ष्यदेवंगं दादकंणं महाप्रभुं । दिव्यवक्त्राय
दयादो ततः॰ यदं समादरं॰ ॥ पुत्रर्द्ध्य स्वयंयं सात्विकं ध्यानमूलमं । सर्वानां राजतं दर्यं राजसाग्ध
वरांगना ॥ दीनं पूनामसं यत्यं दयं नामस्रावनयाभिनः॰ । अथ किल कस्तविवं महाकल्पं सर्जावनि ॥
द०प्रवेशमारव्यानं पाना लसून सूनदनि ॥ ॥श्रीदेव्युवाच ॥ प्रवेशा कतिविधा स्तत्र पाना कति विधादि
शा । याषिक॰ कतिविधा कौकाः॰ पूर्वाणि कति सा वद ॥ यन्त्रं॰ कतिविधं देवदिलो॰ कतिविधा॰ स्य ना॰ ।
अंततः सर्वं महागानवदस्तु तदिमाय वे॰ ॥ ॥श्रीभैरव उवाच ॥ शृणु वक्षयाम्यं यथा तालविधिं तृत्
मं । येनसम्यग् गर्भीन सर्वसिद्धिं तृफाकृतं ॥ प्रवेशस्तु विविधस्तत्र समासादवधानयं । द०॰ प्रवेश॰ प्रथ
प्रा३था

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२०३ मः प्रधानामन्त्रसिद्धिदः ॥ सामान्यार्घ्यादिकं न्यासः स्यात्प्रवणः स्नपवन्हिकं । यागाजनेस्थलसंसाध्यामन्त्रीगव
मृयकेदि ॥ विधिप्रवर्तणार्दयंगि हकीयः पन्विपर्न । अभिक्रमेणवक्ष्यामि विसर्जनमधुनाग्रतः ॥ मे
दामन्त्रप्रदादविस्कसिद्धः साधकोत्तमः । कथाकुलजयाक्रिषुः साधयेददसाधनं ॥ पूर्वसेवाविधिं कृत्वा २०३
मन्त्रस्यनत्नमध्यमं । यथावदजनयागानि संसाध्येवन वोत्तमः ॥ सामान्यं साधयेद्धीरो साधको नात्रसंश
यः ॥ अत्राजनप्रवक्ष्यामि ग्रहणं च त्रानमेगुरुं ॥ अत्राजनं समाहृत्य मन्त्रिणं कार्यय त्नकः । गांभव
धिवसंयुक्तं ब्राह्मीरससमन्वितं ॥ गकजफंग्मगानस्कं महानवकसंपूर्ठं । अननां जिनमंत्रमुरव
त्मक्रदिनानवः ॥ यावालं सर्वयन्त्राणां त्र्यक्षिनिरुलग्निकिनः । गतिर्निर्विघ्नपं नास्यकनविघ्नमुत्रा
दिना । प्रवप्रकारतः साध्यं अंजनं अत्रजं पूनः । सूकन स्यैवदर्शि वासकर्णं त्नमादपं ॥ वर्कैन

स्यदृदयं२
नाग्मनिकदामन्त्रम्बयांजयत्नूनः । अकिणार्दवदवगिकदाकर्दनप्रवसः ॥ विसर्गसर्वविववांगनि
रुस्यनदन्यनं । यामालसागरुक्षाकयर्दमादग्धरं ब्रजं ॥ अथकर्मसिद्धदर्यं आहृत्यांजनसंयुतं । तिला
दर्वाक्षिनेकृत्वामन्त्रयस्कनमान्त्रितं ॥ वक्ष्यनांगुतिकाकिल्पयामालाधियाति कुर्व । अनकर्णनस्वरसनानो
विवन घत्र वोचनं ॥ समूद्रमर्ध्यं विगन्ध नजलं नात्र वाध्यनं । यम्थनं सर्वदत्तानि ग्रदीनानं मूजायनं ॥
उदस्कैर्धीवसलैनासोकनापिवाध्यनं प्रवमंजनयागाख्यां यामालं सिधनन्नणां ॥ विधिप्रवर्णमधूनानव
वक्षिस्वमध्यमं । पूर्वसेवामनकृत्वासाधकोत्राविलप्रजं ॥ दीपपर्वलिदवगिनिर्वनगगनानव । अ
ईनात्रम्निकार्यवम्रजनेवादितोविघ्नं ॥ अथनीत्रनमस्मायिस्वयमायांथाविनः । दीपिकायत्रवक्ष्या
मिकमायन्त्र विघाटनी । कागुमाहत्मस्रूस गजन्तुगुगुलसंयुतं । प्रीवासकंसर्जवसंमेलकाति
मि२

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री अनीसर्वं ॥ गृहीत्वा स्वयथेत्वार्यं मकुयंत्रकरः प्रिये । ब्रालयेदग्निनाकंतु भस्मना नाहृ न दैवदि । प्रमा
२०६ सादीयिकाथावासर्वयन्त्रविवादनी । नेत्रानिर्वापितं गङ्गामानृके ढ्वगवक्र वेः ॥ यादलं यं प्रवक्ष्यामि वज्र
कर्दमनाशनं । अगदं नाशिसमनजलयंत्रविनाशनं ॥ अपामार्गसमायुक्तं गजनंत्रसमन्वितं । विलिप्य
तेन वदनं लौनिः गदास्तु विलं विकार ॥ स्कन्दस्य सर्वयन्त्राणि विषान्यूयविषानि च । विषकल्कं दधिघृतं मं २०६
धूर्तं मिश्रितं कृतं ॥ पादलयनयानालगनिक्लस्सनदत्वनं । अथयानदिनावक्ष्ये त्वमुनिः सा च नाविधा
हृदस्यकौसानिदिर्केकार्तिकस्य शिकदनि । अमारथयन्त्र चदिनाविवरास्क रुवन्किदि ॥ यान्य अर्क पूर्णि
मायां मस्मिं मासि मदश्वनि । निर्यंत्राहो नीदहन्नानि विवया लरुवन्किदि ॥ यस्मिं यस्मिं रुवन्मासि तु
पूर्विकं गुवार्द्धिनं । तस्मिन् दिने सर्वाणि विलो (त्ता) निक्षिप्त मण्डले ॥ निर्यन्त्राणि रुवं स्य वसं आन्कीस्व

वसर्वस्व । गृहीत्वा गकाल्लक्षनिर्यंत्रं विवनं रुवं ॥ प्रवनार्थे हृदंदीप्रवेशायारुवनं तृणां । विधिसं
कुसमारत्थानः साधकानां स्त्ववादं ॥ अथयानस्य दावक्ष्यमानानि वेश्मनु ॥ आरूढं पूर्वमूलयन्त्रं कीनो
दाहनसागनं ॥ यदा कौरुमरूढानां देववदानवसंयुक्तं ॥ तदा गुरुस्यामानाउनानानामयाभिनी ।
तदानानायत्वान्वायदेवाः नक्रायूपागमाः ॥ संसौदार्द्धं अयद्भुतं तस्मादेवकृमण्डलं ॥ तदाया नाल
मानृत्यदं दो गुरु आयसाधनः ॥ अनन्तं किं विदेव त्रयानार्थं तस्य सा तदा । तयोकवलमन्त्र ब्रह्मा पितं
सात्विकं उत ॥ कानन वा पिकृष्णे दशमसमन्त्र देवयूकं । तद्राज सेनिदार्थानं यानं दानवसंयुतं ॥ तस
स्यान्यस्य गार्द्धं सामान्यसा पृथा स्थितं । उलमस्य दर्शादितन्त्रं मसमूदाहृतं ॥ गतांगाक्रमयो
योगनतन्त्रसामान्यमूदाहृतं । अत्रयं वनदाना व्रमदीयां तत्र संक्षिप्तं । ऽवंवकुर्व्याश्च मध्यानं वीर्यं

ता ३

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

मस्याश्रुतो ज्ञनं । सात्विकेन व्रतीनेन विष्णुकुल्यबलाबलास्तवं ॥ सर्वगात्रार्थकूणलाघुदवदानं
यानगः ॥ महाकल्याप्युत्तवस्याद्धिकायूर्ध्वविंशाबदः ॥ सर्वयानान्तुकूस्वामी यथादेवो जनार्द्दनः ॥ वकुर्द्ध
२०१ लोकस्तवकांसं वनं यत्रयावकं ॥ सात्विकीनां वस्त्राणां कादिः कानयनेसदा । वाङ्मनः पृथकुयतक्रुया
दन्मानं कोटिरुदनः ॥ यावकि यागनास्त्वानि महाक्लानयूनानिव । संस्तवं नीहृदं वगिनिवाद्यवनिर्गाच २०१
व ॥ तावत्सर्वानि जानानि लक्कलकूणयागता । अर्कनिर्वाणमायान्ति द्वव्यायमकृतान्मरि ॥ वाजसनाथ
वीतेन रूपं कामवयूः स्वयं । मन्वकनत्रयं जीवन्महाशागरुवालसः ॥ सर्वगात्रार्थकूणलावदेवदा
गयानगः । कृत्राधिकवर्न्नायता लुर्को कामयते स्त्रियं ॥ वाजसीनां महोसाण सर्वजानी सर्विदनि । तु हा
शगाकृतगमना जायते समदुर्ध्वनः ॥ आसफ्कभस्वलीसास्मलीयतं यत्रमभवं । तामसं रैवयीनेन मानू

पार्द्दसफ्कं । जीवदस्नवन्नयासौ सदन्नकामर्थस्सदा ॥ तामसानां वस्त्राणां नानाशागसमन्विता । किं
विज्ञानानि यान्मानं सदाद्दर्दकमानसः ॥ पर्यङ्कमंडलाधीशा स्तवस्य वनवारुमं । तत्रयक्कवनानि
स्या पूनः प्राप्नोति वाञ्छितं ॥ सामान्य नाथ वीतेन सामान्यस्तवनयवर्क्क । अर्बुदकंवलवाणां प्रियतेसो
नवालमः ॥ गते कामयते निलं सामान्यास्तवयाविनी । नविज्ञानानि यान्मानं स्त्राविताचिनगान्मरुं ॥ व
कृविकुन्नणीर्बसीजायते मणुलाधिपः । वर्वयानविधिः शाकाविसागाक्कवस्त्रन्दनि । अथतोयावि
तोयालिंनववक्कामिरोनवि । पूनादवास्तुनं सर्वंवमूतं साधितं यदा ॥ तस्मिकालसमुत्पन्ना स्त्रियाहृ
तृनसंस्तवा । त्रिंशत्कोकाटिसहस्त्राणि त्रिंशत्कोटिशतानिव ॥ सर्वाकाक्षनवस्त्रां गौद्दत्वे व वाजि
ताः प्रियं । संस्कायितावयानां तेद्यानयते स्तवकिताः ॥ यत्राणां त्रिविधा योनिः कर्म्मामायानमा

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्रुति २

श्री
२०८ मयां । चतुर्विंशतिसहस्राणि तानि विद्याधरवनिताश्च ॥ तेषामद्भुतरूपाणां सर्वासां सहस्रविंशद्गुणं । यविस्त्रावक्ति
तां॰ सर्वतः रूपमायनयाविनः ॥ ततश्चन्द्रमस्क्रियादविविधत्रिभुवनादर्श । यासां चन्द्रानना अनन्तदानस्य
नसम॰ यनर्मा ॥ यासां स्वर्णमात्रेण युगलकीसञ्जीवनं । सर्वस्य जगतः सारं त्रयं तद्वनबिन्दुं ॥ २०८
ह्वं वकासाणकां जननसमापवतिनाम्यं । अनन्तस्त्रयगुणनास्मिनवर्णयितुं क्षमः ॥ तासां गन्धर्व
वासः सर्वसंपत्कुलानां कलौ । तासां यतिर्वं कोकिलानायेण सुरवासूनाः ॥ तथा पूर्ववत्किंदयगमनमभ
कारूपवतीतिताः । नानायनस्याविनयान्दवाः गाथ्यराजनाः ॥ तथैव वनदानायुतनदानाश्रमानवा
रूपेराजनाः । यमहस्रास्तत्र नगावदवीरूपाद्दद्रवाः ॥ सुयसिंमजन्मयथातथावीस्त्रातुजयन्ति तत्र
वयूत्रयथाश्राः शिवस्त्रानिर्विकिताः ॥ यासां मद्ररूपवां स्त्रायाश्चस्त्रवर्ववार्जितं । तन्ततदादिनावूडाः
स्थि

८५३
सावकार्थतस्वरवर्विं । सूर्यान्मकल्पायन्ताराजसास्तावदागताः ॥ तासां तात्पर्यटिकार्थं यासूर्यानां वस्था
चितः । तासामयिदि त्रयणनाजसीनां सूमध्यमं ॥ नदियस्यामिव्रस्कालेकाद्दगन्धवाक्त्रियः क्वचित् । यासां
लक्ष्मीस्कथालदिलजाक्रियूचनः स्फिताः ॥ तासां कथं त्रयगुणं वर्णयाम्यवसूदयि । आसां किं सत्गवाङ्याः
पूनायधूतालम ॥ अतश्चतामसानां गुणत्रतुसलिनगान्मकं । पूनानयासिसंतिकोवसूर्वेदर्पलकां ॥
वद्गनानाधिकादवीवस्त्रालाकयितानदं । यथाददिवनाशार्थायासां त्रयगुणा श्रेयाः ॥ वतुर्दशस्वदवभिवि
ग्रहयत्नसमत्वादि । एवंश्रलानदानेनवुक्रमणालोककर्तृणा ॥ ते लोकसारमाहत्यलावण्यं यद्यवस्थितं । निर्मि
मयाचितानांसत्कालिप्रयूतान्यपि ॥ तासां समादिदेस्त्रासोगन्धर्वंदैत्यसङ्गतां । आसां त्रयंतथाकाकिनादिं
वर्णयितुं क्षमः ॥ कणनसुयूतस्त्रानामतास्त्राः यविवानिकां । आसां दलषूदवगिपूनात्यवरुवक्तिदि ॥
मेरु

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सामान्यान्यपि वक्ष्यामि विस्तरेण मयूनाप्रिये । देवानामथ सर्वेषां यत्क्रियन्स्यात्फलमालमा ॥ विष्णोश्च नानासि
द्धानां शम्भोनां किन्नरस्य च । यक्षाणामथ यात्वस्य प्रियावातृप्यगर्विता ॥ अत्र दृश्यतः समस्तश्च मूक्ष्मता
मा॰ स्वर्ग पूर्व । स्थापिता अत्र सर्वे देवा देवतास्तिष्ठ र्म्मदा वले ॥ जगन्नाथानि देवस्थान्युवनलान्त्र वसन्ति वै ।
सामान्यत्र न निर्दिष्टः स्त्री नहानि स्वनमध्यम ॥ अत्र सा पूर्वाणि देवाङ्गि वक्ष्याम्यत्र त्रूरुवक्ष्यदि । एताः पत्र पूर्व २०६
स्थाना वै आद्यथ्य विद्याविनिका ॥ एवं क्रमेण देवानि नयमत्स्यक्षत्रालन । विज्ञानरूपे साधकं च नाम्नोत्तां स
द्वैवपदि ॥ वक्ष्यान्यविद्वसदृशः पूनाश्च वंप्रकीर्त्तिताः । वक्रमर्त्येषु वृक्षः स्यात्कः कुण्डिकायां प्रकीर्त्तिता ॥
तत्कुर्यात्पूर्वसार्थं यत्तेन कार्या पूनश्च । महामणिमयं [illegible] दत्वा [illegible] र्विनत समो
भत्कः पूर्वकृतं वसूसवर्णच्छलनगुणं सम्मतं । पूर्वयत्रगणकुलं यं सवर्णं दशगुणं सदा ॥ नानामणिगणा

मा पू२

कीर्ण्णं सर्वकार्यसिद्धिदं । वक्षानरं श्रूक्ष्णपूर्वं सर्वकामार्थसिद्धिदं ॥ हेमं मणिगणाकीर्ण्णं स्वर्णं स्थितिगुणं
स्मृतं । चतुर्दशस्वदेवगिसुवनैर्युतं लसमं ॥ नरत्यागानलगनिर्म्मितं यत्र यानि ना । प्रकर्षं वर्द्धदाना
ख्यसदा सर्वप्रतिष्ठितं ॥ एवं विधं विस्तारेण लिङ्गं विलानामथ नाथतं । उत्तमं श्रीमूरवं कल्पयं वक्रगङ्गयूना
पिवत् ॥ मध्यमं विलसं ह्रस्वादकः पूरणं नेर्षितं । सामान्यं विवरं प्राक्त सिद्धजगत्पाटनं ॥ एवं विलवि
लविस्तरं स्यात् दृश्य सधूनमूश्रुतं । प्रयागे च गयायां च श्रीशैले मत्तलश्वरे ॥ हरिश्चन्द्रे नर्म्मदायां तथा
कालिंजरे वरेण्ये । काश्मीरानामरुतरु देवानपूर्णे वितालमं ॥ विजयेश्वरवरादक्ष्य श्रीशैल वालनमानसं ।
कुरुगंगां समीपस्थ महादेवगिरौ तथा ॥ यत्रेश्वर यस्य सर्व महामायूरकं तथा । रूनत्थरनन्दिनू
इ तथात्रिपुरकेश्वरं ॥ रूद्रेश्वर्यामहावल्लि मोरी यत्र्वत सम्मिता । एवमादि मूरदल प्रश्रीमन्नवास्त्र

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कीर्त्तिता॥ कोटित्रयं समाख्यातं विवराणां सुमध्यमे। दुर्लभं कदम्बं तत्कोटी स्मृता गकोटिनिर्णयं॥ उ
श्री वृद्धीयस्य तत्र वै वसन्तं द्विगुणं स्मृतं। उत्तमा लयमानेन नदीयद्वीपे प्रकीर्त्तिता॥ एवं समाधिकं च यदि वि
२१० लसुमन्तुलं गुरो॥ त्रियामं दयनिकं याउलमाधममध्यमा॥ एवं याकाल सर्वत्र सकेयालवकीर्त्ति २१०
त॥ किमन्यत् कथयिष्यामि निर्णयार्थं निमाषितं॥ ॥ कुर्जिजयद्रथजानसंज्ञं नीयवद्ध ध्यानतत्त्वसाध
न यानालसिद्धिप्रदत्त॥ ॥ ७ ॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥ अधुना श्रोतुमिच्छामि साधनानि पृथक् पृथक्। का
सामान्यमध्यमा नीदसंप्रश्न वेबुदस्व तत्॥ ॥श्रीईश्वर उवाच॥ श्रृणु संक्षेपतो वक्ष्ये साधनं ध्यानमेव
नियदानां पूर्वमेवाकं पुनर्वेदप्रकल्पितं॥ समस्तो यादूनर्वछि किंचिद्दृगताधुना। गत्वा यित्मेव
नरं भगवसंगच्छवाकृतं॥ वदिमध्यगं तत्क्षणात् सत्यं साधकोजपः। ध्यानात्त्हि समालं यसदुत्रा

कनमालिनी॥ तावत्प्रस्यन्दतं वगात्स्व वं याद तलास्थितं। स्कन्दं तस्य तदामासं स्वबं नात्र संरुकयेत॥
स्वक्रितं वदिगामुच्यते देव मूर्धरु यानकं। कतस्रायाक्रियागिन्यश्चि चक्रायाप्रसिद्धिका॥ वदकि साध
कस्यैव साधकावास्तानायक। कदिकिं विचत्राक्रागिप्रसाकं यनिमाकृतं॥ एवमाकल्प्य तासां वै दत्वा यामी
गसस्व। यथालन्मा सन्तुष्टलयदान वां तास्तु सेनवि॥ रुक्मयित्वा प्रत्युत्तक्षि यागिन्या चक्रवलत॥ ना
रिः सार्द्धवर्त्तमानयुवतं मगना तवं॥ कैनवयकदवलत्र साधकी नात्रसंगयः॥ एवं विध्यनविधिना व
नालसाधर्थाक्षिनिः॥ यावत्प्रस्य दत्तं दविना वद्धि या समुद्र नं। क्रत्वादहासं सुमदद्धदत्य वत्तु साध
कं॥ सिद्धासिमतवी यंद्रुकिं करादं तवक्षिन॥ एवमाकल्प्य तस्यै वं व कार्यसाधकं नव॥ सावकालुमे
दासत्वनयमा दवनालय। यत्र साका क्रुगवनी कालसं कर्त्तव्य नास्ति मा॥ एवं श्रुत्वा सवनालान्य त्यं वदि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री सावकः । यत्र साक्षान्महाकालीन स्थानं साधकेश्वरं ॥ तं प्राप्य न पुनर्देवि जायते साधकेश्वरः ॥
अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि तदायं विधिमाचरेत् ॥ महाकौलसमादाय सूर्यदिने च कदले । मृन्मयीं लमयीं च
२११ लिं पूजयीत मयादिके । कल्पयित्वा श्मशाने स्थित्वा साधकेन तालमं । कपालस्थं गदा खेट शक्ति परिघ २११
कोनयुतं ॥ ब्रह्मनाजिन नेत्रनेत्रस्थायी रुधवस्त्रवः । जीव दर्पसद्भाणिदर्पं प्रवदिसाधकः ॥
सदाशी वनसंयन्त्रादगनागवलायुता । धूमाचिन्नाजनं न ब्रह्मद्वन्द्विलक्षणं ॥ कुलिननाथदेवेशि
रुधविद्याधरेश्वरः । अथश्मशानादूर्ध्वकाष्ठे गदीला यादृकं कान्त ॥ श्मशानमाश्रयेत्तदाजयं सम्यक्कुसद
प्रकं । कद्रुमान्नयलं दविकुलं स्वयं वदियादृकं ॥ कदासिद्धायनिरूह्यालकं लनेस्त मध्यम । स्वाधूस्यया
दयासाधिरुधविद्याधरेश्वरः ॥ दिसयत्तु वनाक्रामीत्रे लोकेश्वरसंयुतः । पूर्वोक्तकाष्ठमानीयस्थि

न्नकमधनमंवदि । तं नग्नलं प्रकल्पेवा पंचवाणा समुद्धृत ॥ प्रतिष्ठाप्य यत्नतंमूलं पर्वकाष्ठ्रतन्त्रकचि । पश्चिमतत्री
नजालि द्वीवासृत्युयलयित ॥ कुलाजयं लदद्रालिद्रीनिसाधकपूर्गवः । उश्मायनिक्रमः कुलं तलोवृं
मायतिक्रियं ॥ कुलस्य वनदास्त्र यालकंलनेस्त विवानयंत् । प्रथमं तस्त्रं शानिसप्तदीयश्ववासुवं ॥ श्री
वनवर्षसादश्च महावलयनाक्रमः । द्वितीयं तं महासंगनरवगतिर्दलयाजनं ॥ तृतीयं तस्त्रं वदे विग्रल
विद्याधरेश्वरः । महाकल्याण वरांगांकुशाशिवयूर्वब्रजेत् ॥ अथान्यं संप्रवक्ष्यामि रुकानां साधनं मद
गलाश्मशान वीवतुधावदि मर्स्यर्द्दयक्षिवं ॥ तद्रसाकुलिनगार्द्र कुलासिकानजनीजयेत् । तत्रैन दगु
कं दविजयद्रावौदिगवन ॥ नवाक्षं कस्यविघ्नेस्त क्रिकायर्यद मानकं । सर्व तं युयूव्यनादं नदगुकं
सम्प्रदादमंत् ॥ उं ह्रां ह्रं महासुनवंजा ण ह्रूं ह्रीं ह्रूं मह्रि फट् । नदिस्वाधिवता विश्वसक्ति साधानिमासु

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

द्वि ३२ क २

श्री मसाणसा । नादिनं दूनी यल श्रमंनी ॥ रवडु द्योनयावसै यमिल्लकी । नादिउ दूनी नदियकुवकी । लंदि
श्रणि जल्लूली सल्पमनूंनी ॥ तुम्र्व समूद ङ्हिउ रुाउ नी उदूकणविंनालिनि । दादाश्रृः दासुमल
२१२ कीमफदि श्रयसात्र निमिल्लकी ॥ श्रालनीउ श्रदजगसी ॥ प्रवंदेंउकमश्राय्य चिकामानुलसाधकः ॥
जनायनः प्राज्यनं सानउ नउब्रसुन यं७ ॥ यम्बात्याप्रस्व कं स्थान सुपानामयूनं जयं७ । श्रायांकिसद्व २१२
नानिविघ्नादर्य्यदनानिउ ॥ पदमवंमध्यनस्वाक्रुमाद्वींसमूद्रयं७ । मासैकमवमानिवकुनं सैनव
वेल्लसं ॥ नन श्रायांकिन तुर्ल सुनाः सर्द्व नसंणयः । नाकसाध्वयिणवाध्व यकाः कुमाडु कालथा ॥ व
नालाः किंकवासुनायवाध्वनानूकीर्लिनाः । सर्व्वनं वणगा कुस्त्रा किंकवाः साधकस्यदि ॥ रुवल्यंवदिसं
दंद सर्द्व कार्ल्य कवाः सदा । यद्वना ग्नूर्लन क्लनं सागरांश्चा वयकेयपि ॥ नद्यः यिवकिसर्वस्फि नागाहु

सुकयाकाय । निर्द्ध दयाकि वाकालु यावला ग्निमन्दिर ॥ कुत्रादयालाकयालावलादाकर्षयकिनं ।
नाजानं कर्लयन्धनं सावयकिकलावला ॥ प्रयन्हि यत्र नउन्ने नलः क्रार्ण क्षणकिनाः । प्रवन्नूनादि
संसिद्धि नउ स्मिक ववीर्लिना ॥ श्रथ नामकिणी तिर्थि नववक्काभिसुमिनि । म्हनकार्य्य ढगां लिस्यना
मङ्गालाउयकिणीं ॥ नाप्रनिक्ष्याध्याविधिवद्ध ढावश्रा क्रयलल्लनः । सदम्रं दवदवंगीननः श्रूध्यैग्व
नाउनं ॥ गवाकुवेः प्रकर्लयं कलं क्रालासमूध्वनन । सार्थ्यकलंसुगस्त्रानालाउयलंसूमश्रम ॥ मा
उकलं यादनलालखीडदयनाद यं७ । कुलानियूर्वमूक्कानि कालिमद्धे म्यानव ॥ प्रवंसक्कादमाप्रकु
यावदानाउयदूणं । नावदायाकिसायकी सीनसीनास्वविकला ॥ सर्वाप्यदानवल्यमायथाश्रूर्वनवा
दिन ॥ श्रथान्यसंप्रवक्ष्यामि वढकानाउसाधनं ॥ वष्यिलः कयि ला ॥ श्वेवपुष्पदासामधोकढः ॥ प्र

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri
Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री कर्मयोवनामानि विम्रयाप्रतिकानि च ॥ जपत्यर्चनमन्त्रस्तु सद अत्रयमादयात । ततःश्रयात्ति के शीर्षवि
मादर्यत्नमादिकाः ॥ यत्न्यत्र संप्रकुर्वत्ति किं कानत्त्वव्यवस्थिताः । त्वामयन्ति नदीसर्वायर्द्धनांश्चर्ल्लयन्त्य
२१३ पि ॥ आकालिकं यूथ्यरुलंकानां देवरुलक्तिन । नाणयन्ती दत्तकालि कर्मयन्ति वर्णा मिथः ॥ यर्वर्त्ता दव
दवर्णि वा सिसंभवयन्त्यपि । देवाश्च ब्रादयः सर्वकालं नाकर्मयन्तिक ॥ चयत्र यावत तस्य नत्सर्व २१३
तुसर्देवत । कुर्वन्ति देवदेवर्णि साधकाः ज्ञानतुर्वर्त्तिनः ॥ प्रवर्यटकसेसिद्धिः कथितान तमान्सुऊ । स्र
पऊवसमांक्षम्नि संदानांसर्वं विधीयत ॥ विज्ञायपथ्यत्पटदेवीं पूर्वश्यान नयाहतः । ततः कर्यलगोद
वीं सर्ववयवत्नारिता ॥ तांप्रतिष्ठाप्य देवर्णी कृत्वास्थान मदत्यति । तस्यां ततः प्रतिष्ठाप्य सांत्तानां
दर्णकं प्रियं ॥ मधुसान्तु कीनसान्तु घृतसान्तु कथैवच । तैलसान्तु रुक्मसान्तु लंजनस्य तथात्रयः ॥

बान्यसस्यादिसान्तु दसमासाद्वनवार्ल्लनि । उतद्भान्यवसर्वाणि प्रतिष्ठाप्य विधानतः ॥ यिधानान्यवदयानि
सन्ति ज्ञान्यपूसर्वदा । यथ्याद्दीनक्रयश्री तैर्ज्ञ्यं देवीं प्रपूजयेत ॥ कथैवानी स्वड्व्यालिकानि सांजानि पूर्व
यत । मासमर्कं जयद्धर्वं द्वदविलम्बसाधकः ॥ कर्मयन्ती सदास्वाद्याजव्यान्यं वस्त्रं गन्धवी । अदावात्रमव
क्तितं व्रतमर्वं विर्भवरत ॥ मासान्ते दवतानित्यं सर्वद्रव्याणि वादरत । आन्नासदस्त्रमात्रस्यसांगान्य विवि
धान्ददत । प्रवमनं सुमारव्यातं वर्जनाकार्मणं मृदत । यमवायनतः गीप्रसाधयंन्मनसस्थितं ॥ अथ नां
संप्रवक्ष्यामि विधिप्रासनिकाः सुर्ती । यनसर्वप्रजानातिकं सौक्षयप्रतिष्ठितं ॥ पूर्वसंवादिप्वोजक्तात
तमर्कं तत्तः प्रियं । तथाच यदर्थ्यलगारदजलवन्तु नसां कथं ॥ दीर्यं सुद्धं सस्मयात्रकन्यानक्तं ततैवच ।
प्रसनाद्दत्यन्ते दविस्सर्यसामन्तिनः ससाः ॥ संपूज्य विधिसंस्था रयथाविरुद्धविरुवः । अविक्तिन्नं ददद

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२१४

कूर्यं तदा सर्वं प्रदद्यात्॥ एतत्कृत्वा सर्वविघ्नं च कालयम च वर्तमानकं। तत्सर्वं दद्यात्सत्यं मन्त्रिणा कन्यया
थवा॥ सहस्रं सवामानं तत्त्वां कांचग्रन्थि लक्षिकां गंधं च गन्धमयादनकं च दद्यात् विनसंशयः॥ एवं प्रसन्ना
सुरवाक्याद्वा सावर्णमत्यात्यजेत्। गुरुलक्षणसंपन्नां कन्यां मातृसलक्षणां सुनां॥ तस्याः संपूजयेद्देवीं सद्
आकरमालिनीं। नानावस्त्रादि दानेश्च स्रग्धूपैः कुसुमैः शुभैः॥ तालकानमेवं तस्यां प्रसन्नां जयमानस्वं॥
प्रविक्लिन्न दद चक्षुष्य परस्त्रीं काम्य प्रवकल्पयेत्॥ मद्यसाहस्र यतन कानि सर्वकाम्यानि मदंगवति। तत आविशते
कुलं कृत्वा देवीं कुलजादनी॥ आलिंगि सिद्धसाधु दस्र मात्र स्वरूपेण वान्। तत्र कस्ये स्वकृतं यिवतं
मद्यमाल्यादि॥ ततः सर्वं प्रवदतं अकालादनगादिये॥ सर्वानानागतं दद्यात्विनात्र कार्यो विचारणा॥ प्रत
तः पूजयन्ति चैव वक्त्रं पूजया यथावतः॥ एवं कृत्वा प्रणतो देवीं चवालां तु विसर्जयेत्॥ स्वर्ग्गाय गनमवर्ज्याः॥ २१४

नि॰ ७०३

स्वप्नमानवकाज्यते। शुद्धां गण्यासमप्यत्युणितोते पूजयेत् शिवां॥ सिद्धार्थं मुनिसं जयां कृत्वा यत्रं विनिक्षिप्य
गणग्यायां विकिरं साध्यानं तत्त्वं सालानमाश्रयेत्॥ एतत्कृत्वा सर्वविघ्नं च नाकिं विन्मनसागतं। तत्सर्वं यम्
तं स्वप्नं सत्यं साधकसत्तम॥ एवं स्वप्नविधिः प्रोक्तो वाविवेगमतः परं। कृत्वा कागमयीं यन्त्रां ग्रन्थिकास्तस्य
पूनितं॥ संपूजयेत्तत्र देवीं वा तत्त्वं कगगणानां शुभां। वत्समानां महाद्यावर्तैलाष्टग्रासमयस्मनां॥ मदाक्रिस
वसंस्कारैः पूजयेत्कुलनादनीं। प्रविक्लिन्नदर्दकूर्यं मन्त्रमावर्तं अष्टधा॥ ततः आविशते तुर्न्दूं ग्रन्थिकावने
वर्त्तिनी। नवकं तत् वत्समायत्र विलं प्रतिष्ठितं॥ रसं रसायनं दद्याद्विध्रीसूरखं वास्तु सिद्धिदे। तेवासमय
तं काष्ठिंस्त्री त्रयाला नदग्ववति॥ एवं संसाधयेत् सर्वं निधिं वा रसायनं। प्रथानां प्रवज्जमियूत्रको रुमनूल
मं॥ मातृस्पदं समासाद्य संपूजयेत्तमण्डवनी। तत्र स्थित्वा साधकं प्राकालाग्नि कृदयादनात्॥ उदितां वि

श्री
२७३ कथ्यते किंकिणीलोग्रच्युतभ्रुतां । सिन्दूरपुञ्जसदृशां दाडिमीकुसुमोपमां ॥ सर्वमार्ग्गविनिर्य्यानोस्फुलिंगा
नेकसंकुलां । कथ्यासमग्रभुवनां मातृकां मध्यवस्मरेत् ॥ वर्णकीमध्यगां पूर्वं पूर्ववायलनस्मरेत ॥ ध्या
यो वामदाशागेसर्वत्रैवकिरन्त्स्मरेत ॥ पूनयाहृत्लियोगेनआध्यकास्वकार्वति । स्वमार्ग्गमाविशन्ती
नानास्मरेत्तायकोलम ॥ मासर्द्धमिदमाभिषु दार्पक्किन्नं न चालम ॥ ध्यानं यावत्सूर्ययोगानिकाबलेका २७३
रयत्पूर्व ॥ यावक्रिकत्रदेवृगि पाषिको पूनूषे ॥ सदा । बालकृदाग्वयणदाथवमञ्छलवासिनः ॥ स्त्र
गच्छक्किसमवान्तुविभ्रादर्थ्यणमादिनाः । आमननयनेनैवदासर्ग्गं याक्रिकं सदा ॥ मच्छलीकानवन्द्रा
यनानाक्रियनिलीलया । एवं क्रोस्तुः समाख्यातो भुवनस्य समासतः ॥ मासध्यानान्महाशागेस्तूवश्यायि
निवश्यता । स्वर्वं दत्तिविज्ञानं साधकाय महात्मने ॥ मासद्वयनन्देवगिस्तवर्योयाक्रिवश्यता ब्रह्मा ॥
गा ३

ध्यादेववर्लिर्न्मायोगेनन्द्राक्रिकाश्रया ॥ विज्ञानं सर्वं ददन्त्येताः साधकस्य न संशयः । एवं क्रोस्तुः समाख्या
तो विनयो विज्ञानाक्रिकानकः ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि वश्याकर्षविधिं परं । संपूर्टनप्रयोगेन यदाप्न
न्मतिवादनं ॥ जयदेवानामहादेवी साध्यनामार्णमध्यगा । सर्वकादेववदेवगिवणयत्सवनावन ॥ यो गोक्र
गप्रयोगेन देविनास्यात्रसंशयः । एवं विधनविधिनाहृदया पूजयोगतः ॥ महायोगप्रयोगेन कार्य
यन्त्रिदशाधिपान् । नवदस्त्रीदजगन्नियन्त्रकर्षयत्केवलाः ॥ अथविद्वेषणंध्यायात्म मलाघ्याननिस्वना ।
यादयोगान्त्रयदेनां नदाविद्वेषयजगत् ॥ विद्वेषवदनाद्याग्निवज्रदर्ष्टोपवस्यवन । प्रहवक्रोनिचाभवो
विद्वेषोत्पत्स्यते ॥ एवं ध्यानप्रयोगेन द्वेषयेत्सचराचरं । अथोच्चाटनं भवान्यद्वक्ष्यामि तन्तूमस्थमं ॥
लिखद्विद्यार्द्धलपटं क्षागवक्रेनसाधकः । कालयत्क्रीणयावर्णा साध्यनाम समन्विता ॥ संक्रोयालिवमा

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri
Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री २१८

नासौ विनाचक्रमक्रमः ॥ उच्चाटयति देवेशि यदि साक्षाद्धिमाचलं ॥ मारणं संप्रवक्ष्यामि येन जुष्टां क्रियते
यथा ॥ लिखेन्नक्तकपटे नामं विषेणैवास्य जानता ॥ विषयासं पूजयेद्देवि मासं यस्य यदेवेक्षते । एवं संलिख्य
भूलान्भ्रमणानन्तरं निखनेत्तु कः ॥ वह्निं प्रकाल्य प्रत्येकं तु शक्तयाद्विषमासूनी । प्रकाल्य मानयद्देवि यदि
शक्रः पुरन्दरः ॥ अथ स्तंभनमत्युग्रं गत्ले वीरेन्द्रवन्दिते । लिखेत्कूर्मपटे देवी पीतद्रव्येनकेनचित् ॥ सा २१८
ध्यनामाक्षरैर्युक्तां मस्मिन्न्यासं विनिक्षिपेत् । स्तंभयद्देववदवेशि सैन्यं गच्छतां गतिं ॥ वादं विद्यानिस्वा
लियक्षान्यक्तामयत्तनः । एवं स्तंभः समाख्यातः क्षोभनं शृणु सुन्दरि ॥ सहजं लमथा मन्त्रयन्नाउच्चयति
साधकः ॥ केनं स्तंभयद्देविकाउनादेवनान्यथा ॥ प्रदस्तनक्त वालुका भ्राकल्ले नैवनाशयेत् । मयवाना
शनीनां वश्यानादे दवविनाशयेत् ॥ अयस्मारप्रदस्याथनाशनं प्रब्रवीमि ते । एकयभ्रगतां देवीं पूजयित्वा

तनः प्रियं ॥ महाकिस्तु वसं साथे पिलशापविवर्जितः ॥ एददद्यं ननस्तत्र प्रवेश्यं नेदनं प्रकी ॥ पूर्वोक्तन
कुशादीकान्तस्माद्वि प्रकाशयेत् । दीकयाप्रवकस्यास्तु नस्यने दानूल्लाप्रदः ॥ अस्थि पर्कं नस्तु ग्रालिनस्म वं
स्तूनवंवसः प्रवंवसिद्धस्य पूनानननानायत्नेः प्रियं ॥ नाशितं नं प्रदंल्यानं महायायाल्लिने महत्वादृश्यैकि
त्यानियानीतनानिनम्यन्त्यननवे ॥ विषिनापयमशानिनात्र कार्यविवारणात् । एवं नवसमाख्यातं मय
स्मानूविकित्सितं ॥ अनयाक्रूरकं नेवश्लिकं यान्मदंश्वनि । कंस्यं कृकटनावयक्त्रानम्योगजाल्हमानू ॥ अ
सर्पं विलदानणवक्ष्ययन्नीलयानलः ॥ अथ नागालयं गत्वाञ्जनकादिकमादनात् ॥ ततश्चलकवामकुं नागना
मसमन्वितः ॥ शालामयस्वयदेयूकां विद्यामूर्द्धे तूदाहृतं ॥ सहा दादेवदवेशि जदसागरसन्निहं । शालामय
ताजसंदक्षां मन्त्रुप्रसादकः ॥ अयानिस्त्री नस्त्री कासौ नाशामित्रस्तलावनः ॥ जादि मामितिज ल्यन्नं मनिवावदन
मन्त्री

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

संयुतं ॥ नरं नरसायनं नत्वा सिद्धद्रव्याणि यानि च । तानि प्रयत्नतः कृत्वा साधकस्य च संगम ॥ अथवा तन्त्रदर्शनमार्गसिद्धं यत्नकृत्या । प्रथमं पात्रं प्रवर्तनं नागपूर्वमर्चनं ॥ एवं नागार्चनं कर्म तत्त्वानि अविस्मृताः ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि तदस्यामिदमूलम् ॥ यत्र कृत्वा विधानं साधकानां हितावहं । महापञ्चसमाकृष्टि लीलयासिद्धं तं यथा ॥ स्नानं प्रकृतिमासाद्य तत्र देवी कृतादरी । पूजयित्वा गन्धरसं स्वात्मपूजनं संप्रसादयेत् ॥ आद्यसनं वन्दं तत्र मार्जयति । ततो वदेत् । विसर्जनं समादाय वामदक्षिणे दर्शनम् ॥ कायिकं पूजनमाहृत्य महास्त्रसमन्वितं । संक्राम्य तेन तन्त्रसाधयेद्जनालम् ॥ सम्यक् प्रयाति गन्धविस्तृतावर्णसिद्धानि तानि विज्ञाय यद्देवीमंजनं तत्प्रसादनः ॥ सिद्धमदवदेवगणितः संगया स्यादि । इदानीं तत्वदेवगि वर्णदास्यामि गोपनं ॥ तां यदा ज्ञानमवाप्नुयं यथा यदि एवं कृत्वा प्रसादं तु यावद्ध्यानयुक्तिः ॥

तावत्कृत्वा हितिनिर्भयं कृत्वा विवासयेत् । यमत्र पूजयेदाम्यक्रियं वा गुरुलक्षणं ॥ तस्य पादान् समाहृत्य वा गुरुस्वकमकातरः ॥ मुद्राबन्धप्रयोगेन महाजालप्रयोगतः ॥ मुद्रयित्वा तमाद्विप्रं वा गुरुसमाहरेत्तत्र कृत्वा संपूज्य देवि ज्ञानात् संस्थितं क्रियेत् ॥ ज्ञानप्रयत्नतः देवि दवात्रं प्रधानमावहेत् । तां मुद्रां संप्रवक्ष्यामि शिवानां वाह्वानसदा ॥ उपविश्याग्रतः स्वत्र दक्षिणे जानुमण्डलं । किंचित्प्रसार्य मार्कं ग्यवामयाल्गि गुरुदक्षिणेत् ॥ यत्नात् स्थलं वामदस्कं वामजान्वग्रे क्षिप्तं । स्वमिलन्नं महासङ्गदक्षिणं भ्रात्रं क्रिकं तन्तः ॥ विकटं नावनं कार्य दुर्लं वक्त्रः सूरी मणः ॥ हृत्वं कृत्वा दत्तवा पील्वा दुर्द्धनावं विवाक्यं ॥ सद्यथा दर्शनं तं वक्त्रां स्वयं स्वामिनी कृतं एतानि या नयनां मुद्रा वेधा साधकसत्तमः ॥ सत्कृत्य तायमायाति देवी तुष्टा प्रसीदति । यथा विधायं यत्क्रिद्र दुर्द्धसंपूर्णमन्त्रः ॥ महाक्षि नामं तावान्तं हों ध्यानं तन्तः ॥ प्रियं । तत्र

तकु ३   न १

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

५५१

श्री निश्चयदन्नद्विस्मो नश्यत्यानमिदा भ्रमे ॥ अकृत्यपाणयाम्ये नलं चैयं च्छूं कृगादकं ॥ स्वकनेम्लसं सिद्ध
विकर्यं तम्गुविग्रहं ॥ हलादालाविदार्यनयाणश्च रवनयामनः ॥ आदौ वदेजसर्वस्वं नस्यावानूव
२१८ गत्यव ॥ एवं ध्यानवकस्यास्य अदालकालितं स्यवं ॥ सफदा हृसमं विद्यादानन्दजनकं यदं ॥ द्विस २१८
फाक्षनिवा त्रमथ्यजायनेदृग ॥ त्रिसफादाङ्कयं मन्त्रानदा सिद्धिं विनिर्दिशेत् ॥ अत्र क्रमेनास्तृ
एम्हल्पवक्ष्यामि यथाविधि ॥ विसवं न तेनापि देवीं पूजयित्वा च साधकः ॥ निवेदयेद्रकायत्यं ग्वासकोली
कृतविग्रहः ॥ एवं वन्तुनासुख्यानां रक्तेणादह्नं प्रियं ॥ स्वर्गगननासंगो यत्र देवीकृणादे
वी ॥ अथवा नन्तूमादायवाओय यदेनेनः ॥ गत्वाम्भेनात्मवाञ्छनत्र देवी प्रपूज्य च ॥ गन्दीलाय
नूके दर्कू द्वर्चं मूत्रं प्रवन्थ्यं यजे ॥ ततत्रायाक्तिरवचर्यासदानं दामदाकुलः ॥ प्रार्थयेत्तिवचन्नं देवि

साधकस्य महान्मनः ॥ ततस्त्वास्य महासांग्य मार्गिदर्वं समीदितं ॥ अलिमाच्यवूकं वायरवंवनं वायदी
ल्पं ॥ यानालमथवादेवियथावानस्यतावकं ॥ तेन वदन्ति नास्त्यस्य साधकस्य न संशयः ॥ मनन्ध्वन्नं
स्वयं प्राप्य वक्त्राद्विनिर्दिसाधकः ॥ समीदितं प्राप्यूर्णं खेदविनास्यत्र संशयः ॥ एवं नन्दति नादेव्यायामिन्या
तामनास्त्यथा ॥ ताकिन्यज्येवलामान्थमदाकूष्मान्थमातन ॥ ऊर्द्ध निश्वासिकाग्यो क्रत्वा निश्वासिकायनाः ॥
नजवृत्यस्तथायात्यायामिन्यायाः ॥ एकीर्लिंगा ॥ यावल्लग्नं यत्र ततु पूर्वाप्रासृविकस्त्वं ॥ दग द्वां दगसाद्
श्रेनावत्यस्तस्य वाग्रगाः रुवन्ति साधकस्ये वसूसिद्धाः ॥ पनमस्वयि ॥ वच्नूसिद्धिर्नियंप्राक्ता साधकानां स्वसि
द्धिदा ॥ ॐ श्रीं वैं तवदवार्णप्राकंध्यानतनेश्वरी ॥ अधुनावदस्त्रयलं मनसिंगलं वक्ष्यामि ॥ ॥ ७ ॥ ॥
इति श्री संवत्सा आकासिविद्यापीठे जयद्रथयामले च तुर्थषट्के ध्यानपादावक्त्राविधिः पटलः ॥ ॥ ७ ॥ ॥

का ५न्या ग

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२१९

श्रीदेव्युवाच ॥ पूनानुगर्वचनं तन्त्रं यदुक्तं परमेश्वर । मेन ज्ञानं मया देव तुष्ठ नन्त्रस्य विस्तरात् ॥ कथं सूर्य्ये
नवादेहस्थ यदिदेवमहावल ॥ कथं हि अजयं त्यजन्ति कालासाकं निमात्रकं ॥ कथं ज्ञानं महान्नदं वारु गो
सा कथं विसा । वज्रसिद्धि कथं मासांत्र नष्ट्रवृद्धि विस्तरं ॥ एवमाकर्ण्य दे वक्त्रा वदनां बुजद्वयं । वचामृ
तं महादेवो स्वया वचनमब्रवीत् ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ साधु साधु महाभागे सर्वज्ञानार्थसंकने । महावद
स्यमतुलं योगिनीचावनर्मलं ॥ एवक्ष्यामि समासेन श्रूयतां एकाग्रमानसा । उ क्षवज्रात्र योदनं महायोगे
प्रयान्वितं ॥ वज्रसिद्धि समायुक्तं देहस्थानेक संकुलं । कालयी मीन वज्रस्य यथ्य सिद्धयान्वितं ॥ योगमधु
यदप्राप्य अप्रनित्यं प्रतिष्ठिता । येवसर्वं देहस्था ग्रं मात्मेमतुलस्व कालं ॥ सिद्ध मंत्र यदायं तं कालमत्रादि
नृविंतं । समयाचारसंसिद्धं दिक्षिमित्रा विवर्जितं ॥ जयत्रकं विनिर्म्मुक्तं सिद्धिर्दया नसिद्धिदं । स्वदेहस्था

२१९

यवार्चवज्रस्थ एकाग्रमानसा ॥ पूनायद्यपि सम्यक्प्रयाणप्रतियादितं । नथापि तत्र देवी भैन दस्यं नप्र
कासितं ॥ योगिनीनां प्रचारं च महागुह्यं च यत् ॥ अस्मिन्कुले च सम्यक्तानिनाकांक्षत्सूचनं ॥ योसौ परा
पराद्येवः परमात्माभिविश्रुतः ॥ व्यापक स्थावरा क्षतायनि पूर्णस्थ विलनः ॥ यः शिव कि सुलाम्नातः अ
किमहि ग्रहापितुः । तस्यचतसमूदायस्कंगता वीर्यमखण्डितं ॥ वलस्रोतसमूद्भृताः सर्वमन्त्रा महावलाः ॥
श्रीदेव्युवाच ॥ नीन्द्रय व्रवरुगवनाकाचवनिवर्जितः ॥ अस्य मन्त्राः कथं जातास्तन्मे ब्रूहि महेश्वर ॥ ॥ श्रीभै
रव उवाच ॥ संक्षिप्य तत्रोद विचित्रं यत्नमखण्डितं । तद्व्रातस्य रूमहाव्याक्षिमायाक्षित त्वकः ॥ वर्णरूपं
खीप्रवृत्तिस्थ सर्ववालवर्णीयूनः । महाना दमयी देवृत्तं वयं चरमेश्वर ॥ मन्त्रतन्त्रं कुलमस्थानि स्वयम
वसंभ्रवनः । व्यक्तः स्वनासूनाधीशा निग्रहानुग्रहं देवः ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ निग्रहानुग्रहाद्यां देवा रौरवः

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

११० प्रकशानितं तु । तदाद्यं सूक्ष्मयागाख्यं तस्यस्यात्पूर्वषयथा ॥ ॥ ग्रन्थैक चतुष्पथ ॥ ततस्य सूक्ष्मयागात्येन तद्वा
वाविशीयतं । यथा विवस्वान्सूर्यगायप्रथमं विकाशनं ॥ प्रकशानि स्वतन्त्राः ॥ कार्त्तिकेयप्रजियादयं तु ।
ततत्रयाग द्वयास्यतथादेवरूपैनवि ॥ ध्वस्तं यथाक्रमादं विमलं तयासुनिर्मलं । संयादयति तत्स्थिता ॥ २२०
शिववत्यतमंस्थिति ॥ निरुक्तानि सयास्योपि मलकमार्धिं तिरूवं तु । तेषानि त्रदक्षोपरूपैनवारुवनाग्नः ॥
अन्यदक्षस्वतन्त्रयप्रकाशान्युकवान्यसौ । निग्रहानुग्रहादेवि कथ्यते वसंप्रकाशितं ॥ वेशितानां लक्षणमस
सासाखमन्त्रानलिस्तु तिरा । सावकुलं लितं शक्तिः साक्रियापयनमाकला ॥ तत्रामन्त्रालिजातानि षट्पक
कृथक् । तन्त्राणि देवदेवशितानि सम्यक्प्रयायूरो ॥ कीर्त्तितानि स्वयंशानि पूर्वबद्धं सुविस्तरं । तुंदसं
कृपणं क्रमस्त्र शून्यवीयत्रवन्दितं ॥ मूलतन्त्रं क्वचिं कावयोगिनीजालसंवरं । अट्टहासवचनामातं दुष्टं
हं का त कुलानि ३

लिरूथापनां ॥ बलात्कारं महाजालं तथारूपैनवगह्वरं । कुलगह्वरनामानं कुलतामरसं तथा ॥ ज्ञानकाव
कुलमत्स्यं तथा सिद्धमतं ग्रन्थं । कावबामतं भवानूकात्ममालिकासंज्ञितं ॥ रवक्रमावलनामनं तथा
न्यष्टकमष्टकं । करालीमूलमालानां शिवस्कन्दं रुयानकं ॥ दादाववालयं तन्त्रं जायमूलमल्हैववं । ब्र
ह्मयामलमस्तु तथा चन्द्रयामलं ॥ उमायामलमेवान्यं गौरीयामलमेव च स्कन्दयामलमेवान्यं त
थाऽरूपैनवयामलं ॥ विष्णुयामलमेवं स्यात् नन्दियामलमेव च । गुरुयामवान्यं शुक्रयामलमेव च ॥ क
पालीशमतं नाममथ नादीश्वरं तथा । दक्षयामलनामानं वज्रास्त्रं हाटकेश्वरं ॥ महावागीश्वरी तन्त्रं
कणीमतमनूलमं । लयटाख्यं यवनकाख्यं तथा कूटामतं परं ॥ दुर्वासमतवान्यं च त्रवमाश्चाक्रानकर्णः
त्रतन्त्रवदनाः श्रीकायोगिनीदक्षवन्दिताः ॥ जम्भतन्त्रं वटपूर्ववत्तासीयानदिवानितं क्षत्रेषामायियंना

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री कं नदस्यं देवतामयं ॥ शिवरुद्रं महातन्त्रं तवाग्रे प्रकटीकृतं । यावन्ति चान्दे देवयोगिनीनां च वर्त्मनि ॥
२३१ संवादं च प्रकाशं वर्णं विनाशि यत्स्ये वदि । यथावन्नालि चित्राणि यथावा वस्त्ररूदना ॥ यथायन्तु क्रियार्थ यन्त्र
यादियनिवर्त्तनं । यथामूडनमे वात्र मोदे मेलकमेव च ॥ तत्सर्व्वमिदं देवि गानियूनं वर्त्मितं मया । प्रथम
स्याक्षिताः शक्तिः प्रकृतास्ते च वेश्वनी ॥ अस्मत्कुलस्य देवस्य यथा प्रकृतन्तु शाम्भवतः । कथयि क्रमसदं नत्का
न श्यकाय त्यग्यतं ॥ तस्य देवादि देवस्य स्वेच्छामिक ग्रुते । कृत्स्न सम्यक्प्रवक्ष्यामि स्कायाः कृतं सुना छि
ते ॥ तस्य तजाग संस्तुतां सर्व्वमन्त्रा महाबलाः । महासर्वर्त्तकी सींमं ललाटे तस्य निःसृता ॥ शिलवरखावि दे
ग्यन्तु वीदविमनारुची । वक्तु वे खाशिवाः पचदे वीवन्तु निलाकृताः ॥ रुक्मटी रुगमा लुयना कथमास्य
कामिनी । ला वाक्शिजयान्तयात्मो तु नन्दि नित्या मिनी ॥ रुक्मटी वे वसत्यावतं पादाकायली सती । उमाक्ष २३१

यामहाकालाव तुली विजयाजया ॥ रुद्रकाली समभक्षा यज्ञ किनी स्वरुगा तथा । नावकारुवली नोद्री कराल
मालासमाकुला ॥ कोलास्या निर्गता रौद्रा सर्व्वसत्वस्य वादा । ललाटतिलका शिप्रा सर्व्वस्त्वं कम नादवा ॥ जि
ह्वया कलितासा लाघ्ने यच्छ्री द्विज्ञादश । रुमदन्तु धनीये वतथा वाश्वरी क्रिया ॥ महाशौनी महामायाम
हावकालि च वच । निर्गताः काम त्रयिस्त्या लोकमाओ महाबलाः ॥ महामात्री स्थि ते ओस्यां सदर्ध्वं दशदिक्
ताः । नादकाश्च दासप्तकोटिस्थ महाबलः ॥ महाग्रासस्य दंक्षुस्यां दशकोटयनिवृताः । ताविन्स्थः
कर्णयाजातास्यावासा विलय वच ॥ नासायां सर्व्वभास्त्रामहादिष्याश्च कानिताः । वाक्रस्यां ज्ञलयत्राश्च धि
गलस्थ सदशगः ॥ तथा कायालिकाः सर्व्वदिक्रयालाश्च महौजसः । अङ्गुलिस्था महाकायाः कालाख्याश्च
महागणाः ॥ वक्रदंष्ट्रादिनिष्क्रान्ता नूडाश्च क्रप्रदातिनः । उत्सङ्गला स्याद्विकुयागणा दानादलानिच ।
गएडनोभैनवैयस्तेकाल नात्रिभयंकरी । हसिता वक्त्रहासातु विदुकानूकुलिनी तथा । श्रीसंपुटायथे श्रीमीकौकोद्गुरास्यानिगताः ॥

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२२२ वि-त्रयपिंचोमहाकाल्युष्मनिर्गता। तस्य कण्ठस्थदेशेतु त्रिपुनश्चाष्मनिर्गता। महालयः कलश्चैव पुष्कोभ्योगतस्त्रमौ। कुण्ठदेशे २
दालादलनथाजानोरूर्ध्वपाकर्मकामदान्। विद्यामदारूनास्यांतु सर्वसत्वसुखप्रदा। जयायविजयाचैव
वर्जयेयायार्ध्वयारूपा। पृष्ठदेशेनेर्धाकुष्माण्ड्यालोकरूयावदा। जंघास्थानादकाण्डेवदजंघा
स्वसर्वगा। वाक्षकालावनास्थेवदायकाविजनरूपा। गणवराश्वनथावन्तमातंगा। सर्वकामदाः। वह्मायसा २२२
वसंस्तुताकामध्यक्रियसंरुवः। तत्रयाचाम क्रियस्यावीनरुद्रश्च निर्मितः। उरसे दानिर्गताः सीमादेवःका
मागताग नः प्रवर्द्धजाद्विनिष्क्रान्ताः सर्वमन्त्रा महावलाः। स्वबीर्यवलयोगेन सर्वसर्वक्रियानयः स
र्वप्रदाविश्वस्रजत्सर्वगाः प्रसविष्णवः। ब्रह्मात्तु स्वसदानावद्धदिनक्रयसंस्थिता। नपीनजं समादाय
शिवनयनमात्मना। निर्मितांकवलगवान्सर्वसत्वकर्णकनः। उमाग्ररूद्रःहस्यादरूद्विद्विः यतिगी
यते। तस्य प्रथममात्रकास्त्रष्टानः समजायते। महाद्याद्वितीयाकामात्राकः प्ररूनाः प्रभुः। याद्या

वनवसस्यक्रूवाम्माक्रूयकर्मकृत। ततस्तृतीयमात्राकः क्रियसंदानवान्। अघोरांतुसमू
त्पन्नं बीजं श्रीगन्धबीजत्रयं। अघोरात्तुविकाञ्जा योगनिष्ठिवलान्विताः। मन्त्राणां यानिरूपाणि
रूनानां महात्मना। महाद्यात्संसमूत्पन्नं शाकिनीनां कूलत्रयं॥ वक्त्रधर्वविकानांतु मन्त्रिकाना
तुर्ययकं। यत्रलक्षाकूलान्यष्टौ कूष्माणां चतुर्दश॥ दशकं नक्षत्रबीनां तु रुर्द्व निस्वासकात्रयं।
अधोनिस्वासिकासप्तदन्नानांतु सहस्रशः॥ कूलेन्द्रयकूलेर्युक्ताः श्रीमाक मारिवलंजगत्। ध्यासद्याव
तथायत्कुतस्मात्यन्नातु मात्रवः॥ त्रिषष्टिकूलसंसिन्नाद्भनी किंकवसंख्यकाः। महावेकासर्वसिन्न न
वकं नवधा स्थितं॥ महाग्रसीघणं बीजं यत्रार्यनायकाविभुः। मद्विसिद्धं तथा मद्धसमूत्पन्नं वदाननं॥
षथवदलसंसिद्धयाभिनीनां महोजसः॥ तत्र संख्या गनियमं श्रागिनीजालसंवयं॥ यत्थात्पन्नस्तु

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री

२२३ कथितं निर्याणं मन्त्रसाधनं ॥ ॥ इति श्रीनवरात्रसिविद्यापी० जयद्रथयामले हृत्सीयष
ट्कं यामिनीवक्त्रोदयात्पटलि न्त्रमियटलः ॥ ॥ ७ ॥ ॥श्रीदेव्युवाच ॥ देवनिर्दिष्टं तन्त्रयामिका
मन्त्राणां यथाविधि । एकं कथं समानाख्यं सकलं वाकीदृशं वद ॥ सामान्यं त्रयाणि तथा हृदयानि मदंश्च
नथावक्त्रं दविष्टिं वानि किं कलानि मदंश्च वै । एतत्सर्वं यथातत्त्वं भगवन्वक्तुमर्हसि ॥ ॥श्रीभैरव उवा २२३
च ॥ शुद्धवक्त्रादिन्यासं मन्त्राणामिति नियोजनं । विचित्राणि च कर्माणि कथयामि तथाधुना ॥ विम्बालयस्य दे
वस्य लक्षणं शृणु प्रिये । नादो विन्दुः कलार्धं च वर्णस्वरं सवरावरं ॥ नादस्फोटस्तथा नाम्ना गोकायाविन्दु
स्वरूपः यत्स्थदि विलीयं वक्षोषिणी नदनन्दनं ॥ नादात्मिका हृष्टिरियं विन्दोकानमनः ॥ शून्यं । यथाक
क्षवावर्णः ॥ नादोनावस्तथा ध्वनिं ॥ कूटस्तथा विसर्गं श्वरं जिकाविन्दुस्वरूपः ॥ एकीकरांति त्रयाणि

स्य८

शक्तिनेत्रायवस्थानं ॥ क्रूनिस्वराख्यजन्म्यनं पूर्णवयवयवगं कथं यनयाप्तमिदं सर्वं भुवनं विग्यत्रयिलं ॥
प्रज्ञाभावी वियर्ययेन्कं नस्यत्रयं शून्यस्वथ । मायात्मकं स्वदं दुमायात्रयाव्यवस्थितः ॥ विद्यात्मकं यदिस्थः
शक्तिस्थः शक्तित्रयिलः । सकलं सकलस्थो सौ निष्कलं निष्कलः स्थितः ॥ मन्त्रनिष्पादकौ दवि शुद्धवक्त्र
व्यवस्थितः । यामिनीनादं यस्तथादक्षुयंयामिनं ॥ चतुर्विंशतिकं तत्त्वानि दिग्विसागनस्त्रभ्रंनं । विन्यस्य पूर्व
वं मध्यवर्गं तु नगणादिकं ॥ सूर्यवक्त्रं तनोवाक्कं कलं सामस्सवाहनं । ऊर्ध्वकं पृथिवीस्था यः स्ववा
युस्तजत्रयवा । मूलमविलोमानि पूर्वाग्रेयाश्च विन्यसेत् । नासिकावक्त्रजिह्वावर्णान्त्रयादौ च मध्य
मा ॥ यावनालनयानार्विंशतत्त्वानि योजयेत् । शक्तस्यगश्च त्रयवपूर्वादिं ननस्तथा ॥ विलोमान्म्यजुवि
न्यस्य उल्लवेशानदिग्दलं । एवं विन्यस्य यत्र भूशोलि त्रीणि यथाक्रमं ॥ ककोवादिनकावाम वर्णं दविक्

यथा२

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२२८ णमस्य ता मनी वा क्षालिनी भग्ना नयिनी नायिनी नभा यावकी दय वादायक था नजा वनी युनः॥ नन धामासूक्ष्मा वनयायमप्रबोधनी। नमायदानयायेवस्कन्धस्थैव तु नाठयः॥ स्वकानादिविसर्गान्ते नं मूसक विवर्जितं॥ सूर्य बिन्दु समायुक्ता माया दीनिमुत्कनग बेः॥ सदानकाल संयुक्तं कालिकायाप्रक ल्पयेत्। मायाकलानथ कालानियति विद्याव कुम्भवरः॥ देविसदाभिवर्ण्यैवर्णवर्ण्यकाल संयुतः॥ कूर्म गयस्य मध्यके वर्णवर्णं तु विन्यसेत्॥ एवं विन्यस्य वक्त्रं वे नकी मन्त्रान्तसम्भूयत्। मनाविन्दु समर्का केदवयवदाविरुदितं॥ भागिनी हृदयं देविसामग्रं माउियादनं। क्षालिनी कालना दसः यून्नयणसम न्विनः॥ द्वितीयं हृदयं कृतं मात्रीणां तु यत्र मतं। सेवदम्बप्रकलायुक्तां भाममालाविरुद्धितं॥ निकाय सदिनानां तु तृतीयं पनिकीर्तितं। नियतिभग्ना समाकाक्कादवश्ववादाविनान्तः॥ तुन्नस्या माउिहृद २२८

य उिमर्थिं कुलनन्दनं। क्षालिनी वीउिकः पायून वक्त्रं मूरुरुदितं॥ स्वर्णसूत्रयवीनयकः यंवमं हृदयं गुरुं। लामाण्णाकिनिदूतीनां किंकरीणां य सूत्रकं॥ यत्र लेदाकुलानां च सर्वकर्मकरं स्मृतं। ज्वलयित सुश्रेमाया भगदक्षामरूत्थैवव॥ विद्याप्रदलितामध्ये षष्ठं तु हृदयं प्रियं। वृविका कृषिकानां तु दूतना नां सगुकृकाः॥ उकूष्मानक्रावृवीणां निश्वासाश्चाभ्रीविनां। साश्च प्रनासिकादविनमाश्रीकृदरूपि ता॥ सर्वयोगिनिकायानां सामान्यं हृदयं स्मृतं। तु योगिनीनां हृदयं देवदेविसदाशिवः॥ वाममा लावलीं विलायममवाभाविरूपिनः। देवि विभालयः यम्माविकासिनद्रूपिनः॥ सर्वयोगिनि कायस्य नायकः सकलः स्मृतः। द्वितीया निष्कला देविनिष्कलानां तु नायकः॥ शिवः पुन्नमसंयुक्तं स्वायिनी नयनः प्रभुः॥ शिवः कलास्थो देवेशि क्षालामालिनिविरूपिनः॥ लामाणाकिनि वजाणां स

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
३२३

र्षयां नायकाविद्धः। कलाद्यालादिमूर्कीसोमसाह्यावणस्थितः॥ काम्यवीजनवक्त्रांगा ऋणेषाणी
विद्धःस्मृतः। सामान्यानितुदेवानित्यदयानित्यचिन्ते॥ काथिनाविनिमितानिसा उक्तंग्रन्थसूत्रके
विद्यालयभिवस्थैवरुद्रोध्वनमसदाशिवः॥ मुद्राकालिनिसंयुक्तःगतयामान्विनायकः। क्रमायदोत्यो
कान्तोवक्रकसमहात्तय॥ कैनवाक्त्रदीक्षस्यसर्वकर्मकनाःस्मृताः। संस्मरेयास्तुणाकिन्या वृद्धाणी
कासलैतथा॥ चतुर्थ्यत्वपूर्वकायावीनस्थानेतुसर्वकः। सर्वकर्मकनावीजो। नाम्नापिणाकिनीत्रकं॥ व
सपूर्योकलामर्ध्नौशर्षिणयचियीतिनो। क्रमाद्यामतिनादीक्षो दामन्त्रौ नायकादिको॥ विद्यालयसुख
यन्तोकाम्यवीजनप्रजिनौ। गगनाभणवावीनाक्षविसनिश्चकानको। प्रनत्यचकदीक्षालिवस्यचेतमा
मनः॥ कृदयपनर्मसिद्धकुकर्मप्रवर्तकाः॥ मृनारव्यायास्तुयागिनौस्नावाख्यायास्तुसूत्रके। सर्वा

२२३

क्रमेणपदार्थतिद्वितीयःपाठः२

कास्मरणाद्वदिवर्ज्जानिस्थितिदासवत्॥ नियतिःपूर्वोक्तोदोत्तुयदाद्वालिनदीपिको। द्वितीयपदकुकृवी
तकलास्तूक्ष्मग्रीकनी। क्रमेणपदस्तैनवाअथूतं। त्रक्तहृदयंसिद्धंजयादिवद्धस्यविषयुक्तं॥ स्मरणादेव
दिक्षतेहृदिविततीदानिकर्माणि। छुर्यान्कलयाविनं दपनीविन्दुसंयुतं॥ तानकाद्दृलमंदविविन्यस्य
प्रथमपदं। मूयकविधिवैमानायसानां नसुसंस्थितः॥ वृद्धगणिकाकलायुक्तायम्बाधविस्तृमिता। स्मर्य
माणामदःमानितुक्तिमूर्क्तिस्थलप्रदा॥ कालादिगणिमधस्य त्रनेवीजामदात्तय। न्यासध्यानविधानेनम्र
मोघासीमविक्रमा॥ धामांतयोदह्यवदागनधावक्रियानिली। तेजावतिगतधामाउदलनकालयाप्रदि
तालक्ष्मपूर्वधात्रदःक्रमेणस्नननूस्मृद्रादिकस्यातु। कर्माणियागसिद्धानिसानिधवनवर्धिनि॥ मात्री
नांचादनंपूर्वंदध्यवादानितंगिवः। ततस्तुजलनीयस्तुमायनंकालवतः॥ मूयकंकलयायुक्तं गतधा

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२२८

मविन्दुभूषितं । मातृवादनमात्रायाः पूर्वमन्त्रसमन्वितः ॥ चलाद्धृदयसंयुक्ता कलानादादरोलक्षणः । नित्य
न्दरूपकृतं चन्द्रार्द्धवामालाविभूषितां धकलाविन्दुभूषिताः ॥ कलासंयुक्तगोदयं वीरंगपदसंस्थितं । प्रकृ
दयगांदविरवमातॄणां सविन्दुकं ॥ सर्व्वकर्म्मकरं दीर्घं यागभ्रमविवर्जितं । पूसाहृदयसंयुक्ता विभू
कन्तु सप्रवक्तु ॥ अथ कर्म्मस्यदयामि नरांकमात्रवादनं । शोगानसायनी कक्षोगम्य शक्रयुतः क्रिया
॥ क्षः स्वक्षानाकसंयुक्तं रुरुं वरसीमविक्रमं । हृदयकपालमातॄणां सर्व्वकर्म्मप्रवर्त्तकं ॥ आदौ सदालि
वादेव गगनधामविन्दुभूषितः । यं नमंवकनः महायथिवीरजिकाविना । द्वितीयं वयकुर्थं यकर्लवर्णमा
त्रिवादनं । तृतीयन्तु शिरोवदविदयवादविभूषितं । ततन्तु तृक्रमातॄणां हृदयं हृदयाङ्कुवं । सुक्षाक्रु
कनरदविगोपनीयं प्रयत्नतः ॥ अनेन सिद्धां दयति नदीगप्रमूर्वालथा । महाकालन्तु योगीनां वीरंग

२२८

लमूयागतः ॥ वर्म्मभूलन्तु तियामन्त्रष्ठ कापालिनिपदालनुः । नत्लायथ उभयदिक्षा मन्त्रवीविवर्जितं ॥ म
दाकूर्म्मपदत्के नवन्द्रालिकुलमादिका । नावादिदानपर्य्यन्ता अंगेमयपददायिका ॥ स्म मर्द्दकनथाक्रान्ति
यिंनताकलक्षनः पुनः । महाकालीयकालीचकथान्या स्तूनमानवाः ॥ स्मगानयननयः सर्व्वाः सिद्धाविद्या
नन्या गुरुं । अथ नाम्नं प्रवक्ष्यामि सामान्यं नवमूत्रकं ॥ हृदीजानां समन्त्राया कुलक्रमवयाम्लिनाः । नाय
कान्तु कल्ययाऽथ क्षिकिकरवीजिनः ॥ मातॄणां मकुरुंदनमन्त्राः सर्व्वार्थसाधकाः । अन्यथा कुलमन्त्रा
णां यविवरपदलभितः ॥ अन्ये हृद्वीजदीपकन्तु कल्ययोनामरूंदनः । हृत्कवरुदिक्ष्मानाकर्यद्वीजगन्तु
दीपितः ॥ अनन्तमयच्छोगन्तु यायकीवादनः प्रभुः । नायकः सर्व्वनक्षीनां योगिनीनां महोदयः ॥
नयनीमायनध्वजदः नादकीवादनः प्रभुः । अथ यक्ष नासिका देवविहीनामनिलन्त्रयतः ॥ नवप्रकालि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दत्ताकलादस्तौ नन्तः क्रमात् ॥ मायायनिसस्कुन्नौ नासिकान् जिका निनाशः ॥ किंकनी वीजमं मकद्वि मदालेनः
श्री सिद्धिदं यत्नं । यत्न हृदया ब्रीब्रणवाविसायकौ यन्तीस्क्रिनौ । यददीपि नायिकयदादिवीर कुलमन्त्रा ॥ गा
२२१ सम्प्रदायरुक्ति ॥ ॥ जयद्रथयामले तन्त्रीय षट्क योगिनीचक्र सामान्यहृदयाद्युत्पन्नामयजलः ॥ ॥
श्रीदव्यवाच ॥ उक्तं देवत्वयान्यन्त्र योगध्यानयननायनं । नियमाचावसर्व वंधं द्रष्ट्वा साध्यं सर्वदं दिनौ ॥ ८ ॥ २२१
सुलसानत्रयादेवा नियमव्रतवर्जिताः । ध्यानविक्रायनिजक्ताद्भ्युनी अक्षस्यभयसाः ॥ गतमन्त्रविदो
नाथ्वयनायला सदान्तुनाः । तासामवदिनार्थाय प्रसादं यक्तं मदसि ॥ स्कुलत्तुक्ष्मविसाम्यनत्वयाद्रु
र्बन्दवाहनं । सर्वसत्वदिनार्थाय सिद्धिविधामन्त्रसाधनं । तन्त्रमन्त्रात्मकं स्कुलं तत्क्षणा ध्यानात्मकं क्रिया ॥
वलविनाः कथं देवहृदयं मन्त्रनिश्चितं । मन्त्रमात्मायिदं देव उवस्यस्त्रादिनायकं ॥ नानाप्रका

रैः क्रूरैश्च योगमात्मा विशंकितः । क्रियांगकाकणाकीर्णं देवता तिथियाजनेः ॥ विज्ञानान्तकथं मार्ग
मन्त्रदकल्पवं नसा । यैमन्त्राः स्कन्तमात्रेण स्मृतमात्रेण सर्वकर्म्मप्रवर्त्तकाः ॥ गुह्यावानप्रकृत्तानां
मन्त्राः कथयप्रसीदः ॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ विद्यानयस्य देवस्य विद्याचक्रं वदाननं । सिद्ध मन्त्र यदा
यन्त्रं त्वद्ब्रीत्यकथयामितं ॥ दैवतावारयक्तानां समयानां विडकाः । तत्प्रकाश्यमिदं देवि तं मम
नागयि ॥ सिद्धिनानिगुत्तः क्रियाः न यानत्रप्रकाशितं । न्दकंतु गनीयच न षाम वदिस कथयः ॥ स्तुयनी
कप्रयत्नेन ज्ञात्वा षण्मासिकीं गकः । यदालकाणसंपूर्णस्तदा ज्ञानं प्रकाशयेत् ॥ पूर्वस्थायिनदान
यं उक्तदोषगुलं स्यतु । हन्तु मन्त्रप्रणाकायगुन्नरकायसीनवं ॥ अन्यथाने वदानचं यदि ज्ञानंत
चिन्मंजतः । गुह्यव्रजस्य कर्म्माणि मन्त्रात्याहि नियोजनं ॥ कथयामि स्कविर्द्धिना गन्त्रधकमनाधूना ॥ ति

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२२८

स्वल्पूर्वादिक यन्त्रं सिद्धमन्त्रः सम्भूतये ॥ तस्मात्पादिनिसं नक्षा दृष्ट्वा वादान्विकाकला ॥ प्रथमे पदं दिनी
यक्तुकदेवा भूप्रयायूनं ॥ भूकेन कानदीपाय कलया सर्वसिद्धिदं ॥ गकेकुलासिन्धूरस्तु स्वर्णनानावनासि
का ॥ पूनष्ठणकस्तनाकुंवद्दुष्ट्ववादाविस्तृपिनछ ॥ छलीयकु पदंकेन्नु पश्ययनिवर्तनं ॥ अथ कथ्यानकी २२८
तिन्तु धामधाम केताञ्चिर ॥ भूप्रार्थिननष्ठकालके न्नायित्रि कल्पे वदे ॥ भूक दृष्टवदास्के अथ कंस
सिद्धिदं ॥ वतुर्थं तु यदं उक्तं सार्वगजनपूजितं ॥ पंचमे तु यदंद चिह्नेनवकस्तु सर्वं क्रियं ॥ सृदंदः स
वर्गकीनं भ्रमिताकर्मणोदिनं ॥ षष्ठे यदंद विमावलेण मणोदिनः ॥ यानने सर्वजन्तूनां उग्र
गवमनंदिनः ॥ दृष्टिकमपोनिसंमानं भूमासिना पूनः स्वसा ॥ कन्या भूत्रायमानस्तु यदान्त सप्तमी क्रियं
॥ जं द्रनां नकलेथाम् कर्षिकानां स्मर्यलेण ॥ सुदने सर्वदुष्टानां भूकनाकर्मणोदिनं ॥ अनेन नस्मर्यमाल

५२

नवकनाकसम्पुक्ताः ॥ विष्णाग्र्च विविधकावाया क्लिनागै दिशोदश ॥ वावरेषा यावकीयूकोअनन्काकाम
मन्त्रगाः ॥ स्वर्णग्र्च कलया भूक स्तूयनीयादस्तुपितः ॥ स्रो टस्तनः स्वर्नूतस्त्वाकअनिवादया ॥ अमूर्म
यदमूदिष्ट सदायिकामालिप्रदं ॥ मानणं स्तंसनं चैव वनितेसंभ्रमणं दिनं ॥ अंदोमन्त्रअनिदर्वाणि हिंकाना
कानिस्तम्भनं ॥ यदानि सर्ववर्गकीनां भूमी धानिसम्भूतये ॥ नवमीसदा शिवस्यांतु यन्त्रि वक्ता मन्त्रकवोः ॥ वि
लेषद्वदयं दविमुर्वमवमयादिनं ॥ अनया सर्वकर्माणि साध्यसाध्यानि कारयेत् ॥ स्मरणादवसिध्यक्ति
विधिद्दरस्यमन्त्रिणः ॥ त्रवमना सम्पूतपूननाशकयोउक्तसंमकाः ॥ मन्त्रप्रमाणं वक्ष्यामि विधियोगेनननः ॥
प्रथमाध्यकवागक्रिदविमर्वदलस्थिताः ॥ वतुवकवादितीयाउक्ताः नयदलसंस्थिताः ॥ षडक्कनाकथो
वान्यायाम्यपत्र समास्त्रिताः ॥ चतुर्थी त्रवमवंस्या नेपगंतुदलस्थिता ॥ ध्यकवावैववानूर्णअकनावेदवा

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री यद ॥ वक्रतुण्डात् उत्तमी आयाप वक्त्री गानन्दिन्यद । मध्याह्नव्यापिका चामन्त्रः सर्वसिद्धिप्रदा शुभा ॥ प्रथमा कर्तव्य ब्र
र्की द्वितीया शुभप्रदा वक्त । तृतीया वक्रतुण्डा गणकीर्तजा व्रतमनन्दिता ॥ चतुर्थी मङ्गला श्री क्रान्यबलीसंपदा कृता
२२९ । संकष्टी सर्वजनप्रिया सर्वार्थवरदा नृप ॥ सप्तमी तु महागणकी निर्मला याच्यनन्दिता । नवम्यादि बलकृत
सप्तमी कृत्तप्रिय ॥ एकादश्यौ व प्रवृत्तन्न सर्वकर्माणि सुव्रतः । तथा याति महासिद्धिं नित्यानन्दविदूर्ननुं ॥ २२९
संकष्टकर्मणां कन्याङ्गिवा नामयितुं ज्ञेया । द्विजीये मूलाघाकं प्राशनशुद्धं नथा ॥ माघनमूढं गणे
वैवयज्ञ प्रदानं मासकले । तृतीये पद्म सर्वकर्मकरः शुभः ॥ नामकर्म वसनचूडाणां दीनानां स्तदुत्तम
तथा । प्रदानं सर्वसत्त्वानां वचसामेतसां तथा ॥ कर्तव्यमध्यमदीमानि यत्ययूः सामर्कनकु । प्रया करजय
दामास्यां मनसा वदतः प्रजे ॥ त्रयादिपरिवर्ल्यचतुर्थं संप्रयाजयेत् । पञ्चमीं माकका मातृषु मयूः क्रत

स्वकर्मसु ॥ वैश्विक्यकरणं माधुकल्लाना वैवयानत । ददनेन्यमयणे चैयकर्मस्थितं सूयाजयेत् ॥ प्रवर्
दगानि याग कुदिस्मातृः कथितमया । उयनिवाकुवक्त्रामिभ्रयाग याग ध्वर्वगं ॥ ॥ प्रणम्य ज्ञानमा
सं ॥ ॥ श्रनः यनप्रवक्त्रामि द्वितीय माहिद्वनूतं । वक्रासिद्धयदयूकं गणकीशिष्ववज्ञानतः ॥ उद्धर्वनेत्र
वक्त्रामिमकुलानामतिभाजसां । यथा स्मरणमेत्रणर्कयत कार्ष्यपीजनः ॥ पंचाग्निपंचधिग्नय सप्त
विग्निं पतिस्थितं । षड्विंशकोमधक्रतु यावन्या सादिनस्दवे ॥ तुर्थनाद हृताचार्य विन्दुगणवज्जूषि
तं ॥ सैरवः कायनाक्रमयशुस्यवक्रस्यनायकः ॥ श्रनेनसादिनार्कनागक्रमयः वक्रासी स्थितः ॥ सर्वकर्मा
लिक्रबन्धि भूमायान्यपि स्तुतं ॥ उद्धारं सर्वगणकीनां नवधा विवदाम्यहं । वीराग्रं सादिनानां तु क्रमेण
शृणु स्तुवत ॥ तमायदायवित्किक्रायः ज्ञानमदाकृतः । मध्याह्ने नवसंदीक्षावीर्णागणनायकः ॥ प्र

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२३० दोसंस्कायस्य दविद्वबादान्विता थ्व जि॰ । सप्तप्रानासिका मध्यस्थे वर्षन विसूषिता ॥ प्रथमा शक्ति नूदिष्टा
ब्रह्मी दक्षिणे गजास्थवाष्ठ । यक्षः कलान्वित दवि प्रणव नविभूषित ॥ वाराही शक्तिमुद्दिष्टा पूर्वसन्ध्या कदी-
पिता । कजा वामस मायुक्ता कजा वादान्वितालया ॥ पूर्व कस्य यय ठ थं शक्तिर्माहेश्वरी स्मृता । नयनी २३०
दक्षिकाबावासविन्दुयनि ॥ वह्निवादान्मकादविदं साध्येर जिका थिठ्ठ । वैष्णवी शक्तिरुद्दिष्टा
सौम्यां दिशि समाश्रिता ॥ त्रष्टि॰ प्रज्वलिता दीक्षा पूर्व स्का कलस्यान्विता ॥ पूर्ववषे त्र याम्य को मान्थाद
नक्तबिन्दु ॥ ऐ व व ना याविक्षे योकौमारी प्रतिज दल । मायाकलान्वितादविशिवर्णसमन्विता ॥ विन्दुना
यनि सैंकवांकार दक्ष निवापिता । ब्रह्माणी शक्तिनूदिष्टा वायवी दिशि समाश्रिता ॥ स्त्री गानगलयजि
थदविकाल थं शक्तिनायक । स्त्रीका रुद्र दिक ॥ णक्ष विन्दुनादविसर्दित ॥ नासान्वयाकनादविन्दय
ल ३

प्रज्वलितं प्रिय । कलादक्षे सप्त प्रातुसविसर्गं ग्य सघ्यद ॥ ऐन्द्री शक्तिनूदिष्टा नैऋती दिशि समाश्रि-
ता ॥ मित्रे सम्मन्त्रार्थे तो मोक्ष नवरनाविवानत ॥ सविन्दु यावको युक्त वक्तुं क्षमि दम्भलनं । हृती नास
क्षमावल्गा विक्षुथा विन्दुरूपित ॥ कवन्ग्रसूनवर्णचतुस्स्काणी वदितीयक । ङ्क्रियालि हृती थ उच्चठे
ऽर्थेन्द्रियस्तवरान् ॥ मनोदंकानवृद्धिग्थन्नूधक्र दू नूषकुथा । यदिमयदिनेतानि कथितानि वरान-
ने ॥ त्र वर्णं शक्तिनत्वादविधिनीय वक्रमाश्रित ॥ अमेषां विनियोगं तु प्रवक्ष्यामि यथाक्रमं ॥ विवि-
धानि वकर्माणि शक्तीनां वनवल्लीनि । जयाद्यानि प्रसिद्धानि साधकानां कुलेश्वरी ॥ कवाय थाचिन्-
याञ्जयन्तीस्यमहावला ॥ ऐन्द्री वक्त्रूनं पूष्टि श्रीनाम्यं वलमूलमं ॥ संग्रामे चयनाजितं सैन्यस्कं दन
मवच । अकालगमनं यैवक्त्र यस्य यचिवर्णनं ॥ कौमारी जयमानस्य रुवलं आदिवर्द्धनं । महाज्यामहा

वा व या

श्री

२३१ वीर्य्यमहाबलपराक्रमः ॥ अवश्यंगच्छतिब्रह्मयस्य द्रुतमयवत्स्थ था । यतसौम्यविमर्द्दी यत्तद्वाम्यायिकायद्य॰
॥ वामादी जायमानस्य कासिद्धिः प्रजायते । वामयामावयहात्सृजीवाप्यतिवामया ॥ कर्मयद्हकां वामया
संस्तृयसगुं । मजमंदक्रिसंधानं मनसाकर्षयद्बुतं ॥ ज्येष्ठवीजयमानस्तु सर्वकर्म्माण्यवाप्नुयात् । अनुक्रमे २३१
कर्दरुक्रियवधित्व पत्रगच्छति ॥ आयाजनगतंगता यूनवांग कुनाजुत । ज्येष्ठाख्यः सर्वलक्षणानां प्रवर्त्याद्दे
लदानवान् ॥ प्रथमाना प्रकृत्वत प्रक्राणी वाक्प्रवर्त्तनं । जनयंयांगसिद्धियत्रेष्यर्याद्गुणा प्रिया । वैष्ण
वीकृत्वं कर्म्ममनसायः समीदितं । [illegible] मादंतुजालकृदकासैन्यानां सृष्टनानित्व ॥ [illegible]
णां नियतं येवनकाकर्षणसंभव । अकर्जनं प्रकृत्वत त्रयस्यपनिवर्त्तनं ॥ महत्यवीमहागक्तिर्जयमानो
यितीलया । त्रैलोक्यवतमानीतं त्रयथानागयत्रणो ॥ यातयंसर्वतवनालक्ष्यत्रागवान्मयि । उत्पत्त

वस्तुयंगच्छ॰ यतु इंनत्रसाधकः ॥ यानयकमहा इच्छिः पतकीयतिवानय॰ । कृत्वत्वमहावानप्रकृत्लं
निर्वर्त्ति ॥ सर्वेषांवदकर्म्मातिरुद्रवर्दकृतेनस्वयं । नवर्कवमहासर्गविधिकृद्भूतकर्म्मणा ॥ द्वितीयक
थितंचक्रं कलीयं [illegible] । मायानृशीवसीमध्यगयाते ह्लालिनीयुतः ॥ वामादिप्रथमंदविकनाली
द्वितयंपदं । प्रथमागक्तिवृद्धिस्थाद्विचक्रं [illegible] ॥ अतककालिनीयुक्तं कलामायानदीपिका ॥ ज्येष्ठयो
मस्तुदवगिद्वितीयायामिनी [illegible] ॥ कलासप्तमसंपन्ना अष्टकोयस्कृविका । वक्रनियतिसंयुक्ता तृती
यागक्तिरुत्तमा ॥ अयः प्रयादौ दवगिगतथामाविस्तृविका । मध्यके वेसप्तमस्तु तदके [illegible] ॥
चतुर्थीगक्तिवृद्धिस्थानुमावामीमयितुमा । पंचमीसर्वदवगि [illegible] माविस्तृविका ॥ सर्वरूपस्वप्रदाः ॥
द [illegible] समायुक्ता उत्पन्नयददायिका । आदौ न सन्तुसंस्था यतायनी सप्रदायिका ॥ वृद्धिः कलान्विता

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

२३२ मध्यस्थयान्तु विद्भूषितः । सर्वाशक्तिसमारब्धा नातः उग्रं कर्मप्रसाधिका ॥ नियमैः कालान्तसंक्रान्त्यन्तु
समन्वितः । वज्रिकावज्रिनं चैव वषट्पदस्तु वचाननं ॥ संकर्मीणक्षितिवृद्धिस्तामुन्नर्हान्नप्रदायिका । स्मादौ नद
कलान्तरावविद्या वैवसन्नूयतः ॥ क्रूरं हुतकाष्ठिना मध्य वाय्यू कालस्तु सदाशिवः । सकमस्त्वनसंहितं ऊष्ममी
तस्तुकीर्तिताः ॥ नवमीविश्रादवाशि मध्यवक्त्रस्य नायिका । श्यामकाप्रणवा मास्तु सर्वमन्त्राः समूहनं ॥ २३२
भूस्वबक्रस्य गक्तीनां निधागर्भेणसंप्रवं । विद्वानाम्यथादवीसावैश्च कर्षणदिकाः ॥ मध्यमास्तथार
क्षेत्रियाया प्रच्छादयित्वा । सर्वमाकर्षयन्त्यर्थं सर्वकर्मप्रवर्तिका ॥ मूञ्जणीमूर्द्धलवैवमादनं स्तम्भनं
तथा । क्रूंवीजं न समायुक्ता सर्वकर्मकर्ती स्मृता ॥ यथायामे नयादवी कामानिकवर्तिनी । तक्षानीत्रावनी
ष्टकाशलयाश्चानिमिश्रिता ॥ समालस्य तत्रान्मानं श्यादनलमरुत् । अद्भ्यास्त्ववनेदविसर्ववन्द

२३

प ३ मू

विवर्जितः ॥ अग्निशस्त्रजलव्यालचौरराजकुलादिषु । तस्य जायते तस्य सर्ववाद चालनः ॥ नानयाना
मयादवीवानादीननुवर्तिनी । सर्ववातनथाश्मशानगवाद्यासूक्ष्मनतः ॥ स्वर्गयानालवालवाविकस्मा
गच्छन्तून्नांस्थितिमन्त्रं उभ्याणि नगवदावाविनिकियत ॥ शाकिन्यारुद्राया कश्चित्किंकुर्वासवकि
ठावनदाना मयादिध्याजलाग्निस्तंरुनं तुसा ॥ न्मासिनी सायप्रूपश्चाकाशगमनं तदा । वावनाशनका
उद्धाशि वध्या लाङ्गबालनं ॥ गच्छते तिलकं कुलादाकाशे नतु तक्षणात् । सर्वरुजानवयादवं वशीकृततन्
वर्तिनी ॥ सर्व्यस्तं सप्रयाकव्यास्त्ववक्षयवनि त्येण । दूरङ्गाना मयादवीवे कृपासानदावला ॥ तक्षमाक
र्षयन्त्यर्थं शिवध्यानसमन्विताः । वनदानांमयादवीवामन्तुसामदावला ॥ मुद्रिताकर्षणकर्माज्ञकिता
नायत्नयस्य या । सांकानाकर्षणं कुर्यात् स्वीयानामायितक्रमात् ॥ संक्रामनं तथा कर्माद्रिश्ययवरुलसिद्ध

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सु१

श्री य॰। अस्य वक्रस्य यादृश्या सर्व्वकर्म्मकरी तथा ॥ अमोघा कथिता वीजा योगिनी योगसिद्धिदा ॥ ॥ तृतीयं
चक्रं ॥ ॥ ॐ इति श्रीयज्ञ ध्यामल तृतीय वक्र योगिनी संवादे चक्रोद्धार नाम पटलः ॥ ॥ ७ ॥ ॥
२३३ अतः परं प्रवक्ष्यामि मन्त्राणां सिद्धिमण्डलं । येनाष्टगुणमैश्वर्यं प्राप्नुवन्ति दसाधकाः ॥ गत्वा पितृवनं
नाथ कंजस्य स्व दर्ण क्रमः । आदौ संशोधयेत् स्थानं प्राणायाम समादिकं ॥ देवतस्य तु मन्त्रेण प्रोक्ष २३३
णं न वक्रं न तु । स्व नवं स्वच्छन्द ध्यात्वा दिग्बन्धं तु कारयेत् । यन्त्र तु कन्तु जानन्तं क्रमशस्तु न कथा मन्त्र
क्रमणा स्वेन वा मन्त्रेण नाभीं हृदये नया ॥ मध्ये तां हृदये नै व स्रावे संलग्ना मथ यत्न कृते । स्वा वामकं च कर्ज
वा नन्या धानि दक्षिणे ॥ तने वक्रम यात्नामध्यमं तु स्थाने न्यसेत् । यर्वान्ते द्वे वामे चैकल्पयेत्

धू१

तेन ॥ पंच पंच विंशति तत्वानि शरीरे संनिवेशयेत् । पादयोर्विन्यसेल्लक्ष्म्या संस्कृतयेच्चक्रं ॥ पंचस्तम्भ
निजं स्वयं तु नस्यामि तु यानि तु । कर्म्मेन्द्रियाणि तु क्रमशः वैत त ततः पुनः ॥ मनो वुद्धि तदं कार्या सुश्रुकः
पूर्वपत्या । एवं विन्यस्य विविधवलतः ज्ञानेन्द्रियाणि न्यसेत् ॥ प्रथमा जानुपादाक्ताद्वितीया जानुनः कटीः ।
तृतीया तु क्रमदत्तं तु वक्तुर्थाना दिमण्डलं ॥ वामदक्षिणपार्श्वेण वामदक्षिणपाणिनी । पंचमं जानुपादाके
वक्षस्थेव नतायति ॥ सप्तमं नासानतयोर्मूर्ध्नि मूर्ध्नमं हृदयं न्यसेत् । हृद्ब्रह्माकं तु वामेन देवि वदीजकं न्यसेत् ॥
तत्वार्द्धं तु तदेवस्यात्न्यासो यं योगसिद्धिदः । देवताक नाथि दंतु शनी वसकलं ततः ॥ तत्वाय विवेत्तम
स्तु यथात्मानं नियोजयेत् । एवं विन्यस्य स्वकं संदेवं वं वीज विग्रहं ॥ तत्वा मातृगणादि विन्यसे मण्डलस्थि
तौ । तृतीयं नासि वक्रं तु द्वितीयं हृदयं न्यसेत् । अप्रसादं प्रथमं न्यस्य तत्वा चक्राति कल्पयेत् । वत्तु कमल

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

२३४ नाउत्पूर्वं उत्तराकां प्रकल्पयेत् ॥ गान्धारस्वविन्यस इत्यत्र कोविश्नालयो न्यसेत् । नादादिवक्त्रदलेषु न्यसे
त् एवकलास्थितं ॥ तन्मध्यदायविक्लिपफमर्थं यत्रक्रमपथमात् प्रेक्षेत् विशिन्नास्तु वायूनामास्तु याजयेत् । प्र
वविन्यस्य वक्त्रास्मि आस्थासेन वीकन्तु । ज्वालिस्वमन्तु तवन्तु न्तावीदूर्णरूसमेत् ॥ प्रथमं स्वत्रयिताङ्गि
वमूर्द्धजनक्रान । त्रियस्वज्वालिस्वदेविशुक्र नक्कादिवर्ण्णस्थि । एकदस्थे वक्तुषर्वे मध्यविन्दुविस्तृयेत् । स्व २३४
स्पयत्रं स्वर्वं स्यर्म कार्ल्लिकालं हानंगुरु ॥ कार्ल्लिकानत्र कार्ल्लयाय क्रिष्ठपर्ये नलं हान । कृत्वैवं मण्डलं वर्ण
नः पूर्णां प्रकल्पयेत् ॥ तत्त्वानि विन्यसेत्तत्र षष्ठत्र मूलं सर्वतः । प्रेक्षकि विधानेन दक्षिणाकास्वयागतः ॥
स्त्रनवर्मस्तु दर्वजि चतुर्थत्रस्तु दितः । वायव्या नयनैर्ऋस्त्रां आर्या नास्त्रयाजयेत् । प्रेताग्नेयादिषात्र मून्य
सद्भूतादियवकां यामया नैर्ऋत्यात्रमूर्यवस्त्रज्ञानि विन्यसेत् ॥ यात्रे वायूर्ण वास्यव्ययवक्त्रीन्द्रियालिन्तु उ

नां २

ज्यू १

क ३

लनन्तु ऋषेशानन्यसेत्क्रम्मीन्द्रियालिन्तु । मनोबुद्धि नदेकावामध्यकी पूर्व यथा ॥ तत्त्वयवकमदेवि विन्यसेत्क
र्ल्लिकायवि । प्रेशानाग्नेयनैर्ऋत्यावायव्यादिदलेष्विदं ॥ विन्यसेत्तत्करिमन पूर्वकवक्तुष्टयं पूर्वादिषु दले
षाञ्च सर्वास्त्रायनिधानतः ॥ स्व पूर्वादिदलानस्य क्रमादेवं यथास्थितं । नाडिस्तूनं न्यसेद्धविद्धोद्धोसपूदसे स्थि
तौ ॥ विन्यस्य पूजयेन्मन्त्री पूर्ववक्त्रयथास्थितं । प्रेताद्वावस्य क्रमतो यावदीशानदिग्दले ॥ मध्ये यतक्ना
दविनस्यमध्यतु सेनवे । विन्यस्य पूजयेन्मन्त्री पूर्ववक्त्रयथास्थितं ॥ विन्यसेत्तत्त्रमथादौ पूर्वमूर्ध्वकौ यदक
न । सकलं कारयेल्लिङ्गं वक्त्रागमयी मध्यगं ॥ यत्राक्ष्मानवादविद्धिनीयावत्तन्न्यसेत् । प्रेताद्यौ पूर्वदलया
ष वानादी वायिदक्षिणे ॥ मादेशी वायूलं यत्र उत्तरं वेद्मवीतथा । आग्नेयपर्वे वकोनानीरु नवीनैर्ऋतिदले ॥ प्र
ज्ञानीवायवर्ये वप्रेशानमनाचर्कीन्यसेत् । तत्कक्षीयावत्तत्त्वविन्यसेत्कालमानतः ॥ तथा थामार यद्धविनग

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२३१

थायेद्यथाक्रमं । पूर्व्वादिनैर्ऋतान्तेषु पत्रेषु चतुरान्न्यसेत् ॥ ब्रह्माण्याद्या वनदेवदिव्यूर्ध्वगास्रवसंश्रवं । वायु
लेशानदिक्पत्रे विलासानियदं न्यसेत् ॥ एवं चक्रत्रयं न्यस्य कर्णिकायां तन्न्यसेत् । विदिक्षु दिक्षु च बलि
नाममंत्रं यथाक्रमं ॥ नंदिने क्षेत्रपाल महाकालाय भृंगिणे वीरभद्राय च ॥ आमर्दकाय कथाक्षमिणे पिंगलाक्षरक्तन॥
पूजनः ॥ महाकालीं च विघ्नेशं यजेत्पूर्वं समानवान् । लोकपालग्रहं चन्द्रामास्थितं मन्त्राणि वान्यतः ॥ एवं
सकलं न्यासं कृत्वा पूजां प्रकल्पयेत् । स्वमंत्रं च चक्रस्थं पूजयेत्सकलादिभिः ॥ गन्धपुष्पैस्तथा धूपैर्नैवे
द्यैर्नैवेद्यसंयुतैः ॥ महार्घ्यैर्मांससंख्यैर्विविधैर्मधुसीधुसुरासवैः ॥ दर्पणं चैव दीपं च ताम्बूलं कानकं तलालि
कां प्रियंगुं च समाक्रम्य वामदक्षकनिष्ठिकां ॥ किन्तु प्रत्यकाकार्यं मूर्तिं यं यागं पूजितं । अन्यथा पूज
यन्निर्यं गन्याझ्यां च वदायये ॥ सर्वाल्यैवदिकर्माणि तन्यैवतकानयेत् । सर्वदिक्षु देवं विनियुङ्क्ते २३१

र्देवसिद्धयः ॥ अर्घ्यमाचमनीयादि महागन्धनदायये । मात्रालं कृत्वा दण्डं तु गं कि हि ॥ यनिवानिवाचकः
॥ कारयेद्वर्णानि तिथ्यं त्रिषष्टिग्रहणाय नः ॥ एवं संपूज्य विधिना साधयीत नकम्यं नत्व ॥ आकर्षणं बलात्स्रा
क्षी महायशस् समुद्भवं । गन्धकर्यं वामनं दविकूलावा वक्रमनन्तु ॥ वन्दे सुरसंस्तुतं कुलानन्दा सिद्धि प्रदाय
कं । ततस्तु साधयिष्यत देवतानां निवेदयेत् ॥ यागस्थमौ यदि गर्ता प्रक्षिप्य तु बलिं ततः ॥ लामानां तु वि
कानां वड्रूषिकानां तनाम था ॥ महाम्ने समायुक्तास्तु नानाविधयथाक्रमं । प्रक्षिप्य नवलिंवीवा मद्यमांस
समन्वितः ॥ महाकालस्य हामासे वृंचदीपोप्रकल्पयेत् । संनिधानं प्रकटुर्व्विकिजयता वाक दं कटः ॥ संपू
कविधिवत्यज्ञादध्यदितो समादितः ॥ उल्लू नादिमुखस्थितास्त्वनु क्षं प्रार्थयेत्ततः ॥ नमो जयं त्वमत्रे तु के
लजं वा समाद्दितः ॥ न्टलूणीकेसूथा वाग्धे दास्यं दर्पणं यादनः ॥ जयमजागिन्कार्यंतम्थ्यानं नवनिर्मा क्रिय ८।

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२३८ यस्मात्त्रिवेदयाम्नानं देवस्यादि नाप्रिये ॥ कौलिकादिस्तु कवान्तरे स्यूकौ कालयुक्तकौ ॥ यस्माद्विसृजयन्
विसृजं देयम् तर्कं नन्तु ॥ आवाहनं स्वदेहान्तु नवकं नवकावर्जयं ॥ मद्भक्तिकृत्यानुरोद्धनीसायाक्रदीग
नः ॥ यावीवंलामदारासंक्रमनमुद्राविस्तम्भितः ॥ योगिनीसिद्धिमाप्नोति कालिकाख्यां क्रमादितः ॥ तस्य
योगिधिकाथान्नितकस्यैवकुलप्रदः ॥ ॥ कुक्षिजयकृयथामलंहनीवध्न्धी योगिनीसदाय सिद्धया २३८
गः यथम ः यठलुः ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ यस्यांचकालयादेवस्यदासप्यकूलाद्भवा ॥ धृतनाद्रूं विकावे
वत्राविकानंतकं ॥ लामावर्ण्णाक्किनीचैव योगिनीमानवस्तथा ॥ त्रतन्त्रोक्रमलोके दोलकर्णवादिकंमम ॥
श्रीसिनंतवसदाख्यजन्मानंनविवाविलः ॥ नाख्यानांतेविदवालिसंज्ञानाऽत्रनत्सोविना ॥ त्र्यपिकायितला
सीमायनाचूलावबालिका प्रतिनिहलावद्धधीकालिकासिद्धिमाप्नितां ॥ योगिनीसिद्धदेवेशसवकजन्म
पत्र ३

यस्मद्भवा कालिकाकीदृशी सिद्धिर्ययासिद्धान्तुनायून ः ॥ ॥ श्रीशिव उवाच ॥ गन्नदेविपर्वन्तुज्ञानाख्या
नंकस्यविस्मया ॥ तदस्य योगिनकूत्यवद्विध सिद्धिदायकं ॥ भूपनीक्रितास्वकविधिंकाम्यजीजनसंमतः ॥
दीक्षितस्यादिषिकस्यपूर्णज्ञानस्य यावधिः ॥ गुरुः संप्रकविधिवच्छाकिनीवृतमाश्रितं ॥ तत्सं प्रदाय
स यन्त्रामंत्र मन्त्रविदांन्यसेत् ॥ द्विविधस्तुस्मृतास्यासौ योगिनः कलकस्तथा ॥ योगिकाः पंचयोगनक्र
मात्सिद्धिस्तु योगिकाः ॥ योगिकः पचयगन्ध नयनूसंस्कोलसाभय्यं ॥ जीवं वर्तनच्यांस्साल्सिद्धिकवति
नान्यथा ॥ अथमस्याद्विविधः डाकालाद्रिकास्यासिकानथा ॥ शाद्रिकाध्यायनः डायांस्यागिनाध्यासते नः
॥ कालस्तु द्विविधः डाका नित्यनैमित्तिकामिकः ॥ योगिकीसिद्धिनान्दरानित्ययुक्तौ कुलप्रदः ॥ कामिकी
विकृयासिद्धिनयनामध्यमोलना ॥ दैवगारवयोऽल्पमास्यायांआयुषमामध्यमाप्रिये ॥ उलवंवयनडाका

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री

२३१

ड३

उलमाध्यसंभ्रवं ।कार्त्तिकस्यचतुर्दश्यांसूर्यस्तावास्तुसृतव्रतं ॥यत्रकालेसमारब्धासमुत्तोल
नयप्रजितः ।अर्द्धेद्विक्रिश्चतुर्द्धिश्चसिद्धिन्नत्रायजायते ॥नकाकर्षणसामर्थ्यमन्यभावद्वारेणल
ताः अन्तकानांतुदेवेशियथानामेद्यन्तुभ्रमात् ॥षण्मासादूलनाद्यायिक्वसिद्धिप्रजायते ।अर्द्धेद्वादि
सिद्धेविजीववन्तूसमाश्रितं ॥अस्तियकातिकालिकाशाकिनीव्रतमाश्रितः ।सत्यकलासुसंवाद २३१
नागेन्द्रसविवर्जितः ॥किंप्रमाप्नोतिदेवेशिसिद्धयोजनूयंगिकाः अन्यजीववतः कश्चिद्यदिकर्म
नसाधयेत् ।प्रतिवन्धायचेत्त्वन्याद्यार्थनगरंततः ।तत्रायास्तत्रशाकिन्यः कर्मास्तसाधयन्तिता
॥विघ्नकर्ताःसर्वत्रवेत्तुल्यंयाद्वनकिंवासम्प्रदायंप्रयच्छन्तिगुरूरुकस्मनित्यशः ।अन्यथास
मयद्रंशास्तासांसम्भवजायते ।द्वादशाब्दनसिद्ध्यन्तिमन्त्रकर्मचसुव्रतं ॥संशयप्रतिमूकस्य

ॠ२

गुरुपादाश्रयसेवनात् ।मन्त्राः सिध्यन्तिदेवेशिकर्मवाचप्रवर्त्तते ॥अतः सोवदीनापिगुरुपादाश्रयसेवनात्
शिवरूपकाश्चसततंसमयानाविपालकः ॥संसाध्यकर्माण्युक्तानिमदायज्ञेमवाप्नुयात् ।यवंदिकौलिकी
सिद्धिस्थाराख्यातामयानद्य ॥यागिनीचापिदेवेशिकिमन्यत्कथयामितं ।प्रतिकृत्यर्थदेविरोपयनीयप्र
यत्नतः ॥नकस्यचिद्विदाराख्यातंदुर्लभाश्चविशेषतः ।गुरूरूकायशाकायदेयंसम्यक्रयनीकिने ॥सा
धकानांदिदेवेशिरोपणीयप्रयत्नतः ।प्रवर्ततेसिद्धियदंअन्यथाप्राणसंशयः ॥ ॥श्रीदेव्युवाच ॥कौ
लज्ञासिद्धिदेवेशवक्ताकर्षयतांस्तता ।उच्चैर्गगमनप्राययागिकीज्ञानदायिका ॥कुत्सानितुकर्मा
णिकिंकर्तव्यारुवन्तिउ ।महाकथांतेनुपस्यतथानारीप्रकारता ॥स्तम्भनंमोहनंचैवमारणंशोषणं
तथा ।अग्निगस्तुजलस्तम्भंचैवाकृतनिषेधनं ॥कालस्यवयनिह्लानयपदेदप्रवेशनं ।संशयामसमूलस

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२३८

कतनं सिद्धि माप्नित ॥ प्रयोगाद्देवदेवेश तत्कासिद्धिकारं प्रभो ॥ ॥श्रीभैरव उवाच ॥ ज्ञानं क्रियात्मकं
नं तन्त्रत्रयमुदाहृतं ॥ हेरंब तु वक्तस्कन्धे प्रयस्कन्धो सुनिर्मला ॥ सूक्ष्मि मन्त्रान्मिका वाचा योगिनीनां तु
लक्षणं ॥ समया वा वयोश्चानां क्रमेण यतियालनं ॥ ज्ञानं काल्यादि विहीनं प्रभेदवय यविग्रहः ॥ क्रियास्कन्धे
निशकीनां प्रथागं विविधानयो ॥ ॥ चक्रविकल्पनं योगे चक्राभ्यासेन विस्फुरः ॥ ध्यानं तु नाडीवीजानां स
योगात् ज्ञानपूर्वकः ॥ क्रियादिक्षा नाविकल्पाश्च विविधासनजस्तथा ॥ त्रिविधस्कन्धेः यतार्थेस्तु त्रतं द विद्व
दाहृताः ॥ त्रतां विज्ञाय देवेशि क्षिप्रं सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ त्रयस्कन्धं प्रवक्ष्यामि नाना त्रयमहोदयं ॥ अन्य
ना कर्ममात्रेण सर्वकर्मफलं लभेत् ॥ यस्मात्र कर्मणां सिद्धिर्न का कर्मणा पूर्विका ॥ कर्मणं देवताय
नस्य कर्मप्रसिद्धये ॥ अन्यादि विप्रवक्षामि प्रयोगमन्त्रतत्त्वं ॥ पूर्वं विन्यस्य देवेशि सकलं हैरंबं तं

२३८

न् ॥ उग्रवक्त्रं त्र्यायतं सर्वकर्मप्रदायकं ॥ यम्तु मात्स्यं यह्नं ततः कर्मसमारभेत् ॥ सूक्ति मन्त्र हेरंबका
काष्ठे तामृकं याति च वव ॥ नवमन्त्र्यदेः सम्यक्पूर्वं तु त्वालक्षेडश्रणे ॥ ततः कृतमदास्य योनाश्च उदयस
मार्ग्य ॥ कर्मादि पुष्पकीनां पुष्पाणि विविधानि च ॥ नाडी चक्रस्य उदयं सूर्यचक्रादयो नृगं ॥ घटिद्वयं
रव सार्द्धं उदयं नाडिषु क्रमात् ॥ घटिकाप्राणतानि स्युः क्रिया श्वासलवानि तु ॥ कालचक्रं तं तत्स्थं यत्र त्रूं
वाम कर्मणां ॥ विकृत्य त्यत्रम मध्ये तु योगं चक्र चक्रमयं ॥ तत्र च मध्यस्य मध्ये तु विन्यसेत् त्युर्विगकं ॥ मनौ
वृद्धिं तदकारमवस्था तस्य विन्यसेत् ॥ उयविद्याङ्गैः नवं देवसांग तस्या यविन्यसेत् ॥ पूर्वादिक्रमयोगेन
दलान्यष्टौ प्रकल्पयेत् ॥ तत्र नाडी विदिग्तानि पूर्वादिक्रमयोगतः ॥ अंबकं व्यापवी आपः पूर्वमन्त्रे तु वि
न्यसेत् ॥ तस्य मध्ये न्यसेद्देवि द्वकारार्कं तु संस्थितं ॥ हैरंबं नवि त्रूज्ञ्चांजात्कता यविदीपिता ॥ अथ स्फोटय

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री २३९

ष्ट्यूक्तेन विद्वना सदितेन तु । स्कन्धयं क्रूरयित्वा तु दिशि वश्ये नतः क्रतू ॥ द्वितीयस्यावमर्दे तु ह्यासं कृ
त्वा विधानतः । यदुच्चयत्प्रथमं योत्र नतः कर्म समारभेत् ॥ साधं दिव्यूनको भ्रात्वा विधानं ज्ञनिसाधकः ॥
रुं कारं च तु लिवर्जनसोकारं याजयं लनतः ॥ अमिनं द्विजन्यं तु कर्तव्यं कमिवामतं । सोकारं कर्तव्यं ज २३९
के पूर्वकेन समीचितः ॥ विविक्तं तु वनं पात्र वायुस्तंभ मदावनः ॥ अनयक्तवयोगनन्दुर्ग नाडिभू
याजितः ॥ अमर्थवदन दवि नतः यजनिनीकर्य ॥ अनेनैव विधानेन यवानामयि नक्षणा ॥ स्तना
डी कर्म योगेन कुर्यादाकर्षणं पुनः ॥ स्कन्धयं स्थानयत्राथ मूर्द्धया वीजनं तु नतः ॥ स्मृतु मून समाक्र
म्यवामदस्कन्धमध्यमा । तमासितु तथा तु मूर्द्धयवीजनादिता ॥ अनयावीक्ष्य हृद्दे मावर्थ द्वानूभ्रा
न्विनः ॥ कूर्चकेन तु समादाय मूर्द्धा विद्धालचनस ॥ कथाति साध्यं दर्यं ति न्वभिनं वायिवामयं ॥ मर्कं तु लिवा
दूः ।

नयोगेन अभ्यास यतितं पूनः ॥ अध्यायनं तु कमजाप्रसादनामचिक्रियं । याजयत्स्तु सन्नरं पूत नर्स्य
दितीयता । प्रवर्विजितादयगि कुर्याकर्म साधयं । अस्येयशक्ता कर्माणि यन्मन्त्र सूत्र ॥ साध्य
स्मनामनक्षनलिखरडावनयासद । कनमध्य दस्कन्धात्रवान्यसद्ध श्वासरुं नवान् ॥ सर्वशक्ता स्तिवानस्यस्ता
यथक्षनसंपूर्ट । जयत्रवाम्मकं वक्रं गनमस्थाल वनतः ॥ सर्वस्वं निधनं यादिकर्मणा न्यनक्षणा ॥
शक्तान्मानि विमूक्तेन दर्शनवर्जितं कुर्व ॥ जातस्तु सत्र युक्तान्माककानाम च ऋस्वयं । तदा कर्माणि सि
ध्यन्ति अनन्यकाव्यमक्षिणा ॥ द्वितीयायां प्रयुक्तामि कर्म दविनवानर्थ । तत्रा वायुस्तथाकाश स्मृत्वं तथ
दिग्दलं मसत् ॥ द्वितीयां जानुमध्ये स्कंसक्रमनप्रवाधिना । द्वाविंशनाडका मूर्द्धिं नाडी मध्य व्यस्थिता ॥
कृष्यमाकर्षयं हृल्लं स्ववीजनप्रवाधिना । यन्त्रं ना सर्वयोगेन मन्त्र जापसमन्विता ॥ आदायरवादि वक्ती
(९४

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२४०

लिंगमाले च ह्रादशांगुलं । ऋदि मन्त्रस्य मन्त्रगतेन नवार्णं कृतवान्स्वयं ॥ सर्वाङ्कमदिवा तत्र तस्यैव लाङ्गि
कीयं । मनसा नामसाध्यस्य गतमन्त्रार्थबुद्धिमान् ॥ ततस्तु स्वयं ज्ञात्वा तत्र स्था यथ्यतः ऐवं । सा स्था
या शक्तिः शस्त्रेण कृत्वा यदि संयोजयन्ति ॥ ततः यतः यसौ सा व्याप्य यत्र तत्र व्यवस्थितः । चक्रवन्दनचू
र्णेन तस्य तत्काक्रे तस्य चक्रः ॥ कावनयप्रक्लिन्नं सर्वनामा कितनूषः । द्वितीयपत्रे शक्तिं तुलिस्य तु
कनवियदं ॥ गवाशीवनयानतु तस्मीय विनिश्चयं । विन्यस्य स्थाने प्रकाल्य यावत्त स्वादिन क्रो
मात् ॥ दक्षिण मूलं तं साध्यं प्राणे वै वेवियूकृतं । सं वयकी तमिश्रेण वादिता शक्तिकर्मणि ॥ तृ
तीया शक्तिकर्मणि लिख्यतु कीर्त्यते मम । प्राणं तस बदा वै वक्रेषु वक्रमण्डु ॥ विन्यस्य आम्य
वत्रं तु तं काशायनिसंस्थितं । सोंकावाद्य मसं वृद्धा ककावान्नजवापितं ॥ आदत्ता सम्क्रमाके नत

२४०

नवैवप्रपूजितं । पंचविंशकस्तु मस्तकादि वक्त्रा तत्र विन्यसेत् ॥ पूर्ववनातीप्रयाणेन त्व वामाकर्षयत्क
लात् । शोषयत्यी तनं मे कुत्कुटियां विनश्यति ॥ वावनासविता स्तस्य तत्काक्ता स कर्स स्थूतां । कु
वाललाट तिलकं दृत्लासो गैलक तथा तथा ॥ कुजयाज्वो तथा तुष्टं जानुनी तु स्तनसंभिन्ने । गतीये
हैनर्वं न्यस्य नगवंतदवतान्यसेत् ॥ अवं कत्वा तदाम्नानं नगवान्तु विनिक्रमेत् । यस्य तं दवका
नेत्र दक्ष संस्थाप यक्तिव ॥ सिद्धि वास्य प्रयत्क्कृते काष्यपीम मतास्त सेत् । चतुर्थी शक्तिकर्मणि
भूमाया श्लमु साधनं ॥ ज्ञात्वं तं वयो वै व नसंतदिन्द्रलन्यसेत् । नातीयक्वान्तक मध्ये चतुर्थीं
वतान्यसेत् ॥ पूर्वमूर्क नवाके नरु क्षानाकच्यूतनय । निंबूष्यो नातिवक्रालितं तेवाम्बा प्रयद न
य ॥ जनयद्धि विश्व विकाशूलं मकाये पिशितं नतु । कत्वादस्मे वियस्मे नातीवाजं स्तुपनल

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नी। देवानामविदिक्षयानिस्वन्नातु संशयः॥दस्त्रौ वायुनूयस्कुंचबानूणादिग्दलन्यसेत्। पंचमी देवताकन्त
श्री प्रेकानासनसंस्थिता॥पूनयञ्जन्तु बीजं नभाणमान्तृष्ययानवि०। नदयित्वा नतो मानंदकारं पूनयन्तूस्व॥
२४१ स्मरणात्सर्वमन्त्रस्य नक्राकर्मलकंपदं। मनूशामेर्द्विमूश्च न न साध्यामूलमादनं०॥मालिरव्यनामं मन्त्रेण
शक्तिदिस्तु नदालस्ं०। प्रवादयन्मदानद्याउन्नादनविधिःपरः॥ बामांत्रिये दंपयगं चवस्स्वक्मालि २४१
विन्यसेद्वायवन्नातिमा नंतकला योडीं उविन्यसेत्॥ मध्वीन्नु वनारूक्कावाचक्रयाविना। कू
स्नकं स्पचित्वा तु वायुनायचयलूनः॥अहंगं कूनूनं सर्वजयाः साधकोत्तमः। जानन्तु कालमूक्का
वमूर्द्धि क्रियाकर्षयत्पुनः॥ हृदिसलस्यबलस्य जीवितं कंवनं मदं०। मालस्यहक्मणकटं मानूदन
उसाधकः॥ न्यस्यपूर्वादिनं वज्रं शक्तिदिः यविरानितं। जयं० मतकारं देवननःम्बात्यकनं प्रेवं। स्मा

नवे वसितं गत्वा कलादागकनं पूनः। वायवं निवयादिद्यामासाद्भादिप्रदीपिताः॥ स्मृतरु ननदाम्मा
म्मानं पदिगन्तुं समीदनं। मानयित्वा कर्षयित्वा लाक्षीसवचावरं॥ त्रयस्यर्णस्य शदश्वत्रुक्मा। तं
ननान्यसे०। प्रकानं तु ननादद्वा विन्यसेत्सूकमं बूधः॥ पूर्वनाडीप्रयात्मनं नादनावाकयाविना। यदंव
यत्पुनयद्धविसां कानायं नदीपिता॥ ययवबान्हता क्षिप्रं साध्यस्याकर्षयन्नूनं। उकानार्थं नसं कूआ
समक्रूनतु पूनयं०॥ मन्त्रं वाक्रूनं साध्यं पूर्न्नं बावदनं प्रेवंबावदनं प्रेवं। मनावृद्धिनदकानमवद्ध
मनु दलन्यसे०॥ उकानायनसंबूद्धा अष्टमी देवतान्यसे०। नाडीस्रूकल्पदं वगिपूनयद्धायूविधया॥
सर्वविभूयिकामूलं साध्यस्य कूनूनं कणा०। सर्वाल्यवदिकम्मालिवधदं कूनूनं प्रभुः॥ मनावृद्धि
नदंकानमध्यक्मा यनिपूजितं। वज्रमध्ये स्थितां देवं सर्वभूषवाकूलं॥ यांयां नाडिं समाक्रम्य प्रदूष्य

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २४२ नते प्रभुः ॥ नस्यनस्यादिकर्म्माणि कथानि प्रभुरीश्वरः ॥ विन्यसेवजयद्धव धर्म्माधर्म्मविमुक्तये ॥ अमाये
दवियत्कर्म्मण्डक्रं यागिनि पूजितं ॥ यन्न कस्यचि दात्वानं डीत्यान त्वं कथयामि ते । ध्यात्वा हृदि मदा चक्रं
कर्णिकायिक्षितं गिनं ॥ कर्णिकाया शिवा ज्ञानं पूर्वमस्य दधिक्षितः । कलानतत्वं तन्त्रं यद्रुत्वं साधक
मर्म्मणि ॥ चतुर्विंशतितत्त्वानि दलमूर्विनिवेशयेत् । ककारादिककारान्तं वर्ण्णेर्द्धं विययाक्रमं ॥ नवनाडि
सदृशानि वेद्य यत्रतु सूत्रकं । हरिहरः सदृशेत्तु वक्रं वक्रं प्रकल्पयेत् ॥ सूर्यकादि तथा कृत्वा वक्रं २४२
वक्रं तु नाडिका । मन्त्रबीजा चिमाक्रान्ता यत्रि वक्रं प्रवर्त्तते ॥ सा नाडी हृदयं तस्य सदा वै कर्म्मसाधि
का । त्रियक्षनवमं बीजं वलबीजायविष्ठितं ॥ नाशान्तक्रमयोगेन सर्वकर्म्मप्रसाधकं । अतीतवर्त्तमान
वरुविश्व चक्रमस्थितं ॥ यत्र यत्र व्रजेदात्मा त्रकर्कासमीनितः । तत्र तत्रोदयं विद्यात्तक्रीनां सर्वकर्म्म

स्तु ॥ अतीतं वक्तिनासिस्थाः वर्त्तमानहृदि स्थितः । नयन्तस्थित यागीणा सर्वं पश्यति सर्वतः ॥ अनेन क्रम
योगेन चतुर्विंशति नाडयः । दिनाडी नाडिरूदनसदृशादयुसंस्थितः ॥ द्वासप्तति सहस्राणि नाड्यं वदिव
ताननः । त्रिरूपः कर्म्मकर्त्तेवीजं नाडित्रयसमन्वितैः ॥ यैः कर्म्माणि प्रकुर्वन्ते यागिन्यो यागमार्गगाः । विदलोका
कर्मायाणा वलबीजनसूत्रकं ॥ यावनाडी सर्वासु सर्वासु दानयथ वर्त्तिनः । वायुनाडीभिरात्रदा ज्ञानध्यानं
तयाघनं ॥ तत्रान्यत्रति दधिगिच्छत्यष्ट मध्यगच्छति । अतीतस्था यदात्मा आरुविश्व संस्थितस्तथ ॥ सर्वनाडी
विश्वात्मा मनदायनपूर्ण व्रजेत् । रुविश्व पन यूथयाक्रमतीतं वात्मनि स्थितं ॥ त्रक्रीकथानिदियदा हृङ्काका
मीयदारुवेत् । स्थितिः प्राणकलाभाका अदानतं तद्भवेत् ॥ तत्र वृद्धिकया विद्यादविसर्वकार्यं ततः । उद
दया वृद्धिमक्राक्रं क्रया वृद्धिस्तुतः क्षयः ॥ क्रयावृद्धिप्रकुर्वीत स्थौ तु क्षयमानदे । क्षयस्थौतु कर्म्माणि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२६३
कुर्य्यात्प्रायश्चित्तानि तु ॥ मित्रादिनियमार्द्दैव देवि ज्ञात्वाय यत्नतः । एवमस्य न विघ्नः स्याद् कुर्य्यात्कर्म चत्वरि
तं ॥ स्वकर्मण्यकलाः क्षीण कर्म्मण्या उदयं स्थिता । साधनत्वेन देवसि साधारण पदास्थिता ॥ कालानया
गिकः कार्य्या बीज वा नूतं प्रयुयाः । साधारणं कुर्द देवि सिद्धिकर्मा हृदयकर्य्य यः ॥ एवं दिउदयं ज्ञात्वा
नाडीसंचारमेवच । कुर्य्यात्कर्माणि देवेशि नान्यथा सिद्धिमाप्नुयात् ॥ रुं कारा मृद्गरण याक न्यासान्कुर्
कर्यागतः । नाडी नव प्रयाक्रयाकुरुकर्ने वसनिषा ॥ उन्मूलने च वक्रेन चैवित्रकर्णं हृदि । वायुना
सं प्रयाकम्य सासनस्य दर्नं तथा ॥ उच्चाटनं विलष्यात्य विज्ञ यागुह्यवक्रतः । लाक्षकल्पायनं तन्नटी
नूनं सर्व जीवनाडि विज्ञागमः ॥ विचित्र यदसंमूकामनसायत्समीदिर्न ॥ चतुर्थः पंचमस्थादौ ज्ञ्यकृतः
धनेश्वर

२६३

मधूर
वधदाधकतः निवर्त्तनं तत्र यस्य कानून मनसस्थितं ॥ एवमस्य प्रयोगिन्या चवेकेनसमीनितः । वर्जिको
न प्रयोग्यानननयत्नमनसंदिनं ॥ सर्वकर्मविमोक्षं तत्कृतं प्रकल्पे वसः । स्त्रैस्कन्यासयान्नन कृत्नस
मदानुजानु ॥ रुक्माना याडि नखवाकृ नाडितः कोपठन हो सोकानयाडि नथ्याकौस्मिमानृतत्र वस्तुक ॥ स
र्व दिकृतनं कर्म्मसूत्रनादिविसर्जितः । एवं मन्त्रप्रयोगेन मन्त्रतत्त्वतु निश्चितं ॥ विज्ञाय गुरुवक्त्रात्तु क
र्म कुर्य्याद्विचक्षणः ज्ञेला क्रानाक्तितद्विवियद्धननसिध्यति ॥ गुरुप्रसादाद्देवेशि गुरुतुष्टे वदेवतं
॥ ॥ इति श्रीरुद्रयामले उत्तरतंत्रे योगिनीसंवादे षष्ठः पटलः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ यदा न
प्राप्यते यागास्त्वनुष्ठाननिवर्त्तनं । कुलक्रमाभावाविच्छिन्नः प्रमादादेवयोगवान् ॥ तदा कथं प्रसिद्ध्यन्ति दे
व गणस्त्वमनात्मकः । कथं वा देवजानन्ति मृत्युकालमुपस्थितं ॥ मुनिष्ठा निवेदेव गणमूय मृत्युमूयस्थितानु ।

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ज्ञिमाननार

श्री कलिवादवदवंगयग्नवः सिद्धिदाम्मृताः ॥ कंवा सिद्धिविधानायकं वारवगमनप्रदा । कियकं ध्यानथा

२४४ गनवगुरुर्ध्वं मंदानवाः ॥ ॥श्री नवगुरवाय ॥ यदानआयुतं योगोनान्नयदयवानुतूः । सकाना

वजसुदानां कालीगनमदान्मना ॥ मत्रायाविदितादविद्ववांकानांसुसिद्धिदः । नाकं वलकर्णनं सासु

दानां नकुलस्वथ ॥ वलजाप्ननाङ्कयानक्लावं वृविकाल्पना । मनिकाज्ञियदानरालामासूसम

याश्ननाः ॥ गाकिव्याकालयक्रक्षा कालमध्यमवक्रगाः । ओफावस्तुलसंगथर्थ्यं योगिन्यादविवृजि २४४

नाः ॥ स्वकुंदमदगः मिश्रालक्षिसंदानकानकाः । ब्रूनवाम्रमवाहीमामानवास्याः प्रकीर्तिताः ॥ ज

नकृक्कदिवाजिसयकजन्मसमृद्धवं । विभिन्नकुलसंस्तृतं मानवं जिदिवद्युतं ॥ माजीता मन्तुलेः मद्धिर्योग

गानांगननवृ । सयकजन्मयस्तु नैवमूस्त्रकं जीविताकं गः ॥ कायनं ग्नो चदानच्यलामन्यायिदिवला । कलाना

मयिसयकानां ददकं कामिकं रुलं ॥ यदा लब्धायथं वकं वसामासं यमवव । सुदालवाधमका वानदाक्षीतं

ज्ञिमानवाः ॥ पवगवसमायुक्तं दविनसवदूयदि । प्राप्यनं नत्तिमन्यनमक्रननुनवापूनण । मस्यूनलस्मवागं

निर्दविसरावयकिनं । नं यूननवददनक्लालासिक्षकिनकुलान ॥ यनिनः समयद्रुक्षाकांक्षयीजनवजितः

। सयकजन्मयजाः कार्यस्यावासाधिश्रसिध्यति ॥ यत्रायं मियनं दला नरसीस्ववतुयशतु । क्रीतनं मानवासुत्र

मायान्नयान्तु नित्यशः ॥ नानः यवननं धृतं नानः यवननं मदत । नानः यवननवासिद्धि र्नानः यवननं रुलं ॥

नानः यवननं किं विद्धवेनयिसदूर्लसि । समं वानित्रकं निर्यदसनाजिह्वनावयि ॥ नित्यजायी स्वयंसादि

माहतस्ति मानमावकः । क्रन्तकतयूलिंदक्षूजानूजामकृननथा ॥ उदलेकाकलेवे वजायकं कर्मयागनः ।

दनक्तीयिसमीयक्त्राजक ग्रामीकवग्मनि ॥ कालप्राप्यं नसिद्धान्ति मस्त्र मस्त्रद वजिताः । यितावायदिवाञ्ज

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२४६

नापूजावायदिवास्मृतं ॥ बालारुद्ररूपस्त्रीवासयः सिद्धिप्रदायकः । एकजन्मीकृत्वा बाधियदिब्राह्मणसूत्रकं
॥ उत्कृष्टमनसासायिस्तवन्दगानंदायकः ॥ क्षुद्रसिद्धिप्रदायायिदयिवक्षानकर्म ॥ स्त्रीनयाकुरूपालु
कविजालग्गुनकः शिवा ॥ ज्ञासंगतकस्यविकल्पः यगवाहुप्रकीर्तितः ॥ सर्वमागन्यसिद्धिमानूमान्यगुनरूप
वगञ्जम्वरुथ्यवनास्तांपउल्लकाद्राकसत्यदं ॥ विजालजालग्गाकिन्नास्तुनवीकुपिगावका ॥ तासावकामग्गा
मितग्गुकासर्वगयवयदं ॥ सफलिः सामसंस्तोत्र कद्रसिद्धिप्रदायिका ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ कथं क्षायन्ति देव
गसफजन्मसमूकृवः ॥ यगवः कद्रसिद्धीनां दायकाश्च कथं विभो ॥ ॥ श्रीरुद्र उवाच ॥ एकजन्मान्त
स्मात्रिजन्मान्तस्यसूत्रकं । लक्षणं नववक्ष्यामि प्रकाशं तु क्रमसवव ॥ सास्तनः यिग्गुनः क्रोधः कीर्णस्वेदीन
नावनगामत्सुयामूकलजन्मसरुयाम्रांनवननः ॥ वक्षिनयस्यदृश्यन्ति लक्षणानि वदाननं । नयवीक

२४६

स२

णमन्त्रणयग्गुकर्मप्रसिद्धयं ॥ त्रिमात्रार्धन्तु निष्पन्नं पंचलक्षणभूषितं । बीजयग्गुमिवाग्रग्वदविन्यस्तमूखादनं
॥ ज्वलन्तंध्यानमार्गेण स्थापयेत् अनिलक्षणात् ॥ एकजन्मीकृवादिविपग्गुस्त्वप्रकीर्तितः ॥ शक्तिवज्ररुवं नमव्यवि
ग्रस्तं मघदाक्षगं ॥ शिखाग्रबिन्दुमीशान समूक्ष्मार्थकृता नयत् ॥ यस्तु नस्तानिमायानि साउजमावदाननं । मउंग
रुनवाग्रंरं मूर्ध्नि विन्यस्यसूत्रकं ॥ भूमध्ये नजिका त्वेनाविन्दुनादाशिखायपि । वालाग्रं शकलावक्रं मनकान्तन
संस्थितः ॥ विन्यस्य साध्यं दं तु मिथ्याकालनिवीकृयं । कालमध्यमसंयुक्तेः स्वनत्रादर्शननतु ॥ भूगानियत्रद्ध
ग्यक्तं जिह्वादन्तानखास्तथा । यामान्यगजूसर्वत्र मूखलालाप्रवर्तनं ॥ सयग्गुः सफजन्मातु नागदीनायदास्तव
नयस्यनाम्नातुनं नायिसर्वरक्तु वनसन्तु ॥ अज्ञातुगच्छन्ति साक्रमस्तु वदाननं । यसामान्यायग्गुद्धविनेबालक्षण
मूयते ॥ यस्ययस्यादर्शनं त्रयं मयास्वर्वमूदाहृतं । कायानदृश्यन्ते ज्ञासान्निध्या मिश्रलिखायपि ॥ सयग्गुस्तादृशात्

कवि २

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

यानकर्म्मफलसाधकः॥ अनेमाकथितं देवि यन्त्रलक्षणमद्भुतं॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि मन्त्रं सर्वार्थसाधकं। यत्र भूतं

श्री गुवादं वियन्तु मूढबुद्धिवर्जितः॥ यस्मात्यासं न सिद्ध्यन्ति मन्त्रं ... न तु साधकः। तस्य यागं प्रवक्ष्यामि महायागं तवान

२४८ घ॥ यस्य स्मरणमात्रेण विमयैवयिमादिना। निवावावायिद वगिनयववी समतां गताः॥ स्थूलं देवि मया प्रोक्तं ज्ञानं २४८

न्तकथयाम्यहं। नावीनाविविलक्षणं तन्त्राणां मूलकारणं तथा॥ नारूनं अस्त्रायकन्दं प्रवालकसमद्युतिं। तस्मिं निवस

न्तकथयाम्यहं। नाभीनाविविलक्षणं नवाणां मूलकार्यं तथा॥ नारुनं अस्त्रायकन्दं प्रवालकसमद्युतिं। तस्मिं निवस ॥

न्ति नित्यं गान्धादि विसदाशिवः॥ अष्टत्रनसमायुक्तं तस्मै वादिवर्णान्तगः॥ मत्तादर्यं तु मलस्त्र जलदा पूर्णचन्द्र

न्तद्ध विनस्यादेवस्य शक्तिं हृदयमद्यादहनं। अग्नुलीति सम्भूम्मा वै त्रुइउवनक्ति संसदा॥ दन्त्याकारा हुं वाङ्कयासय

पाताल गामिनी। उभयां मूलवसं वायायासस्यामान्तर्गयितः॥ अनल्याम् वनीयं तस्मिन् नयनमेव च। ज्ञानमानस्य

लक्षणं स्वयं ध्यायदिद्धूतवं॥ प्राणायामविशुद्धात्मा ध्यायन्निसंवनानने प्रथमं यज्ञयागं तत्ता यागं प्रक

ता२

कल्पयेत्। अथ यस्मात्त्वस्मदेवस्य सार्वं चक्रं वनानने। सींकारा पञ्चसंयुक्तं विकथ स्थाय स्थायिणी॥ वक्ष्यमाणेन मन्त्रेण

यदाङ्कनप्रदीपितं। मनवयन्नाडि वन्द्राणि यक्रं हृत्कवायुना॥ हृत्पद्मसमध्यमानं ध्यातःशिवसमप्रभं। विन्दु

न्तु विंदुस्त्र विंदु शाक्तमर्ज त्रसत्॥ हुं जारिदं स्वम्भूमानकेउ दानेन प्रयन्नवर्थं। नाडीमूलात् समुद्भवा अत्रेकारलि

वमन्त्रवित्॥ ततः सकलमानाशिरत्नविसूत्तम प्रदर्शं। सींकाराय नलाग्नकं यत्रस्थाकारमानतः॥ कामबीज

नसामान्यावीनात्मकयदक्षिणः॥ ततः प्रकृतिवीजत्रां हुं कुयाविवयद्धुवि॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥ यत्रैवाग्नेकर्ण्ययाता

प्रसादकाथितः प्रश्नः। कीदृशं हृदयं तस्य देवदेवस्य कथ्यतां॥ ॥श्रीईश्वर उवाच॥ हृदयं देवदेवस्य शृणु देवि

षडङ्गं। निजरूपमध्यमवीजं प्रणवाद्यं वरानने॥ हकारं तु ततो न्यस्यं सूक्ष्मं कुण्डलनीयुतं। ध्यायित्वा तन्नामा

यां तज्जानाशिविरूपिणः॥ शाक्तिरसायनाद् विमुक्तिदा सर्वसिद्धिदा। अनयाज्यमानाभासर्वा विक्षायिमानवः॥

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

३३

श्री

२५७ प्रियारूपमिदं देवी नीयादेनेस्वगकन्कागात् ॥ वादमानां द्वितीयनसप्तमाकस्थितेनव ॥ निवृत्तं विगतं भ्रान्ति प्रसा-
दनन्तु साधकः ॥ प्रसादं विग्रहं कृत्वा प्रसाधयतयूनः ॥ अचिरेणैव कालेन प्रसादी रूपवर्जितः ॥ पूर्वेन मन्त्रना
जनप्रविकाशंकि विग्रहः ॥ सप्तः सिद्धिकनामन्त्राः कर्म कर्मनियोजिता ॥ प्रत्येकं चक्रसिद्धोयं गुनाकर्मणेन २५७
था ॥ षट्पदविधानेन यत्नोः संलापनेन था ॥ क्रमकन्यूकवीजनयदं वत्तव नातथा ॥ विद्वमित्युचनं नद्विष
निवाणवलाघ्नं ॥ बीजमन्त्रपदाय न पद्टनं सप्रयोजयं ॥ पदृनं नकलं क्रम समन्त्रस्य तु योगिरिति ॥ किं
चषप्रकृतीनवाकिलंलं नकलं तथा ॥ षट्पदविधानं क्रौत्र कस्तुवनिसाधकः ॥ गमगानन्तुमयवक्रं तु चतुर्दृसं
समालिखेत् ॥ मत्रजहानि विन्यस्य दयन्त्रे वयथाक्रमं ॥ क्रमाद् नन्दं वर्ग श्रात्ताचक्रमान्नक्रमन्तु विदि ॥ पूर्वोक्तेन
विधानेन लग्यवादिसमादिनः ॥ प्रत्येकसिद्धो विन्यासद वं नौतु च योगविदि ॥ सम्का नन दत्थान्यस्तान्नु विकाय

९८ सीर

लिंग कु

वनस्यव ॥ सांकाना अन्कसं नूर्ध कृत्वा संधानमात्मनः ॥ रविनमंत्संत्यस दक्षापूर्वध्यानसमन्वितः ॥ यादयं याद्र
कोरवद्धाविक्षनं याति कारूथा ॥ मनोवांपूजवा मन्त्रीय वाहननिषवभात ॥ तु जानप्रतिग्र्क्षं वाष्पाय जलरू
कोरवद्धाविक्षनं याति कारूथा ॥ मनोवांपूजवा मन्त्रीय वाहननिषवभात ॥ तु जानप्रतिग्र्क्षं वाष्पाय जलरू
जलस्वयं ॥ यथा ध्यानं नयकं न तथा लिप्यकिनेवसः ॥ सुक्काविदारी पद्वेवस्वकं नत्रगक्तनि ॥ जीडनं मत्रवी
रंगो यथादेवा मदग्धनः ॥ सिद्धार्थकन दंद शिक्षालिरवद्धुवनं नूषः ॥ न्यस्तावक्रं सुदिक्षु तमकिसिः ॥ य
निवाति ॥ मूरजकत्वायथां ह्याजयन्मन्त्राक्रमणन्तु ॥ नूयकानं शिवश्यात्वागकिसिः ॥ यनिवाविनं ॥ नादाक्र
स्फविलसप्रत्यक्षं रूपगकृणात् ॥ तु वनं वावनं दिव्यं नानानक्तां कृतं गुरुं ॥ रूपे मणिमयं दिव्यं ॥ किं
किणीजालसंवितैः ॥ भासादेन्तु विचित्राद्ये दिव्यस्त्रीजलसंकुलैः ॥ सर्वकामसमध्यार्थं तु वनं रूपकं कणी
गानाद्रोजीजस्तु नाक्षयांकाम्य यीनामदीनत्तु ॥ नामनमृ लिकागञ्च सफवा ल्मीकसंरुवान् ॥ यत्नोर्द्ध

गङ

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

२४८ तगतस्थापितयाकुर्य्यात्पूजां हरिः॥ तत्त्वादि दद्य देदेविसांकारातनसंयुतः॥ बीयजानवमसम्भ क्र
न्यासं कुर्य्याद्विचानने ॥ आयदित्रिजयन्मंत्रं नादान्तगतबिंदुना॥ कलादाकर्ययत्सार्थ्यं द्वनकेनविधेन
तः॥ आनीतस्य प्रकुर्वीत मंत्रस्याविवेचनं ॥ सूसंस्कृतेः स्वनामूक्ता कुरुद्धावसंयुतेः॥ ततस्तु नेय
नात्रुणमूर्द्धि सिंध्यावचानने ॥ अथवा काञ्जनकृत्वा अथवारु तलास्कृतेः॥ ध्यापयित्वा मंत्रतस्य नव २४८
नागित्रयित्वा॥ याकतना किंतव्या माहृत्यानारिगतत्सुद्धे ॥ बद्धसंसाधयकेत प्रणवेन सुसंस्कृते ॥ यं
यदेवतसंयुक्तं मंत्रां ग्रन्थदिसर्पिणी ॥ तमासाद्य वनाथा दसक वायूवर्थात्र्युत ॥ ॐ स्वाप्रदानोजितम्
भूनदाभेष्वर्य्यसंयुतः॥ ॐ स्वाचानतशाकाद ॐ गतः संप्रजायते ॥ प्रवदवधविधानतः लीलया कर्म्मकृ
वेता अनुलामविलामैस्तु विताःमयन्तलामतः॥ यं धनं यद्दनं वापि कुर्य्यादिवदि मंतुवि ॥ गुरुरादि

श्रीदक्षूवाचर श्री १

गुरुमंत्रस्तु आख्यातं गुरुपूजयागमे ॥ आप्ती कदीकय नाकी स्त्रस्त्रातेलामृतं गोयथा ॥ ॐ मंसमयितेन्द्रा वीर
गंगुरुरस्कं कैः॥ बारव्ययमान्मागिन्यायविपूर्वान्त्रनकीयथा ॥ ॥ यन्तु वन्तिद्विदा यस्तु के विलक्षणकी
र्तिता ॥ यथूनावायकाधाकामस्थानातं मनागयि ॥ गाकिनीब्रतसं स्त्रायिकुलजायि मद्दश्वत ॥ आयूर्वन्ते
नतविघ्नैर्बाधकैः सिद्धिमूलमां ॥ कांडवीदिस्तु न ग्रस्थयथा ज्ञानतसाधकाः ॥ स्थिप्रातिकायचीलाकास
मकाग्धसवर्किदि ॥ ॥ श्रीदेवनउवाच ॥ विधानं दुर्वमूदिष्टं यत्लग्ननांबनानने ॥ तनते सिद्धिदायं वीसंप्र
दायनयद्विना ॥ महादिनस्थदाननविपनीरते नवाधकाः ॥ स्त्रीयगुरुत्वनयुक्तास्तु महासिद्धिविधानकाः ॥
तथानदयादन्यत्र वर्जयित्वागसंस्वदे ॥ अत्रात्रसंयनत्त्वदेवि संप्रदायनयद्विना ॥ महादिनस्थदानन
हातीस्वदतिगाधकं ॥ यनसिद्धान्तमंत्रैस्तु नाकितं यद्दनानने ॥ तत्कृतीयाद्वलाद्ददेवि संप्रदायनयद्वि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २४९

नामदाद्विवत्म्यदाननकृतंरुवकिंवाधकं ।एवं सिद्धिविधानतं ।स्वयमूतवनाद्ग त्रिसद्धि कलसंद्रु
वं ।मदान्तनयस्तुज्येवम्नंतुरुलवाधकं ।मूसेदिनिं वथायानियंरवं ठवनानतं ।।तद्रुक्रीयास्वके
म्नंद्रिवम्मथानरुलभदं ।मातादप्नाद्रियादविस्त्रज्ञानकमनादितः ।।यस्तुस्वविनियूजनं कितु यासिद्धि
कदंतिकाः ।स्वसिद्धिरुलसंपन्नः यनस्याकं वनाननं ।।कथादियीजदवयागिञ्जविचालतिनं तुस ः आधि
प्रयोजितं वालंयल्गवानकसंयुक्तं ।।नप्रसकं वदयगियस्तुसम्ज्ञानसिद्धति ।माद्रलासम्कर्या
जकुर्वतथानयालमाः ।।सिद्धवोनाव्यनायितम सासिद्धिवाधिका ।यादक्रातुन्नाद्विंगक
यादवर्तातिका ।।नान्नका अत्रगमनं सद्यः सिद्धिदनिन्नगं ।गक्रीनावक्रसंस्कानां वकदवाधिका
नयि ।।वाञ्छनं नवियक्तदः सायिसिद्धिविधानकः ।। ।।श्रीदत्त उवाच ।।अक्का रिद्धिविसर्द्धवत्स्य

२४९

गया०२

क्षायाद्भिगस्यति ।ससिद्धिदानाडिकयायाधिकः साध्यसिद्धिदः ।।कथंकतज्ञायकंदवयवमं सिद्धिकानगं ।वि
ज्ञानमायूषाद्रानं आत्मनस्तु यनस्यवा ।। ।।श्रीसैनवउवाच ।।नारुनर्वखंगारव्यावायूकसिद्धिपूसर्वकं ।
मकमर्द्रनन्दकसौरुनकंचववनाननं ।।अकुत्र यावदारवस्यकालास्यतियनकार्य ।अयकासतदासन्वीन
दत्त्वनसिद्धयर्थय ।।नरयोर्नाकदायावांकर्णयानस्यांक्षिक ।इस्त्रभिन्मालितं क्रान्तंकेलवकु यवर्जितं ।।जाय
नयीडनाद्दत्रवंउस्तयांनयम्यति ।जिह्वामूलतल गूलं कागानां लचिसं त्रिकोन ।।लामागामयिवृद्धि वे
यालिममर्मावंदना ।वन्मासाज्जिमूरवामृत्युर्यस्यै नस्यवलकृणं ।।अयमृत्यु यदेप्राकृ नतिनम्याव्यवस्थि
नः ।अयानाद्वायनावायूः स्वसम्बिध्याध्यातिष्ठति ।।संस्यश्रीकुनदायादीनिगघीनकावर्जितो ।सत्ग्म
लिकोरुवंद्रनः सात्मानस्यामिस्वयं ।।नाडीक्षिद्रभ्रविशनानाडीदिग्दादिकारुवं ।जाग्रत्यंनदायत्म्य

वं,

ति २,

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२३०

अप्रकाशमिदं ब्रह्म कस्याप्यायं नि
त्यं स्वनवत्यनिरुपितं ॥ वर्षषण्मासकस्यच मण्मासान्स्थूलकालं ॥ अ[illegible]दीक[illegible]त्रिस्रिः स्थानं षष्ठं सूववविन्यसेत् ॥ त
बीयकं ॥ वायुमण्डलमध्यस्थं ग्निवीजं निऊयूनं ॥ अकदीकत्रिस्रिः सूर्यः शुद्धिकानाथ्रेसविद्धरेः ॥ विन्यस दीजं मन्तु
लान्यं गुरु मूलसूत्रवक्त्रं मूकेनात्कयं ॥ मक्षवह्निः सूर्यः सद्धिकानाथ्रे सविद्धरेः ॥ अनेन वक्त्रयोगेन यस्य मन्त्रं सूयस्थितं ।
तं वालकान्मकं ॥ आकायसर्ववर्न दीकस्कु लिंगादिकर्येत्यनं ॥ अनेन वक्त्रयोगेन यस्य[illegible] विन्यसेत्स्य
पूर्नान्यसं ब्रवक्ष्यामि प्रयोगं मन्तुं ब्रह्म ॥ कृत्वा वक्त्रस्य विन्यासं सूर्यबिन्दुं नसावकं [illegible] यदा कल्लं नियस्य न[illegible]दं गादि
प्रसादं वायिकं यनं ॥ आदित्यं [illegible] कृत्वा आयूजर्मविवावयेत् ॥ यदा कल्लं नियस्य न तत्र त्रिस्रिः यावर्जनमस्यति ॥ के
निनश्यति ॥ पूसौ तु सम्स्रि वर्षं दस्यौ दगसिनं ववं ॥ अस्मरिस्तु कनीतु त्रिस्रिः यावर्जनमस्यति ॥ श्रीवायां मासमेक
योद्विवर्षान्तूनश्य नासिकावलनाकेवं ॥ मण्मासान्स्यविनश्यतागनं यस्तु नयश्यति ॥ श्रीवायां मासमेक

९४ द्रा

ऊ विवूकं वाद्य मासिकं ॥ नवं कादशदिवस यदा वक्त्रं नविश्यति ॥ हृदयं यस्य न छिद्रं सकादस्य विनश्य
ति ॥ द्विगतीयं वचः यस्य सम्यन्त्रवविनश्यति ॥ कालं एवं विजानीदि आत्मनः सम्यस्थितं ॥ वक्त्रनाले किम्
कनना दाविस्मृकलांतया ॥ कीद्रकौ मूत्र तनस्त्रुच यदं वदिनयस्य के ॥ तदा ये वदना नादं प्रयाति यमसाद
न ॥ यनस्तु विजानाति यदा कृष्णवसांबरं ॥ उयस्य मुखं यो कृत्वा मासं गच्छं स्वयं गतु ॥ कन कृष्णाच्छनी
नं उत्रिनत्त यनिवासिनः ॥ स्वयं दाक्षिल मध्यस्थं सामं वासानियाज येत् ॥ कौश वीज कलालाद व्यापकं न
समन्वितं ॥ शिव तं जं हृदि स्थालात्तु वनात्तुं तु संस्थिवा ॥ कृत्वा वान्मनिवात्मानं तनो वीजं प्रकल्पयेत् ॥ कृत्वा
स्वा वा तु विन्यस्य न्यासं साध्य ततः कृतं ॥ वीजं वीजं नरि त्रानि वक्त्रं तु विप्रश्य तु यक्रमात् ॥ वायव्यादीनि विन्य
स्य वन्नानि तु क्रमेण तु ॥ अथ हाजं मूवरावादं न्यस कायं नमाक्रमात् ॥ वक्त्रं व्यादमूस्तुनानि स्वावालकस्य

९१ ९

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

२३१

मध्यकः ॥ ट ठ ड ढ न्यसेच्छायायां दद्दिवक्रं लं मूर्ध्व ललाटे विन्यसेद्धि विबीजयन्तमन्त्र हुमी ॥ विमन्या
सयागन्तु कथयामि ततः ॥ ज्ञानं जमसक्लैं वबाणांश्च भगयक्तिमनीरस्यानु ॥ वियबीजं यथान्यासं बी
जस्त्र कथयामि ते । वायुबीजं शिखायां तु आग्नेयं शिरसि न्यसेत् ॥ मारुतं विन्यसेद्वक्त्रं वारुणं हृ
दये न्यसेत् । नासाग्रे काशबीजं तु न्यासं सर्वत्र याजितं ॥ छायालक्षणमध्यस्थामुरामुरनिवेदकाः ॥ २३१
अस्मिन्मन्त्रे यन्तु छायायां स्वमन्त्रानियसृजते ॥ मन्त्रे नरः स्वदेहच्छायां मिश्रकाले निरीक्षयेत् । मन्त्रयायां
निवदं प्रथमं न्यूनयालिद्वितीयकं ॥ दिनदनायमिन्नतीय ददद्दक्षिण चतुर्थकं । स्वन्नवंदर्शयिकंच
यवमं कृत्वा तु नरः ॥ यन्तु बीजसमायुक्तं मन्त्रः यदन्तदानिते । उँ कारपूर्वकोमन्तुः प्रथमन्तु वना
नत्रं ॥ तूद्रायजटिलधूम्रछाविलोमानि यदान्यसेत् । उन्नं उन्नं तथाकं ज्रीं द्विनूकानि तथायदा ॥
दूं

विकानि स्वन्नपंचदर्शयैः र्क्रौं कृत्वा तु नरः ॥ वायीकृत्य भूविन्यसेच्छायालक्षणसाधकः ॥ सकारादिमधुरिते
कृत्वा यतः छायां निरीक्षयेत् । अर्द्धा यादविदीनन्त्यधूजं घयायविवर्जिताः ॥ जानूर्ध्वा वर्षमेकं तु ऊर्ध्वा
दग्मासिकं । कटिहीने तु बाह्यौवासस्कवाजीवते ध्रुवं ॥ वर्षं चमासात्रियते उदने दीयमानकं । ग्रीवा हृदये
कवतुर्मासी वायादीयमानकः ॥ कन्धाः पक्षमेकं तु दर्शाहं वाक्वर्जितः ॥ अंगहीन स्वछायादर्शे हृदयस्थ
दृक्ष्वं ॥ चतुर्थ्यां मिनदवाशिप्रयाति यमसादनं ॥ शिरनियतिके हृक्षादिनार्द्धनाविनेस्यति ॥ छायांनदृ
ष्यते यस्य नक्षत्रं स विनस्यति । ग्रवंदविशुचिछायायां विप्रकाले विचारयेत् ॥ वम्यते क्षविचा
रणज्ञानं नां बायन रसवा । जनः स्वकानने वक्षे आनूक्तानि वचानने ॥ मन्त्रकस्यविदांबयं ल वाछा सा कथ
यामिते । दर्शाकनगनस्यायिदनक्त्यायिसृजते ॥ ज्ञानकिंगोत्रमार्गेण यथाकालं कृथाम्यहं । कृत्वा दा

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२३२

माकर्नआसंमनकलावर्तगिकी॥खडायानुवीक्षानिकुम्भस्कन्ताकागीनिर्वीकयेत्॥तत्रलकोथर्दगंतु
दीयकत्तदिनस्यतु॥सकृद्धस्वविषम्यांसास्यानदिशिविकल्पयेत्॥तथैवयद्दिन्नयायितदवस्थतत्वैव
च॥कवर्वंयतमानंवाप्यथःस्यात्रिनमवता॥यदासवहिलकेतुतदानिक्षाविनिर्दिशेत्॥यस्तुप्रथमं
यामअष्टौमासाद्वितीयके॥तृतीयतुचतुर्थिप्रावतुर्थ्यकंतुकल्पयेत्॥सार्द्धनकुपंवमकेअष्टुलाष
उमष्टके॥मासमकेववाथादसकमयात्रिकीर्तितं॥यामानांज्ञानयोगेनस्मृततत्रवविवानयेत्॥यंयं
वकज्ञासुनयावल्पंवावलाष्टके॥ततोवेदिनज्ञासतसृकेयावद्दिनंस्यात्॥अष्टौनात्रगाति हृत्वाप्रव
माश्लविवावयेत्॥ज्ञुष्टावसानेदिवसंयावर्क्तयानिवीकयेत्॥यतांयनीक्षावनतः॥सुष्माकाल सवक्ति
तः॥सतुर्द्धिशृतुयाक्षयासंध्यादिविमक्तथा॥सितायकानथायीताकृष्णावाक्षन्नूम्रर्वगः॥विवायक्र

लपटक्षीयाद्युशुकर्मप्रसिद्धयं॥प्रवंहृकनगालिरवःप्रासादप्रकृतिसंधिम्॥सर्वलोकेःभयाद्यायम
भायगिवसापिनी॥नातःयवनवंक्षविकालज्ञानप्रवर्त्तते॥सविशेषंनवास्यानंकिंद्रयःकथया
मितः॥ ॥क्रूंकिजयेद्रथयामलमहातन्त्रेचतुर्विंशतिसादसप्रकृतीयषट्कथामिनीसंहोनकालज्ञा
नपटलः॥ ॥७॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥यत्वयाःदिदितंदेवकालंकालोदयाकुलं॥नाडीसूगिनसंचानं
ध्यानमंगुलसंकुलं॥क्रियत्रतकथंकर्मकतिध्यत्यल्पमथसः॥कथंवावलाचलानांसिद्धिस्थयमितिसित
॥यस्यस्मनशमार्जनसर्वकर्मालिंगकता॥क्रियाःकुर्वन्त्ययत्नेनत्वयक्षकथयप्रभो॥ ॥श्रीईश्वरउ
वाच॥विश्वाधिपस्यदेवस्यविश्वावक्षंप्रवीमितं॥श्वालासदिमहावक्षंलिखवास्त्रतलंगुरु॥कार्त्तिका
यांन्यसलत्रागिवंपंचकलान्वितं॥तत्कृदमप्रहृदिवंमहारुनवत्रयिणी॥हृत्वागवीनविन्यासंतत्र

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री पूजां प्रकल्पयेत् ।अनन्तपुटमध्यस्थां वर्णैः सकलैस्तनुं ॥ संचिन्त्य देवदेवेशं ध्यायेद्धृदये न्यसेत् ।माया
कालानलगतं स्थाप्य दक्षिणेन तु जे ।अघोराद्यं यथायां निरञ्जिकां तु रा ।मृत्युं नश्यन्तु सर्वलोकानं पञ्चमस्य
२३२ सद्योजातं ॥ध्यायेयकं वनावादि अनन्ताद्यान्तमस्तकं ।उर्ध्वे विश्वेशि कान्तस्था कलामायाविरूपिका ।प्रकी
र्त्तिता कायानिर्वाणासंज्ञे निवेशयेत् ।विश्वालयं शिरस्थस्य वर्णैश्च सकलां तनुं ॥एवं प्रविन्यस्य तु देवान् २३२
तान् पूजां प्रकल्पयेत् ॥नाभ्यन्तस्थं कञ्जायां आकाशाकर्षणेन दिव ॥ दैवं वा मन्त्रं विमुखं कायावर्जितं
गुरु ॥ चतुर्विंशमानत्वं यान्तु त्वाटं करुणा ॥ वशित्वं राजराजानां प्रथमे विनियोजयेत् ॥ कलादि
तीयो देवं शिवराजमध्ये निवेशयेत् ।तृतीयायां वशमानं शान्तिकर्माणि ॥ पञ्चमं सविलसद् वीज
शिवं जयन्ति साधक ॥ तत्र कर्म कर्त्तव्यं पूजाविधानतः ॥ पूर्वे कलादिमी यान्तु तत्वर्णयनि

वह्नितं ।तृतीया उत्थं च तत् तत्वर्णेन समन्विता ॥चतुर्थी दक्षिणे देवि वर्णैश्च यथा शिवं ।पञ्चमी पश्चि
मवक्त्रे वर्णेन च विवर्जिता ॥ कर्णिकायां तु नाभीश न्यसेद्देवि यथाक्रमं ।चन्द्राग्नि दलयोः शस्त्रः
दिग्दल ॥सीमान्तं चाद्रुतु वायव्यां नैऋतीं स्तुयन्ती तथा ।दक्षिणे कर्णिकान्ते रुद्रकालीं नियोजयेत् ॥
उत्तरे कर्णिकायां सीमायामीं नियोजयेत् ।एवं मन्त्रेश्च पूजयेत् विधिस्तथा ॥ अर्च्चयित्वा यथा
न्यायं ततः कर्म समाचरेत् ।शिवं पञ्चवक्त्राय तं सर्वकर्माणि योजयेत् ॥ सर्वकर्म सुसिद्धार्थं जयदं
नित्यशः ।निवृत्तिप्रणवाद्यां तु कलाख्यगमनादिका ॥द्वितीया देवदेवेशि पूर्ववक्त्रस्थितस्य तु ।तृती
या च चतुर्थी च वक्त्रेन तु ॥ याजयं पूर्ववक्त्रस्य दीपिका ।चतुर्थी पञ्चमी चैव तथा
कर्मयन्त्रा ॥ पूर्वन्यासं तु ज्ञानां जीवपञ्चामृतं दिवा ।जयेत् सर्वमन्त्रस्य स्थानात् स्थानं क्रमेण च ॥ देव
कता

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री त्वमन्तं तरुजयादस्मात् संशयः । अस्मैव देवदेवस्य योगियुक्तस्य तत्त्वतः ॥ अन्यकर्माण्यनेकानि भस्म
दीनयुक्तस्य तु । तत्त्वाग्रीनविन्यासं पूर्ववच्छक्तिदीपितं ॥ मध्यादंकेन वक्त्रेण कृतन्यासं ततः क्रमात् ।
२३८ देवियन्तं तु सर्वलोकानां हितकाम्यया ॥ नास्त्यानं कस्यचित् कर्म तु कृत्स्नायितमदितं । प्रेग । यगास्तुमन
साधीनिस्तु द्वितीयेनिस्तथा ॥ सृष्टिस्थितिकारी संहारी यानी तु मालिनिः । मालिनी कालिनी चैव वक्त्रायास्त्र २३८
र्व्वमण्डला ॥ पंचविंशकलाख्या तावत्तथा तु नीलका । तासु कर्माणि सिद्ध्यन्ति कालादयश्च नानृगा ॥ प्र
नासवदितत्पूर्ववत्सर्वकर्माः सिद्धाश्चिताः । कालिनी कालिश्च यांश्च मायामिनीनां जयायवा ॥ वन्द्र वन्द्रकलार्द्ध
विभ्रितया संप्रतिष्ठिताः । कूर्चकेसर्वकर्माणि संपूर्णविधियोजिताः ॥ वियदी नाकीयमानेर्कांतक
मनियोजयेत् । पूर्व्वमन्त्रयेत् कीणा पूर्णकीलविदर्दयेत् ॥ कीलांतु काकलायावद्भचदिकर्मनिया
कुर

जयेत् । साअतुवीजवीजं वसवीजं सद्यो जयेत् ॥ तद्वा दक्षिकार्यं ब्रह्मावीजनं देविकानयेत् । अ
कानादिविसर्गान्तैः स्ववक्त्रं तु यथास्थितैः ॥ कलावद्धान मध्यस्थं पूर्वमयं यथार्थिकं । कृतन्यासेन
देवानितस्य कर्म प्रसाधयेत् ॥ शिवशक्तिसंयुक्तं गुरुपूर्वविनियोजयेत् । तर्जन्यासं तु मायुक्तं पूर्ण
मण्डलयातथा ॥ मध्यमायान्यसद्विद्यावायुक्तं क्रमानिक । पूर्णयुक्तं कनिष्ठायां तन्मध्ये मन्त्रायुक्तं ॥
मालिवर्त्ययया युक्तं वक्त्रं नप्रतिसंयुक्तं । ततो मातृगणं मध्यकन्यां विनियोजयेत् ॥ अगुह्यवीज
वानुत्यां मध्यायां तर्जनीस्थितः । अनामिकायां मूर्द्धायां यामिका मादक्षिणादि ॥ वायव्याग्नेयनैर्ऋत्य
मेणान्याग्नेयथाक्रमं । प्रतियुक्तान्यसद्विस्तुतवर्म यथाक्रमं ॥ एवं श्रीलोकन्यासं ततः कर्म
प्रसाधयेत् । जातमंतु ह्यवीजं नयजं नञानयकृतं ॥ श्रामयस्थितिं जयं यदिश्चानेस्तुमन्त्रितः ।
र्म२ गिर

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

जाके तर्जनबीजेन आजितं याजितं याजयेत्सदा ॥ दस्तु प्राक सर्वसिद्धिं उग्रणं तं बजायतं । यद्यदः २११
श्री प्रथमबीज यदि युक्तो जयेत्सदा ॥ सुविनाशमनसाकाग्निमात्रामाकनासुवा । उयतिस्थकिकर्मयुक्तस्य
यक्षं ददाकिब ॥ दर्लयकि यमुं नस्यकर्मसिद्धिं ददाकिब । सुलिमादिगुणैश्वर्यं मक्रि ममि ददाकिब । ४
२११ यत्रारिरुवकार्यं भूसंग्राम च महानय । जयताशकतन्त्रे बजयारुवति सर्वदः ॥ ॐ विदाब्रप्रव
लेतलरुयागम्बनेयद । यथा श्रीतिसमायुक्तं गन्धं कालसमन्वितं ॥ नानाज्ञानसमायुक्तं हृदयं यास
सिद्धिदा । यक्रमध्याकनाद्धविनाजीनारुदनयव ॥ गजुमांसमयलेवेवस्थदनयभ्रयुक्तन । दरुतन
संस्तुजलेलनस्तूस्तिरुः सानसंगय ॥ याक्रूयमनपूरबददविसायिदृशाकनकसं । हृकेलयाननादी
निननमुद्रीगकदानिव ॥ मातलस्यन्यरुदरुनगकुष्ठाग्नीयथासुरर्व । यक्रुसदकिलेबीजंमूद्रणेस
छु२

प्रयाजयेत् ॥ उन्मूद्र दानूर्णं बीजं ध्यानजप्यसमन्वितं । विनाश्रिरुस्मनायाकं कौबीवंकुनदाकयं ॥ व
क्त्रया वधनवेवहकाणानुविनाशनं । यश्विनं शिवसिन्यस्यदक्षिणं हृदयं न्यसेत् ॥ प्राप्यानान्तं उदी
प्रांतुयदया ॥ सन्निवेशयत् । साध्यस्याक्रमणं न्यासामूद्रासूत्रस्य निलयः ॥ डाश्रादी यानिदवलिवियती
कराताविनु । यः श्लाकानि प्रकूर्वी हमूडिताकर्षणं तकणा ॥ संद्वर्णमण्डली युक्ता कायादवितिवादृता । दा
नाकाप्रणवाद्याचमूडितामूद्रणं तरुवत् ॥ मध्यमांगुलिविन्यस्तं मूद्रणं संप्रकीर्तितं । उन्मूद्रणं कनी
त्यया गायत्री तर्जनि स्थिता ॥ कुसुमेति यद्दविनकाकर्षकरं यदं । ज्वालवायव्युसावित्री उं कानतिक
यान्विता ॥ यनमकुवानलीवदस्थायन्त्ररुयाकिनः ॥ विश्वेतियत्यदंदाविनादाक प्रणवादिकं ॥
सतनं ददतं सिद्धिः साधकस्यानसंशयः । प्रथमन्यास यागस्तु वक्रस्य काथितस्तव ॥ वक्रन्यासीय

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नीयकुकथयामि कवानघ । कलाकायाकरणादि विनिवक्तु वृन्द विन्यसेत् ॥ सर्वकर्मप्रसिद्ध्यर्थं मन्त्री द
देव विन्यसेत् । हृदयं कुर्यात् शिव ॥ शिर पूर्व समन्वितः ॥ शिखायां तु गुमालीतु कवचं शालिनी युतं
। अस्तु महाम्भना युक्तं वक्त्रन्यासन्तु पूर्ववत् ॥ मध्ये वक्त्रस्य यद्बीजं सर्वनाडिमूर्द्धा ऊर्ध्वं । मुखं सा श्चव
विन्यस्य स्वनवर्ग कथान्मनि ॥ यन्तु नाल अर्घस्य नासि मध्ये कलान्यसेत् । अनन्तकुर्मजं प्राकः प्र
या । शासीम कर्मकः ॥ मूलवर्ण न च कुत्राणां पूर्वपत्राधिवन्यसेत् । मूर्द्धनं यन्तु मां वृद्धि द्वितीयस्वन
स्य दनः ॥ अनामिकाद्विजामन्त्रा विद्यानवं नसंहितः ॥ तुर्यं सर्वलूतानि पूथवाकर्षयकृत् ॥ २९६
मन्त्रं सर्वरक्षणमायाक्ति सर्वदा परुषकिदि । सदाशिवं सालिन्यां महामूकं टसीषनः ॥ उ क्रामणं
प्रयोक्तुं अग्निं कारि तुर्द्धस्मनं कथा । कलाञ्जन वस्ययुक्ता महासिद्धिप्रदा स्मृता ॥ त्रिजकानकजानीनामा
मे २ तु४ तु४

नलभाविनरुणी । वक्त्रः यश्चिमबीजं नरुक्तानसहितं नतु ॥ मूर्ध्निमान्मूड मायाक्षिरे नवनायियत्स्वयं
। वक्त्रस्याकन बीजं नक्तायायुक्तं नस्तुवकं ॥ अयमध्यकरणप्राक् स्वगतिश्चयत्वकुर्या । वक्त्रदक्षिणे वी
ऊनसानूत्वानत स्तुवकं ॥ जलाग्निस्फुरनं कुर्यात् । यक्ताणां वनिवारणं । प्रलवश्चकुर्यात्स्का अन
लाकनरुपितः ॥ अनन्तमायादकरु रुद्धि खान्द्र वदस्तनः ॥ सकारि मक्तिनं हलावक्त्रिनाम विदक्षि
णं ॥ उदकं प्रक्रियद्वविगवस्त्रं रुयेनाविधिः ॥ कलान्तरः शिवादि विन्यस्य नाक विरूपिकः ॥ आसन्न
कस्य हृदयं सर्वकर्मकरं गुरुः । यन्तु ल्माउ ववावादमात्रीहृदयदक्षिणे । वनिताकनसं वद्धः कु
नहक्षानिनीकनं । संजीवितं समासं नक्रमाकर्षयक्रियः ॥ क्तायाक्रान्ता कलादविमायाकनावि
रूपिका । ग्रामस्यास्य विनाकीठगाग्राद्दर्द्धनयाक्षिना । अंगुष्ठमध्यमां वक्त्राद्वितीयस्याहनीयकां वि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२९१ मांसाद्यानयेत्क्रिये अस्य च प्रणवादिकं ॥ कामार्त्तं मूर्त्तयेदेविन्यस्मूर्द्धिनपीडयेत् । कृत्वा सांधं बनाथार्द्ध
ह्रस्वं वर्षपनः स्मृतः ॥ शशिनीमादिके कृत्वा नंजिकाकविसर्गकाः । मात्रीणां च यथान्यासं प्रणवाद्यमु
टांकुशं ॥ अयूनाकलयायुक्तं उकारायनिसिव्रया । शक्तिमक्त्राणादविंद्वजस्थानिक्तानने ॥ द्वनस्थंव
लनयूंसांसायंदिक्तद्वं नकणाच । यूवीमंमादियरुटुक्तस्माप्तिनत्रेणजवीक्तनं ॥ प्रवोक्तविधिनायक्तानि २९१
वश्यानसमन्विनं । प्रयोगाद्ध दर्द वींगिअमा घारमविक्रमाण । वशमानक्तनं कृत्वाउकानप्रणवादिकां । द
र्शिमत्रिणां स्कदगाकिनीनिम्रदिनं ॥ हृदयेदलनादान्तं प्रमाप्यः शिवसावितः । उवीनयास्तसंयुक्त
भृत्युक्तासदाशिवः ॥ अनन्तनसमाक्रान्तं प्रणवादिक्तर्गषितं । अकाशगमनं स्थासमन्त्राह्रकादिम
न्त्रुणं ॥ शनमक्षानयूक्तः सर्वजयमूसरवया । प्रकियूक्तः पनार्द्धविकलाचूर्णानमाक्तम ॥ मत्यनादीन

न३

द३ ड३

संयुक्तीन्द्रयसयनिवर्त्तिने । प्रणवाद्यंदियामन्त्रः स्वात्मान्तप्राणिनायनः ॥ माक्तदिजन्तुओं घाकाहम
सौम्यारवशङ्कुवान् । सात्वीनियानिजीवानिकासांशिवासिदयथ ॥ यनसर्पयताजानिमासांशिवसिदा
ययन । पानसर्पयनाजीनिवक्ताकनियोविनां ॥ दस्कनकीकूर्णवधानद्रुयीरुवनकणाच । उंकायसं
यदहत्वावलवीजवनाननं ॥ नवासिमन्त्रयकृत्स्नं नरएकं प्रनष्टसति । गच्छनन्यत्रवादगं पदवा
वाब्रयाजिनं ॥ अक्तव्यासे नवान्तस्थ प्रणवाआदिशान्तगः ॥ दिशावक्ष्यचकून्नरववक्ष्यज्ञालनान्तक्ष
प्रणवींशिवसिन्मस्यत्वमन्त्रहृदिवेरूनाः ॥ विद्यालयंशनीरेकुआयिनंदविवर्दिनयत । संवृर्णमन्त्र
लायुक्तं अन्दर्बवंसदाशिवं ॥ हृत्लिङ्कंददसंक्रामं कथालकंठविलयत । नत्वक्तनाद्विनीयननत्वन
रूत्वयाजिनं ॥ शिवनाथिष्ठितं हृत्वाक्रमने यावदिकृति । अंक्तशः प्रणवाद्यन्तुयः शाक्ताकर्षणादिकः ॥

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
३१९ मुद्रिकानां च नादादि अन्यत्र यानि मुद्रया । अन्तर्वय प्रसन्नाय कृते लोके च कर्मकारकेषु ॥ कपालयोगमुद्रासिद्धि
कार्यस्य तु साधकः ॥ सद्रवयनुवाकस्तु न जिकानं जिना कुलः ॥ ज्वालिरव्यन्मस्तु मध्ये के लिखितं स्तुतये
द्रुतं । अन्यगानांगान वृज्जन्नयं यमनसि चावते ॥ यत्र गिशवान्तनायकः कानिकाप्रकलापति । कि तानि
गउयागानां छेदनं प्रनवादिकं ॥ विनासस्मन संयुक्तां शावनां मन्त्रपूजिता । तया स्यापि जिमलोकेत
सर्व वशं गमस्य वत ॥ प्रणवाद्यं च नादादि हृदये [illegible] मान्त्रयादनं । वक्तुराकारसंयुक्तं यन्त्र यं
लयन्त्र यगविद्भवित ॥ विसर्गान्ते न दत्वा सा ह्या सकासि मन्त्रितं । नामगम्य नादि सानां नामानां चे २१९
मुद्रणं ॥ अदि विघ्नन्मदा वात मदात्मा तानि वादनं । हृत्ययन जनीना तु स्कं तनं यतम मदत ॥ कलादि
न चानन्यूनानन्त न रामन्त कत्ता । तनीयान जिकान्तस्थाके वलाप्रणवादिका ॥ यन्त्रमा व्याधि जननी यत्र

१२
यत्र उध्यूर्ध्वके । ज्ञात्वर्स दर्णनाद्धं विन्नमासा नत्र नत्र तु ॥ मदा गुञालने च कथयतं मन्त्र वक्तुयूर्यं । कल्पके
नादनं दिवा सथः सिद्धिप्रदायके ॥ मनसाति यदं पूर्व ज्वालानजनवादिकं ज्वालस्त हृदयंके तस्मावानान्त
नस्त्रिनः ॥ सर्वप्रकाविधिवक्षत्रों द्विदक्षिणामूर्त ॥ नात्रो सूर्य वजानाति सर्व लप्त गुरु गुरुः ॥ तत्वात्मकं यश्च तु
कायदनानन पूर्ववत । समाभिस्तो विजानाति यश्च मन्त्रनसिद्धो वत ॥ ज्ञातिमन्त्र कवं वामं यस्य ध्रुस्तु नमस्कृते
तं मुद्रयति दर्वगादक्षिणान्मुद्रणेदितं ॥ ताव्रान्मकं हाकाराकं यदं कानकरुपितं । तेनचानुष्ठमाज्ञस्तु यश्च तं
विन्दुमीश्वरं ॥ हृदिहत्ताकारं दिव्यं विजानाति गुरुर्गुरुः । यतस्त्रवात्मनावाप्नियदिया मेनमूर्ध्वकृति ॥ प्रथमस्य
यदस्मात्केतु क्षानानां वक्तुश्रयं । नायकानां यक्तु कर्तु तु क्षकाकारनं कल्येववा ॥ तेनादावंशो हृतौ यादनानं नयो
जयत ॥ प्रणवालकः यतं धामव्यापिनीतितत्तः यतं ॥ विघ्नस्तु विघ्नस्तु तथा मदा विघ्नततः यतं । कादाकपालव्रत
त्र

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २७९

न्त्रवायादस्ते मस्तका॥ स्वनगस्त्वर्संदेदयर्द्धविक्रास्वागम॥ निरंजनाथक्रियर्कन्दे नवांश्च वनानन॥
ननाकागायर्द्धवलिविताददियदाकर्ग। तथान्ते मीमहल्लू स्त्रान न्नास्त्रक्ष्याप्रसादया॥ प्रसादाक्काजयद्ध
विद्याभिमर्द्दविनाशन। यद्ध्यास्वावयदांमस्यश्वा माश्च स्त्रान्के यथाविधि॥ ब्रनानिवियदीनानियन्तु क्का
क्के नियोजयेत्। वक्तु स्वास्ते येगन स्तत्कस्ते नियोजयेत्॥ रु द्रा वान्तविशामन्त्र त्रपस्य वविवर्ल्न।
ॐक्कर्णीवूक्त स्तुथ ॐ क्रम्रक्ष क्ष्क्रू वाश्रा क्र कन्थाक्रमात्॥ ॐ नथाक्रमकर्म्मकि मात्रीणान्हृदये पन्ति।
यूर्ने नजप्य मात्र नसाय कस्यस्तुलप्रदा॥ स्वकिमानयाद विसं प्रदाय ददकिव। सकले स्वनलायस्तु
सयायेन्त्रासिस्तुयन॥ यन्तु न्त्रमिकान दविकी नाका कनमिप्रिन्त। मूनर्द स मीत्युजयन नक्राकर्षयेत्।
विधि॥ उक्तानि यानि कर्म्माणि योगिनीजालशंवर। अयुतं जप्तातु सर्वाणि कवाश्च वदिन्नीलया॥ अ
क्रू४ क्र५८ क्रू५ २७९

अूनादृशोन्मा दृष्टि नथादृष्टिं विरावन। कवाकिलीलयादविदयदन्यदयिशावक॥ क्रुधामालयल सर्वजीवा ५
यति सर्वदा॥ अूणनीयक मान तुकायत यत्रवावत॥ यानियानितु कर्म्माणि श्रूयते पृथिवीतले। हृन्यक्त वाक्रि
यते वाउधनादयिवावत॥ ॥ इति जयद्रथयामले हनीयषट्के योगिनीसंचारे यन्त्रचक्रविधानपटलः॥
७॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥ देवदेव विशिष्टानां योगानां कथिता विधिः। अधुनाश्रोतुमिच्छामि सामान्यं तु महाध्वरं॥
तत्समदर्शनमात्रेण जलक्त्वाद्यासीनविक्रमाः। तस्य यं देवदेवेश यन्त्रा यन्त्रादकयोगा॥ ॥श्रीभैरव उवाच॥ शिवि
गच्छन्तु अप्रमदादर्षितं च ब्रव। आदिसिद्धैः श्मशानेषु आलिख्य मन्तु लं गुरुं॥ श्मशानस्य समनानिश्चकि
यिलाम्नामयं गुरुं। वक्ता दकविमिश्रेणेन नरूमिप्रलयये॥ श्मशानरसमसं श्च श्मशानकूदलं गुरुं।
श्मशानांगारचूर्णेन तु त्रिवर्षमन्तुलं लिखेत्। एकदस्कं द्विदस्कं वा वक्तुनक्रकनकथा। एतत्त्रयद्रूषिताकेन

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री गवस्त्रं गन्धपुष्पकं ॥ अक्रोधनामगुर्विद्दक्षिणायां ज्ञानभारवः ॥ कपालमालाभरणो बीजद्रव्यस्याव युक्ति
न्तः ॥ पंचमुद्राञ्चन ध्यायेऽन्वयं दिक्षुमिकः ॥ नदाद्भुतानुसालनसमकालवि वेदिन ॥ आलिखेमण्डल
२८० वर्णधावसिकोञ्च दायकं । चतुरस्रं चतुर्द्वारं मध्यपद्मविस्तारिकं ॥ अष्टपत्रं तत्र कर्णिकायित्विकं गु
लं तस्य मध्ये न्यसेद्विशेषं वीरं मविक्रमं ॥ दक्षिणसिमूरवं दीपं सीमन्तं यन्त्र यावद् । नस्याग्रतः स्थि
तादेवी सुधा यायावविक्रमं ॥ सेवनादिमूरवं कृष्णं यो द्रव्यां न्यसेत्कः । पश्चिमे कर्णमादौ कुण्डलं चण्ड
मं गुरुं ॥ नदि गणयमिस्वेवक्त्रवर्ग्गे अनयादितां । अग्न्यायां यावन्नवदनं नैऋत्यां कायमूर्तिकां ॥ वायव्यां
कामवीजं स्थां प्रेणान्यां योगसंरुवां । चतुर्दिशं कर्णिकायां मिन्याकं गणात्मकं विन्यसेत् ॥ ब्रह्मवाकारूतां त्वदि
दीयावनं न्यसेत् । एतौ यानि निविन्यस्य न्यसेद्भयात्कुर्यसे ॥ पञ्चमं सर्वदेवानां सर्व्वगा किन्तिच्छका ॥ २८० २

सकृमनुध्यदान्यस्य न कोप्यावृम तथा । नव मसा ग नाम्यस्य यथा ग क्ताप्र याजयेत ॥ गन्धपुष्पेस्तु धूपैश्च
र्कुश्रासाद्यैः स्रकसंस्कारैः तान नवैः समन्ताकोष्ठ्यत्स्म किंकिणिनादितैः ॥ उमवायावमूरवं यद दाग यसं कूलं
। संपूज्य मण्डलवरं । ततः शिष्यं प्रवेशयेत् ॥ सोयवासां गुविस्त्रागान बध्य द्वलना मूरवं । कपालनागिन भस्त
संपूरन हृदयं न्यसेत् ॥ स्वद्यां गनदि सर्वांगी आलस्य सूत्रकस्यतु । अग्रनीवादयं ध्यस्तं यददाजमने
स्था ॥ वन्तुवन्तुन मूरवं दवियूथ्यांजलिवनं तथा । प्रदक्षिणी कृत्य पूर्वं दक्षिणामूर्तिमाग्निका ॥ ततावादाय
येत्पूर्वादेवस्यायनियूतुकः । यस्मिं तत्ल तत्पुष्पं तत्स्य कूलमादिशेत् ॥ इन्मनुयविजयं नकिल
तस्यकानयेत् । नक्तं नदर्गतस्य मूरवमू घाय मण्डलं ॥ यथ्यस्यदेवना स्क्रानं तत्लर्व तस्यदर्गयेत् । समय
श्रावयित्वा प्राणिं यत्नयुनं तु गोः ॥ स्वप्राक्मपूर्वविधिनासंसिद्ध्यते तत्साधिनः । गुरुः संपूज्य विधिवद्दिशेण्णा
तु ।

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

२८७ प्रविवर्जितं ॥ अग्न्यक्षकलजा मन्त्रांशुकांश्च समयारूपा । नवदावायवर्द्धविद्यागिन्या मा कयाष्टुनं ॥ मा न्तद्र
दृष्टुं व कान्तिं वयावदलं च मेन्तु । अशायनाक्रमप्रादिद्धिघक्षिवक्रव्ण्यापि नृणौ तैन्तुवीजवनीयेविसाघृष्ट
गाकिरिनाष्टकं ॥ यकन्तु मण्डलवर्नं मयास्याकं नवानय ॥ द्विकीयत्रकस्मि पूर्वं मण्डलं कथयामिते । त्रकद २८७
दरूं वन्तु पूर्वं मध्यं यक्षक्षिविक्रं ॥ कर्णिकायान्यसर्द्धचिश्रयानान्त्रजसंरूवा । दलनयामिना न्यस्य पूर्वा
क्रनक्रमन्तु ॥ वन्तुर्दिग्गनियुक्ता विन्यसन्नूर्द्धमण्डलं । पूर्वदलवास्य वं देवं आग्नेयन्तु मनासंरुवा ॥ दक्षि
णयामजां न्यस्य पश्चिमं न्नकनां न्यसेन् नैऋत्यां कालजं दद्यात् दिक्ष्वा आग्नेयान्तु कल्याणं ॥ मातान् मा कयादे वि
ष्णुं यदि कत्र याजिता । सावर्णकलणां दविमध्ये उदकप्रनिका ॥ रुलाककासनायूकं कल्पेन्तुवर्णवर्णि

सदञ्जलं कलसं दद्यात् यद्दनं नन्तु ॥ नैनासियकं कर्णाकं व्यदिक्ष सिद्धिमूलमं । लघ्वान्तक्षा रिपिकण्ठका
ण्ठयीजनसंमनं ॥ ककण्ठवन्तु कवनं त्रियक्षिकलसंरुवं । रुवं वर्वं वानस्या गन्तु वामेन्तु ज्ञात्रकमेवव ॥ कनं व
वयनानिलं कृष्णं गन्धान्तलयनं । कृष्णमाल्यवलिं यदकर्णं लं कानसूपितं ॥ वलयास्तु वर्णायनं न्त्रयूव थनि
सूपितं । नकां वदा नक्रयादादि वस्त्री न्त्रयथा विण ॥ प्रकृत्रं निजनिर्दश मोनी विद्याद्रुनं वदं । मासमं कंच
यं मन्त्री द्वादशानां महाद्रवौ ॥ मासनन्तु मदायानी थानिच्या यन्यकंकुया । कं र्दनमुं वन्द्धस्ताउं लोकविव
र्कृणा ॥ सर्वज्ञः सर्वकलविस्कृष्टि संदानकारकः । यागिनीनां यदं विदलोकलौकजायते ॥ द्विनीयन्तु त्र
न वक्त्रं यार्वकायालन्त्रपिनं । शिरकयालमन्क्रतं गिनमालाविस्रूपितं ॥ कर्वकर्णं कथायादो प्रत्ययित्वा दृष्टिल
पितं । वामकपालखड्गं कथायं दक्षिणे करं ॥ मानानदिवरंमोनी त्रियक्षिनिवसानितु । अक्रोकं तु वनावा

कु ४

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२८१

दृ गनीशेमानवाज्ञवं ॥ विगन्कन्दवन्दवगि दन्दकसिद्धिमूलमं ज्ञज्ञनाग्श्मवाग्श्वे वगायान्नन्द कानक॥ ३ ॥ खे
वाकसंायिसर्वयस्लवतं साधकाल्मः॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ श्रेगालयमक्तारीमसूक्त संग्रदणा कल । अस्य सन्नु
कथनत्र दवप्राक्शिवाश्चरं गगक्तय ॥ कुलजानोडी यनावीनामदानयाः । कासोनसंनिधानन नाकावागन्त्र
यादिरो ॥ सिद्धा सूसिद्धात्नु न नसिद्धसानस्वगकृय ॥ । संनिधानं प्रकृ वकियत्र नत्रैवदावि रू ॥ यथास्व २८२
कि प्रत्यक्ष्यान्म्भणान मक्तुविग्रदं । मूजा वानत्रभैर्दिर्यैस्तथा कथयगकव ॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ वोडस
स्ममहापूर्यामदादीयावयानचं । यत्र मदविसानिर्थं रे नवी नत्रनिवसि ॥ मदानूजाकवांग्राव कालयालन्ति
स्चवला । विकटाकर किणीवेवकंदधा ओग्नकी नथा ॥ कपालवसमूदिस्स रौनवंयना दनूं । थवेगादविम
श्चर्क नत्रस्तनयगिन्दुयं ॥ गक्तया यत्र दृश्यकेयचमूडा किल्लुपिका रु कानमुर्ववदनास्तु नगणा स्त्रयस्वतु ॥

वी३ स्य२

उयदानाम्न नं यत्र नदागरव्य प्रतिष्ठितं । दाकिनी सिमूरवीयावकलत्र मान्यगणस्तूयं ॥ नदार्सैरवनिर्वाणसे नदी
मूखनिस्तनं । गीयकयत्र नस्ताकत्रं स्त्रीक्काल ववानन ॥ याग्नियामानवालामाणा कियाग्उच्चकास्तथा । नत्र
नत्रत्रसानिर्थं कूर्दकवनवार्ल्कनि ॥ स्वयम्भूनाथानांमात्रीं यत्रदृश्यवं । वीनगणासनक्कानं नत्रसिद्धिर्न
दूनकः ॥ यत्र लरयचितिस्सकिकंकनूत्रमदानय । नक्रस्यणाक प्रत्सक्का किमनो ब्वानत्यनतु ॥ गवसावासूवी
याद्यवज्रिलायंगनानथा । वज्रवार्लि विद्योगुीचरवभ्रकर्णमदानमा ॥ चक्रवंगामदायाम्यासूनूडागजकार्णिका ।
कूनावेसासदवीच गवाक्षी वाचूवंगगा ॥ ब्रेनावनी मदासामादंक्रुावसूरस्तकर्कणा । वैयनीयनथा सद्दाउंगा
कोवर्कस्तकानथा ॥ यवनामानिश्चागीना उग्रार्थीनिमदानय । नत्रभ्मगानस्तूनाथसानिर्थं यान्विनक्रुणाः ॥
विन्यासंतुभ्भगानां यागादविम्लल्स्वथ । दवलागिवाकुमार्ल्नलयाग्न्यासं ववानन ॥ यदूवतुक्षयनथा स

८०

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

फट्कनवकोपिवा।गजवक्त्रं महाकालं भ्रमालं स्थवस्थिनि॥ विकोच्यूर्ध्वे द्रुतसंकु कालचक्राग्नि मन्त्रिके।ग्न
शानाधियतिर्देविश्वयसंज्ञकमान्यसे०॥ दक्षिणे नमदाकालं आग्नेय्यं चैव विन्यसे०। पी०ऽगं पर्वकोन्यस्य नन्दि
नीमाकदिग्दलं। उलूकिनवं न्यस्य वायव्य मण्डकेकेया। आग्नेयां केग्रपालं कूर्मबावर्तं॥ अघदासंकु नैऋत्ये
वेतालान्मकान्यसे०। सुमर्तं कौसंक्षेत्र दक्षिकं महावर्ते॥ पिंगलं गजकर्णं च दक्षिके कूटमूर्तं। कैलासे
नाथिजं चैव।गजकर्णं च कपालिनं॥ दक्षिके लाहज पश्चु उर्द्धकर्ण महामूर्तं। महादेवं स्वकं गगन नीचगन
नायकं॥ ज्वालामुखं वज्रानंचनाममनुलिखग्रायं० ऊर्ध्वं पनन्नु पक्षूनी ककं ग्ध्रं समाकुले॥ पुच्छि दृकोव
निर्व्वयनमालं पविरुद्रकं। यास्याद्ये नैऋत्यकेनु दिजोर्द्वकोसमादिशे०॥ उर्द्ध मनवच्छन्ने नाकेग्ध्रे
समाकुलं॥ चिकिसि कोल्या मानासिपविन० पवि देस्मि गं॥ दक्षिणाग्नेयदिक्षु॰॰ विन्यसं कनवीनकं।
५ त्रसिद्रृकं कर्नजं वषवटाग्यस्त्रो कलवेवव॥३

ॐ वीजं नत्रुदेवगिवनालगणसंकुलं॥ प्राच्यगान दलस्काथाविसर्गसहितं नयं। छौरत्नकाप्रकर्षवयागि
यागिसमाकुलं॥ उदीच्यां वायव्यपत्र कौवेर्यां चनिवेशये०। कन्ययानन्दनर्यविवलवीजनसंयुतं॥ वान्
लवनदेके नैऋत्ये नविवेशये०। आग्नेय्यंगान वोडं कुलकाटिसिनाकृतं॥ यमघण्टकरालं च महाव
क्त्रास्यानका। रूमकीकोकुकी चैव घण्टाप्रज्वलितानना॥ स्कन्दी विघ्नि क्रिया चगा कर्णा कृसकर्णिका। वि
गलीपूतना चैव क्रमणी जामनीनथा॥ गर्जनी रुद्रकाली चैवा मूर्धगामनकला। सीमाय क्राकुकी चैव वस्
मनादवकीनथा॥ मनावगा महारावसी मकी चित्रकानना। पवितामणुलं मन्त्रमाला अग्दा मस्त्राविनी॥
कपालैवक्रमृल्लेसुयिवक्रा नृषिरं वक्र। त्रवर्ज्यमगान विन्यासं मन्त्रे र्ध्या नकापिवा॥ पश्चे वक्रियन्ते न
जसर्वसं पद्मन कुर्वं। नामकनालिमन्त्रैर्वा अर्घ्यान्यां हृदयनवा॥ त्रकोनयावसंउगानां त्रकं नवनवर्णि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २८४ नि ॥ उयफ्रन्मन्त्र वीजेनसनिर्धस्यचैकर्णं ॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥ सिद्धमन्त्रास्तु यादेवमां कामपूर्वमनानघ । यस्य
स्मरणमात्रेण त्रैश्वर्यमुपजायते ॥ योऽगासाग नदवेण तन्मम यक्तसांप्रतं ॥ ॥श्रीईश्वर उवाच ॥ शृणु
मन्त्रं यदानन्दे विश्वाधार्यो गदितिस्तुना । त्रैश्वर्य सर्वतो देवि यस्य संस्मरणादपि ॥ ॥ऋतिस्वकालान्त्र हृः शिव २८४
प्रणवयुक्तं ॥ ध्यायस्य विप्रकारा प्राकला मूर्च्छिमि वस्तथा ॥ द्वितीयार्थं विलामन्त्र तत्वैवा ज्ञानसंयुतः ।
हृहृद्दहद्धं वैतस्त्रस्यउक्तकाननाशितु ॥ वक्तुर्वि शतिमन्त्रार्थं लक्षजापान्तु नाकादि । सोऽपि का या कामन्त्राणि
सर्वाणि मन्त्रमन्त्र प्रस्तु ॥ हृहृ प्रणवपूर्वं मन्त्रं नजिकाक्षः स्वरं वक्तु । द्वितीयार्थाद्दकारस्तु प्रणवतृतीययदाद्वि
तः ॥ ममापूर्णहृदयं दद्यात्रतदन्नकार्य यत्रं । जस्य स्याक्त्यमन्त्रं तु सर्वकर्मकरं यदं ॥ दिन स्वरू शिव
सौवं हं न वान्ना ववानने । अन्तनाकीदकावप्रद्वियू मावस्तकः मनः ॥ रुउकस्यानकामस्याणि वा मन्त्र

कर्णेइ वि २
वचानने । पूर्वोक्तं नविसाल्गन अमा याः सर्वकर्मकृत ॥ हृहृ हृदयदं पूर्व क्रं ओंक्रं हृध द्वितीयकं । हृहृ
उक्तसंयुक्तं तृतीयं तु यदं स्मृतं ॥ दक्षोकाक्षयसंयुक्तं शिववामतुं ववानने । काथक्रु योंविद्राणि कर्माणि क्रु
र्वन्ते स्तुतं ॥ ह्रीं श्रीं ह्रीं दनयदं द विघनान्तं ववर्वाल्लिनि । दयात्मतु मदा हागे सर्वकर्मस्मृतं ॥ वक्तुर्गुले
ककालस्य हृतं वर्के स्वस्तुयितं । प्रूक वर्से नवादवीदशि कण्ठद्विरादृतः ॥ स वदते नयू कान्तु काव्यं तु नवा
कनं । यक्षाविधानं सर्वं तु नियाकाव्यं तु स्मृतं ॥ हृतं क्रीं विस्मृतं नयदं प्रणवपूर्वकं । द्वितीयान्तादिकल्या
शियिवस्वनदनकर्णं ॥ हृहृ क्रं हृहृ वक्तुर्थं तु दक्रीं ज्ञानयदान्नग । क्रूवान्तं वयदंद विश्वन्तु मन्त्रस्यसाधं
कं ॥ त्रैतदंस्तु यदंदद्या अमाय शिवस्य वितं । वर्मा विशा करदं क्रं सर्वकर्मप्रवर्तकं ॥ ॐ क्रं ह्रं रुनं क्रं
न्न्रू ड क प्र क्रू । कनिसिजिनिजिदिदहृः । उयहृद यदं द्यावस्वर्व कर्मकनं यदं ॥ अन्तमन्त्रानयादविश्व
८२

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २८५

सिद्धार्थीमथिक्रमात्। तथा कार्य्यं च देवदेवेशि किं तत्त्वं पतिपृच्छसि॥ ॥कृतिज्ञ्यप्रश्न यामलादिनी वदक्षाणि
नीसंवादे सामान्यविलक्षणपटलः॥ ॥७॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥ तथा कार्य्यं च देवेश यथा समयपालनं। यथा
तत्तु पालीनां जायते सिद्धिरुत्तमा॥ समयार्थं देवदेवेश्वरानन्दैकवीक्षणः। यादृशं यत्तु देवेश तद्वद
स्वानुमर्हसि॥ ॥श्रीभैरव उवाच॥ समयाचारचक्रोऽपि यस्मिन्नत्र प्रवर्त्तते। शिवायतनाय यादिवा स्या
र्ण्णयः स्ववक्तु॥ यन्मन्त्रं तु नवार्थविलासवाच्यमन्त्रमन्त्रं। यानि गात्राणि सिद्धार्थं यागिन्या वादिवं गमः॥ न
निंद्यात्तान्यविक्रिया॥ पूजयन्तीतु निःस्वाः। तत्र स्वात्मस्वरूपं दस्य एकं विकल्पं ज्ञेयं॥ तत्रस्मिं देवना
रंगादुस्य नाधिनकानयः। नक्षत्राक्रतु नवाकं यथा विकल्पैर्वञ्चनानयः॥ विपर्ययं चतातु पतिकुद्धिं त्रियं
यमं प्रयवादिनी। समन्मावान चक्रांश्च प्रमादी सदा स्तुवः॥ ज्ञानमानं सर्व्वकः पंथ्यं ददे नयन्निराविकः।
ल२

बि२

नारीवयासमृद्धेन संयमानुकूलपालनं॥ कित्योकित्यवकक्रन्यात्रियमेः पविक्रविनं। न विकल्पेन नामानं संप्र
दायनिवर्त्तकं॥ ज्ञानसंचरणेयं दानित्यमक्रोधनी स्तुवः। ततः स्वात्समयाद्भ्रष्टा तामावर्ज्जस्य सिद्धिदा॥ शाकि
नीना मर्द्दना नि समयान् गुरुसाधकं। नव्रकाणं ममक्रान्तुकं वयविवक्षयः॥ सर्व्वजायी सनानेस्त्री यज
नं चैवकानयः। नित्यमेवस्मरं नादनक्रसांजीलिवंतुकः॥ दक्षिणायनकालेतु समयान् व्यतिक्रमे। उत्त
रायणमतु पूर्व्व यत्तु कर्म्मं प्रनिंदितं॥ स्वयानिपीडनं चैव विलार्द्धगनकानयः। स्वकुलं च तलीनक्ष कुलसं
वानसंकतं॥ क्रमान्तं पिकरूत वायदस्य नाधिमक्रिया। यत्राह्व चर्य्या कार्य्या वा वतय पूयशस्विनि॥ क्लिङ्ग
कानिनकार्य्य प्रारम्भ नवा वानदर्शनं। स्वकुले यत्र गात्र वांणा कवेलः सदा स्तुवः॥ काम्यपीजनवर्ज्जस्य वाङ्मनः
कायकर्म्मरिः। दयालुस्वागतयादार्थ्यं पूजा सर्व्वत्र कानयः॥ रुकयशिगिद्धिः सार्द्धं प्रिय सिद्धि कुलनंदनं।

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
नैवेद्यं यद्विविधं मांसं तु रुधिरं प्रक्षालदापयेत्॥ स्ववक्त्रे पिबवानादर्शे नवीयनदापयेत्। अथ लभ्यातु नान्यत्र द
यतीमववाहनं॥ नैवेद्यमक्रमकथादृद्विमादासिद्धिविधादर्भं। तस्मायतनेनवक्रे कथ्या। गागीरूलकाकिसि॥
रुथानयालिनी दन्याक्षाकिनीविक माग्रिते॥ अन्यत्र उयदानादिदृष्यावाकर्षय मूलं॥ कृत्य ध्वनन्दिवकायाथा
गप्राप्यावसंयनां। नासं प्रदायतां सनउनूल्यायकतं प्रद्वं॥ ॐ सेन त्सममादाविकालिमर्द्धमदाकथा। अ २८७
नायिकानां स्कून्स गिगाकिनीनां मयादिना॥ एवनासप्रवक्ष्यामियागिनीथानसिद्धिना। प्रातनू द्धायनित्यं
उपस्थ्य प्रयतनः॥ उनूयू गानतिं कृत्वापूजान्यकुकनः कन्। यं कं पियषवक्त्रे ध्याबा मूर्द्ध्नि वसुब्रुतं॥
कथनियानि कर्माणि सिद्ध्यन्ते तस्य कानि[illegible]। आवाह्य देदमाश्रित्य यस्मात्कान वनानन॥ गिबादत्वाशिरूत
नकसालं पूजयेत्तदा। ज्ञानशयिस्तदापूर्क्ष मनाञ्च वज्रालिनः॥ यथा कृत्वा नूचा[illegible]नलबानामयिकान
व१

यं॥ रुमिन्नीयास्तुयोउक्तायवलगाउपियास्मिन्॥ ध्ययत्सूनत्यकंनास्तु स्ववर्गं वसदाकृत। अयदस्क
समवर्लसम्यदासूनल्वेस्व॥ सर्वविस्फासूसर्वासू सनद्वः स्वसूर्वीरुथ॥ नत्रयादिवनं नित्यं त्वसन्कानां
यथास्तुवि॥ चः यत्नायनिर्नीवार्या सर्वं वन्धूववाननं। अत्रुतत्वासदावस्यु॥ गरवपूज्यायगाह्विनि॥ त्रिसन्धि
कं वपदवंगि व्रतं भवानियाधनं। ननिंद्यं मद्यमांसानि वलत्वथ भूवलिंकिय॥ मनान्मलं विवन्द्रुय व्रमलं
मद यनसा। धिजिगुम्रद्वनावादिं यथिकं यथि पूजय॥ सानिध्यवन्णपूत्र पूज्वतिनं पूवकानय॥ आ
तितिरुं मदासाग्नेगगमाउद्यायदानका॥ अस्मियूरुः सदादविवनउीडासुरुनिमू। नित्यनैमित्तिकं
कर्म्म सर्वं नात्वेवकानयत॥ गन्धदवयि दवशिजाग्रं निर्वं स्वयं भ्रमनू। कल्पयित्वाग्नमानं नसर्व
कार्यमूवर्लयत॥ क्रिडूमानाल्लसं वध्यामदाकाली सूनकिनः। विग्नवूयधथाद विनादयिनू मयः सत्रा॥

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पश्यं नयि महासाग्ग ञ्ज्ञानमानं सर्वयोगिषु । कथयिष्यति यथा तद्योगादन्यत्रगोचरात् ॥ मन्त्रसूत्रकावानञ्ज
श्री न्मार्गकिंप्रकाशनं । नारायाययद्विवादेर्व न्नोर्त्यन्त्रवकाव यत् ॥ दिव्यासादवक्त पूजाकाव यं ङ्कक्तिनासद । य
२५१ द्विप्रदा चक्रस्य न कदाप्रक्रमनुस्मनन् ॥ अर्द्धं च कलिवाला मा नदिग्ल नक्काजीविका । कक्षिमां क्रन्त्वं सर्वा नि
त्यमवास्त्रिवन्दयेत् । त्रकलोय नकर्लव्यं गोत्रादन्यत्र सूत्रकं । महादृष्ट विशेल्यायिदं वानंगास न स्तिक्त ॥ २५१
महायानकसंयोगशिवं वाक्यं कदर्शनात् । लंघन समयानां च वर्ज्यायस्यातिक्रमान् ॥ वामावार्ने वर्लिन
सर्वकर्मस्य सूत्रकं । देवताक्षा यदा वर्णलामानां संगमकथा ॥ मध्यनान्तरचक्राणां समयास्क मयोदिताः ।
गोत्राचारक्रूलर्यश्वांकथयामिकवाथुना ॥ महायागेऽपुष्पवाद्यादिस्वसृष्टि । वाविय तन्त्रकर्लव्य स्कत्मा त्ति
र्यं वनानन ॥ अवावार्च वमहाशाग्गसिद्धिकामस्कुलार्थकेः । योगेनीनां महासाग्ग न्मायवाः सम्यकीर्त्तिताः ॥
महायदंविशव मैत्रसमागमे देगुर्व्यां यिवर्थ श्चात्मालाथननकानर्थन् ॥ वर्यार्थश्चापगुवक्ष पशु दातेन सिद्धाति । पिलामगः २
७म्२

प्रकान्त्रडक्रमानन्धविस्मृत्य कथयिष्यथा । क्रम्न्नय कु गीव्यवन्चैव वज्रक्षामान्त्रगणस्मक ॥ कमण्डलुत्रिशूलं वचक्रं
शक्तिस्कन्धे च । दण्डं वर्ज्जं कयालं च गोत्रमुत्राप्रकीर्त्तिताः ॥ प्रकाम्मुद्रानदर्शनाद्वि वीरश्यस्यसमागमं । दसा
क्षयामध्यन्त्रन्धयक्षिनाञ महामर्भ ॥ महिषा कुलसिंद च मा कृणां कुलजा कुन्मा । योगिनीनां कुलानीह द्धात्रि
शादिवनानन ॥ केषांस्कप्रधानानिमहान्तिवनवर्ति । यम्मामनावमार्थेवनमस्कारः सतजिका ॥ कयालं चे
वरवट्वांगं त्रिशूलं दण्डमेवच । योगीकुलानां सर्वेषां क्रमन्मुद्राः प्रकल्पयेत् ॥ योगीकुलानि वै ये च प्रधानेगनिक
नित्तु । संस्थानयकुलानां तु मात्तां मुद्राग्गश्रुणुष्व च ॥ गरवचक्रवक्र गदाशूलं खड्गं योग कु(व)मनकु । क
र्त्तीशृंखला शक्ति वज्रान्वटकनामनं ॥ एताः समीयगोत्रीणां कुलमुद्रा प्रकीर्त्तिताः । संकीर्णानां महासाग्ग
कुलमुद्राग्गश्रुणुष्व च ॥ दन्तिनानाशिका शक्ति यगोग कलसाशिला । कपालभाटीविदीर्घ वज्रदीक्षुन्तलिनी कथा ॥

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वलनीकर्णमूलावसीकोर्णकृतनायिका । प्रकाशयन्ति दर्शयन्ति मूर्द्ध नाग्नेत्रजागणी ॥ प्रवृत्तस्य गक्रासं स्तुतस्य
श्री द्विदिसानामहानयं । महीनां गमस्थात्मनयूर्द्धाऽपि यदि कीर्तिनाः ॥ वीजं वर्णांग्लीशदिग्धात्मवक्रन्यासं प्र
२५८ कल्पयेत् । अनेनक्रमयात्मनकुलान्ययकूलानिव ॥ संकोर्णनिर्विवर्त्तिनानिस्थाय यक्रानि यो जनं । स्येन वश
स्यवक्रस्य विन्यस तर्णिकादव ॥ ज्ञात्वाक्रमं ततः सूर्जंगुन्नमादान्मयोगतः । नास्ति वक्रं तु कालस्य हृ २५८
दयं मध्यमस्यव ॥ प्रसादस्तु वामस्य श्रीकण्ठस्य ततः येवव । ललाटके स्थतस्थान थामसां सदाशिवं ॥
नावादिवक्रमध्यस्थेन वर्यं यतं स्थतं । महासे यदेवस्य ततः योगसस्थितं ॥ आलयः सर्वसिद्धीनां ब्र
ह्मादीनां सर्वयोनि । कुलवक्रस्य विन्यासात्मा तयत्रस्तुत्येक्य ॥ यद्वेत्तु त्वा तदिदानि कथयन्ति यशस्विनि
ज्ञानार्ह नक्र वागात्मा संत्ययंस्तुर्यनिह्न लमां ॥ कथयन्ति महासात्म स्वार्थस्वघनस्तथा । निर्जातानि

नउ
बन्तु मेत्र मकाशदर्शनं ॥ सामतान्य महावैनंभूदर्शनास्याशदर्शनं । वाच्यन्निर्थानिजे वाक्ये मन्त्री वान्नरणया
थिर्वः ॥ तत्येवनिर्दिशल्लद्धविभ्रमितेत्वियचीनजेः । असद्धदेनसंवद्धं स्वर्थहीनं निरर्थकं ॥ स्वार्थकं स्वार्थ
कं स्वार्थं विद्धनाथामनर्कि यन । असिभ्रमिःप्रदेः वीजकूतिर्नेन्तु मदकूयं ॥ आलिखेन्नेवसं वर्द्धयमासा
सा वियवद्धितेः । उत्पन्नेत्तु नमस्कारं स्वाहाके मानमादिशत् ॥ ककारान्तेः पदं तुं दरहत कस्यवर्णादिका
। उक्तिः शाक्तिस्तथा यूक्तिः (स्वी कस्त्रि) स्वारकान्तेः समादिशत् ॥ ब्रूहुरु दादयं वैवनियन्त्र यदयक्ष्लि ।
यामिनी कामयोनायकायकाः तत्संज्ञक ॥ नामदीवचलाः श्रान्ति प्रणायं प्रथमामतः । शयशा ग
र्भदिनी यन्त्रविकीर्तिनः ॥ उद्धरूज्ञानी तथितु दिला मावनीयकं । वक्तुर्ध्यायनयनसहीभवलत
शिनत विलः ॥ यथिमासरूमाजात जस्सर्वरूकवागिवा । दूर्जआर्यवनं प्रश्नं कथनस्तु वस्त्रके ॥ ब्र

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

हर

श्री रिभासान्द्रदत्वा निबस्तु यनिकीर्त्तिन॥ ॐ तिकील नूदायागंयाग्नानिसफमं यनं॥ नक्ष्यायिब्रस्तुक्तिग्य
रुनामनाक्तिनीमनितः। स्रुवमद्वविद्र कुव्रः ब्र। न्मायागम्बये नायि॥ निमीदिविनलान्गानिबीविसीन
२८२ मीनला। गमनंति मदाब्रल्मानवमाद्रेर्मनः यनः॥ किनीमदासूनीमक्ष तानास्मनिवासक्रु।
कनाक्वनितिदगभ्रा माश्रीनामयितथा॥ वूदींधाय मदाब्रग्नः॥ यानिसलग्मकनूदेदंगमयूबस्कनं २८२
द्रूदर्द। नाद्दनमानतिनथाअवकादगश्रामदाब्रग्नः॥ स्रुवकान मदायारयेगावंस्कूर्नवदेज। वा
दयाम्यध्यसुदायंब्रथमस्यवनानर्नं॥ नास्कंसिगामयामस्याक्तिनीयस्प्रस्दनं। यिवाम्यध्यसुसभि
वाकृनीयस्यक्सिदनं॥ स्रवकानगतामालाब्रसिकुंक्ष्वासिस्त्रबर्न। वकुर्थस्यठदवभिस्रदनं यत्तिकी
र्त्तिनं॥ जन्मसप्नकसंयूक्रीत्रयनामडुमादकः। रुक्कयाम्यध्यत्रक्कनियंवमस्यवनानने॥ ब्रसादनि

गिरवनान्नदविलंघ्यकुनिर्दक्कणा। मकुामनानमांतकांक्षागमिथ्यलनलवं॥ मदासिविर्मदायानंगगनं
नमदानय। गत्वाकुमान्द्रयान्नराग्नागमिथ्यानिसफमं॥ प्राणजकुनर्नक्रुस्यियिवामीप्रकमस्तनः। सुनाल
यनगान्नरागल्यागामस्यक॥ सुसिगामिमदानाजविनिमध्यत्रगासखि। सिक्रयस्यस्यसंदत्वानसंदग
सद्भदमं॥ मदानामवनगतेमनीनस्यकुवायनं। गृदीलानस्यकाम्रस्यस्यागंमायनस्यव॥ ॐ निब्रग्नाग्वस
दाग्वयागिनीनांसमागमं। कथितानवदेथगिकुक्षा उक्षनवाः यना॥ स्रुति (कं) उक्षनेवादविगल्गूसावि
कल्यनं। सुस्तिवादनवर्णानिनानिसीनंनिस्वागर्न॥ लास्सा ॐ निनामाकुसानिरुगिनीस्मृता। इदिनीद्र
दिने सागुग्यागुसि वसमनीविद्रः॥ नीमनीमितिज्ञातयंत्तीकुल्लनयकथा। मातृक्रं मकुतः ब्राक्कायी
उमिस्यादिनाकथा॥ उमिनीतिनथानष्कायीलूसीतियिकानदं। मानामदयिलयिनं कुनातिः यनिकीर्त्ति

श्री २

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

३२

श्री ना ॥ अथ नगरस्तु नवकाष्मायी मतकनामूअग । दिवीदथिलिमञ्जा मङ्गे कनरभाजर्न तथा ॥ जूमण्डू दन्तुविङ्क
आजयमानी निशामिनी । थिवानी निवदिश्व किम्बगद ॥ निगनि दे थागकुमि सनकसुकमूद्युने । नेन्द्र
२१० विश्र नीविन कास्तु वानत्रिनी निनगीनथा ॥ प्रेव कायासमूजसमू कानी घाथवीम्नका धे नू कायर्वकादवि २१०
सयदी यासिनी नथा ॥ सूत्यमामूस्तनाक्षै थाननानाष्क्रिदगास्टना । थिपिनाल नथासाधासूतुजान्तुय
गावना ॥ उर्द्धथीगान थायकीढिदादक्षिननवस्तथा । नूकज वान था अध्या अनी उस्वजन्म विद्व ॥ गन्धा
खगन ॥ आकीगावथआनजवास्तुथा । मदियमूजयादविउक्षुमीनद्विनस्थ ॥ यून व्यानास्थान्वा
सुंगीनकोलामृगस्थासदिनी गानुथा सर्व्वकदिगमाविजानय ॥ यक्षिकानीववाथी देउ बर्संग्रद
लीस्कूनी । यनस्यनविद्यायनत्रयाधेवमदानध ॥ उत्यम्भे सदत्रालिस्वरावावानग ॥ निदु । आमि

नी त्रयिणी लामा गाकिनी दालिनी खगी ॥ वूलिदिलाडी खगगायभनीदादिवूजिला । दवनी दधानीलू
कीवठनीनक्विनीदिया ॥ कनाढीकालुर्थरुडाइ दस्ती मूखनाठुना । वत्तुर्दीगनि नामानि लामानायवि
सावलं ॥ यिगिनेरुनूबमास थेगावनाकेसामन । उर्द्ध यविउ सर्वस्वप्रालजदद्वाबिल ॥ उर्वयि
किलिर्क शलजसौसानजनर्त्रकी । नूनयी नेन्यालव नेदगर्म नूवम्बन ॥ कादगयम्हन्सूर्कसु
सक्षार विकान्मजे । गनप्रालमनामं वविमूक्र उनलकोल ॥ मर्थ समानसंस्कानं क्रीदावासहेनम्मु
रुकनूमखदस्वाद यिदं त्रक्क अथञ्चद ॥ आम्भवाद चप्रकानि दगनामानि रुकुञा । प्रकालथं मदा
यानम्मगार्नवनित्र वलगा ॥ रावजिा लमलंहामं वठनाकसधामकं । दीयनं वेयस्ताथर्थ अंभानं
वनमाक्रुद ॥ लामावास मदासिद्धि गनआ निगन दलूं । गवालयं तुदथगिम्म गानं यविकीर्लि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ने ॥ उक्ताकुङ्कुमरक्तं सिद्धिला पादपनूवथ । नायूमासीन्प्रियादविनुस्तु कावस्तुकर्णं ॥ समानाजीवस
दन्तियत्नावेवशिनर्वकृतम् ॥ लशुनं पूर्णं कथानकं सीमांसंरुवा कुर्यात ॥ दाग्निर्तवीनथावानीवामाल्मीनकिन
पिणी ॥ कूनूणा ॥ किनीदृवकिभ्रसापूलीमदायूथ ॥ काथागार्ली कथार्द लिविङ्क्षयमसिवादनं । एकाकवास
मूल्लायायिमेमांत्रिणस्यन्तु ॥ सावितांदधिसावीनीसुलीनां यालिरूप्रनं । यानिमानि प्रवक्ष्यामि लक्षक
मनाधूना ॥ मृणालसौरायानावीयवप्रयायनेकर्णी । सिनवकुप्रियानित्यं नवचन्दनगन्धिनी ॥ शिवल्मा
श्रीवनावेवसाक्ष यागिवगोत्रजा । कयकदमसमांसासा नकयीनाम्बनप्रिया ॥ जातीयं यकगन्धाघ्रासा
क्रयाजक्रगोवना । यावेवृदीवनरयानानीलगन्धा वनच्छ्रिया ॥ नीलोत्पलसुगन्धा च वैष्णवी गोत्रजा कुसा
। यावन्त्रदार्यगोर्ल्यसावोनुनीकदलक्षविः ॥ मृणालगन्धारुवनं त्रे स्त्री । गोत्रजा कुसास्मृता । नकुलमोदा २११

कुयानावीनकवक्षावन्नूपिणी ॥ मल्लिकामलगन्धा च कौमारी गोत्रजा दिसा । वीकम्यमावयानानी गुङ्गुव
र्णवनप्रिया ॥ शिवी मयूरव्यगन्धा च वनादी गोत्रजा कुसा । अ:यीनायीनवर्णा सायीनवर्णा वनप्रियागा
कर्पूरगन्धा सकलं सैन्द्री गोत्रजा दिसा । सर्वेषां निमयाकानि यागमीनां कुलानि तु ॥ अभूनासं प्रक्षा
मिसंमयीक्षायन्ते यथा । वावविनकथयं स्वमूदावर्णसंकया ॥ कुलविम्बाकानं वाम्यांग कुनानूवथ
क्रियवादवृक्षानि वस्वकां मूढां नमवक्रिस्वगोत्रजां ॥ नामनमायिनावीणां वामानां दक्षिणानतु । वामद
क्षप्रवाचस्यवामद्ध स्त्रावलीकनव ॥ आलवद्धुसंतुस्मसमयीसाहिधीयनं । कुलवाऊं वदविक्रिं विद्धा
लंवकूलपूत्रक ॥ कुलक्रियानस्युऊनस्वकीयां वादयग्निवां । जयन्ते विश्वां सममीन्तूं वकक्तुसः ॥
वामान्तरनमस्कारं वचो वावकस्कसंरुवां । प्रणामसंममीर्याजकिसर्क्काः समवाः क्रिमाः रवमाः ॥ वा

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

गुलि३

श्री
२१२ मध्यस्थं निरवद्यास्तु कान्तेदेति लक्षणं ।निकः कण्डूयनं वापि निर्यद्दृग्वामयालिना ॥ वंद्धि गौंवानसमवेद
सां विश्रान्तु यनस्यनं ।कथयन्ति स्वकोऽङ्गेषु रसावजया वाः क्लिन्नाः स्वगाः ॥ गल्लुवा वि वृकौ वायिनासाल्य
वायिस्तवं ने ।दर्शं स्तुस्थियदृक्षिक्तु उर्ययिअं निनीकथेउ ॥ सद्भावनामद्भावतिकथयन्ति यनस्यदं ।द्व
न्नसां कान्वं यीवर्ण्यं यं वामनन्वविवर्जिता ॥ नृपिकावृं विकालामायवादृला यथालिका ।स्रुक्ति दृलावद्भवृषी २१२
जन्मां कवसम्भवा ॥ त्रप्तान्तु संगमनैव यवासिद्धिं ददन्तिव ।विरवानि वक्रमादोऽतु सर्वेऽसंयः कान्तं के न
नः ॥ संदृलसर्थयमादायवश्या स्यर्णयत्यून ॥ ॐ वा यदिवानिष्टं वालीक नायिवृ वन्ते ॥ वृविकास
विक्लायायोगिनीवल दर्थिका ।निर्यद्दृक्ष कनायका दृकये स्जयन्यथा ॥ विश्वासे सर्वे ववे स्वासु तामाना
सद्विनिर्दिष्टा ।विविधानि कुन्नयानि संगमकान्तं दिया ॥ समाजं प्रायथ वस्त्रां पवादृलादिसंस्तृता ।

स्तू१ साथ१ पतोऽस्तु
भे२
ओंकलु नयनानि रसं प्रसूव्याग्दृ दसक्रिया ॥ गर्जि प्रकान्तं सायकां वर्लने वया ।ववलावाद्व दृष्टिघ्यवालिका
नां विनिर्दिष्टा ॥ मनोदृष्ट्या वस्तुवना लोक्ष्य कावनन्तनवा ।यदर्वसं नाष्ठ काष्ठ नयमादृष्टा नजीवनि ॥ स्त्र
निवर्णां विजानीयान्तसाध्यासादि कीर्तिता ।स्त्र्यान्त्याविसमूढ्ले नविवर्जनवापरस्तु ॥ यद्भगं याभ्रं कान्त
ने वयिनानां विनिर्दिष्टा ॥ स्वावार्ं विविधा संभ्रांथा त्यागीनां तुलकानी ॥ काथितं सवदस्यं के सिद्धावार्ध्यन्न
सथानादविन्दु कलघाया विश्वत्रयमयः सदा ॥ निरायावयदलीनी स्रुववृकनन्तस्क्रिनः ।यदगाशि
नाम्नकी ववियान्यक्षं वक्षिनः ॥ अनिन्दृशा निन्दृशा नामसृत्सुधावीनि यामती ।समः सर्वदृतू नवृवि
जालतुरमाशिनः ॥ यदवर्ति कलाधानः सर्वदः सर्वदर्कृणः ॥ सर्वा यदानर्सयन्त्रादश मोर्यवलाक
कः ॥ त्रिवर्षित्रनसंवारीनवनक्रालयः सदा ।स्वप्नजाग्रत्स्वयं जाग्रत्सोऽप्यर्थ उरुयात्मकः ॥ मदा

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री मत्सुजयाकुलकम्बनम्नशे॥ शक्तिं शिविना। सर्वत्र यत्पश्यन्ति मानं सर्वमात्मनियम्यन्ति॥ सर्वत्रसाक्षात्सा
२१३ वसर्वबकादि दीयक॥ कालयवकलाकाल प्रवृत्ति यदसंस्थित॥ ॥देवनाशिथयदिक्सुक्ष्ममानीमदान
य। अप्रकाशविनियथविज्ञानयन्तुयन्ते॥ प्रवादार्थय संन्त्रसीनाडीवजादयात्मने। ज्ञादिदेवमथचक्र
आग्र नत्रात्मकं सदाग मूल्दादर्कला याद्य शनीरं विश्वयक्षया। कलयानेजसद्भावं नित्यं यल्यमहा २१३
नय॥ महाव्रत नवस्थायिसमहारे नवः स्वयं। स्वर्गक्रियात्मका यन्तु ज्ञानात्मा स्वर्गनागन॥ ज्ञानविज्ञा
नसंवृत्त्ली महामायाविमोहित॥ आत्मानं नविजानाति श्रीकण्ठ सन्तुनायक॥ श्रीशक्तीनामुवनीयनयो
रक्तिमायन्नरवादयं॥ से यव॥ सन्तुनायक॥ शक्तीनामुयसी येन च॥ कथाति गुरुसंगुरुं। स्वनन्त्राधिमहा
सागवीर्यग॥ स्वसदागिवः॥ ३४ ॥ बौग्रगक्तौ कन्नयस्त॥ संहारात्मा महात्मन। नमसं नागय सर्वत्रैला

गु ५

वासद्धदस्तुस॥ ॥ शक्तीनां वगत्योनित्यं शक्तिमार्गी वलंवक॥ शक्तौदयनतन्ने कर्मयः सन्तुमध्यम॥ ॥ य
न्तु कालकलांनत्र स्वजसीननमाश्रिन॥ दनन्ते आद्यकालपिप्राण॥ सकलउच्यते॥ स्वयक्रीकी कलावानं या
विजानाति कवलं। शक्तिमां कूलप्र नश्यं दशिक॥ सन्तुनायक॥ ॥ वलदाक्रान्यनन्तैकं नकालं शक्तिरिति सु
य॥ क्रियते नायकासोवयूनर्जं नायकस्तु स॥ ॥ स्वज्ञानात्वायकस्तन्त्रं मैदावावनं नित्यंहति। त्रैमार्ग्यवदिर्गी
सीवसिद्धावान॥ सदशिक॥ ॥ मूडो शंरवन्तु संन्स्थी स्वक्षसि॥ यनिवाचिन॥। विवयत्रीउल्लमिस्त॥ सिद्धांव॥ य
नन्तुस॥ ॥ कयालनत्रमूद्राचरवद्वांगं वनहानयं। दंष्ट्राजटानथावकं मूद्रासंनकाणदिन॥ ॥ त्रिश्नलं यक
जं वजं शक्तिवजं न॥ वैवव। दन्तु शूलकनीं वैवदन्तीमूद्रागण॥ स्मृत॥ ॥ उनेमालकणाद विकार्ये यप्रव
दामदं। उर्ध्वांगुलिकया हलानियमर्थं ववाननं॥ ॥ उकदहस्तं कयालसादिदस्तं यामलं स्मृता। न्यूपिना
वा ५

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२७४ कर्षणयाद्यास्फोटनमावर्त्तनं तथा ॥ यवभ्रवानिकादेवस्त्राकाशगर्भादिका । मूर्द्धि वैधानुनामनन्तु मूर्द्ध्नि तुष्ट
संस्थितं ॥ अथाम्बुखललाटस्थो नेत्रमुद्राप्रकीर्त्तिता । अनयावद्ध्यायोगी दिव्यदृष्टिः प्रजायते ॥ पञ्चकस्थ
वसिद्ध्यर्थं योगिनां वशमानये । अंगप्रदक्षिणविन्यस्तः स्वभिनाकसप्रवक्तु ॥ अङ्गुलिस्थितानित्यं मूलाद्य
द्वागसंस्थवा । अथाङ्गुसर्वस्थमानास्फोटनं विनियोजयेत् ॥ यविवर्त्तनं त्वयस्य योगविद्भिर्वसुप्रभं । दक्ष २७४
तालस्थितौ ख्यातो तर्जन्योर्क्षिविनं मुख ॥ दशमूर्द्धनि विरव्यानां सर्वसन्तु जिव्हासनी । सदा च सर्वजन्तू
नां देवदानवमानुषान् ॥ स्फोटनं च वसेन्यानां योजयेत्तां मदानय । अंगुष्ठं तर्जनीयुक्ता गत्यः सर्वविनिष्कृ
तैः ॥ स्वयम्भवदा वक्रौ स्तुजटामुद्रा निर्विघ्नकाः । यदि ज्ञात्वा न संदीप्तो जटामुद्रां सदा भवेत् ॥ त्रैलोक्यस
दनं सर्वं किंचिदूनं नित्यं त्वं जानु भुवि । यतस्य नाग्रसं लिप्ता तर्जन्या सकनिष्ठिकौ ॥ निबध्य दर्शकचौ वक्त्रौ कृत्वा जिह्वा

तर्ज्जनीर

विलोडयेत् । तथांगुष्ठं समागताद्यादाकावनकः कृत्वा ॥ समाख्याताव क्रमुद्रामुदासं ज्ञावकानिका । मुद्रा
वर्णगंधवर्णिकाथनं वक्ष्यमाणादिनं ॥ शक्तिमुद्रास्तु कादविलक्षणं संनिबोध तः । दक्षिणवनिम्नलं तु त्वा कर्ण
मूलकनिष्ठिकौ ॥ मूलं तु मूर्द्धन्यस्य दलयन्तं कृत्य सूर्य । कवादशिमुखाकृतामणिवन्धनियोजितौ ॥ अंगु
ल्ससहिनौ सर्वांनिमाप्राय समुद्भवं । वामांगुष्ठस्थितौ कृत्वा दक्षिणस्य कनस्य तु ॥ विन्यास तर्जनी चय गनी
वं चक्रदस्रुवं । शनीनस्यार्द्धनमैने नोस्यातजावध्या व्ययोजिता ॥ सर्वविघ्नहनी श्वावा शक्तिमुद्राप्रकीर्त्तिता ।
पाश्वाकार्निष्ठिकांगुष्ठानि योजका कान्यसंस्थिता ॥ अंगुल्या ग्रमूर्द्धिपस्थावज्रं मर्ग्यायकर्ज्जित । जानुपाश्विका
वोष्काय्य यादौ बाह्यान्यसंहितौ ॥ शिवाः कं च मुखास्थाद दक्षिणं सर्वत्र कर्म्मकृत् । मुष्टिः कनासां संयोज्य यात
मकानकन्यूनं ॥ अन्यदृष्टि यथाकामं अलं सव्यन्य येणतु । कनमध्यमं तु याङ्गुल्यग्राङ्गुष्ठं वनानने ॥ सं

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२७१ दानवर्जनीयैवक्त्रचक्रस्थानीस्वर्नीप्रिये । अर्घं मूत्राम महाशङ्खे नित्यं सान्निध्यकारिका ॥ वक्ष्यमाणेन देवेशि
क्रीं नां तु महाभय । ॐ लम्पकथितां देवि कवावर्णं महाभय ॥ सेवदस्त्रीं यवावन्तु किं कुचः कथयामि ते
॥ ॥ ॐ क्रिंसेनवः श्रीनसिविश्मार्यः ० शिवबद्धं देजयद्रुथयामले महाकल्पे वक्तुर्विंशतिसाहस्र्याणी
यषट्कयोगिनीसंवादसमयावादनवेश्मविधानपटलः ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ श्रुतं के नवकं देवसवि २७१
शेषं कथ्यादिनं । स्थूलकं च महत्ज्ञानं यथा च क्रमकुण्डिनं ॥ यानि षट्कानि देवेश योगिनीनां कथ्यादिता
उत्पत्तिस्थितिनाशं च मूलं मया न विधायिता ॥ माहात्म्यः सकृद्देवेश मूर्धवीरसमन्वितः । नवकं नव
संयुक्तं मूर्द्धादिस्तत्र प्रबोधिता ॥ अन्ततु यास्तिनां षट्कयोगिन्या वलदर्पिता ॥ किं देवतास्तु नादेव वि
विधानास्तु कीदृशाः ॥ कल्पात्यन्ताः कथं चाक्राः कं मन्त्राः कायवार्दिषः । कथं वा कर्म कुर्वन्ति वीरोगा कथं
ना:१

कास्वदं ॥ दिग्विशालं नवकस्थः कथं नाम्ना दयस्तिताः । कर्म्मालितासायवस्थितानात्र कदाख्यातुमर्दसि
॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ यथा देवासुरे युद्धे दानवा निर्जिताः सुरैः । मातृशालादिकाद्देवि विविदिताः कल्प
यायूना ॥ आयि देवत्तावनक्रासां निदमेल महासुरैः । वृडर्नमोमन्त्रयत्नप्रलक्षं देवि कलव ॥ तमस्
प्रसन्नादत्तावरदानप्रदर्पिताः । ताकिन्नकुत्वदेवगिक्रमानीदत्तुमूद्धताः ॥ तत्र मयानियुक्तस्य
शुद्धं षण्मुखस्थ । चक्रांकृत्वा महावीर्यो द्विधा सर्वनवर्ष्णिनि ॥ श्रुगालीलातुकानवकानविश्यकु
वसंस्थिता । कार्त्तिकेयस्य देवेशि वलिना वदना वनाभूं ॥ षष्ठ्रूतम् महाशङ्खे नूनवश्च वलदर्पिता
षडाभिन्नायदागान्कां उत्पन्नाः कालवक्रगाः ॥ ततस्ते संस्थिता तु तद्भ्रणं स्थानतत्रीविनं । मान
नानामहाशङ्खेन माः सर्वविशगाः क्रमाः ॥ तत्र मूर्द्धादिकानां सा वलवीर्य पराक्रमा । इत्त्वार्य

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri
Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ततस्त्वस्तु ममैव गणवल्लभतः ॥ पुनः कृपामयो नास्ति मानवानां सुतत्प्रदं । ममैव सन्निधानेन यत्कर्म्मः सापचि
श्री स्तथ ॥ तत्सर्वमेव यूष्माकं सदासिद्धिं प्रयास्यति । तदा प्रभृति वीर्य्य गणाष्टमाहन्तु सम्पर्क । नवमयोगिनीसंघ
२७८ स्तजन्मसु उत्तेन वै प्रवदेवि सम्भूत्य हाय योगिन्यो महाबला ॥ षड्गस्य मदायस्य कुमारो गणस्थितस्तु ।
रौद्रं सौम्यं कलाजालं तानि निन्दत्य सम्भूतं ॥ सदाशिवास्यं चरयदं उत्ताक्षं दन्तुस्मृधनो । ततोमृवासिद्ध ने २७८
नत्रैः क्रमावस्थाशक्तिरिः ॥ महासेनवदं कस्य संस्मृताया गणकाय । उत्पत्तिना न तस्तास्तु सरोस्यादिवि
न्रयिणः ॥ वीणादस्या महालागायाणां कृणपुवः सवा । सं किंकवासहृत्यस्य दिव्योर्मप्रवनिम्बने ॥ माद
यन्तिनु तं वक्री योगिनीनां महाबलं । शाक्तायैः सौम्यचन्द्रस्तु वतुर्भिः षड्वर्णा कृताः ॥ उपसङ्क्रमार्थेन
महतानि वर्णी कृता । त्रिवस्त्रक्रमदेशानि योगिनी सिद्धिदात्मदं ॥ सा प्रन कथयामास ईदं वतानार्द विष्यति ।

यत्रैव बला कानिनिषिधानाथ वर्लभ ॥ उपसंहृत्य वीर्याणि तदा प्रगणवल्लभः ॥ स्तवनीयतमा मन्त्रस्तासां
ददियथाक्रमं ॥ कथितानि तस्यानियोगिनीनां महातय । शक्तार्थ दस्तु पवयाक्रीडत गकृपालमाः ॥ स्म
तक्रियान्वयगतानासां देवः सदाशिवः । विन्दुनादकलाम्रलं पञ्चवक्त्रं तु संस्थितं ॥ शक्तित्रयं तजत्रयं त
नत्रत्रयं तामया । तथादिताम्तु त्वाद्यैः शक्तिसिर्य महाबलाः ॥ दिक्षिपाशादयस्तानि समवक्रालिकानि तु
॥ विद्याविधा ब्रह्माणिनं न्त्रजाणां सर्यनिकूतं ॥ महायामुपतं तत्रपञ्चासां गनयानि तु । शक्ति वक्री सम्भूत्य त
संदाताक्रनन्त्रयषट्कं ॥ मनाश्लो मूलर्थयस्तु मातनास्तीयवायवा । मयैवं विधिवृता सर्वाभीउक्तं भुवनेश्वया ॥
उत्तवाहृत्तस्ता वनवलं भधायवायेवं । सिद्धिदं विविधाकारा व्यकृथा कर्म्मसुवदि ॥ किन्त्र मनूना कार्य्यमद
मवात्रकारणं । प्रवं संवाधयित्वा तु सर्वानी तत्वनिर्झरी ॥ स्वशक्तिक्षानसञ्ज्ञा वा कर्म्मसु विनिस्त्याजिता । प्रव

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री मवसमूलना षट्योगिन्या महानय ॥ नाडीचक्रविस्तरेण नन्दा सांकर्षणे तन्त्रमम ॥ ॥ इति कुब्जिकामते पश्चिमान्वये कुब्जिका
२११ मतपट्ट योगिनीसंचारे कालचक्रषट्चक्रप्रतिपत्तिपटल त्रयोदशमः ॥ ॥ १३ ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ यदादेकोनसं
स्थितमानवाः स्कन्दपूजिताः । षट्योगिनीनादवशिकाधमावासनस्थिता ॥ वक्त्रस्थः कार्त्तिकेयस्य निर्गतास्त
स्तयादिताः । ब्रह्मादीनां स्वयं गानीउत्पन्नामातृणा विस्तरा ॥ त्रैलोक्य योगसिद्धं व वर्तं वस्कन्द पूजिताः । मातृलो
स्थलनामासंगणं महादिस्थित । प्रकाशवालिनिकुञ्जाका यथुकाराकथं विस्तरा । मन्त्रास्तासां समूह्य तान्ना
डीनां चक्रनिर्णयं ॥ दिव्यादेवस्य संस्थास्तु त्रनदास्थातुमर्हसि ॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ नेत्राणां गर्भमवस्थ
स्तानं शक्तिमयायन । यत्र वलस्य संस्थानः कार्त्तिकेया महावलः ॥ ममायितामिन्दविद्याः कथितमहान २११
येः । अग्नमवक्रस्य संस्थानात्स्यैनाद्यागमातृणाः ॥ योगान्यस्य संस्थानात्कन्येवनवर्णिनि । यस्मात्तस्मान्महा
गानि षट्योगिन्यः प्रकीर्त्तिता ॥ स्कन्दानि सिद्धानात्रेण तु वननि वक्त्रदेश । स्कन्दस्थानावस्कन्नक्रमसकामहाब
लाः ॥ अयथादावसंख्या नाडीत्रयविवर्त्तनैः । प्राणस्वायनेयेवकाण्ड देशादिनिर्गताः ॥ यावर्णस्तस्यसंस्थ
नासंकल्पदेमहादानये । दिव्यविस्तरेण विनिक्रियाकांवीजं कथयामि ॥ प्रथमा वृद्धिसंयुक्ता द्वितीया यां नितहि
ता चतुर्थाव्य वमवं स्यात्तृतीया पञ्चमान्विता ॥ यवनीत्र समायोगा षष्ठी वा त्रिगुणान्विता । संहारकत्वन्य
स्तामयजोगिन्या महावला ॥ स्वरुडारुसी महरुडा वरुडाश्चैव हन्तीयका । सीमान्तीमवतीये वरुडकालीव षष्ठि
का ॥ कार्त्तिकेयस्य वक्त्रेषु यत्स्थात्यन्नास्थागन्न । पूर्ववक्त्रास्तरुडरुसी महरुडा तु दक्षिणा ॥ रुडायश्चिमसं
स्थता सीमा चैव कुञ्जरूपा । रुडकाली तु आग्नेय्या ऐशानी सीमयती तथा ॥ यथावक्त्रेषु संस्थाना योगिन्या कान
न्येवतु । सौम्यवक्त्रस्थानिल्यं पूजनीया महानय ॥ सौम्यवक्त्रं तु विश्वस्य वानावानव्यवस्थिता ॥ कन्ते याउ

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री गसिद्धिर्नाम्नयाघोर्वर्णवर्ष्मिनि ॥ समस्तयागनाशं तु वस्त्राकर्म्मदानय । गंवदमं तन्त्रग्गायसंगुप्तानुकास्तल
प्रा ॥ वक्रचामी कनाकाचानाडष्याचक्रसंरवा । प्रवीचिक्रमयाग्गनयस्तानां भन्नूसंप्रभं ॥ सितवक्रामालि
२१८ कासानीलनक्रामदानय । नीलमूस्तलासात्वलगुप्तानन्थेकच ॥ नतपीनानदकस्त्रासितपीनलथापचा ।
दनिकांसास्तपदवियम्नाकानूक्रमण्ड । नूपांवर्णक्रमनाकायाग्गनीकर्म्मसिद्धिदा । ग्धवन्यासविधिम्त्र २१८
क्रवक्राभिनवानथ ॥ यग्धेनावक्रसंस्तनायम्भूरवस्ययणस्त्रिनि । नाम्नक्राणक्रदिम्ना ग्गञानस्याविन्यस तास्
॥ स्वनां गनमदासाग्गनतस्त्वानिविन्यसे । वह्नाविंशतियाज्ञावग्रनाजीदयमूस्वेक्तिन ॥ केकावादि
दकावार्ण नाडीवीजार्विलिदिता । अस्यस्तयागयाग्गन्त्र ननः कर्म्माणिसाधयेत् ॥ ॥ श्री दृस्पूवाचे ॥
संहावाकरजामन्त्रायदावज्ञागिणासनं । नानप्रकानादयणनं मन्त्रासिद्दिनाह्वया ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥

यत्तत्परतरं सूक्ष्मं शिवं शान्तमनामयं । तस्मात्तादसमुत्पन्नं नादविन्दुवजायतं ॥ विन्दोः सकाशाद्रुत्पन्नं
त्रैलोक्यं सचराचरं । वायवाष्यातगस्तस्मात्कालं बीजगणव्रव । अकारादिविसर्गान्ताः स्वराः बीजगणव्रवक्तु ।
प्रमादाकालिनीरौद्राकामदाविजयातथा ॥ अमृतावक्रलायक्षी ऊर्द्ध्वा ज्ञाक्रलंवृसा । कालूजिह्वायजिह्वा
वतथाजीववदायथा ॥ जीववादार्पणवादाअमृतावीजगणीस्मृताः । अकारमुमातयादविविसर्गान्तैस्तवैस्त
या ॥ कलकालल्लिकादवितकालं शब्दसंप्रवर्त । प्रमायगास्मनसाडीविस्तुल्लिष्टेनिस्तथा ॥ दृष्टिश्वेतिक
वीसोम्याम नीवांक्रुगुमालिनी । गणिनीकालिनीश्वेवक्रायासंपूर्णमण्डला ॥ अमृतावेवदवर्गिकलांशाद
यसंक्तिताः । ककारादवदलग्वयोगुरीकावर्तं ऊयथा । वपगश्वडमग्वेवविडमाडमअवव । नागग्य
कर्म्मकांकनाबाजजोनमहावला ॥ कालिन्यत्कामृतान्धग्व पूर्वान्ताः स्वनसंयुताः । ककाराद्यंगनं कास्

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

उं२

नाडीवायूकलान्वितं ॥ नववमवस्तजल्यादीनस्मात्सर्वादिवाङ्मयं । पूकारोऽस्यान्मतत्वन्तु विद्यातत्वं वदेत्तथा

श्री ॥ उंकारं शिवतत्वं तु ऊस्वस्वनसमन्वितं । एकारो वागङ्कुरं स्थूलं त्रैस्वर्यं त्रै प्रकीर्तितः ॥ ०ंकारः स्वरूपशक्त्य

२१९ य उंकारः प्रकीर्तितस्तथा । अं बिन्दुरिति विज्ञेयं पः सदकारज्ञ्यतं ॥ नवतः सकवतुष्कन्तु पद्धिंदेवं

वस्थितं । वर्णस्य दविसर्गनताडीत्रयं स्वरात्मकं ॥ योनयः स्वनत्र्यास्तु नाडीवक्त्रव्यवस्थिताः । मन्त्रान्त २१९

त्यादकमन्यतायोगमालात्मकं विन्दुः ॥ स्वनाद्यासद मन्त्रमूर्द्धाः सयनिवाका । वीरं कर्णिकाप्सराः सर्व

वर्णनिरास्वराः ॥ पूनल्पूठमध्यस्थोवर्णनः मध्यकस्थितः । मध्यत्रकमलाधारं दवदवीगनन्दनं ॥

अथ क्रमस्यनाडीनां वक्त्राण्यन्तानि उर्द्धवं ७ । वीजयानिस्वनत्रि समायुक्ता मन्त्रा वक्त्रविधः स्मृताः ॥ नाडी

धाउगता सा क्रमाद्वर्णसमूहं ७ । उंकारनयूंकासर्वनयामथ्यनियाजिताः ॥ क्रस्टूस्वादावसानास्या

ने

नमला सर्वकामिका । वीजयानिस्वनत्र्यास्य नकिंचित्साधकास्तु ॥ शाक्तत्र्यास्तु यास्वाप्तमन्त्रविद्यार्थवादिसि । ।

अथाना शिवमूर्लीनां यत्रेवानुमते मतः ॥ तत्र वक्त्रस्थमान्मानस्वत्वाभ्यानाविनर्द्धय ७ । सत्याक्रमनगवो

यिसांगवाकाममानसे ॥ शक्तिवन्यसदव्राभ्यागुन्नवक्त्र मप्रकृतं । एवं यामन्त्रविन्मन्त्री विद्यागतनयी

र्मरग ॥ सर्वकर्मसूरसिषस्तत्र्यास्त्र सिध्यन्ति । यास्तु मालिसूयावायू स्थितस्य प्रवदाम्यहं ॥ तत्कनः

प्रमदातु क्रूदवदलस्तुरालिनी । यूगुनीकस्तथा ब्रह्माकामदा मंजनस्तथा ॥ विजयवयधू[illegible]व सूमतं

संसवस्तथा । वाक्तत्विद्रुमं[illegible] कैः प्राणवदाग्निकः ॥ यत्कीक्रयानादवशीक्रवानालदूषा तथा शिवशक्ति

सभूत्यन्तासदावाक नतत्रयपृत ॥ ममाद्यौ त्राल यायास्तु मातनास्ताः यनायनाः । मयेवाधस्थिताः सर्वाः त्री

उक्तिभुवनस्थिताः ॥ उत्तवाजनसागनवलशक्तिविशेषकः । ममागमस्य सम्भूतन्नाम्यद्याशिष्यामदाकयं ॥

प्राणेः३

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री नातीवक्रविचारेण यत्नाः सिद्धन्तु विन्दवे । सिद्धयोगिविदितकारा नाशगं कृत्यः कर्म्म प्रवदि ॥ किमत्र मन्त्रनाकार्य्यं
२८० अदृश्य वात्र कानन्ते प्रवेसं वाचयित्वा तु सर्वसिद्धमन्त्र निर्झरा ॥ खगकेिज्ञानस ज्ञर्वा खकर्म्मन्तु नियोज
यत प्रवेश मे वसमुत्थ त्वाः यन्नागिन्या मदात्मये ॥ तदा क विस्मयमन्याता योगिनीजालसंचय । तं यदा प्रम
नकाश्च सर्व्वा विनविलयकः ॥ अन्ति कनू व नरुउरुद्ध सिद्धिमू दायकं । एवं संवानमारखार्न्ते अदितः २८०
समत्वक्रमात् ॥ महानन्दस्य मत्तुलं सानासान्तकर्न गुरुं । अतः यत्नदत्वं देवि वदकिं कथयाम्यहं ॥ ॥
इति जयद्रथयामले तुर्य्यषट्के योगिनीसंचारनाम पटलः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ एवमाकर्ण्य सा देवी दे
नवीनन्द वंदितः । यत्र संतोषमायन्त्याः पूनः प्रोवाच शंकरं ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ त्वत्प्रसिद्धयत्नमज्ञात
प्रसादात् लवसम्प्रत । अदितः सकलं ज्ञानं तत्तु नाज्ञानमूलकं ॥ अधुना श्रोतुमिच्छामि कथं सा यन्नभ

खनी । मन्त्रमन्त्रेश्वरी मुक्ताः सिद्धयोगेश्वरेश्वरी ॥ सिद्धिदा अप्रदायासा भावदायायनागनी । असदन्नक
नानसाद्या वह्नुत्क्वादशात्मना ॥ एकाकवानि कादेव कथं सा यत्नमाकला । एकासनी अनेकासा वक्रन्नया क
थं कृता ॥ अथवा वक्त्रसेद्देव कदाचास्यादिमहेश्वर । यत्नसंशयनिर्म्मुक्ताः स्वानियत्नमेश्वर ॥ एवमाकर्ण्य
सहसा सा हृदा सम्भवाच्यहं । भैरवो सीमसंचारणम नकचनः यत्न ॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ शृणु त्वं कथ
यिष्यामि यथादेव्यादितः स्वयं । महानन्दस्य मत्तुलं दुर्लभं यत्नमात्मवे ॥ यासासर्वगतास्त्रक्षा ग किं देव
वन्नानले । नसावर्ण्ण लिङ्गकादेवी । नस्थवेरयरजिता ॥ नयना नवयत्न्त्क मध्यमावेखचीनच । न कूटा
टरुदारवा वदसं तु स्वतन्त्रयिणी ॥ नवविद्यान्तिकादेवी नवनादमयादिसा । नवविद्यकलासेव नव्या
कानसिनर्थका ॥ नवप्रोयायसंद्गदा नवना ज्ञि मूरवावनी । नवर्ण्ण त्मन्त्र वाधनानव थोमत्र यामयी ॥

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नसिनानाथ्यसी नक्का नयीनानयकल्लिका । नैकायानानकयिलानवकर्दुनादिसा ॥ सवन्नानैवसायदी २८७
श्री नबननजघकर्णाकूला । नगर्द्ध नवसास्यर्ग नैवनूय नसंनदि ॥ नवगन्वभक्रियाणिकवर्णा निनसाय
२८७ ना । नायनायनभगा नियनात्यवनचोनदि ॥ नसाकासानसाबीर्य नसाथाकि४ कलानसा । नवधान
नर्धूसंतन विद्यानागमवसः ॥ काल नसा कलानैवनियनैर्ननवाभिका । नसमाचामदामायानविद्या
अर्धसंह्लिका ॥ नम्बरंसा नसादास्व नगक्कि नजिवंवसा । नसूक्ष्मा नाक्लिना देवी नजठानवमन्दुना
॥ नदिक्भूर्लवनासासा नरूनानविनायका ॥ नसाजाकिर्नूसाद्यानसादेदि नसानूना ॥ नकामजाय
नुयासा नैभूतानवजीवनि । नसाजायनसास्वर्धस्तस्वर्ग नैवसाप्रिय ॥ नसाकुर्य्येकदन्तं वायिकुस्थे
नैवसा सदा । यदर्क्कं नवचयर्क्कं नचूयाधीनभवसा ॥ वृक्षाग्रवृक्षासं वृक्षानकदाविदिदन्वनी । चु

न ४

ययानैवदेवीसानमयाप्रवयादिसा ॥ यनिनिवृत्ति निवृत्तानवाक्काङ्क्षानत्रयिणी । नम्रन्नानामिसा
दात्रीनवाल्गनीत्रयीमयी ॥ नसाल्गनिरवाद्राक्कानवल्लाल्कामदेश्वरी । नवादन्ती नवानन्दानिवा
नन्दानवेवदि ॥ नवागिनीनदेवीसा नगक्किनकरं किणी । नकालीनैवकीकालीनवसकादनाकना ॥
नैकालर्नायकर्ण नसाजालस्थवयिनी । नधावकी नकिश्रुक्ती नयादन्ती नलायिनी ॥ नानमलानायि
सद्भिलादीयनिर्वाणवानदि । नखड्गानववाविष्णुर्नचूडं नचण्डीश्वरं ॥ सदाशिवं नसादेवीनसानाग्निकन्नु
यिनी ॥ सूक्ष्मधूसानसादेवीसिद्धयोगेश्वरीनसा ॥ नवामूर्णामदोकूष्माण्नकपालानदकुना । नवक्कानायि
वल्गाक्रीनविद्यावानरुद्रेनवी ॥ नद्यावगीनविद्येश्वगीनविद्याधानायिका । मदाबोद्धीनरुद्रसक्तादृष्टा
दष्टायूथनसा ॥ नसकरकर्णी कल्गुणीनवनन्दीश्वनादिसा । ब्राह्मीमाहेश्वरीचैवनकौमारीनवैष्णवी ॥

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री

नबानादीनसागमा की नविग्वानस्वर्द्धिका ।नयाम्या नयकोवनी वानूलीनसमी यणी ॥नाल्नयीनै ववेगानी नै
उनीनै वसूर्यजा ।नसीभक्तनकायालीगानूज्ञी नस्नूटिका ॥नमानासद्दिनूत्राणी नवद्दे नववनूसा ।
२८२ नसाक्ष्मकनाक्ष्यानवज्ञाला मूखीदिसा ॥नर्खिविणीवीननामनागवाद्गुक्रियवसा ।नक्रुकुनूयिणी २८२
दवीनवतामर्यिकादिसा ॥नजयाविजयावैवजयन्तीयायवाजिता ।नद्गुनीकिंकरसेवनवसाकूमानू
यिणी ॥वाग्गम्वनीनत्यादेवीनवसाकूण्डलाद्विया ।नमंगलानसानित्यानववनतृष्वनीदिसा ॥नदक्षिणीन
वावार्मद्वर्द्वयधिमभेववा ।नार्द्धयामालियानालिकवैवननयविनयनव ॥कूलकौलनसानकूत्रकि
मार्ग्ननलाकूलं ।नसिद्धार्कनवामीनंकायूकवैमलंमथा ॥वदार्कनैवसावदमदंगानिनवैवसा ।निर्म्मा
ल्यासासमाख्यातानिस्कनंगानिनाकूला ॥विचित्रपाम्निवियूर्तयक्रानंत्स्वस्वनूयिणी ।सास्वनूयनत्स

न्रयसानलुखानदवसा ॥अविन्त्यनननतनसानूसअविदवसा ।नयासविचित्रितसर्ववयदनत्याकूप्रकी
नं ॥नसासंविचित्रिनादविकनविद्धन्तुनासदा ।नयाविनदितंनास्त्रियस्मादस्मि धरनावनं ॥जगत्स्थवूमदेगा
निसिन्नासिन्नस्वनूयकं ।सत्सा॰स्वनूयंयत्याकंगुन्नवक्राम्दवद्दि ॥निगूयीकृत्यवर्हंनय॰सर्वनव
उधृजे ।अन्यथायगुकानस्यननिवलेकिसामिनि ।प्रनस्माक्रानलोद्धविमुद्धयंयविकीर्तिता ।अनया
मुद्रितंसर्वं निवाद्यवनिध्यावनं ॥निर्विकारामदंगानीनिस्कनंगामनान्मनी ।निर्द्विज्ञागानिनास्ताकानि
नध्यानस्वनूयिणी ॥अरवण्डमण्डलाकानायविश्वर्ज्जवायना ।यत्यागुदीविकादविसर्वमस्माद्धिहंसकं
॥कण्ठवस्त्वन्दनंगुरुविश्वगंतुवनादनं ।मतव्याकंनयादविकस्यात्कनास्त्रियग्यवा ॥विश्वनूयावि
स्वगताविलग्वणीविश्वमालिनी ।सदासनाकृदूनसास्यन्वसावाकूनूयिणी ॥नाक्रान्ताजीवनानूक्रिमन्यथा

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

उक्तादिस्यदनावापायानित्यंपनमच्यते। यतुसोवसतामर्त्योदिजवाप्नोनपूजा॥ ततोमाद्येनयस्रानुदर्शनानूस्यर्शनादपिर
श्री कुनिनर्थकी। अनयाज्ञानमजाता गिवाअवनिरगमवद॥ यद्वस्तुविश्वकेदविदराजलत्तावधयंसदा। नक्तनसा
२८३ धकस्यास्यवल्लादायाक्रिसंयदः॥ स्त्रोवरानयिकनेवस्यत्त्वानियनमश्नुते। गच्छन्ति गिवसायोक्तंनाजकार्य
विवानेणा॥ कमायकननमवार्थ्यंनमन्त्राधानमूलमं। नविश्वायानिवकुलंकेयायध्वनयावर्क॥ नवनमश्या
वेदयन्तिसिद्धयायान्तिकेसदा। आकालक्ष्मीनमाश्रित्यसकलंप्रविबुद्रते॥ यस्याज्ञानमिदंदर्दउन्नवक्तुप्रस २८३
दनः॥ सर्वसिद्धिसमायुक्तंननवंनजसंशयः॥ वनदलंसमाश्रित्यनानादिव्यस्वरूपिणी। नानान्नयकस
युक्तानानासिद्धिफलप्रदा॥ मूलामण्डलसंयुक्ताप्रकासाविश्वरूपिणी। विसर्ग्यंतासेवयंसाक्षदावधान
नः॥ अन्यायदेशंयतक्कनवायवादप्यथागमान्। वक्राक्वगनंनदत्यूसदलनर्थनजानतु॥ विविधकुल
कुलनस्तानंउन्नवक्तुकालस्य॥ मन्त्रादिसर्व (तान) दीननिश्चाटक्तंगानकर्मादिदीर्घ॥ सर्वनदस्यंगिनिज
उ२ दवांगिर

प२
नियकेस्वाग्यंनृणादीनांवक्ष्यधूनादिंकस्यं वदमस्कृदयामनावास्मी॥ ॥इतिश्रीजयद्रथयामलेत्य
नीयषट्कमूर्वोदेशकल्पोविधियटलः॥ ॥७॥ ॥वनाकल्पंगिविज्ञायामांविकरानीविणी। सेवनं
प्रणियत्यो ध्वस्तउमनद्रदीनयं॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥ अर्धीनदस्यमतुलंत्वयानवानंस्र यंश्वत। विश्व
श्वनादयायनवादिकावाक्यमागताः॥ सूयदवविमूक्तास्मिगनमासासिसाजनं। क्रिनास्मियनमंगान
लव्यसाक्तिमद्भुत॥ नमस्कधामनूयायनिकंरमायगलिने। धायकायनमोनित्यंनमः सदानमकल
य॥ अवृविश्वरवनायास्तुनमोनित्यंदेववधज। नमोस्तुमीद्वर्षेगोधूनमोस्तुवक्रस्पयिरण॥ नमःकंकाल
स्पायनमोनाथ्यश्वनायके। नमःयवमगुह्यायनमोजन्मदनायव॥ नमःशिक्षयत्रयायनमाम्बलन
मोजसे। नमोमादमदानकसंस्मिननेनमोनमः॥ नमःकामायकान्तायनमःकालाइधारिरण। नमोधा
फु२

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २०७

त्रायदीनायनमोदनदनायते ॥नमःकुण्डलीकृदावायकयालम्बुकृतायच।नमो तं यदुदेदायनमःश्वेन्न
सुवारिणे॥दिनन्ध्ययेकसञुत्ये नमस्तुयनन्तुलये।विन्दुनादकलातृायस्कृनो दयितोयच॥ पञ्च
धनीनवेगायश्लाघनीयायते नमः।कालायिंगायलीनायदन्तायत्रिकन्त्रयिणे॥लालसायस्नलाया
यनमोमनुनन्तुलये।गात्राञ्जपादनमोनमःकुलिशयाणये॥नमःपञ्चार्थसंस्थायननीवृत्राय
शूलिने।गवाङ्ककनमस्तुस्थे कलानकनमोनमः॥कृष्णासिययमेगानन्तसूक्ष्मदाकिमञ्जुने।सूद्य २८४
पिसंगयामसि कथसायदस्तु दगा॥कथं नसिद्धिदादववकंथस्य दकियादिना।वनदिकृ।मेधव
गवदितुस्त्वस्तुनन॥अवमाकर्णसदसाप्रियावक्त्रा वृजन्ते।कात्रकुक्षमनादेदी वाकमन
द्ववावद॥ ॥श्रीरुवचउवाच॥मनन्तवदवथ्वगियथादथादिनस्तुय।नथानलुथयिकामिस्

नदस्ययदञ्जुने॥सदन्नालियदेकिन्नत्रकार्णप्रकृतिप्रिय।ननाविदनुडदान्नदाशिवानिर्वाणस्त
न्दनी॥धर्मलबनस्थिनान्गशःसाणक्रिःयानभग्वी।समवायप्रस्तृन्यवन्नाकित्रस्वादिदनुरिः॥उ
लासाकुनमान्तूयेःयदृयवत्त्रवेदच।यदविसर्पिनादवीननःकानन्यवक्रागा॥ननाक्रायानस्त
यिक्षानकःमन्त्रयदास्थिता।ननःसफलिसादश्च शिवाणां धुविकं दिन॥नवक्रमालयदयेर्धक्रा
सारिकिसासयन्न।यदस्तदेर्दवदवीवर्णवाग्वृलिस्दनः॥नदायदेविनिन्नासासदन्नाकनमालि
का।सान्तुर्यनविनादविग्नक्रिय्यक्राउसादर्न॥सिद्धिसदनसावन्माप्रत्यायायाविसेदनः।नसि
न्नयनमंगानीविरिन्नासिद्धिसदनः॥यावृत्यवनसंकावोविदिनानप्रिकथ।व्याकिन्नानविस्तनना
वसिद्धिःकृनःस्थिनाः॥यदास्यसा सावीर्यन नानाधावाकिस्दनः।विदिनायाभिवक्रागीनदासि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

मुउर

श्री
डि॥ कनक्रिनाः॥ यदाग्नयत्रयानकस्थाधामसंयुदमयागः। सायकण्ठकूक्रनाथासोरुवत्यं वनवकुन॥ यदाकं
दादवदविसवडग्निप्रवव्वगुर्द। व्यक्तनमन्त्रविघ्नगीनदावीवंग्वयासर्वं॥ यदावक्रकूलानकुस्था यदसा
२८३ सावलोककथायदालदविनामनं नदाव्यक्रानिसाकला॥ यदाकूण्डलिवक्रानकस्थ नदूम्भिविसर्थिनी। गिव
गक्रान्मकैयकानदावक्रानिसाकला॥ यदासुसावनिविथवूक्षिनल्पविलासिनी। स्थान्नासयदसंयुक्ता २८१
वूवनालिंगदकुसिथ॥ यालनवगजावूमानदावक्रानिसाकला। यदास्वकवडकस्था किंजलूलालयम्भिनिः॥ कि
जल्कनसूनानन्दनदावक्रानिसाकला। यदाशुनृमूखानृदावर्थंल्यावनलालसः॥ वीनसंदसमावक्षनदाव्रक्रा
निसाकला। विपूवस्यर्गनाक्रथविक्रासानलसंयूनः॥ कूविका घाटनतंनस्कुदावक्रानिसाकला। यदाविनि
विनीवक्रदगनृयदर्गान्मकः॥ नर्दसर्यलजीलन्तु नदावक्रानिसाकला। यदानृयस्त्रीवक्रजिथाथम्नि

गा३
विहरुन॥ व्यालानत्स्यर्गनागक्रस्कुदावक्रानिसाकला। यदालीलाग्नदविम्बाकलामालिनिसास्तर्व॥ कमलं न
विकाल्यननदावक्रानिसाकला। यदास्कवदमान्नित्रक्षवादसम्भूवाल॥ विकणाक्रं यनागकस्कुदावक्रानि
साकला। यदाकंकालवर्दियदकस्थालकाग्रयः॥ कनृपाकादिसंनूदानदावक्रानिसाकला। यदा नलकमलाली
नात्रियिलुत्रिविसर्थ्यान॥ त्रिवान्नित्रकनाक्रथ नदावक्रानिसाकला। अकालविकलकालकालान कालवंभ
नि॥ वियूनः कालकालासीयदावक्रलदानिसा। कालसंकर्षणीवक्रथाडगन्दविनाजिन। जयादगाक्री
संदाकावक्रित्रयसमान्विनं। रास्नरासूनाधानयागग्रासक्रमाकूलः॥ क्लिनिकालिक्रमानृदास्यहिथाविवि
हरुन। अवर्णान्नस्थानृयस्कुदावक्रानिसाकला॥ उासदासरुयस्यर्गक्री भव्गाकन्दादाक्रय। सानन्दवनि
नानन्दक्रकूलिक्रानिसृष्टियः॥ यदानदामदासागवाक्रनसायनाकला। यनाजानातियद्धलियनजानाति

श्री नद्यूः ॥ तत्रान्तरे यदा सम्यक् तदा व्यक्ता निसाकला । जन्मादीन सम्यक्तानयते जातं प्रलीयते ॥ यत्र भावित्व तन्त्र
२८७ रायदा व्यक्तालदा कला । यदा सा सा कालरूपा नीसासा सानुकूलाक कः ॥ कल कलन सक्रियाः तदा व्यक्तानिसाक
ला । यदा कालो नन्नाधाय कालवह्नि प्रस्तक कः ॥ सापि च सन्निवीथ तत्रूपदा व्यक्ता निसा कला । यदा चक्रे गुणावास
सद्ब्रह्मविसर्पिणि ॥ किंचित्र कालकं कालं तदा व्यक्ता निसाकला । यदा सर्वकृत्यकरी जामिनामकृता तत्र ७ ॥ २८७
तद्भद्रं यन्त्रमेव तद्रूपदा व्यक्ता निसाकला । एवमेव गगनं अस्य कायमति कूदकिंच ॥ सानिद्द्ल कूला कस्को न
व्यक्ता निसाकला । यासा सा विश्वरूपा सारस्वा यस्या कालः प्रमीयते ॥ यस्य मन्त्र स्थितं सर्वं सा सदा व्याकता म
ता ॥ यय यदमूर्त्तिं सर्वं मन्त्रमोंस मन्तुलं ॥ मन्त्रा विद्या गणा कोल्लं सदा व्याकता मता । सर्वाकन मयी यस्मा
त्तदा वर्णस दक्षिका ॥ प्रतिपाद क्रियते न प्रक्रिया न दिक्ष्यते दनः । ॥ स्वात्मने यत्तु वर्णानी इच्छिया सूत्रा

मं २

न्तमेः ॥ किमन्यत् कथयिष्यामि वद सर्वं गरेश्वरि ॥ ॥ इति जयद्रथ यामले ज्ञाने यत्र क्रिदेवी स्तन्त्रयति
त्रय नर्विधि नामिय पटलः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ एवमा कर्ण्य सा देवी संता यान्तकनिर्वृता । प्रतियन्त्र सूत्रा धीग
नेलिलालि नमासने ॥ उवाच वचनं देवी गंसीरार्थमिदं दूनः ॥ ॥ देव्युवाच ॥ एवमेतत् सूक्ष्मानय
प्रदर्शं तथा क्रिते ॥ तदाह्लानं नया सम्यक् गम्भ नायूदिमे किला । कथं सा यरना कालीजगत्संहान काति
का ॥ स्वर्गकर्म कथं रुद्राकथं सृष्टि कना निसा । कथं स्थिति कनी काली कथं सदा नका । कथं सा सा कलान्त
दा एव तदिच्छा निर्वदिक्षु । तद्विना मूलकृद्ध विनश्यं प्रक्रिया दिशं । निखिलं श्रोतुमिच्छामि प्रसादाद्व दर्शन
व ॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ एवमाकर्ण्य सदा सा सा हृदा सम्यक् वावद । स्वयं उद्दन्त नगलीला लिनाधियूगम
दनः ॥ ॥ श्रीभैरव उवाच ॥ शृणु सम्यक् ततः व्याभिय कृत्य ज्ञानमूलमं । यूना मद्रको स्वरूप गम्भोत्र सिन्धुक

श्री विसर्जनं ॥ संकोचयन्ति प्रियास्यामिछन्त्यप्रचलं कलं । ध्यायन्तीं यमिदं तत्त्वं ज्ञानाकं वायव्यं कुण्डलि ॥ अन्या

२८१ यत्नेन कथनाद्वेन वा प्रक्रमेण तु गौ । तस्मात्त्विदं समस्तस्या न्यायत्स्यं यथाक्रमं ॥ द्विप्रकारमिदं तत्त्वं

तत्त्वं सतत्त्वमकलं ॥ निष्कलं कलातीतं शक्तिप्रवरसंविदं ॥ तत्त्वमयं जकं निर्मुक्तं दन्तं तत्त्वानवर्जितं ।

तत्त्वं व्ययदीर्घं यत्क्रमसर्वसमूलकं ॥ अयं तत्त्वमतार्थदः तत्त्वं जकसंयुक्तः । ध्यायन्नाकमनं तत्त्व २८१

तदेवं ज्ञानमानन्दं ॥ अद्भुतं कथं यस्यामिस्पन्दस्य मेदाद्भुतं । सर्वस्य निर्मुक्तं सदसत्त्यदवर्जि

तं ॥ सावासावविनिर्मुक्तं प्रमाणातीतगोचरं । वाग्गतीतं निस्तरङ्गं कस्थानीतमयं केतं ॥ यदि मूर्ति

निरवलम्बं सनिर्वाणं सन्मात्रिकं । यदवत्तु मत्कुलाकारं यत्नमानन्दनिर्भरं ॥ शिवं सर्वगतं ध्यायीकान

नानामतीतवत् । विश्वरूपं परं ब्रह्मरूपं तत्त्वयामवाङ्मुखं ॥ सर्वज्ञं सर्वकलातं प्रायदं तत्त्वविवर्जितं । त

वि३ र्च

स्वतन्त्रं निर्मलं सासास्त्यक्तादनन्तरं ॥ सासासासात्त्वरा परात्पर्ये नवीसा स्वतन्त्रविणी । व्याप्तिदन्तुः समस्त

स्य शक्ति वक्षस्य सत्त्वं नवि ॥ नयान्नास्ति सासाप्यनमार्ककलानकाः । यत्नमार्कं शिरवाकां नीलवप्रसास्तो

सुरवप्रसा ॥ यत्नमायत्नमाद्वितत्त्वाकयावा विविराजते । तत्रसासा विनिर्मुक्ता नाभिनाजनिसास्तु नः ॥ तत्र

नानि तत्रसासा मताक्रान्तत्त्व व्यानवाः । मूलः स्वर्यसमूलानाम तत्सासाकलादयाः । प्रकवर्ज वानिव

र्ण ज्ञादयः प्रकाशकं । प्रयं प्रकाशकासासा शिवस्य समवायजा ॥ विश्वासासा समस्वादाय तत्त्वं श्री

विराजते । नत्त्रसा सर्वं काश्चिन्नाम्नायुक्तः सूर्वं ध्वनि ॥ सासासासासमनीसासासासासा कुण्डलिमध्यगा ।

सार्कवीर्यं द्वितीय वीर्यं सात्त्ववीर्यं स्वयामतः ॥ तत्रानि निर्गतं सानु तत्त्वसासा स्वतन्त्रयिनी । तत्त्वं तत्त्व

स्वतन्त्रयत्न स्वतन्त्रं सासमं यदा ॥ तदा सासा क्रमज्ञानी सार्धकलाद्विराजते । तत्राकृतं वक्रं कं स्या०

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री वक्तृकस्यात्मनवक० ॥ अस्मिन्नर्मनदिव्ये यं पृच्छत्त्वन्मुखात्त्वया । एतत्पूर्वक्रमं देविरहस्यं मनूयव २८९
र्जितं ॥ अप्रकाश्यमिदं सम्यक् नवमं मन्दयत्नोकिल । तरसरागीमदावीतायत्क्षावनस्यमति । तस्य
२८८ नाम्नि क्रमदर्ज ॐ त्वा क्षायाव भैरवी ॥ ॥ रासक्रमविधिः ॥ ॥ अथातस्संप्रवक्ष्यामि नन्दस्यमिदम
नुत्तमं । गुह्यातिगुह्यमनं गुह्यं सरहस्यं यथानाशनं ॥ ज्ञानमात्रेण येन देहे चैव नविराजते । वाससा
भवस्नात्वाततो निवसद्भाव वृषिणी ॥ उल्लासनूयवक्रासास्फुरण नृपिणी । सावनीय स्वन्य णात्
कदिचित्कुर्मणतु ॥ वक्रार्थी यं यथासाक्ष्मोदासस्य प्रको वगः । स्वरूपानव धार्य वादशवं
कादशात्मिका ॥ एकादशस्वन्यणनृत्य योऽञ्जरीरिता । द्वादशा क्रमयीकालीपूनःक्षयाज
गी ॥ दशर्य यान्विका सम्यक् थाठशी ययूनः प्रियं । सप्तादशात्मिकारूपा क्रोवनीस्वन्न

यनः ॥ पूर्वाकुतासा वक्रात्मायिनूयप्रविशंरूनं । स्फुनघम्मुस्वन्यं यननक्रासान्मकत्तलिम
ट ॥ यानिवूर्धस्वन्यत्यस्थितिनिर्वाकिर्यविस्थितिः । अखण्डमण्डलाकारा अवनोनजमालगा ॥
ननवीर्थतासान्न्यस्वन्नयतावकानकृ० क्रमेणानेन देवेशि कुलस्नक्रमस्थितिः ॥ तत्कौकालकू
तन्नयवरे नवादिनृदाह्ननं । शक्तिवक्रं समस्तं यं थानाकं मर्दयति ॥ तेन वक्रे लसाकू याक्रवनानस्व
नृपिणी । तस्माकन्तांसस्यक्रान्तरूनानकदङ्ग (दा) वं ॥ तेनदृष्टिस्स्थादृष्टिर्दृष्टयवादिता । नरानी
नानसाकस्थानसा वक्राविद्धरूनं ॥ तस्यां न कश्चिदर्कस्तु चिक्षरासोस्तनावसा । सार्द्धलिंवीर्यसार्द्धलि
स्तघकिः श्रीवस्नन्दति ॥ एवं स्वन्यसङ्क्रासाक्ष वनीयस्मृमध्यमं । निदानादानयामध्यप्रकाशानन्दमं
धगा ॥ दिव्यालकृण्डलाकाना वक्रोकाम्यक गादिता । आयक्रम मिदं देविरेनवे [illegible] वत्त्वर्लेदा । एत

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२८९ क्रमानुसारेण योगिनीनां खचक्रकं । ततः पूर्वक्रमायातं तत्वाद्यमेकविंशकं ॥ महासमयचक्रं तु न देयं
यस्य कस्यचित् । प्राणाधिकं सदा रक्ष्यं न देयं यस्तु दीक्षितः ॥ महावेदस्य मध्यात् तु महाभैरववल्लभं ॥ ॥ अ-
वतारक्रममिति ॥ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि दर्शयेत् परमाद्भुतं । यत्र ज्ञात्वा विदारवाणां सिद्धिः क्रमनन्-
त्तमं ॥ यत्र वाच्यं महावीरा वीरभ्रमरवीरावलीः । तत्स्थं भक्तमनन्तं महाभैरवसाधितं ॥ पूर्वमुक्तं च य- २८९
द्विलासावक्रमखण्डितं । ततः स्वच्छन्दपरसन्तानकी सासोच्चवर्जितं ॥ विदालोकस्य वक्ष्यामि सम्यक्त्वय-
विविर्जनात् । तेन वर्णवर्णसम्यक्त्व परिपूर्णा तु मण्डलं ॥ वर्णनियमस्तु वा ध्यायेद्वीरवेष्टा सन क्रियाः ।
महाविनादवर्णपरिपूर्णः सुरास्त्वनः ॥ स्थितं चक्रवर्ती काली लीला स्वच्छ विलासिनी । अनलान्तक-
लान्तदा सैव वीरसैन वर्णश्ववी ॥ सन्मार्गन्तूद्दास सन्मार्गसम्पत्स्रजं निली लया । अक्षोनवर्णा कादंबवस्त्राचा

दग्धवसा ॥ त्रयोदश समासेन यो उक्तौ व कलावली । सम्यक् दश वर्ण वर्णि मध्ये व त्रिकस्य दक्ष ॥ विदध्याति
विग्रह कालिका स्वरूपा स्वमालिनी । तदा सा ललिता सा सास्त्रि पूर्वसिद्धि निकवीस्कन्दाः ॥ रवन्ति तानवन्ति तं यत्र नखण्डि-
तं तत्र नरखण्डितं । नखण्डितविलासा तदा यदा काली अखण्डिता ॥ तेदा सा नखण्डनानैव खण्डनान्यत्र विद्यते । अ-
खण्डमण्डला तदा सर्वत्र खण्डिता यदा ॥ तदा निष्प्रपञ्चा काली सुस्थिरलीला विलासिनी । अकलकालधानि-
स्कालयन्ती सुकालिका ॥ पालनात्स्य सर्वं ब्रह्माण्डं क्रमं कंसद । अनाग्नि यदा तदा गतदृष्टा स्नु हासि-
नी यदा ॥ तदा कवालिका सा भावप्रत्यया यापि वर्जिता । त्वक्यान्त मति दर्पणी वृत्त हास स्वत्रयिनी ॥ महाभै-
रवसङ्ग्राम वमन्ती गत्रयदा मती । सुतं चक्र मधुलीया ता सैव वस्त्रजं तदा ॥ अक्षनाथं तमस्तुम्रं सा सर्वं सैव वो-
त्सर्वं । पूनः कालि त्र्यासा वमनो उस्त्वत्रयिनी ॥ वनके यवनाथान्तं महाभूतं सदाभिदं । कृतवर्णं वमत

कू ४

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri
Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २९०

नन्तु नदर्थे प्रवणाग्रतं ॥ तच्छ्रुत्वापि विस्मर्यसर्व मान्तुवमनि लीलया । पुनर्वक्ता सभी बौद्ध सा बुमात्रिकसा स्वनं
॥ ॐ गुह्येश्वरं वमन्तं बौद्रा सर्वमन्त्रां त्रनायिका । तच्छ्रुत्वा दामन्तारणवार्यो रणकुं तन्नपि ॥ पुनर्वमनि सा बौद्धावू
ड कालगसंस्थितं । निःश्वास मन्त्रा मा मासा च प्रमातुंगन्तानिव ॥ उच्छ्वसन्ती सर्वा नानपूर्व यं दक्षिणे जगजा
लवमेव किनिर्मुक्तरक्षोसा कृतिनासमी ॥ पुनर्वमनि सा विष्णु प्रवन्तो कालयावकं । महासूर्य्यामदवन्द २९०
ल्लासविच्छिन्नं ॥ पुनः कृष्णा यदा काली तदावमनि गतः । ब्रह्मवक्त्र महा यन्त्र वदान्तसविबाविन ॥
तदानादयना कृष्णावमनं हाटकेश्वरं । महालीलालसं देवं वजिनाथं महाबलं ॥ कामरूपका मन्त्रकं प
क्षालोदनमक्षयं । वक्त्रक्रिमध्ये गङ्गा नप उर्व्वि प्रविवाजितं ॥ तस्यवाग्मि विकाणं वक्षाख्या बौद्धवा
दिसा । कानाग्नि चण्डमरिवि लं वीरस्य नस्तन्त्रयतः ॥ तच्छ्रुत्वा विस्मयाविष्टा दक्षाज्ञ लीरुवल्कलं । पुनर्यव

९८

नयावर्ल्ल दादशार्क्क मर्तमदः । उथादश पुनर्धीरं मार्तण्ड नामनामतः । व्रवंवान्द सूर्यकालं वृत्सु भाव
प्रयागतः ॥ पुनस्त्वाऽङ्क कला वक्र षाडशा धावसासूर्य । वान्त नयामहाकाशा विश्वलक्ष्मा सूर्या मयं ॥ पुन
वग्नित्रयी ध्यानसस्फाजि दास्यानकं । तच्छ्रुत्वा पुनर्य यत्र वाडवाग्निस्तु नायवः ॥ नयावान्त तत्वन्त्रयणस्वका
लिकूलसं युक्तं प्रवनः पूलिमान्ति लवसासावज्रादि कासमी ॥ पुनर्वमनि सा ध्याना गणक वज्रं द्वनासदं । त
न्म आदि नाविज्ञ्वाक्षि वज्रनाथसमन्विता ॥ तदामहानलयद यदावनाशैरवी । तदा नया देववंध्यास्वर्ग
वज्रमन्त्रकं ॥ वान्तं स्वनाग्निसहितं वज्रनाथसमन्वितं । ततः कृष्णा त्रिधा निष्क्रान्ता त्रयस्तास्त्वानना ॥ य
दान्त्र यक्कलं वान्तं नयानाग्निसमाविकं । वाग्निनाथसमायक्तं त्रिदश द्वादशात्मकं ॥ वात्वान्तं नेववविचकास्त्र्या
स्तनिकन्नालवण । यस्नजाता तदा वान्तं नस वज्रस्त्रयायद ॥ स्वनाग्नि नाथसहितं वज्रसाहानलं यदं । पुनः

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

मद्गासीमकालीयमासुनूतवामदान् ॥ तदातयोगभवक्रं वान्हेवह्निगणाकारं । खवक्रनाथसहितं स्वव
श्री त्राधारस्त्रैयवं ॥ मदामाग्निगमार्कांशं पुनः कथ्यास्तु भ्रमय । तदा मनोऊर्ध्वचक्रं तथावान्हे भ्रमभ्रमे ॥
२६१ स्वनभ्मगतस्यूक्तं स कल्म कुलमकुर्नं । पूनर्धायकवाजान... यदार्धबीजनं किली ॥ तदाव
क्रे तयादि व्यावक्र मादि कुनीर्ध्वनं । वक्त्र वह्नि सदस्राश्रस्त्वक्रो गसमन्वितं ॥ वान्हेसम भ्रम
खिल वद्धि चक्रु त्वचावनणी । पुनर्धाम्निवृद्धिचक्रु मदाग्निगणान्वितं ॥ वक्रमाग्निगलाकीर्णं खव २६१
क्रोगसमान्वितं । एवंसृष्टि यदा काली ग्रिभूस्थ्वस्थिप्रकाशिता ॥ सासा भा वासासमयी तदाकिञ्चिद्यदि
वानयावान्हजगत्सर्वं सानत्रालादं वालिनी । पूयणी कवलीधात्री स्थितिरूपानिगद्यते ॥ एवंस्थ
नदिचिन्तस्वं । सासाव क्रोन्त वादिकाः । एवंसृष्टिक्रमं प्रोक्तं संक्षेपानतु विस्तरात् ॥ गुह्ययर्व क्रमो

यातं योगिनीहृदयाकगं । नदयं देव देवेशि प्राणान्तेयिकदा वृत ॥ दानात्तनकमाद्यानि सृष्टिस्ते दीनवाध
म । यावत्ताक्षायितं दविस्वयं वासम्भ्रगवदि ॥ तावन्प्रकाशयत्येव वक्त्र सोक्षायानमग्वयी ॥ ॥ सृष्टिक्रमवि
धिः ॥ ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि कालिकाक्रमनूतमं । यमवाप्य महारागसाधकः सर्वगोस्त्ववेत् ॥ गुह्ययर्व क्र
मात्कान्तं तदिदानीं निगद्यते । यथा सर्वमयाप्रोक्तं सूक्ष्मं शिवमनूतमं ॥ तासां वक्रजमायतं स्वात्मासानं
दनिर्झरं । तथाक्रिसृष्टिकाली या सका नाभिकूलावणी ॥ स्थूक्षासर्वनिदंप्राग्वलन्मध्यस्थाहृणादवी ।
जगज्ञावग्रासर्सर्वयदाजातं महाल्वणं ॥ तस्मायदा तदा सम्यक् तयाकालीमन्त्रयतः । सूर्वस्सृष्टि स्थ
सर्वस्थप्रनीलूनवूनस्थलं ॥ ग्रासरार्द्ध रवेभानी वह्निवक्रविहारिणी । तादिनोवननं सर्वं जगदेतच्च
रावनं ॥ हाटकंग्ववनमूलस्थाकालाकालकूलावणी । तद्रश्मिरिः समानीतासावाजुंजन्दिरे नवी ॥ था

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२९२ विंशत्यामतावीर्यो कुलकालीमहात्मनः । पुनर्वक्ष्ये महा... मूलं तत्तागदाग्निनाहरी । हंसाख्यकालीतत्र वैविष्णुकुलछिन्ना
मध्वग्निमनवविना विकसद्वीर्यसंकुला । वृद्धश्च वकुलस्थं वं कालीकावनतत्परा ॥ एवं हंसेन वक्त्रस्था कालिका
ग्रासमन्वता । एवं न विकुलाद्यदाजगक्षु सन्निलीलया ॥ एवं वह्नित्रयान्तं तनदक्षिणा कुकमंजसा तुक्ष्माग्र
सन्नादवचियनमानन्दरूपेन वी ॥ एवमाश्रयवक्त्रे विद्याउगा अनन्तचारिणी । धीरा यूनां समाले वस्त्र धौवक्त्र
समन्वते ॥ एवं गवासिवक्त्रानां क्षिकाग्र सन्निलीलया । एवं वह्नित्रयान्तं रामदासं दा वयस्त्वना ॥ सर्वसर्व २९२
ण सर्वज्ञाग्रसस्थेन तत्समाविलं । महानान्दकुलगानीयवमानन्दसुन्दरा ॥ स्फुनदुर्म्मिमहावज्रक्रमसंदा
नतत्परा खलीलालाल्य लीलासासन्थगावमनेखिलं ॥ एवं वक्त्राग्रमंख्यानं तत्परक्रमसंगतं । गुरूपदे
क्रमायातं महानागरगोनं स्फुटं ॥ न कथ्यं मम तत्रगानि निशिस्थं मन्दयन्नीकितं ॥ ॥ कालिकुलाधिकारः ॥ ॥
पुनः पतं प्रवक्त्रामिश्रल यम्ददलक्रमः । स्फुं दनदस्समन्तुलं सर्वदा सदा ननिर्दृतं ॥ ह्यावगुप्तं तनं कार्य

नाख्यं यस्य कस्यचित् । स्वधाम्निसासा वक्त्रात्के स्वनग्निप्रविकृष्टसितं ॥ कालवर्णी स्वकं सर्वं यदा त्वथि
तदासिता । तदा पुनर्वनितक्षुम्बा स्वरूपावाध्यानकालिका ॥ हाटकाख्यं महावज्रं सर्वनाग्निसमप्रभं । ध्यानी
कृतिं समानं च तयाग्रस्तं समन्वितं ॥ तदासा कालिका वोऽग्रा पुनर्ग्रस्तं तयासकृत् । ब्रह्मवक्त्र स्वनग्नी
टि वतिकं विश्वग्रस्मनी ॥ यदाग्रस्तं तयादेव्या तदासाकालिका पुनः । विष्णुवक्त्र स्वनग्भादिः पुनर्ग्रस्त
तयाप्रिये । तदा कोटिगुणा कृष्णा कालिका कालकालिनी । रुद्रवक्त्रं तयाग्रस्तं सर्वनाग्निसमन्वितं ॥ एवं वि
स्वलिकास्तूयादेवदेवी कृष्णादनी । तया विश्वेश्वरं वक्त्रं ग्रस्तं स्वयतिसंयुतं ॥ पुनः कृष्णा महाकाली यव
मन्तुमहानन्दा ह्लक्तिनार्द वदवेम्या नकुकाध्ययू काहतं ॥ तदा लकृष्णकृष्णा झलतिक्ष्णं नि महावल्ला । अग्नि
लवनयाग्रस्तं रुद्रदात्री कुलं महत् ॥ एवं ग्रस्ता पुनः कृष्णा सूर्यवक्त्रं सनाग्निकं । ग्रस्तं तयानदा काल्या

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
२९३ शल० कलनसास्तुना ॥ उग्रादर्णं पुनः प्राप्य कृष्णाद्यानातु कालिका । महामार्त्तण्डुलकालग्रस्तानिव
नवाप्रिय ॥ पुनर्ध्यानतनाकृष्णा तदाश्चर्णसंक्रमा० । ग्रसतासीमयवक्त्रे स्वयन्तकलतिर्वगनः ॥ तद्
ध्यानामहाकाली कृष्णा कान्तिपुञ्जाखदा । महावह्निकृतं ध्यानं तयाग्रस्तं सुधानकं ॥ एवं प्रकालिनाश्री
प्राक्तलसमतायंकरी । काली कालीति सा काली सा काली कालकया कृता ॥ सुकाली कलकायाली ककाली
कालसंकृपा । संकृष्णाध्यानवदनाश्री ड्राकीध्यानयस्मृता ॥ तद्धवक्त्रेश्वरं ध्यानं तया ग्रस्तं सविग्रहं ।
स्वमाप्रिसिः समायुक्तं स्वनश्मीशिविनाशितं ॥ पुनर्ध्यानतनाकृष्णा तदास्यर्णकृतं सकृ० । तयाग्र
स्तं समस्तं च पूर्व्ववत्तानकाननं ॥ नविवक्त्रे त्रय वक्त्रनविमिविसमन्विते । यक्षक्रनात्याध्याना
भाजगद्भसनतेपदः ॥ स्वमाप्रिनश्मिसंयुक्तां तयाग्रस्तं स्वमायया । तदापुनर्वपिकृष्णा त्रय २९३

कालीकूलाकर्का ॥ षड्सादानवक्त्रं यक्षक्रनादिस्वनाथपूर्व । स्वनाश्मिसदितं पूर्वं तयासंग्रस्तनिग्रहं ॥ तदा
ध्यानतनादयी कृष्णाध्यानकर्तकिनी । प्राक्षवह्निप्रभावक्त्रोरक्तयक्षीवनाचनं ॥ गन्धयक्त्रेश्वरं नाथं तया
ग्रस्तं स्वलीलया । पुनर्न्मनागतं वक्त्रं ग्रस्तं देवास्तु चात्मवं ॥ सूर्द्दकानमयाः सूर्यास्वमालसदितं महः० । ग्रस्तं
तयाद्दविद्ध्यानकाल्या महाल्लणं ॥ ततोवृक्षियथा त्र रं वक्त्रं णंनाश्मिसंयुतं । ग्रहदर्द्द तयासम्यक्
कृष्णयास्वस्वनयतः । एवं सवर्ष्वसंक्रान्तं लीलयाग्रस्तविग्रहं । ह्रानं तया महाकाल्याकयकालकयाच
॥ कयकालं तयाग्रस्तं समस्तं ध्यानविक्रमं । महाकायं ततो ज्ञात्वा न्मतान्त्रिकयकर्तृना ॥ स्वर्वोह्रानं मया
वीनास्वस्वत्रयं स्वसावर्कं । प्रधानास्त्रयमायोगातयासर्वप्रकाशितं ॥ ततो विनति सत्यति महान्तकयम
हिनं । एवं तत्ववत्तिना सासातत्रैविहोरतं ॥ पीत्वाजगदिदं काली महासंहारकायतः । एवं तवसमारख्याती
मतु१
यः

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री संदानक्रमनूत्तमं ॥ वक्त्रावक्त्रादिनं स्तोचितं ज्ञानं केनचित्तथा ॥ अप्रकाश्यकथनासद्योक्तकालं महवल्सु वं० ॥
भूनावीवीयपयथ्राकसादारघ्व वल्सवार्दकं । दिनं ज्ञात्वासुप्तान्नायदसीक्ष्य कदावरं० ॥ नैकद्दक्रममेघोनिवा
१२४ स्वंजानूधायित्प्रियं । एकत्वं यचायार्ज कवाप्रकाथितमया ॥ नदयंस्तिदृष्टीनांनास्तिकानांकवेववायू
अदेवीक्रमं यच्चान्नदाम्नक्तं प्रकाशयं० ॥ वीनावक्रस्यास्यसर्वयरुक्तस्यासिद्धयि । उक्तंकिमवयस्कस्यस १२४
धकस्यमदामनं ॥ याल्लगांकवीदृष्टियालिनायावमगूवी । मावक्तवाप्नूयादनत्वमज्ञानं सूमध्यम ॥ सि
द्धान्तं गानूवसोयस्तनक्रं कष्टकष्ट । कष्टं कूलनथावौस्तं कृत्रिमा भूतिलेवव ॥ नक्रमावितममवास्वानं
क्रमज्ञानंयथास्थितं । यथ ग्रन्थान्करदवितं न्यसंगोपितं मया ॥ स्त्रिमिन्कन्तु दत्तं स्वानं सवदस्यं मया
तव । म्बम्बद्रजाक्रमं कृत्स्नक्रमवक्रसमन्वितं ॥ चतुर्थमध्वं वक्त्रामिदहावक्त्रविनिर्णयं । मत्कन्तु मन्तुव

कार्यं तस्मात्त्वदविवर्जितं ॥ एकं तदागमवक्त्रस्यमतं मयोक्तं मन्तुजवक्त्रपववनवदवदवि । देवीक्रमंतू
गतिसंप्रदसाचरत्तनं वक्त्रामिति नवयूनः यूनजल्यस्तुक्तं ॥ ॥ इति श्रीनववक्त्रोजसिद्धिज्ञानी० सदा
सदुदवीक्रमवटल्लः ॥ ॥ ० ॥ ॥ अथ ववदलिदवगर्यानक्तः यूवय दक्षयः । शिवायावासमद्गूनादक्त
माम्बूखवा । अर्कयतजग त्सर्वंतुक्रान्तुं ऋक्रकेः सद । ववूर्वानाहूनभाग्ययच्चकमस्वक्रग० ॥ स्कूनक्
खगतोसालितृक्रागदीयकजसो । कदादवीक्रक्षतुष्ट्राप्रलियस्सुहववजं ॥ एलुप्रणानतदवगकुताथ
जगदीश्वर ॥ ॥ श्रीदध्रुवाय ॥ न्यकास्मियविन्यकास्मियविप्रूल्पस्मि गंकव । नयनान्नीतनयाप्रकृतंम
ममदीश्वर ॥ तत्प्रसादाक्तियवनं सर्वयतमगवन ॥ नमस्कृत्तु ज्ञिनजायमदासेववप्रूर्णय । मदावन्तु
ग्रन्थायक्रियालीलायनं नमः ॥ नमोमार्तण्डवयूथमत्कालगायनं नमः । नमोऽस्तु सस्वतृयायवि

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
२९७

दविज्ञयधारिणे ॥ अनन्तगुणनाशाय नन्दकायायुवानय । महासासान्दवस्थाय नन्दकुण्डाय ते नमः ॥
नमः स्कन्दनन्दनाय सर्वमूर्त्तिलिकारिणे । सर्वदावायदवाय नमोऽस्त्रकायकारिणे ॥ नमः कालानल
धारणेयनीयमन्त्रलयं । नमो ब्रह्मविलाधीश आसेककवनलायते ॥ विश्वसिं दायदीकायविष्णुगाय
प्रलापिने । नमः कनकपिंगाय वस्त्रवज्राय मीद्धृष ॥ नमः ज्ञानान्दनन्दाय विन्दुनादान्तकायवै । नमः २९७
षाडशनाथाय नन्दासनिनतायवै ॥ नमः मण्कुण्डलिनायाग्यानोग्रतन्त्रलयं । नमः परमहंसाय
जिह्वसजगदद्भुते ॥ त्वं दासतं गतिः गुडार्ह्व दसत्यवायवः । त्वं महामादद्वतं त्वं समग्रजग
त्पिते ॥ त्वं दलत्वं यसंदर्लात्वं सर्वत्वं सूत्रालमः । त्वं योगी त्वं महासंगी त्वं महामादनाशनः ॥ कु
लंकं त्वामिसि भगवन्त्वत्प्रसादान्महेश्वर ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ श्रोतुमिच्छामि कथं देवो भविष्यति नः ॥ कथं तासां
न

कुलज्ञानं कथं तासां स्थितं परम् । कथं मत्यपादश्ची कथं मादृप्रकाशिका ॥ एतदिच्छामि भगवन् श्रो
तुं सूत्रवतार्थिने । एवमाकर्ण्य देवेन्तु प्रस्फुरद्वक्त्रभैरवेन ॥ साट्टहासं वावद देवदेव्या महेश्वरः ॥ ॥
श्रीभैरव उवाच ॥ साधुसाधु महाभागे यद् ज्ञानार्थयानले । तत्सर्वं कथयिष्यामि यत्त्वयायनिश्चा
दिने ॥ महावदस्य मतुलं सर्वदेवैषि सर्वेव । महायज्ञमिदं देवि कथ्यमानं निशामय ॥ पूर्व
कथमिदं पीठकौञ्चयपीठं कुलकापूर्णं महानयः । सदाक्षमसंदोहसंज्ञितानां महावला ॥
कुम्भनादिवर्त्त्यनाश्विन्नात्रयादिकैः प्रिये । गुप्तायानां गुप्तमनां गुह्यवीर्याः तु देवताः ॥ कादि
ज्ञानानि नश्यन्तावनिष्ठं ततेऽमन्त्रमे । यावत्तासां प्रसादे यः स्वयमुक्तं तु सायकं ॥ यस्मात्त्वज्ञा
यते तासां वक्तामनदधियाप्रिये । आज्ञानाथवागुप्तागुज्ञावक्त्रागमादथ ॥ तासां नश्यैव नाम्

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
३९८

निनिर्मलं मर्म्मवन्किव । तत्स्वजावन्दन निर्त्यकर्वक्मिन्तगलावन ।।प्राणाकं यवमेश्मानिसमर्वा यालयं
तिन्ह।। पादादिस्वर्गनिदश यामारथ नेवला। कदिउ।। दश्णेकोत्समूत्यन्नांन दसंलिवलन्किव नम
तापनकवेनायांनूदलिवदसक्तिव ।।वाविन्न विकृतसीतस्यूकिसीमस्त्रविकल्त ।कीयकामिनिके।
सत्यमदास्त्रविनलसदा ।।दवकानिन्दकोगुदंगुर्वावानविकल्पितं प्रदनक्तिसदाव ज्म्मादनन्किव
वर्णामिषं ।।ज्मायक्ति श्नीवं नाजीविनं वदनक्तिदि ।मदाकामवकानित्यं सर्वावानिमर्लयदा ।।
सर्द्वगुत्मूवलनता दसमायाश्नाविना । निष्कलावीनविलासान्दवनाकानर्तयदाः ।।क्लिडान्व
ववनानित्यं वत्नादनलसास्तुनां ।कालदः ।गाउसंगंवयार्विकेवात्साववः।।वमक्ति नियतंम
लादवनाकामयोनिनी ।नासंक्तानिमुक्तोवेसत्रसंस्थाक्लिनानिव ।।पूनाविस्तन्दगाक्तानिर्किंविद्व
नि ।
३९८

दशनः न्नव्र ।।ज्ञांक्षीमादगवनीचैवकार्लिकं यीचविद्युन्नुजा ।वानादीचेवगाक्षीवयामूक्ताचनथायवा।।या
ग्गव्वनी वावूमीस्या० कलमांत्रामदावलाः स्वकलाकलमूलवं नङ्गगाकवयवधा।।स्वधायूननवस्या०
पूनः सम्यगनन्कना ।लयजन्मप्रवादाम्बाजावविक्लिन्नसंक्लिन ।।यवधायत्समारस्यार्थ नद वाद्यप्रकाव
कं ।नत्कसात्कामदामात्रासर्वकोलसप्रकावर्ण ।।स्वसंकलाक्लिनाः सर्वयाज्ञोक्तोत्तुवनादव ।जाग्रज
मविकाव्यप्र्वगा किन्ना मानवस्थ ।।दशजायी० जान्वान्यात्म धाक्कासनताः यवा ।उर्द्ध निश्वासिकान्मा
स्वनथान्यचक्रायूविका ।।यत्र लक्षायवान्त्वान्याजाकिदाविन्यमवव ।यवान्वान्यावदवी यासंस्था
उनविधानं ।।यविस्पर्श्नस्वत्रयाया नाभि कृष्वमयेयूतः ।वक्रनागावक्रविधावक्रमायाश नालिनः ।।
वक्रत्रयावक्रविधायिज्ञान्ववर्णकनाः सदाः ।कनामतकवलसर्वजमयुक्ताणुमगुलं ।।यग्रक्तिदव

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री दवालिपूजीनानागतं कथा । वर्त्तमानं वयस्तं तद्वदल्पयथार्थतः ॥ कवर्त्मविल्लवद्धवियविद्वल्तीविद
२९१ क्लिनागर्मविकृष्टयद्वतनानासीनावनले प्रिय ॥ कलाद्विदाकिदयलिनार्न सूर्यप्रकावथा । यद्यन्न २९१
नसिंबावेन नासा त्र्यंस्वं कुरु ॥ त्र्यपायत्रपसदप्राणिप्रकर्वक्लिदिलीलया । समयत्वा नननम्बके-
प्राणांके पिकदा वन ॥ गवांगाष्ट्र यतिनिर्लिप्तन त्वपूजा नसरुकर्णं । प्रपूजात्व नत्रिच त्वंत्र क्रांस
मयमूलमं ॥ शिवस्थान वत्सयें वम्म णनं पूजनं सदा । मार्कण्डा समयस्तुद्र शिवां वृद्धांगनंस
दा ॥ यूहिवाचूजनवनानियतं शिशु कत्सवा । कौनर्ता समयांस्त्रं यं ब्रह्मस्कण कत्सवा ॥ माया
मयीगुह्यपूजायात्रासूवमके सदा । वन्दनं भजयं नित्यं वैष्णवासमयस्थितं ॥ विष्णुसिनिस
दसिका हृमिवीकण नत्सवा । मिथुनं कं वाणकं नित्यं वानादी समयस्थितं ॥ विरूवमानयं त्रिसं-

वकप्राणनमत्सवा प्रेत्यासमयमनक्लिन्नक्लिपयमश्नलसदा ॥ वर्त्तमानप्रियानित्यं वामूल्या समयं स्मृतं
। मनणानमूलनिर्म्मलं वन्दनं नितना सदा ॥ नवकोहकयनित्यं वर्द्धिकासमयं सदा । प्रवंसमय
द्वन्द्वास्त्रायूतनर्द्धदगम्नू प्रिय ॥ नासांत्रुत्र्यकं गुप्तं दुर्व्विकृयं सूत्रासूत्रः । दवप्रियांगवविवनाः प्र
क्लासादनकत्येनाः ॥ विशालनंग्रास्तस्तोका विंवाम्बावानूदर्शना । कथांस्रं यं वीनवींयं क्लिन्नास न्म
दम्वदि ॥ यम्नगौरायम्नमूरवास्त्रणीलो ब्रह्मवादिनी । त्रयीकथानूनमनं नदवो वमनं सदा ॥ यम्नं
लिखनिसानित्यंगन्द पर्वति पर्वति । तासायनतिसावीजं गयास्नानात्रसींगयः ॥ ब्रह्माणिकुल
जासासानित्यं दण्डासनप्रिया । सूत्रयायीनगौरं शीपद्मनंग्रास्तदासिनी ॥ नित्यंदर्भस-
माविध्यसदागा यननत्सवा । नदानस्थनिनकामदामंगलकत्सवा ॥ सर्वसिद्धं णसयनावीनाव

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री मनकासदा ।स्वयर्वलिनसानित्यं त्रिमलं लिखके ॥ मादग्वरीकुलजासा क्रियासर्वेलं यत । नसामियादिद
२९९ दननासागक्वानित्यमवव ॥ नक्वांगीनकुगोनावविद्यागिल्यकन ग्रमा ।सर्वयकिक्रियानित्यं मीकुवा
मनकारुगं ॥ यक्षांग्म वंग्न नियमगंक्तिनियकेसाग्टद ।लंयदाकुसुमामाय वावाजीवं दनत्यसा ॥
कौमानिकुलजासाकु क्रयास्रामृवग्टकिनी ।वक्तमायाग दनदाग्धा माधवानूदासिनी ॥ मदादवकथा २९९
गाक्वा वावंगीवमनावमा ।नक्वायानंक्रियानित्यंस्यगंजीवंदनत्यसा ॥स्वयर्वलिसदावक्रं लिरवन
ग्दमन्दिथ ।लला टक्तिवके नस्याथ स्नवसायनंध्रियः ॥ दीर्घवक्वा स्कूलगन्ती विंगाक्की दीर्घना
यना ।दन्तुनाक्केर्कगाय दीर्घगाथा मदावला ॥ क्तिडवादनके साकुवाद्यादिरिवनकथा ।स्वविका
यर्वलिसदालिख के साग्टदालम ॥ वानादीकुलसंह गासदावन्यसदाक्रिया ।स्वरूपा यानूवदना

मदालक्ष्मीसमन्विता ॥ नक्वग्मोवाननक्रानाक्षावरुकथाकुला ।मदगमगनानाकनित्यं स्वक्रियादिसा
॥ स्वयर्वलिग्टदवक्रलिरवकेसासदेवदि ।स्वभोलादनके जीवं क्वनाग्रानिर्क्षणादिसा ।जेंद्रीकुलादि
नासास्यादसकके मांसलंयदा ।क्वनाक्वचोग टीसीनाकुक्षसर्वकुलानगा ॥ मके कन नथाक्रस्कन
मकसासदेवदि ।स्वप्राणः अवकजीवं क्वनाग्रानिर्क्षणादिसा ॥ मत्रयत्र नूदस्य वगत्रकत्र यम
लदा ।सदान्दलिकयास्वयस्कामग्रानियक्रिया ॥ स्वरवात्रयं ललाटरवदगुं यर्वलि वालिख ७ ।
दक्षियानाथूय ७जीवंयमूनसारुनका ॥ यास्यांगकुलसंकुमा ओगिनीसामदावला ।स्कुलगक्रास्कूल
गन्तालवाक्षाविपिटनना ॥ दंथादनीमृक्षनुजानक्षवर्णमदोजसा ।यिंगाक्कीयिंगकेगावबलना
जीवनादर्व ७ ॥ मदायूद्ध कथागक्वासक्कासानक यानकं ।कयालंलिखके वल्ससंध्यासूदसेके

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री २६६

सदा॥ यामूर्ध्ना कुलजा सन्तुष्टया सर्वकुलात्तमा। कृष्णा गा कपिला कृष्णा स्थूल गण्डा कृशोदरी॥ दीर्घजि
ह्वा दीर्घदन्ता सर्वगात्र समाकुला। सदाम्लकला स्वैर वरमन्त्रसाकथावाच्य॥ निवाला न्यकावदना सर्व
जकुलल दना। सदायद्वनु स्वैव गम्भ द्रवकं वृजयकुर्णं॥ उच्छिन्न प्रणवं मन्त्रं विनावं वस्तुमध्यमाः॥ ग्रवं
लक्षण संयुक्ता या गम्या कुलनन्दिना॥ यवनं वाव भार्य चकुलस्य दकुलग्वचि। ज्ञानकुलक्रमवदविम
लायां कृगवर्जितः॥ सर्वत्र वनसंदद साधकः सर्वदनूरः॥ निग्रहं च्छिद्रसं धानं निग्रंगरूवनि
प्रिय॥ श्वासं स्वनयस्य दार्थस्था मकाग्रूत्रसाध्नं। यद्यपि भाक्रमूर्दिश्य तु थायिकथयामदः॥ आकृ
उत्तरस्यात्तावजय प्रथकुलाष्टकं। जमनदवदवनिज्ञानवर्णिदिसाधकः॥ गुरु कृष्णकं वद्रं वाग्रं
वमयाद्यं स्मृत्तं। क्रमेण कुलजानां वसा मयं त्वा धर्कं ग्यवः॥ नदानुस्मृत्य सविकाम्भि या गिन्यः सा २६६

धकान्मनी। ग्रवंगु कुसमा स्याजं कृष्णपक्ष धूनाग्रच्छ॥ प्रकाश्यष्ठं कारग्य उम्रकारो नव्येवद। टकार
ग्य ग्रकारग्य उम्र्याथो नथा प्रिय॥ ग्रनदष्टकमास्याजं कृष्णपक्षसदेवदि। सूर्यस्यादयकानंतु क्रमेण
कुलस्य दनः॥ अनेन क्रमरूदन वाग्रासाध्यविनिश्चयः। दवकानां कुलावाग्र वर्णरूदस्यच्येवय॥ वर्ज
क्रमादिवर्णोल्ल प्रतिष्ठि यंदथा क्रमात्। यस्या वार्या यस्या वाचा स्त्रियावापूनुमस्यवा॥ नकुलं नकुलं
नस्यविस्त्रीयं नसा कौलिकी। नदा सो च्रीयन्दे दविश्वंगकृष्णाग्रनुप्रिय॥ निरो वक्रं वकण्ठं वक्त्रं कुक्षि
लिंगमवच। यो दो दृष्टो वस्तुरूपे क्रमादष्टो कुलाः स्मृताः॥ यस्याः कुलानदृष्टिरूनस्यास्य दर्शयेत्त
नः। सञ्जाणं पिनदादविकुम्भकासाधकस्यदि॥ ग्रवमत्र विवार्य स्यात् क्रमरूदं विजानतः॥ मानस्यग्वा
श्रयाकामा मनस्य दिसास्मृताः॥ यस्यायं कुलमूर्दिष्ट नन्मना मानदृतुनः। केनरूदवजानन्ति नकुलाय

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
३००

नमोनमः ॥ गकारस्सर्वसंभूयावृतंनरागभव्यंवृतम ॥ मनोवृत्तिनदृकारं कलाश्रकमिदक्रमात ॥ मानसं त
त्त्वनिर्मलं श्रीकामकायनिरादिनं । अवयदानादेवभ्याप्रत्यक्षवद्विरूपत ॥ श्रीमकादिकमंकार्यं त्रि
धाम्नित्रिगुणमेवच । साधयं त्रियमंलायस्त्रिय्यसाधकः सदा ॥ यथायदविरूप गनसाधकानां नविग्रहं ।
तथा सकलमेवा त्रवर्णितं नगान्मजे ॥ अथ नामलकं कर्म यथावत्तद्ब्रवीमि ते । तं चक्रवर्ती मदादविय
दं ब्रह्मविष्णुगतः ॥ मदानं लायरमात्मैव नावलन यूनाप्रिय । स्वर्गाधि कामदनानि कुरु कर्म नधीमता ॥-
विस्तीर्णलनवकथा कथा वेदीनवाजितः । कथाता साधकं तं र्मदामायाविवर्जितः ॥ यकलंकविनि-
र्मुक्तानदमादविवर्जितः । तिर्मलागगनप्रभास्फ यिमलायस्राजना ॥ नवीनलवर्णंकाथबांजानि
र्ब्रिविघ्नं । ब्रह्मकावयर्यां नं तुम लायस्राजनाः ॥ मन्त्रकास्थानकाक्रियानकानयप्रवे । सर्व

३००

नकाविनिर्मुक्तास्फ तु मलायस्राजना ॥ निर्द्वन्द्वा निर्गुणाक्षुनाविश्रान्त मलमकाकुला ॥ काटवाकागयदवि
कतु मलायस्राजना ॥ येनधीनं मदानन्दं सवदस्य तु विरूपं ॥ यज्ञमायावनिवनास्फ तु म लायस्राजनाः ॥
। यवात्रिनसमं विलं विलं नलनसायम ॥ सर्वावानवकायतु कं तु मनायस्राजना ॥ । यवात्रिधामसं
यदृ नित्यमवगमागम ॥ रूवत्यवेदिवीनानां कतु मलायस्राजना ॥ । विन्दुनादकलाजातं रूकायं नि
वयसदा ॥ सर्वस्कामदासवास्फ तु मलायस्राजना ॥ । यमानाडिकुलं सर्व विकनं मार्गवस्थितं ॥ क
तुसं वदनयनास्फ तु मलायस्राजना ॥ । यक्रावणकुलं सर्व व्यूह मादृकितं नये ॥ अर्सकविंदुयास्फ
तु मलायस्राजना ॥ । वत्रुसर्वलयास्थानं सकनं यविवानका ॥ नक्रिवक्रसमविद्यास्फ तु मलाय
स्राजना ॥ । यवालकत्रयलकं नियनं प्रविशंरुनं ॥ निर्विकल्पनमनसा कतु मलायस्राजना ॥ । येन्यन
                                                                                    य२

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

किविलाणाश्रेरुन्मेधूनवनाग्रय॥नतृप्याद्गवनिरकारुकुमेलायसराजना॥यश्चावजाल्वनागकिम
श्री दमूर्छितमरवला॥कुनर्नसस्गात्सर्थनकुमेलायसराजना॥येनात्कुनगुवार्वक्रादम्नतंयुदैन्त्रवे॥
३०१ ससदानिलरत्नाग्नेकुमेलायसराजना॥येग्वदूनीकालंदृष्ट्वे येथ्यीनवनद्रस॥यसदवमेदा ३०१
वालस्कुमेलायसराजना॥ज्ञानर्त्रप्रसदनावृक्षाविम्बान्कदये॥॥येपयीनजगधिकनकु
मेलायसराजनो॥मीडगाधावयर्यन्कयधानित्यादिनरस्किक॥॥अनस्कमिनरुरावूपानकुमेलायसराज
ना॥रूविकाकावनायश्चांस्वरूयारूप्रनारूणं॥रूनवीवीनराजानस्कुमेलायसराजना॥।नाउमा
र्मेप्रयनिर्त्यविवदंनियथासुरवं॥क्रमाक्रमनपविकीणाल्कुमेलायसराजना॥।यंवान्कनग्रासदना॥
यद्रुसादवरलाघना॥॥नंवावदीनराजान॥सदामेलायसराजना॥।यविवक्तिसदाविप्रुस्गवूवति

यसदात्यदिग्रयंसमाग्रक्तिनकुमेलायसराजना॥॥ब्रह्मांवूरूपवाणनवाद्भुकरदक्रुनागनाामवमालम
दनानास्कुमेलायसराजना॥॥सर्वनयनलाश्चयपूर्यंकृष्णाकृवनथा॥यिदूर्कंवाच्यमिश्रंवनकु
मेलायसराजना॥॥यसदायवनधाम्निगमागमनवगानवा॥।वनुसूर्यविकत्रस्ताकुमेलायसराजना॥ ॥
कलागिनाकलान्कस्ता॥कलनाकालवर्जिना॥।ककावामलरुंगाग्वनकुमेलायसराजना॥॥मदाकंकाति
नायवमदास्म्मानदाजदा।मदास्त्रयवायकुकनकुमेलायसराजना॥॥यसंदनक्तिदनिनंदक्ष्यादर्व
दनंनिय।यथानयक्तिकाश्रणंनकुमेलायसराजना॥॥यनदानादर्दगवासदासमययालका॥।
सदास्त्रवनायवस्कुमेलायसराजना॥॥यस्त्रयवञ्चकृदनविदवान्किननालमा॥।प्रवृष्टायभ्रव
णुवूनकुमेलायसराजना॥॥यववक्रुक्रलनित्तंनमागमाविवानकानका॥।खकिनास्तिगेमायवकं

श्री ३०२ तु मे लायसाजनाः॥ यथामाधायवक्त्रं च वन्धु वर्णं नं यदा । चन्द्रग्रामवसंवादी न्तु मे लायसाजनाः॥ यत्र
क्षकृत्ताकलागमागमयदाक्रिकाः । ववक्ति विश्ववसध्य न्तु मे लायसाजनाः॥ मन्त्रतन्त्रयनिक्रान
ज्ञानक्रियविचारकाः । कृमलास्फ स्पदं निर्मं न्तु मे लायसाजनाः॥ वक्त्रवक्त्र ममाय वयवक्रन्तुलि ३०२
मध्यगा । विद्रुस्यन्दवनायव न्तु मे लायसाजनाः॥ यव वा कृिनयात्स्ना यव वा क्रियाक्रिकाः । यदि
सुकामदामार्गं न्तु मे लायसाजनाः॥ यर्माजाम्र दिवास्वप्नं यथा स्वप्नं स्वप्नकवण यथा कुर्यायत स
र्वं न्तु मे लायसाजनाः॥ यनकयक्ति वक्त्राक्रौ यायि वक्तिजलार्णवं । यज्जीवति जगन्नाथा न्तु मे ला
यसाजनाः॥ यायिवक्ति स्वर्गं वीरालिंगमयालिङ्गिनि । निदानन्दनसान्मला न्तु मे लायसाजनाः॥ यद्ध
दयासमान्स्य यावत्सूक्ष्मा ग्रमागतः । नावक्रूर्गं विलीं न स्थास्तु मे लायसाजनाः॥ यिवूवक्त्रनमा
२२

नित्यं यिद्वयक्राम्नेनगंधनाः । तदुसान्नसं कृष्णास्तु मे लायसाजनाः॥ निशमाद्यावनिवन्नानित्यं च
कुसलं यदा । ययचाकर्षणब्रह्मा स्तु मे लायसाजनाः॥ जीववद्य नजीवन्ति जीवन्ति शिववत्त्वय । नित्य
स्थः प्रजीवन्ति न्तु मे लायसाजनाः॥ महामायावसानस्था उदयस्था स्वयं सदा । कुलीद वगनाथ
यत् न्तु मे लायसाजनाः॥ एवं समासतः प्रोक्तं विचार्य तत्त्वमध्यमं । यथोक्त नायकं कर्म्मकार्यसाधक
सत्यमः । एवं वै धनकमत्लेवयूथा दिक्षु नसं नवि । मलायसाजनाजायन्त्रान्यथा वनवर्णि॥ अदोमला
यसं सिद्धो ब्रह्मभनत्सुमा वयं । वर्ण्ण ब्रह्मस्तु माद्य वियच्चाम्ने नायमायरः॥ ब्रह्मम तत्त्ववक्त्रा मिनाम्न
कंकालसासूत्रं । सं हत्वायितु तिष्ठि स्या हत्ता धकस्य महात्मनः॥ काष्ठरवणा न्मकं ने वसूतु नालासुव
र्णिनं । प्रविरवतु कन्नं काक हत्वा मूर्द्धि विधानयं॥ खवुागं क्षिद्रसं मूर्ध्न महावामनन्दा स्तिनं ।

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

गौ

वीनादिकं कीर्त्तिसंयुक्तं सुदृढं दृढमद्भुतं ॥ धान्यं ग्रामकवचं नानालंकारसमन्वितं । कर्णस्थामुद्रिकं कार्य्य
श्री नगास्ति घटिते मुरु ॥ कार्ण्ड मालामस्ति मर्याल पासयकाहुविना । प्रेलवकं मदानावं नद्ध दवपनब्दं नः
३०३ ॥ कार्य दक्षिण दस्तकं सुवामपादि प्रनिनं । मेखला स्त्रियमया कार्या मुक्तुरवड विस्तृयिना ॥ किं किंणी रिव ३०३
समायुक्ता नवकंगसमन्विता । मध्ये नयमणिस्कया कर्णं यक्तलिंगादनि । नूपुरा बस्त्रि नविनीसक्ता
किं किंणि विचित्रिणी । वीरसम्मस मालिय्या सादधी नसमादिनः ॥ मदिनानन्द येनन्या सुगन्ध कासूमोन्वि
नः ॥ गंधूलवकुसंयन्नी मदयूर्णिनलावनः ॥ दस द्वादाग वेदं यर्यदनसमासकः । कायानीकास्मि
कं कालीनाम्निमलाय लानूयः ॥ सर्वरूकायियं योगीवीवक्त्रव्यवाक्कद । एवं वादीरुवतिलं विवयं
दीनवत्सदा ॥ मदायीर्यकलाद्र रारसे नवावानयालकः । मासत्रयमिदं कूर्वं सुवनं गमनागनं ॥ य
हु२

न्नासार्द्धवदवं न्याः सदृशारुविध्यनि । मासमेकं व्रतमिदं कृत्वा मलायसाजनं ॥ रुवस्यं वमदावी
सर्वरवदनिवान्दिनः । व्रतारूममिदंदविदृष्ट्यायमकृतान्मनां ॥ सृथवी न्मलकं कार्यं व्रतं यनमयो
रुनं । व्रसमृलायीस्थाप्य नकंनविदारिनः ॥ दिग्ववामूकृकंणां सर्वरुकामकृलानुयः । कर्णं दस
कर्णंगायं कर्णं यादं कर्णं नदं ॥ कर्णं पूर्वं कर्णं नलं कर्णं धावं कर्णं ललं । कर्णं गाककर्णं वी
नकर्णं वीरुत्सवदूर्दं ॥ कर्णं वोद्र नसावक्ता कर्णमवसुयानकं । कर्णं गांविणदविकर्णं दासोक
नत्यनः ॥ कर्णं नडूवसंन्नदा कर्णं कानूज्य मोक्षिनः । नानावससमाविक्षा नानासावसमाक्षिनः ॥ ना
नादिनासर्वसंयुक्ता नानागीतनवाकुलः । नथ्या यनत्रिनिर्मल्यंगवनिर्मल्यमेवद ॥ यानयं तसनकंद
दस्कूलवबक्रसावया । कर्णओऊकनावीस्या कर्णं विन्नानवाकुला ॥ दययदसावबमयिकर्णं गजव

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

धनदं० । कर्णमार्जनवावीस्यात् कर्णसानसर्वंनदं० ॥ गदस्ताश्वं कुलनावं नयेत्तादेवकं सदा । कु
लमंगवत्तु श्रृणवल्लजाम्लप्तवाननः ॥ कायालादेवबबवदन्मगुलादं वदत्सूनः । नष्टिनाःथास्मिमं ३०४
त्रास्मि कुत्रास्मिन्नुलयाम्यदं ॥ एवमादीनि वाक्यानि विषमान्यपि सावेय० । कृन्तद्राविलि वजाक्कोक
लाकुलासवं० ॥ विदग्धेयवनमन्त्रैः सर्वायकननगद्धयं । तद्वत्तनसमायुक्तं ब्रनमकब्रयत्सदा ॥ मा
समत्रभ्मगानादोनात्रावयिदियर्यदो । नदासकादमात्रलदवीनादर्गनरुर्व० ॥ नानान्त्रयेः क्र
नयेच्चयूकायूकं वदन्तिकाः । ततः पर्वभ्रयक्ष्कोकेसिद्धद्रव्याणि यानि च ॥ स्वप्नेजनानितारुस्म
नावनालायवीनिका । नस्युदनस्रुदशानि सदायैवसुधामण्डले ॥ ननैवाघ्रर्लघ्यदानं वदिः किंवि
लवान्सृजे० । साधकश्री महावीरा मासमेकं समाचरे० ॥ नदासं मूवर्नश्चाम्निशक्ष्मं यावदव

कुर

दि । महदेशे नवनाःथनन्दनाश्च सर्वकालिका ॥ यथा सा पूर्वमेशानी कालिकादेशे नदश्वरी । तद्वद्देव
रुवद्दविसाधकावक्रनाग्रकिं ॥ एवं ब्रनालमेदं विद्रुर्हरेदसेनु वस्वयि । किंतु सत्वविहीनश्चसीनुसि
श्वनचालभेः ॥ ब्रनस्यात्यविविक्तयासे मन्त्रस्यासअभावयं । सर्वयामिनिवकालां मन्त्रो मासस्यजास
के ॥ ज्ञानमात्रा ब्रनस्यास्थे नवशदवतनः । यथैवं वदन नित्यं कनिश्चामिनकालमे ॥ सवमन्त्रा
समात्रलदवद वीप्रेयश्चेति । सर्वलिमनिदंश्च ब्रनमकलदोदिनं ॥ एवं ब्रनद्वयमिदं दिवानिश
विनिश्चयं गयस्त्वाभलायसागस्यादन्यथा निष्फला क्रिया ॥ एतत्समासतः प्रयांत किमन्यत्कथयामि
ते ॥ ॥ इति श्रीनवनाथसिद्धिकायांः ०िलिनदुर्गयडथ सानदमहानन्द तन्त्रे वकुर्विशतिसादेत्रं
र्लीयवद्ध ब्रनाविधिर्नामैकपटलः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ एवमनन्तमहादेव यथास्थाने लय

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
३०१

ममानवाज्ञानं मयादेवज्ञादिनः समनुक्रमात् ॥ तन्तु मे कन्महादेव कुञ्जी नदस्यानेकसंकुलं । त्वत्प्रसादात्सुव
श्रद्धया विनयस्कामि श्रीगंकन ॥ श्रृणु नान्या कुमित्र कामिसुरक्षायाय महेश्वर । कथं साधननिर्मुक्त भ्रजवयाधि
वर्जितं ॥ योगिविधिर्देवकानां यमैलाय दृष्टलोकेन । कमानवाद्यादिमहादेव कानूष्णाभिर्मयायति ॥ त्वमाकर्ण्य
देवनुः प्रदस्य स्तुविवं हवः । उवाचयचनम गान्धामैलाय विधि विस्तरं ॥ श्रीगवक्त्रसमाकर्ण्य सवदस्मै
महाकुलं ॥ ॥ श्रीदेव उवाच ॥ शृणुष्वकथयिष्यामि साधु यच्छ्रीदिनाकरं । कलियज्ञक्रमाय ब्रह्म
दस्य सूयवर्णितं ॥ नमाष्य गुवार्दिकादन्यस्य वसूमध्यम क्लीवन्मनुजयं कृत्वा यश्चात्सर्ग्यतने कृत्
॥ विधायवक्त्रयदेर्द्धविमहामैलायमादरं ॥ महिमानन्दविलासोसिन्दुनाकृनन्दूर्यदो ॥ महाय वाहू नास
क्री कल्पयालकलंभ्रजं ॥ मध्या भावाकला मध्यं क्री उर्ध्वंवी नवल्प्रियं ॥ नावद्धिकादिनं जल्पनन्मोभंद ३०१

विनष्टः । तासां लक्ष्मीदीयतां ममध्यायवानूसौ नवात् ॥ महानन्दकलाकोटियं नत्यक्तिमानन ॥ त्र्व
नूत्वा प्रयत्नः किं मध्ये नवनमस्थली ॥ संस्कृदी त्वापुर्यवंश्यमादकसं मिणी । संनर्घ्याम्नानमवात्रम
दर्धार्द्विकलावनः ॥ वृन्दस्थी नन्दं मन्त्री नूत्नमेवमथापिवा । मन्त्राम्बुर्यसूर्दवसुवीयं यद समर्के सम्मृष्ट य
॥ कृतिपं ध्यावदनासीभावदायाकिदंवनृः ॥ स्नानमर्जनन्यायाद्भ्रानीनानृत्येर्मदोत्कटः ॥ नानाजामा
वदत्यवसायकात्र नर्मगायः । नासांसार्ध नत्रकन्य मृवनं गमनानादं ॥ साधकादेवदेवभिरोनवंव
रुचेलनः । अथवातेनमश्रनयीनं वैवदिमासनः ॥ योगिनीमलकंजायंप्रियारवं सर्वकामदं । अथवायी
नमध्यस्तुवर्यषदायनांवक्त्रन ॥ यत्रयावत्रिरासक्तिन्द्रदक्षिस्मी कदेवकः । नर्लक्तिवमहासोग्नकन्नन
दत्समावनं ॥ पनवीर्यसमायुक्तः पवनमर्त्यालोककः । त्र्व कूर्वकस्मै मद्र्येयोगिनी प्रियं ॥ सायर्यातन
वे१ या१

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri
Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

श्री
३८ तस्मात्सूतीयमानामृदान्विता । यद्रदस्यवदं तस्यकथयन्निथूनें नसा ॥ तस्मात्स्नानेवर्तीम्यं स्नात्स्नायकेन
विजानकारुवन्मलामठले यत्नूवनुंस्तुवन्नूर्तु ॥ पृथक्लेलिकगदेवामलायार्थ प्रज्ञलतः । तत्रगत्वा
मदारागमूर्वमस्यसमन्वितः ॥ तदादनत्पदवचान्मनसाधकंग्यनः । तवकोत्तूरद्रवासौस्वदवी
वन्धमास्क्रितः ॥ सन्त्रयानन्दःगायागीसदत्रं यविवर्लयः ॥ नियर्तपदवाजूनसस्कादं यावदव ३८
द्वि ॥ तावदद्रुरुवेतस्यवक्रावद्रुमणं मदः ॥ यागनिद्रां तनांयानिसाधकोसीमदावलः ॥ निद्रा
गनस्कदासोववोनापञ्चमसामर्तिः । देवगोमर्म्ममखिलं नानात्रयमनेकृगः ॥ नारिः सार्द्ध मम्समा
ग्रान्मूवतगगनान्कर्न । तत्रनारिः मद्राजसीयथाऽहं नवतम्यकः ॥ सर्वज्ञः सर्वकर्त्ताच मदायाजा
ग्वर्वज्वनः । अथान्यंसं प्रवक्ष्यामि मलायवादनानुगं ॥ कान्यदानकोश्यालं क्रियादेद्रवकंगुरुं ।
श्री ।

पुष्यान्गुलयवीलादं मूरवमस्यषडंगुलं ॥ यद्दिगान्गुलमानं नदेर्ष्यादिवस्रवलसो । तत्काकृक्षौवृषभकी
लोमस्यवोध्योस्तूयादव ॥ पूर्वयवगलोदविव्रवंवादनन्तूमं । कलसंस्नायवदनंमूलितास्नयन
वा ॥ पूनर्घमामृतेनेवपूननंवणिवासस । पूनश्चन्दनकाथंन ब्रुक्रणा पूनर्घवकः ॥ मालाभिनयपूनर्द
विपूनर्वयंवूकेनच । गन्धगन्धस्यजायायात्वात्वास्नाप्यपदात्मकः ॥ वामापूश्येलयदनूस्नाप्यजवादना
लमं । त्वक्षित्र्यनतं यगना । स्नाप्यवयवमञ्वनि ॥ एवं कार्यविधिर्देविसिद्धस्कनसुगासनं । उमनुप्रा
लप्रवादनमदासावावलवकः ॥ एवंवक्रस्कामदानी । गोदवदवीप्रपूजयत् । मत्स्यमांसोसर्वेदिव्यः
सुवासीच्चादिसिद्धथा ॥ मत्स्यफलादिसिद्धीये मदानेलविनिप्रिते । उवकस्कामवंतासौदवदवीप्रपू
जयत् ॥ सप्कांगयावदवदिवदात्मायकतुतं । उक्थायताक्रमांश्चेनंक्ललनेनमत्नीस्यनु ॥ तदासिद्धवि

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

श्री
३०१ जानीयाद्वदनेन महोत्कटं ।गृहस्य कमलं वक्त्रा मितिम स्यास्यं वलक्षणं ॥ श्रीमायिके न सूक्तगंध्मगानक्रमस्य ३०१
मस्य ।गुडदंगी चवस्त्राध्यरवन मिहिकं गयाजनाम ॥ यं संस्थानं विदिश्य तनं तं यानकं नाक्रवातं ।
नुरक्तं जयमादायकं नादामाजि वगकेथ ॥ कप्रस्को यामिनी यानुसवरी खवरीथवा ।जवात मनि
कासिद्धामिलन सानसं गयथ ॥ जमक्षानप्रदासाद्यु साधकस्मन सेवयः ।उच्चायने न वेकनगृहलूय
त्रिशूल प्रिय ॥ महावीनगृहदोक्त नवगति हिंशयाजनान् । त्रिपुरवल्भ प्रयात्यम साधको नागसंग
यथ ॥ चवाणीवला मानासदम लायस्त्रावत ।यनमलायकं नेवसाधकः सर्वविद्भवत ॥ दर्लाक
र्लारने कल्पयिथानु दास वत्यं वदिसाधकः ॥ अनकर्णनियथा स्यामानुषाणां सदाप्रिय ॥ महा
शैवनविक्षानं ददबास्प्रजायते ।अथ नाशलितस्यास्य गृहवक्त्रा मितिं नव ॥ जनविद्वन्नरसन

रवादनेनुसाधनं ।तत्रापि कालिकं प्राप्यजन्मनायाथवित्तु ॥ यानि ब्रह्माण्डमखिलं गतिश्वास्यवि
नूवाप ।तं वादनीकृतं यन साधकेन महात्मना ॥ सहायकं नवः साक्षात्सर्वश्चागत्वनाद्धिनः ।
गायानूयदक्रहीनासर्वमूलायकाथिपः ॥ पर्वनात्थासर्वगुजि महाक्षा महावलः ।नृयाकृपसद
दक्षालिकणादववकवीत्यसी ॥ लक्षणं यामिनीनावससथासी महावलः । महावनूतुजानित्यनि
त्यंसिद्धिरुलान्वित ॥ शिवलेक्रियूनश्वासीरुवत्यवन संगयः ।अवं वादनजा सिद्धिः समाख्यात
यथार्थतः ॥ अथ नाम लक्षकं कथयामि तवध्रुवं ।पूर्वमध्ये नसंयुक्त मध्ययूक्तो महावलः ॥ त्रिनि
हस्यमालिक्ष महाश्रगुयलयितः ॥ अनयदं व्रजदानाध्मदश्यवजादानन्द ॥ तथ्रुजानूर नवासी
मूर्ले दृहिं समाक्रियः ।तदा सकादमात्रेण साधको मतकीलरं ॥ यमवाध्यन जायकियूनरव

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

नथालमा ॥ अथ नाम्नूर्द्धवीनां नव धानादि त्रिय ॥ सिंध्रवस्तु मया कान्ति तेस्तु मलाउलमः त्रि
श्री गी पृथ्वुसंन्त्रसामूउं वस्याकुवीकिला ॥ पूर्वमध्यनसानन्दः सफादं मन्तुमूबयन् । यावदातिश्च
३०८ नावीक्मावनालायसागस्से ॥ त्रवीविश्वनविधिनाखवन्तु नीत्रूरचवदि । दनमाविधि मन्मूउं नृद ३०८
मेलाममायूयाः ॥ मूर्द्धकूनेवकालनन्दविनासूत्र संलयः । कीचिन्त्यामयिदवागदूताकावि
थिनावयं ॥ दूनाकूमम्रुसंटुफादियमूद्र प्रेवन्धमं । नदासफादमाउनवीयामलायस्त
रन्दवं ॥ मूगलवादना ५ स्त्रेवाविधिनत्रसमादयं । मूर्द्धवाह्निप्रिनवैस्यादिःगयानविधीयते ॥
मोर्जिन्यामधूनायस्मि यथा वन्मलकारवं । श्रूस्या ५ त्रनो प्रंतिभाप्यसदत्राणीयदयउं ॥
नथास्तिमनत्र वाउमूर्द्धमथ्यादिवात्रिये । ननस्लत्यश्च संत्रुरा ललिदानी प्रवन्धयं ॥ नदास्फा

उक्तलामतसमीपतु शिवस्कंदमहावर्त । वक्तमत्रुसमार्कोर्त्ल्नवाथप्रकटीकृत ॥ यथानकस्यावितत्वाम
श्री यथाकेनायिनकृत । तथावतस्यसंयुक्तं तृतीयंचक्रमूलम ॥ त्रन्कुनश्चसदृशा शिवस्क दविश्वकीर्ति
३०९ तं । यायनाम्नाकृदंत्लयंआवलात्रिक्मिवद्दुने ॥ नदक्षयष्टिमंजन्मक्षानयं ननसलमः ॥ यदाकदावि ३०९
कुनतुं शिवस्कंदमत्रूलमं । यन्नोसाधावणादस्यस्वयं कृतं प्रवर्तते ॥ ॥ श्रृं ठं समत्रविवेष्वा
लमसानवक्ष्य ॥ नक्तु नवप्रकर्मसायमनक्तुगुह्यं । उक्तं मया विविधवीचविलाससोर्य ॥ उर्ध्वक्रमागन
नः यनमवर्वञ्चि ॥ ॥ ८ ॥ ॥ श्रृं तिस्ले नवब्राह्मसिविद्याची ॥ शिवस्कंदजयउथयामले महातन
कुवक्तुर्धि शक्तिसार्धस्र उन्मीयवद्व महामेलायसिद्धि यदलः ॥ ७ ॥ समाप्तो यं वासिष्ठस्तुतीयचक्र ॥ ७ ॥ ॥
यामवन्तु आश्रिपंयूमद्धकं ॥ मायगुरुक्षणुदसकिल्वीमूक । कानुवासवमिरुजयउर्थ जीवनाग्न
दसिसंयूमातिरवं ॥ ॥

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

दमाज्ञनसाधकोमलवीलस्त॰ प्रथम्रवर्षिर्ईयोवृत्तियाल्ममर्हाक्रम ॥ मतज्ञिकायज्ञदल्प्रसया
दान्मलर्कसर्वं॰ । सूर्यमानीयनीवर्ण्णं गोक्ष्ठश्ल॰प्र प्रदेजयं॰ ॥ उवक्कसाधयितुक्तवन्मक्तनिवे
दयत॰ । ननोदवी ऊषुत्रे गधूर्जव वसनन्दिनः ॥ वदवृग्वक्क गल्कवामहावगल्डं प्रियं । मन्त्र
स्तुःभावृषं विश्रा यदवावनुर्दकवं । निदामलायस्तागीस्या स्नाधकोम्रकादृयं । जलक्रोनुन
दवैस्यादिधानमलर्कविरवौ ॥ वर्हसानप्रवक्षामियथाभलोयसंगतिः । गत्वावेवर्द्दमानादवं
मत्रसेकर्पलीं यज्ञ॰ । यं वनतो क्षिनेर्जयेः पूनःस्ववनवदनाः । भलायसाग्वीनवग्रज्ञव
त्मवमदावता ॥ सर्वकामप्रसिद्धर्थं वादिस्ववयकों ननः । सुसिद्धः यनमोनन्दपूर्क्षासोम
क्रमिद्धति ॥ प्रवमेनन्मयानघोनं कृत्रमगदनूलमं । वसिष्ठनयूनाधीनं ननतारायल्लेवयि ॥

३ कालचक्रोत्पत्ति २११

श्री
३१०

पर्गदीकायत्र १९१	यानःकनयटल २०४	यनवक्रविधान २४०	कालीक्र	
विविदीकायत्र १९७	यानल सिद्धिपटल २१०	सामान्यविसेष २४८	माधिकान	२२२
यटदीका १९८	यानकनावक्रविधि २१९	संवानसनयोयानविधि २४	दवीक्रम	
वसुदीकायत्र १९९	यागिनीवक्र संवधोत्पत्ति २२३	यागिनीसंवाननाम २८०	क्रमविधि	३०१
निर्वानदीका २००	यागिनीवक्रसामान्यरूदय २२१	अयवयदगकाल्याविधि २८	महामेला	
अलाकदीका २०१	यागिनीवक्रोज्ञान २३३	दवीलचनयनितृयन २८१	यसिद्धिव	३०६
स्नानविस्नानदीका २०१	सिद्धियाग २३४	स्नासाजमविधि २८८		
वत्वाविंगविदीका २०२	यागिनीसंवान २४४	रुद्धिक्रमविधि २९२		
	कालज्ञान २१३			

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथयन्त्राङ्कप्रश्नावकानयन्त्र १	भर्सगिनासिद्धियन्त्र ९२	ध्यानविधियन्त्र १८८
मन्त्रोद्धारयन्त्र ३६	मनवज्ञग्वनीविधियन्त्र ११८	नवदीक्षायन्त्र १९०
न्यासविधियन्त्र ४८	मनवक्रमवनीध्यानयन्त्र १२२	भुवनदीक्षायन्त्र १९४
ध्यानपटलयन्त्र ४१	मनवक्रमवनीसाधन १२१	पददीक्षाविधि १९४
याक्किपटलयन्त्र ४४	कुण्डलम्वनीविधान १३४	वर्णदीक्षाविधि १९४
पूजाज्ञानयन्त्र ४८	वागस्वबलीविधियन्त्र १३८	मन्त्रदीक्षायन्त्र १९१
साधनविधियन्त्र ७६	सदशाकनमउद्धार १८२	बिन्दुदीक्षायन्त्र १९६
भर्सगिनाविधियन्त्र ८८	पददेवनाथाम्भियन्त्र १८१	जीवदीक्षायन्त्र १९७

ममामि ३

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Prof. Madhav Prasad Lamichhane Collection, Kathmandu, Nepal